

Шляхі Хрыстовы

Ісус, духоўнасьць і сьвет:

Шляхі Ісуса Хрыста, Яго ўнёсак у сьвядомасьць чалавека і ў зьмяненьне чалавецтва і зямлі:
незалежная інфармацыйная старонка з новымі поглядамі са шматлікіх сфэраў
дасьледваньняў і дасьведчаньня,
а таксама з практычнымі парадамі да асабістага разьвіцьця.

<http://ways-of-christ.com/be/>

Шляхі Хрыстовы ў сьвядомасьці чалавека і на зямлі.

Поўны зьмест.

Першая частка: разьдзел(ы) аб эвангельскіх этапах:

Шляхі Хрыстовы	1	
частка 1: разьдзел(ы) аб эвангельскіх этапах	2	
УВОДЗІНЫ ў зьмест і карыстаньне тэкстам.	2	
«На пачатку было Слова (грэцкі «логас»)… І Слова стала плоцьцю…» (Ян. 1).		10
Ісус з Назарэта: гісторыя нараджэньня .	11	
Што было важнага ў юнацтве Хрыста?	13	
Заўвага з прычыны спрэчак аб «двух хлопчыках Ісусах».	13	
Хрост у Ярдане Янам Хрысьціцелем.	14	
Спакой у пустыні.	16	
Спакусы і закліканьне апосталаў.	18	
Шлюб у Кане.	20	
Погляды на адносіны палюў, сымпатыі, суперажываньне і каханьне.	22	
«Праведны гнеў» (погляд на эмоцыі).	24	
Нагорная казань (погляды на розум).	26	
Перамяненьне Хрыста на гары Фавор (Мац. 17)	28	
Пытаньне аб «цудах».	29	
Уваскрашэньне Лазара.	30	
«Авечкі».	32	
Хрыстос, «абмываньне ног» і памазаньне Марыяй зь Віфаніі.	32	
Тайная вячэра, уезд мэсіі, паланеньне і хвастаньне.	35	
Вянчаньне цярновым вянком і разьвітальныя прамовы.	36	
Укрыжаваньне і пакладаньне ў труну.	37	
Пытаньне пустой грабніцы, «сашэсьця ў пекла» і ўзьнясеньня ў рай».		41
Уваскрашэньне.	43	
«Узьнясеньне на нябёсы».	48	
События Пятидесятницы.	50	
Выгляд Ісуса.	54	

Частка 2: Этапы Адкрыцьця Яна Хрысьціцеля 55

Адкрыцьцё Яна.	55	
Як ставіцца да прароцтваў?	56	
Аб зьмесце апакаліпсіса Яна: сем цэркваў.	57	
Інспірацыі і царква.	68	
Сем пячатак.	70	
Сем трубаў.	71	
«Сем грамоў» і два прарокі.	71	
Жанчына і цмок.	72	
Марскі зьвер зь сямю галовамі.	72	
Зьвер з двума рагамі зь зямлі.	73	
Сем апошніх пошасьцяў і канец «Вавілона»; «Вяртаньне Хрыста»	73	
(Сапраўднае) "тысячагадовае царства міру".	76	
"Новае неба", "новая Зямля" і "новы Ерусалім".	77	
Заклучны разьдзел: хрысьціянства.	78	

Частка 3: іншыя тэмы 82

Малітва аб міры, жыцьці і зямлі.	82	
Асновы этычных вартасьцяў.	82	
Дадатак: кароткія заўвагі аб сучасных выкрывальных гісторыях кшталту «Уся праўда аб Ісусе Хрысьце»;	85	
Прыродазнаўчыя навукі і вера ў Бога.	88	
Сьвядомасьць, мозг і свабодная воля чалавека.	90	
Інфармацыя да роздому: Ісус Хрыстос і пытаньні харчаваньня.	91	
Ісус Хрыстос і мэдыцына, у тым ліку сучасная.	93	
Аб хрысьціянскім дабраслаўленьні.	96	
Скарга як дапушчальная частка хрысьціянскай рэчаіснасьці	96	
Хрысьціянскі шлях перапрацоўкі падзеяў жыцьця/	97	

Адносіны хрысьціянаў да эканамічных і сацыяльных пытанняў.	98
Адносіны хрысьціянаў да грамадства і палітыкі*.	100
Хрысьціянства і філязофія: аб прамове Хабермаса «Вера і веды»	101
Агульнахрысьціянскія аспекты пытанняў экалёгіі*).	102
Ненароджаныя дзеці*.	104
Частка 4: Стары Запавет, і Матэр'ялы дыялёгу зь іншымі рэлігіямі	106
Стары Запавет, іудзейская рэлігія і Ісус Хрыстос.	106
Заратустра.	108
Інфармацыя да роздому: Ісус Хрыстос і іслам.	109
Інфармацыя да роздому: Ісус Хрыстос і буддызм.	112
Інфармацыя да роздому: Ісус Хрыстос і індуізм.	115
Інфармацыя: Ісус Хрыстос і даасізм і канфуцыянства.	117
Агульныя палажэньні аб прымітыўных рэлігіях	120
Рэлігія ¹⁾ як «зваротная сувязь» чалавека з Богам з пункту гледжаньня шляхоў Хрыстовых	122

[Спасылкі на іншыя выданьні і Права выданьня. Адрас электроннай пошты.](#)

частка 1: разьдзел(ы) аб эвангельскіх этапах

УВОДЗІНЫ ў зьмест і карыстаньне тэкстам.

Вось ужо дзьве тысячы год, а з улікам папярэдніх прароцтваў – некалькі тысячагодзьдзяў дольш, людзі адстойваюць рэальнасьць сваіх разнастайных прамых кантактаў зь Ісусам Хрыстом і, нягледзячы на розьніцу ў характары, рэлігійных, філясофскіх і навуковых школах, незалежна адзін ад аднаго, дэманструюць падабенства ў адным. Яны гавораць аб Хрысьце як да сёньня рэальнай фігуры і лічаць, што і іншыя здольныя прыйсьці да такога ж спасьціжэньня, што за апошнія 2000 год у разьвіцьці чалавечтва дзякуючы Хрысту зьявіліся новыя магчымасьці, прычым ня толькі ў вобласьці павярхоўнага гістарычнага і культурнага абмену. Гэтая праца па-новаму падрабязна разглядае ня толькі тэарэтычныя, але і даступныя практыцы этапы «росту». Кіруючыся крокамі, якія прайшоў сам Ісус, можна ўбачыць важнасць гэтых крокаў для розных сфэраў жыцьця.

У XII стагодзьдзі абат Ёахім дэль Ф'ёрэ прадказваў надыход «царства Сьвятога Духа», у якім такое стаўленьне людзей да Бога павіннае было стаць агульным, незалежна ад чалавечай арганізацыі. Сёньня па ўсім сьвеце памнажаюцца рухі, якія ня толькі шукаюць знаходжаньня Хрыста ў душы чалавека, але і лічаць індывідуўма сьвядомай клеткай «цела Хрыстовага». Часткова павязваемае з гэтым духоўнае «другое прышэсьце Хрыста» і цяперашні «апакаліпсіс» зьяўляюцца глянбальнымі працэсамі, маштабы якіх значна большыя за «пераўвасабленьне» ў чалавечым уяўленьні.

Пытаньне, шляхі рашэньня якога вызначаныя ў гэтай працы, стаіць так: якія новыя магчымасьці разьвіцьця чалавека і зямлі зьявіліся пасля сканчэньня зямнога жыцьця Хрыста?

У той час, як

- фэнамэн Ісуса Хрыста выкарыстоўваецца разнастайнымі рэлігійнымі накірункамі ([Тэалёгія](#)) і догмамі, а таксама мовазнаўствам, гісторыяй, археалёгіяй, палеаграфіяй, сацыялёгіяй рэлігіі, псыхааналізам, а таксама ў палітыцы і прыродазнаўчых навук;
- падобна да часоў раньняга хрысьціянства поруч з ранейшым матэрыялістычным узьнікае новае шматплавнае духоўнае асяродзьдзе, прычым яны сыходзяцца ў адных пытаннях хрысьціянства і разыходзяцца ў іншых;
- адбываецца мноства незразумелых падзеяў, напрыклад, зьяўленьні ілжэ-увасобленых Ісусаў, і калі ад імя Хрыстовага робяць сумніўныя рэчы, а часам і прамое зло,

дасьледаваньне пытаньня аб асаблівым унёску Хрыста магло б дапамагчы разабрацца ў сёньняшніх хітрасплячэньнях.

Тут у наяўнасьці сувязь з унутраным пазнаньнем, а таксама іншымі крыніцамі, у тым ліку містыкай. **Разгляд вядзецца на стыку дысцыплінаў, з пункту гледжаньня ня толькі тэалёгіі, але і іншых вобласьцяў ведаў.** Духоўныя аспэкты не павінныя падмяняцца няправільна зразуметым «унутраным мірам», які адцягвае сьвядомасьць ад палітыкі. Шоры прыродазнаўчанавуковых догмаў чалавечага мысьленьня апошняга стагодзьдзя непрымальныя так сама, як і погляды Усходу, якія сыходзяць з таго, што ў сьвеце няма нічога новага, чаго б ужо не было ў старажытнаіндыйскіх Ведах, і лічаць Хрыста ўсяго толькі «трэцеразрадным настаўнікам» тых самых Ведаў. Зробленыя тут высновы не выцякаюць з кніг, спасылкі на якія прыведзеныя ў тэксьце толькі ў мэтах параўнаньня ці дапаўненьня. Таму прыгаданыя тут кнігі і тэалёгічныя вучэньні не дапамагаюць іх зразумець. (Тое самае можна сказаць пра сьпіс літаратуры для зацікаўленых тэалёгіяй, гл. спасылкі). **Гэтыя высновы не належыць разумець як догму ці погляд якіх-небудзь іншых рэлігійных арганізацыяў. У той жа час яны не накіраваныя супраць якой-небудзь царквы ці канфэсіі, ці, скажам, апостальскага сымбалю веры. Людзі іншага веравызнаньня ці сьветапогляду, якія з добрых намераў цікавяцца новымі ведамі з вобласьці хрысьціянства, таксама маглі б атрымаць карысьць ад гэтага пазбаўленага дагматызму, але і не прыгладжанага матэрыялізмам трактату. У сувязі з гэтым у ім зьмешчаныя спасылкі на ўзаемасувязі паміж хрысьціянскімі і іншымі шляхамі пазнаньня. Падобна да таго, як Эвангелье ад Яна выяўляла сутнасьць хрысьціянства для шукальнікаў ісьціны таго часу на зразумелай ім мове, гэты трактат паказвае на разнастайнасьць падыходаў, якія існуюць сёньня. Стыль абраны свабодны, бо дасьледчая праца – не місіянерства. Тых хрысьціянаў, якія прытрымліваюцца спрошчанай веры, не ўскладняючы яе глыбіннымі шуканьнямі, гэтая праца можа навучыць здольнасьці ўступаць у дыялёг з людзьмі навакол іх іншага духоўнага складу, не зазнаючы пастаяннага недастатковага разуменьня.**

Тэкст павінен казаць сам за сябе.

«Яшчэ многае маю сказаць вам, але вы цяпер ня можаце спасьцігнуць. Калі ж прыйдзе Ён, Дух праўды, дык наставіць вас на ўсякую праўду» (Ян. 16:12-13). Дух ісьціны – крыніца натхненьня для гэтага праекту.

Метадычныя рэкамендацыі * па практыцы мэдытацыі**

Нашыя тэксты былі часткова напісаныя з дапамогай мэдытатыўнага роздуму над біблейскімі тэкстамі. Таму, апроч інфармацыі, якую яны зьмяшчаюць, яны таксама напісаныя як адпаведныя зыходныя пункты для роздуму над главамі Эвангельляў.

37 разьдзелаў галоўнага тэкста паўтараюць этапы, якія можна прасачыць па Эвангельях і ў Адкрыцьці Яна Хрысьціцеля. Працаваць з тэкстам рэкамендуецца менавіта ў гэтай паслядоўнасьці, зьвяртаючыся па неабходнасьці да дапамогі Эвангелья ад Яна і яго Адкрыцьця. Вывучэньне Бібліі, гэта значыць чытаньне і супастаўленьне тэкстаў *, – толькі адзін з мэтадаў. У працэсе вывучэньня можа прыйсьці разуменьне тэкста і, магчыма, самой сутнасьці Бога на больш глыбокім узроўні.

Вэб-сайт зьмяшчае разгорнуты, разьбіты на часткі тэкст, на асобныя разьдзелы якога можна выйсці са старонкі зьместу. Для грунтоўнага вывучэньня тэкст рэкамендуецца раздрукаваць. У залежнасьці ад наладаў браўзэра і друкаркі, атрымліваецца каля 120 старонак.

Тыя, хто зацікаўлены ў цэласным мэтадзе вывучэння, які ўключае не закранутыя чытаннем куткі душы, пасля прачытання чарговага разьдзелу могуць засяродзіцца на асэнсаванні адпаведнага яму разьдзелу Евангелья паводле Яна ці іншай крыніцы, карыстаючыся з мэтадаў мэдытацыі. (Ян і яго вучні асабліва многа займаліся духоўным аналізам таго, што адбывалася.)

Падрабязней аб практыцы мэдытацыі.

Існуе некалькі магчымасьцяў. Па-першае, існуюць звычайныя правілы ўсякай мэдытацыі: сьвядомым намаганьнем або праз размову з уяўнай істотай увага павінна адцягнуцца ад зьнешніх раздражняльнікаў, эмоцыяў і праблемаў, каб узьнікла адкрытасьць духу. Належыць пазьбягаць празмернага ўздзеяньня стомы, голаду, алкаголю, нікатыну і да таго падобных рэчаў. Мэдытацыю не павінныя парушаць тэлефонныя званкі і іншыя перашкоды. Месца павіннае быць утульным, гэта значыць не знаходзіцца побач з прыладамі, якія ствараюць моцнае энэргетычнае поле (гл. спасылкі на біялёгію жытла). Дасьведчаны чалавек, магчыма, здолее засяродзіцца нават на плошчы ў базарны дзень, але пачаткоўцам варта ўжываць гэтыя парады. Раней для апусканьня ў мэдытатыўны стан людзі павольна з закрытымі вачыма прамаўлялі тэкст зь Евангелья (розэнкрэйцэры **). Каб увага фіксавалася не на словах, а на сэнсе, тэкст папярэдне завучаўся на памяць. Згодна яшчэ з адным мэтадам, чытаньне тэксту суправаджалася эўрытмічнымі рухамі. Можна таксама спачатку прачытаць тэкст, а пасля закрыць вочы і аддацца адчуваньню эфэкту, які ён стварае. Пры гэтым належыць пазьбягаць актыўнага мысьленьня, мэдытацыя пачынаецца там, дзе спыняецца сьвядомае мысьленьне. Калі думкі працягваюць ісьці, іх належыць «назіраць з боку», але не дадумваць. Гэта адносіцца і да тых думак, якія на першы погляд не маюць нічога агульнага з прадметам мэдытацыі. Калі не даюць спакою думкі аб зьнешніх падзеях, іх можна запісаць і сьвядома адкласьці на пасля, каб вызваліць ад іх дух. Важныя падзеі і адчуваньні, якія праявіліся ў працэсе мэдытацыі, таксама належыць па магчымасьці запісваць, каб пасля можна было прасачыць прагрэс ва ўласным разьвіцьці. Сузіраньне, мэдытацыя вядуць да паглыбленьня сьвядомасьці, аднак гэты эфэкт не адбываецца аўтаматычна.

Пры выхадзе са стану мэдытацыі добра мець пад рукой блакнот, каб пазначыць у ім асноўныя моманты. Па-першае, гэта дапаможа пасля прыгадаць здані; па-другое, запісы дазваляць прасачыць разьвіцьцё бачаньня зданяў. Вядзеньне штодзённага запісу сымбаляў зданяў дазваляе максімальна раскрыць здольнасьць да ўспрыманьня. Пачынае нарастаць адчуваньне, што ня ўсе здані тлумачацца бягучымі падзеямі і рэакцыяй псыхікі на іх, адчуваньне, што тут адбываецца нешта ня менш важнае, чым падзеі дня.

Гэта не акультныя рытуалы, проста душы трэба даць час раскрыцца насустрач сэнсу і Богу, не пакідаючы гэты сэнс на разгляд аднаму розуму. Сам па сабе розум ня ёсьць зло, але аднаго яго недастаткова для разуменьня. З часам працэс закране і пераўтварыць усе ўзроўні чалавека, у тым ліку яго волю і цела. Калі падчас мэдытацыі пачынае прыходзіць новае разуменьне, зьяўляюцца сымбалічныя вобразы або ў жыцьці пачынаюць адбывацца прыкметныя падзеі, значыць, тыя месцы ў Евангельлі, якія маглі быць узноўленьня ў душы, дасягнулі яе ці хаця б выклікалі ў ёй водгук. Пасля гэтага трэба рабіць наступны крок, асабліва калі патрэбнасьць у ім ужо ярка адчуваецца. Магчыма, раней спатрэбіцца ўжывацца ў новы разьдзел Евангелья цэлы тыдзень ці, яшчэ лепш, месяц. Можна не імкнуцца прапрацоўваць яе зьмест на 100%, бо этапы неаддзельныя адзін ад аднаго. Бог дасылае чалавеку прасьвятленьне, калі Ён (Бог) палічыць патрэбным гэта зрабіць. Мэдытацыя можа наблізіць «зорны момант», але ня ў сілах выклікаць яго надыход. Ты мяня менш, ніякая тэалёгія ня здольная замяніць гэту практыку ўнутранай дзейнасьці, якая дае чалавеку ня шэрую тэорыю, але магчымасьць прайсьці шлях Хрыста ва ўласных адчуваньнях.

Нягледзячы на магчымасьці, якія дае мэдытацыя, існуе столькі ж розных шляхоў, што вядуць да той самай мэты, колькі на сьвеце ёсьць людзей.

Іншыя формы мэдытацыі ў хрысьціянскім кантэксьце

Хаця вышэйгаданая, спэцыфічная па зьмесьце форма хрысьціянскай мэдытацыі рэдка прапануецца сёньня ў цэрквах, на спэцыяльных царкоўных сэмінарах мэдытацыя ўсё ж праводзіцца, хаця і ў іншых формах. Людзі працягваюць шукаць новы досьвед. А вось цэрквы закінулі ў мінулыя стагодзьдзі свае ўласныя духоўныя і мэдытатывыя традыцыі. Зараз іх прыходзіцца адкрываць зноў. Для пачатку яны ўзяліся відазьмяняць будысцкія формы мэдытацыі (дзэн і простыя формы трансцэндэнтальнай мэдытацыі), спалучаючы іх са ўступам у хрысьціянскім ці нэўральным духу. Хрысьціянскія містыкі ў стане спакою «ўпітвалі» вобразы, іконы або асобныя выслоўі Бібліі. У асноўнай частцы работы, у разьдзеле «Спакой у пустыні» прыгадваецца захаваная да нашых дзён на гары Афон практыка грэка-праваслаўных манахаў, згодна зь якой яны шматразова паўтараюць фразу «кірые элейсан» (Госпадзе, зьлітуйся). Сьпяваньне псалмаў таксама можа прымаць сузіральна-мэдытатывы характар. Аднак самы просты спосаб мог бы зьявіцца найбольш дзейным – цэрквы маглі б даць добры прыклад, перамяжаючы набажэнства ў храме пэрыядамі цішыні, як бы чакаючы адказу, напрыклад, перад малітвай, падчас яе і пасля яе, пасля казані, падчас душазбавіцельнай размовы і г. д. Тады элемэнт мэдытацыі не стаяў бы асобна і мог бы раскрыць сваю вартасьць у спалучэньні з усім астатнім. Апроч падрыхтоўкі да спасьціжэньня Божых дзеяньняў гэтак магло б дадаць да ўсяго жыцьця чалавека тую мэдытатывую якасьць, якой так цяжка дасягнуць у наш сумбурны час. У кожным разе, калі любую мэдытацыю без разбору называюць «нехрысьціянскай справай», гэта гучыць неразумна і сьведчыць аб непісьменнасьці. Проста формы мэдытацыі, якія практыкуюць некаторыя нехрысьціянскія групы, больш вядомыя, чым хрысьціянскія, але апошнія ўсё роўна існуюць.

Мэдытацыя можа напоўніць новым зьместам жыцьцё нават тых людзей, якія ў пошуках духоўнага досьведу трапілі на небяспечны і няварты шлях ужываньня наркатыкаў.

* ... Уважлівае вывучэньне надрукаванага тэксту дапамагае пазьбегнуць тых праблемаў, якія незалежныя дасьледчыкі прыпісваюць перадазіроўцы Інтэрнэту і адначасоваму выконваньню некалькіх задач. [Поўная вэрсія тэксту ў фармаце PDF](#) ; [лубок \(.PDF\)](#).

** Напрыклад, у хрысьціянскай розэнкрэйцэрскай школе "*Universitas Esoterica*" ў *Бэрліне (Wolfgang Wegener)*, якая існавала да 1984 года.

*** (Больш глыбокае) разуменьне гэтых старонак патрабуе разгляду іх разуменьня сябеі выкарыстаных дадатковых мэтадаў (гл. вышэй). Гэты тып падыходу да вывучэньня тэкстаў разглядаецца іншымі як агульны накірунак для сур'ёзнай працы, таксама ў такіх галінах, як філязофія ("*Principle of Charity*", *Donald Davidson*, "*On the Very Idea of Having a Conceptual Scheme*", у "*Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association*", Том 47, 1973-1974, см. 19).

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Розныя багаслоўскія напрамкі ў гісторыі царквы.

1. Спроба выцягнуць на Богае сьвятло забытыя духоўныя вартасьці хрысьціянства натуральным чынам павінная пачынацца з **вучэньня, жыцьця і ролі самога Ісуса Хрыста і першых хрысьціянаў**, не адкідаючы далоў іх «апакаліптычныя» рысы і не выбіраючы толькі тое, што задавальнае пэўную багаслоўскую плынь. Калі зрабіць такую спробу, адразу стае відавочна, што сур'ёзнага стаўленьня - такога ж, якое выяўлялі самі эвангелісты ^{*****} – заслугоўвае і **разнастайнасьць поглядаў** ранніх хрысьціянаў. Празь яе дакладней праяўляецца больш шырокі сэнс імпульсаў, зыходзячых ад Хрыста.*

2. **Старыя цэрквы** наступных стагодзьдзяў у асноўным дзейнічалі адпаведна творам і тлумачэньням **«айцоў царквы»**. Яны («Айцы царквы» ранніх цэркваў) данесьлі да Эўропы з дапамогаю грэцкае мовы і вучонасьці больш дакладна старажытнахрысьціянскія паданьні.

Яны яшчэ шмат ведалі са старога пісаньня, якое сёньня згубленае. На гэтым этапе разьвіцьця царквы, як і на ўсіх астатніх, ішла спрэчка, што лічыць сапраўдным хрысьціянствам, а што не. Некаторыя высновы таго часу, ад якіх сёньня адмовіліся, вартыя новага вывучэньня, хаця б для таго, каб параўнаць іх зь першакрыніцамі. Па-ранейшаму захоўваліся хрысьціяне, напрыклад, у Эгіпце (гл. знаходкі ў Наг-Хамадзі), якія ня вельмі пакладаліся на збавіцельнае пасрэдніцтва царквы і аддавалі перад ім перавагу індывідуальным зносінам з Богам праз малітву і мэдытацыю. Вельмі прыкметныя сьляды гэтага шляху захаваліся, напрыклад, у «містычным багаслоўі» сёньняшніх праваслаўных цэркваў.

3. Сярэдневечная **схаластыка** і кананістыка прывяла да сыстэматызацыі ў тэалёгіі, зьяўленьня разумовых, рэлігійна-філасофскіх працаў і заключэньняў. Айцы царквы па-ранейшаму выступалі найвышэйшым аўтарытэтам, пакуль дадзеныя ідэі гэтаму не супярэчылі. Хаця ў схаластыцы таго часу можна знайсці нямала карыснай духоўнай спажывы, ад яе аднабаковай, безапэляцыйнай і таму інтэлектуальна абмежаванай лёгікі дрыжыкі бяруць. Яна нічога не мае агульнага з сапраўды маштабнай рэлігійнай думкай. Вера была закансэрвавана ў форме вучэньняў і догмаў, схаластыка судзейнічала зьяўленьню інквізыцыі. Творчы падыход сёньняшніх духадасьледчыкаў ці містыкаў паказвае, што той самы інтэлектуальны мэтад у некаторых месцах мог бы прывесці і часам прыводзіць да зусім іншых высноваў, што сапраўднае духоўнае разьвіцьцё прадугледжвае наяўнасьць гнуткай, шырокай і ня жорсткай сьвядомасьці. Строгі схаластычны мэтад па-ранейшаму зьяўляецца істотнай зброяй сыстэматычнай тэалёгіі, асабліва ў каталікоў. Аднак у наш час ён ужо дапускае ўкрапаньне іншых экумэнічных ідэяў (напрыклад, Іва Кангара). Справа зусім не ў аднабаковай крытыцы нейкага аднаго тэалёгічнага накірунку. На першым этапе работы над трактатам «Шляхі Хрыстовы» праводзілася праверка таго, якім чынам можна сыстэматызаваць наяўны матэр'ял. Пасьля адсейваньня варыянтаў засталася адзіная магчымасьць – пасьлядоўнасьць «этапаў жыцьця Ісуса», якая зьмешчана ў самім Эвангельлі. Бо менавіта ў ім працягваецца архетып пасьлядоўнасьці стадыяў разьвіцьця чалавека і яго сьвядомасьці, у тым ліку ў адносінах навакольнага сьвету. Такі новы, міждысцыплінарны падыход.

4. Калі першакрыніцы былі пахаваныя пад наслаеньнямі царкоўных традыцыяў, узьнік рух **рэфарматараў**, які намагаўся вярнуцца да біблейных першаасноваў. Аднак яны ня здолелі дасягнуць гэтага поўнасьцю, бо былі дзецьмі свайго часу, і, у прыватнасьці, былі мала знаёмыя з духоўнымі і містычнымі плынямі ў гісторыі хрысьціянства. Апроч таго, яны адкінулі некаторыя традыцыі, у сутнасьці якіх не было нічога дрэннага, напрыклад, пакланеньне Дзеве Марыі. Толькі нямногія ў той час адважваліся дзейнічаць у сфэры глыбіннага, «хрысьціянска-містычнага» пазнаньня, як, напрыклад, гэта рабіў эвангелічны багаслоў І. Андрэа зь яго рамантычна завуаляванымі зданьнямі. Тое, што хрысьціянскі зьмест нялёгка ўгадваецца ў яго працах, зьвязанае з формай выкладаньня, якую ён абраў, думаючы аб уласнай бясьпецы. Пратэстанты таксама не былі такія ўжо памяркоўныя, як гэта можа спачатку паказацца. Малюнак давяршалі контррэфармацыя і рэлігійныя войны. Нягледзячы на гэта, розныя тэалёгічныя мэтады таго часу былі шмат у чым падобныя. Хаця ўсярэдзіне пратэстанцкай царквы па сёньняшні дзень захоўваецца падзел на лютэранства, рэфармізм (кальвінізм) і пратэстанцкую унію, прыхільнікі гэтых плыняў павінныя прызнаць, што гэтыя адрозьненні даўно выйшлі з ужытку ў адносінах да ўласных прыхаджанаў і захоўваюць нейкае значэньне толькі для вузканакіраваных багаслоўскіх дыскаўсіяў.**

5. У надыйшоўшую эпоху **новай філязофіі, асьветы і прыродазнаўчых навук** тэалёгія духоўнага досьведу так і ня здолела заняць сваё месца побач з сыстэматызаванай тэалёгіяй інтэлекту. Хутчэй наадварот. **Гісторыка-крытычная тэалёгія** сьвядома ці падсьвядома ўсё больш арыентавалася на аднабакова матэр'ялістычнае навуковае разуменьне сьвету таго часу. Багаслоўе ператварылася ў накірунак гістарычнай навукі, літаратуры і лінгвістыкі, што само па сабе зьяўляецца не адмоўнаю, але ўсё ж аднабаковаю зьявай. Няма ніякай падставы не разглядаць гэты тып літаратуры, але як мага больш належным чынам, а не схэматычна, так, як на нашай старонцы па так званым Эвангельлі ад Філіпа. Таксама часта трэба параўноўваць сьцверджаньні Пісаньня з абставінамі тых часоў – і

важна не прымяншаць напісанае ў той час, разглядаючы яго з цяперашняга zeitgeist (“дух часу”, – ням.) Сувязь са ўзнікаючым прыходам можа таксама праліць святло на сэнс, але гэта не павінна абмяжоўваць погляд на знешнія, чыста чалавечыя падзеі, у якіх Бог больш не зьяўляецца непасрэдна, хаця Ён быў найбольш важны для чалавецтва. Той факт, што нейкая вестка была дадзена пэўным людзям, зусім ня значыць, што не было ўнівэрсальнага сэнсу. Для нас сёньня важна шукаць значэньне традыцыі; аднак поўны зьмест стане для нас ясны, толькі калі мы сур’ёзна ўспрымем верагоднасьць абяцанага для сёньняшніх людзей ці прынамсі паспрабуем гэта зрабіць.

Прадстаўнікі сыстэматычнай тэалёгіі таго часу, наадварот, лічылі сябе ядром сапраўднай тэалёгіі, вакол якога маглі групавацца новыя богашукальніцкія плыні. Ці маглі яны сыграць ролю такога ядра – няпэўнае пытаньне. Зразумела, сама ідэя ўвязкі шматлікіх навуковых адкрыцьцяў з рэлігійным вучэньнем цалкам апраўданая. Тады чаму б не зрабіць гэта сёньня? Аднак спробаў такіх пакуль не было. Для гэтага давалося б браць пад увагу новую карціну сьвету, якая пачынае складвацца на аснове апошніх дасягненьняў ня столькі матэрыялістычных плыняў навукі, напрыклад, фізікі элементарных часьціцаў, біяфізікі, геафізікі, астрафізікі і асабліва памежных дысцыплінаў, такіх, як парапсыхалёгія. Няма ніякага сэнсу рабіць апірышча ў сучаснай тэалёгіі на навуковую карціну сьвету XIX стагодзьдзя.***

Асьветніцкія тэндэнцыі, пачынаючы зь XIX стагодзьдзя, таксама сустракалі ўсё большае супраціўленьне, напрыклад, з боку руху абуджэньня, якое стала асновай для многіх незалежных эвангелічных царкваў. Яны не лічылі патрэбным уступаць у дыскусію з прадстаўнікамі прыродазнаўчых навук, іх вера і без таго была поўнасьцю заснаваная на Бібліі. Як правіла, яны нават не выкарыстоўвалі тэрмін «тэалёгія», тым ня менш, у іх існуе ўласнае тэалёгічнае асэнсаваньне Бібліі (экзэгетыка/гермэнэўтыка).

6. У XX стагодзьдзі зьявіўся шэраг плыняў, якія імкнуліся разьвіваць тыя бакі багаслоўя, якія раней прыцягвалі мала ўвагі, аднак яны па-ранейшаму абходзілі бокам містычна-духоўнае вымярэнне. Праўда, *Карл Ранер* ужо тады лічыў яго вельмі важным. Гэтыя спробы каталіцкай і эвангелічнай царквы прынеслі грамадзтву пэўную карысьць, бо заахоцілі царкву праяўляць клопат аб людзях на практыцы. *Гл. Карл Барт, палітычная тэалёгія, тэалёгія вызваленьня трэцяга сьвету, тэалёгія крэацыянізму, **** тэалёгія фэмінізму.* Іншыя накірункі, як, напрыклад, «тэалёгія дэмфалёгізацыі» Бультмана і зусім выплюхнулі з купелі дзіця разам з мыльнаю вадой, гэта значыць, зьявілі веру да матэрыяльнага, ужо састарэлага разуменьня сьвету, праўда, захаваўшы палажэньне аб тым, што вера не патрабуе аб’ектыўных навуковых доказаў. Дрэвэрман паспрабаваў даць тлумачэньне Эвангелья на аснове глыбіннай псыхалёгіі. Гэты крок мог бы дапамагчы пераадолець бяздушнае матэрыялістычнае бачаньне сьвету, але глыбінная псыхалёгія сама па сабе не зьяўляецца духоўным вымярэннем Бібліі, і таму няма ніякай рацыі сумяшчаць гэтыя дзьве цалкам розныя вобласці.

Праблемы паміж фундамэнталізмам і рэлятывізмам пераважаюць па сёньняшні дзень у дыскусіях.

Апроч таго, па-за тэалёгічнымі коламі за апошнія гады распаўсюджваюцца так званыя «Гісторыі выкрыцьця Ісуса», якія хутчэй за ўсё шкодзяць дыскусіі сучаснасьці.

7. Аб «пастмадэрнісцкай» тэалёгіі XXI стагодзьдзя пакуль мала чуваць. Абнаўленьне духоўнага патэнцыялу хрысьціянства пры захаваньні ранейшай глыбіні веры і нованабытай увагі да сацыяльных праблемаў прадугледжвае карэнныя пераўтварэньні ў сьвядомасьці.***** Для гэтага замест адміністраваньня і працягваньня ранейшых багаслоўскіх, рэлігійных дасьледаваньняў неабходныя духоўная вастрыня і дыфэрэнцыраваны падыход да грамадзтва і сьвету – шлях да «паўнаты» хрысьціянства замест сёньняшняй раздробленасьці.

* Яны прызнавалі ня толькі «Крыніцу прамоваў Гасподніх», якой дасьледчыкі сталі грунтоўна займацца значна пазьней. («Крыніца» зьявілася выслоўі Ісуса, што папярэднічалі пэрыяду пакутаў Хрыстовых, якія былі прасякнутыя этыкай, што стаіць па той бок грамадзкіх улажэньняў і асцуюецца сёньня з Нагорнай казаньню. Зь цесна зьязанага зь ёй і таму аўтэнтычнага Эвангелья паводле

Тамаша відаць, што сярод некаторых прапаведнікаў і іх пасьядоўнікаў курсавалі таксама іншыя выслоўі Хрыста.) Апошнія этапы ў жыцьці Хрыста, пачынаючы з уваскрашэньня Лазара, маглі быць духоўна адноўленья і правільна перададзеныя ў той час толькі нямногімі людзьмі. Тым ня менш для тых, хто шукае, доступ быў адкрыты.

** Зь нядаўніх часоў у Германіі сталі рабіцца спробы знайсці выхад з гэтай сітуацыі. Гл. артыкул «*Эвангелічная царква – дыназаўр паварушыўся*» у №9 «*Публік Форум*», *замова па адрасе: Postfach 2010, 61410 Oberursel*. Зьвесткі аб розных цэрквах прыведзеныя таксама на нашай старонцы «Сем цэркваў (паводле Адкрыцьця) і сёньняшнія цэрквы».

*** Гл. таксама нашу старонку «Прыродазнаўчыя навукі і вера ў Бога». Гл. дасьледаваньне разьвіцьця хрысьціянства ў кнізе *Hans Küng, Christianity. Essence, History, Future, Special edition 2007*. Яго мэта – інтэграванае дасьледаваньне, якое прымае зьмест Пісаньня як кантэкстуальную крыніцу, нягледзячы на археалёгію і крытычнае тэалёгічнае дасьледаваньне. Мы не прымаем усіх вынікаў, там выкладзеныя і выцякаючыя з гісторыка-крытычнага дасьледаваньня. Напрыклад, некаторыя падзеі, акружаючыя Ісуса, у значнай ступені выглядаюць не больш, чым суб'ектыўныя адчуваньні. Аднак Кюнг адкрыты для рэальнасьці адкрытага тыпу такіх адчуваньняў, якую яшчэ трэба дасьледаваць. Дарэчы, яго цікавы мэтад дасьледаваньня крокаў у разьвіцьці хрысьціянства ў цэлым (парадыгмаў) ня можа дастаткова прызнаваць значнасьць школаў думкі, такіх, як містыкі, якія, наогул кажучы, да сёньняшняга дня ніколі не былі рашаючымі. Яны ўжылі мэтады, якія маюць вялікую значнасьць для асэнсаваньня поўнага патэнцыялу хрысьціянства. Да таго ж, часта немагчыма разумець людзей знутранай духоўнай «місіяй» ці містыкаў з дапамогай проста гістарычна-крытычнага аналізу, таму што ў іх, апроч бачнай біяграфіі, ёсьць незалежная ўнутраная духоўная біяграфія. Больш карысна сур'ёзна ўспрымаць іх вучэньне, а не разьбіраць яго на часткі.

**** Гл., напрыклад, «экалягічная тэалёгія», выдаўніцтва Кройц-Фэрлаг.

***** Намёк «новае вечнае Эвангелье» ад Сьвятога Духа ў Адкрыцьці Яна 14,6 прадугледжвае ўмацаваньне сьвядомасьці, якое ня можа адбыцца толькі пры ўдзеле інтэлекту.

*****) дапаўненьне: Хрыстос і розныя рэлігійныя вучэньні

Новы Запавет увабраў у сябе розныя тэалёгічныя погляды. Аднак перапісчыкі Сьвятога Пісаньня, як відаць, камбінавалі іх сьвядома. Яны чуцьцём здагадваліся, што ў Хрыста шмат розных бакоў. Яго немагчыма зразумець, выкарыстоўваючы толькі які-небудзь адзін тэалёгічны падыход.

З аднаго боку, Ён прапаводаваў **сацыяльную** чуласьць, як у лібэралаў і тэолягаў вызваленьня, але прапаводаваў таксама строгія **індывідуальныя этычныя** нормы паводзінаў, як у правакансэрватыўных тэолягаў (пазбаўленьня, аднак, фармалізму і прывязкі да дзяржаўнай улады).

Ён падтрымліваў як **духоўную** пазіцыю хрысьціянскіх містыкаў і хрысьціянаў-эзатэрыкаў (напрыклад, містычную тэалёгію ўсходніх праваслаўных цэркваў), так і сьцьвярджэньне, што апосталы павінныя пражыць плённае жыцьцё ў **фізычным сьвеце** (апошняе зьяўляецца лейтматывам сучасных тэолягаў і душапапячыцеляў, асабліва эвангелістаў).

Ісус дэманстраваў **звышнатуральную сувязь з Богам** (ад хросту да ўкрыжаваньня і ўваскрашэньня, як выцякае з Эвангелья ад Яна); гэта немагчыма растлумачыць з дапамогай інтэлектуальнай сьвядомасьці тэолягаў нахшталь Бульмана. Тым ня менш, Хрысту прыйшлося прайсці праз **стадыі чалавечага жыцьця**, даступныя дасьледчыкам прыроды.

Многія падзеі можна зразумець, калі ўжыць сучасную **глыбінную псыхалёгію**, але многія падзеі носяць таксама **духоўны** характар і таму выходзяць за межы разуменьня глыбіннай псыхалёгіі.

Многія аспекты сёньня амаль згубленыя, таму што цэлыя напрамкі раньняга хрысьціянства падвяргаліся перасьледаваньню за «ерась» (калі іх ставілі на адну дошку з сапраўдным вераадступніцтвам). Канешне, усе яны грашылі аднабаковасьцю, але тое ж самае можна сказаць пра любую калі-небудзь існаваўшую царкву.

Аднабаковасьць не абавязкова зьяўляецца адмоўнай рысай. Канструктыўна настроеныя прыхільнікі гэтых плыняў былі б на верным шляху, калі б толькі не імкнуліся пакідаць за сабою манаполію на ісьціну.

Канкрэтныя Эвангельлі і вучэньні

Эвангельлі, напрыклад, частка Эвангелья ад Марка, якую называюць «крыніцай Q», выказваюць розныя погляды. Яны напісаныя для людзей рознага паходжаньня. **Марк** пісаў для аналітычнага розуму рымлянаў і для перакладу на раманскія мовы. (Граф. Мортан Сміт прыгадвае «таемную частку» гэтага Эвангелья, узятую са спадчыны Пятра, якая, у прыватнасьці, зьмяшчае апісаньне уваскрашэньня Лазара; доступ да гэтай часткі атрымлівалі толькі дасьведчаныя людзі.) Аўстрыйскі

містык Якаб Лорбэр пісаў, што Марк выконваў ролю пасланца ў сувязі паміж апосталамі. Хто хто, а ён павінен дакладна быў ведаць, што адбываецца. У ім угадваюцца рысы тэоляга, які імкнецца адказаць на пытаньне: Хто ёсьць Хрыстос?

Першапачатковае арамейскае Эвангелье ад **Мацьвее**, якое было або згублена, або ня знойдзена, відавочна, было адрасаванае габрэям. Яно, як і сучаснае «Эвангелье ад Мацьвее», было прызначанае для ўсіх, каго цікавіла падрабязнае, поўнае жыццёвых дэталей апісаньне дзеяў Хрыста. Яно падобнае да Эвангелья ад **Лукі**, але ў ім больш эмацыйнай глыбіні.

Эвангелье ад **Яна** было напісанае для хрысьціянскіх містыкаў (у традыцыі грэцкіх містэрыяў-біяграфіяў), прычым у яго мове распрацоўваюцца некаторыя тыпова хрысьціянскія палажэньні.

Ян асабліва выразна разумее сэнс жыцця Хрыста на прыкладзе падзеяў пяцідзясятніцы, Мацьвее больш цікавіць само жыццё Ісуса. Абодва погляды правамерныя, хаця ўкрыжаваньне і ўваскрэсаньне маюць куды большую важнасць для будучыні.

Апакрыфічнае «Эвангелье ад Філіпа» зусім не Эвангелье, але раньнехрысьціянскі ўнёсак (ці камэнтар) да дыскусіі з прыхільнікамі розных вернавызнаньняў. Яно займае ў іх шэрагу сваё асаблівае месца і не зьяўляецца, як многія лічаць, пісаньнем гностыкаў. Апакрыфічнае «Эвангелье ад Тамаша» таксама ніякае не Эвангелье, але ў асноўным збор выслоўяў самога Ісуса, у асноўным, сапраўдных. Некаторыя зь іх прысьвечаныя людзям, што цікавяцца духоўнай практыкай падобнага роду.

Такім чынам, кожны знаходзіў у Пісаньні нешта сваё.

Мэтады дасьледаваньня

Па-свойму карысныя і розныя мэты дасьледаваньняў, галоўнае – ужываць іх комплексна (пытрымлівацца міждысцыплінарнага падыходу). Калі хто-небудзь імкнецца пабудаваць вучэньне на нейкай адной галіне ведаў, напрыклад, мовазнаўстве ці археалёгіі, праўдзівага рэзультату атрымаць не ўдаецца. Апроч таго, у дасьледаваньне неабходна ўключаць і мэдытатывныя мэты, аб чым амаль заўсёды забываюць.

Апроч таго, больш ці менш незалежна ад хрысьціянскай тэалёгіі існуюць агульная рэлігійная навука і філязофія, якія абедзьве часам канкуруюць з тэалёгіяй, зьвяртаючыся да рэлігійных пытаньняў, да якіх цяжка падыйсьці, калі дасьледчыкі ня маюць сваёй уласнай рэлігійнай сувязі зь імі. Аднак калі спалучыць гэта з сапраўдным пошукам Бога, гэта можа быць плённым дадаткам. Зь цягам часу гэтыя тэмы маглі б выявіцца як нашмат больш сумяшчальныя, калі рэлігійнасьць прызнаць адной з асноўных характарыстык стану чалавека (гл. «Рэлігію...»)

Заўвага да пытаньня аб «трыадзінстве» Бога.

У адносінах да царкоўных уяўленьняў аб трох іпастасях або трыадзінстве Бога (Тройцы) важна праводзіць розьніцу паміж тымі, хто злучае пропаведзь вучэньня з пачуцьцёвым досьведам, які яны здольныя нейкім чынам перакладаць іншы, і чыста інтэлектуальным дактрынёрствам аб трох Божых выглядзях. Для «Шляхоў Хрыстовых» важнае апісаньне прыроды Бога, Хрыста і Сьвятога Духа, а таксама аднаўляемая у пачуцьцях сувязі паміж імі, але ніяк ня спрэчкі аб тым, што ёсьць «Тройца».

[Вернуцца к оглавлению.](#)

«На пачатку было Слова (грэцкі «логас»)… І Слова стала плоцьцю…» (Ян. 1).

Падобныя сьцьверджаньні ня мелі за мэту выціснуць чалавечае паходжаньне Хрыста* са сьвядомасьці людзей, але падкрэсьлівалі яго глыбінную сувязь з Богам і працэсам стварэньня сьвету. Можна па-рознаму меркаваць аб уласьцівасьці гэтай сувязі, але загадзя адкідаць яе як непераканаўчую і непраўдзівую – недапушчальнае падтасоўваньне. Аб гэтым шмат сказана у Эвангельлі ад Яна 1, Ян. 5, Ян. 6,69, Ян. 7 і ад Мацьвее 16,16, у пасланьнях да Каласянаў і Эфэсянаў і г. д. Сьляды захаваліся ў старажытных прапаеднікаў, *містыкаў у асобе Якаба Бёмэ, у Рудольфа Штайнера (Гельсінгфорс, 1912 г.) і ажываюць з новай сілай у «Эзатэрычных практыках» хрысьціянскага мудраца Даскаласа, кнігах «Вялікае дабро» і «Здань касьмічнага Хрыста» амэрыканскага тэоляга Мэцью Фокса, а таксама, напрыклад, у матар'ялах канфэрэнцыі Эвангеліцкай акадэміі ў Бад Боле па пытаньні «касьмічнай прыроды Хрыста» і іншых.*

Каталіцкая і часткова эвангелічная царква рабілі спробы захаваць знікаючую блізасць да традыцыі такога пляну за кошт тэарэтычных пастулатаў веры. Іншыя плыні ўсярэдзіне эвангелічнай царквы, якія больш цікавіла сацыяльная дзейнасць Хрыста, лічылі неабходным спыніць «празьмернае абагаўленьне» Ісуса. З вучэнняў індусіцкага напрамку напрошваецца параўнаньне з «аватарамі» розных ступеняў. Пад імі разумеюць людзей, якія прыйшлі на зямлю ня дзеля ўласнага прагрэсу, але дзеля добраахвотнага судзейнічання прагрэсу цэлага народа, а то і чалавецтва ў цэлым. Яны падобныя да кропляў «боскай дасканаласці». Аднак у такіх вучэннях розніца паміж ідучымі няспыннай чарадой «аватарамі» хутка губляецца, у той час як юдэйскае і хрысьціянскае вучэнні падкрэсьліваюць ролю Бога як «творцы гісторыі», «месіі» і момант пераемнасці.

Варта адзначыць, што ў многіх месцах Карана Ісус Хрыстос прызнаецца як пасланец Бога і прарок, «створаны паводле Адамавага падабенства», а таксама як «слова» Богае. У несказаным ісламе ён, ва ўсякім выпадку, мае больш значную вагу, чым у сучасных хрысьціянскіх тэолягаў, якія зьявілі вобраз Хрыста да ролі сацыяльнага рэфарматара. У той жа час Каран не прызнае вучэнне аб Богу-Сыне і Богу-Айцы, якое легла ў аснову вучэння аб трыадзінай тройцы і якое разумелася хрысьціянамі часоў Магамэта вельмі прыземлена. Хрысьціянаў, якія маглі б даходліва растлумачыць, на чым палягае сутнасць гэтага вучэння, людзям іншай веры, у той час фактычна не было. (Гл. Дадатковую старонку «Ісус і іслам»).

Гэты бок загадкі Ісуса выцякае не са спекулятыўнага мыслення, а з духавідчаскага пазнаньня, якое яўна адсочваецца, напрыклад, у Якаба Бёмэ, які да таго ж меў рэдкі талент выкладаньня спазнанага зразумелай мовай. Любое пазнаньне духоўнага кшталту мае патрэбу ў самакрытым асэнсаванні, аднак ацэнка яго вынікаў без дапушчэння існаваньня падобнага пляну ўспрымання ні да чаго не прывядзе.

І нельга сапраўды зразумець людзей зь лёгка пазнавальнай містычнай ці духоўнай місіяй, калі іх у гістарычным і крытым сэнсе бачаць толькі зь іх зьнешняй сацыялізацыі, замест уключэння іх незалежнага ўнутранага духоўнага разьвіцця.

*) Існаваньне Ісуса адносна добра пацверджанае гістарычнымі дакумэнтамі. Гісторыкі I стагодзьдзя н. э., такія, як Іосіф Флавій і Тацыт, пацвярджаюць яго фактычнае зьяўленьне. У Эвангельях у Бібліі таксама ўзгадваюцца час і месца шматлікіх падзеяў. Напрыклад, у год пачатку Ісусам Яго служэньня можна вызначыць некалькіх уладароў і чыноўнікаў (напр. *Лк. 3:1, 2, 23*). Гэтых самых людзей мы знаходзім зноў у гістарычных дакумэнтах. Таму біблейныя апавяданьні ня маюць характару проста міфаў. «Апокрыфы», напр. дадатковыя хрысьціянскія Эвангельлі, якія ўключаюць тэксты першых стагодзьдзяў пасля Хрыста, што не ўваходзяць у Біблію, часта менш увагі надаюць дакладнасьці справаздачаў, а больш – пэўным тлумачэньням ізаляваных падзеяў рознымі аўтарамі.

На нямецкай і ангельскай старонцы тут разьмешчаны ўрывак з Эвангелья ад Яна, пачатак першага разьдзелу.

Мэдытацыя над Эвангельлем апісаная ў «Мэтадычных рэкамэндацыях» ва ўступе. Менавіта гэты ўрывак выкарыстоўваўся для мэдытацыі, каб, падобна да дакладна наладжанага прыёмніка, наладзіцца на Хрыста замест таго, каб уступаць у кантакт зь невядомымі псэўдахрысьціянскімі сіламі. Нямецкі тэкст складзены на падставе старога перакладу Лютэра, правяраліся таксама некалькі іншых варыянтаў перакладу. Зыходны тэкст быў на грэцкай мове. У заключэньне ў транскрыпцыі прыводзіцца тэкст старажытнагрэцкага арыгіналу, які дазваляе адчуць сілу мовы ці «вібрацыі». Аднак для мэдытацыі выкарыстоўваецца тэкст на роднай мове. Спасылкі на адпаведныя месцы ў Эвангельлі і Адкрыцьці прыводзяцца па тэксьце наяўных выданьняў Бібліі.

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Ісус з Назарэта: гісторыя нараджэньня .

Разабраўшыся з Эвангельлямі, мы можам пачаць канкрэтную работу. Нараджэньне Хрыста традыцыйна асацыюецца са сьвятам Раства, нават калі гэтае сьвята мала аб ім нагадвае (Лук. 1,26 і далей, Мац. 1,18 і далей). Паўстае пытаньне, чаму пры цэнтральным значэньні наступных «трох год служэньня» сёньняшнія тэолёгі марнуюць столькі сілаў на абвяржэньне беззаганнасьці нараджэньня Хрыста. Хаця адарваньня ад зьмнога жыцьця раньнія гностыкі лічылі, што Ісус меў усяго толькі «псэўдацела», іншыя плыні сыходзяцца на меркаваньні, што Ісус прайшоў праз усе чалавечыя стадыі разьвіцьця, нязьменна кіруючыся пэўнымі нормаўмі. І ўсё ж гэтай дыскусіі, калі толькі яна сапраўды вядзецца дзеля пошуку ісьціны, можна пажадаць большай адкрытасьці. У часы, калі ў вобласьці адносінаў палоў і любові адбываюцца трансфармацыі і прыносяцца новыя моманты, запазычаныя з усходніх практык і нагадваючыя рытуалы старажытных храмаў, ідэя захаваньня сапраўднай сутнасьці хрысьціянскай традыцыі ня так ужо і абсурдная. Будыстам, якія таксама прыпісваюць Будзе надвычайныя абставіны народжаньня, было б няцяжка прыняць «беззаганнасьць» нараджэньня Хрыста, асабліва беззаганнасьць у душэўным сэнсе, пра якую, напрыклад, піша Р. Штайнер. У Каране сказана, што Ісус быў "створаны" Богам у дзеве Марыі – што падобна да біблейскага апавяданьня пра тое, як анёл прыйшоў да Марыі, каб абвясціць нараджэньне Ісуса ад дзевы.

Характарная рыса Ісуса – выпадаць з жорсткіх рамак дагматычнага мысьленьня – праяўляецца ўжо на гэтым этапе. З гэтай асаблівай уласцівасьцю мы больш падрабязна пазнаёмімся ў працэсе вывучэньня далейшага жыцьця Хрыста. Мы таксама ўбачым, на чым палягае магчымасьць «зноў нарадзіцца» ў Хрысьце яшчэ пры жыцьці.

З самага пачатку жыцьця і служэньне Ісуса былі ўплеченыя ў ход сусьветнай гісторыі. Гэта становіцца відавочным ужо падчас перапісу, правядзеньне якога было загаданае рымскім імператарам, што прымусіла бацькоў Ісуса пайсьці ў значны ў сэнсе прароцтваў горад Віфляем, дзе нарадзіўся Ісус. Гэты факт быў прыняты пад увагу ўтэалёгічнай літаратуры, калі справа дайшла да дыскусіі пра сусьветнае значэньне Ісуса..

На нямецкай і ангельскай старонках тут прыведзены ўрывак з Эвангелья ад Яна 3,5-8 аб новым нараджэньні.

Гэта не алегорыя. Адно зь «незразумелых» месцаў Бібліі, якое мае цалкам пэўнае і вельмі вялікае значэньне для тых, хто мае досьвед і веды, неабходныя для яго спасьціжэньня. Ісус не гаварыў людзям таго, аб значэньні чаго яны не маглі б нават здагадацца і з чаго не маглі б скарыстаць. У разьдзелах асноўнай часткі, напрыклад, «Спакоі ў пустыні» і «Перамяненьні» пададзенае апісаньне некаторых момантаў, якія аблягчаюць разуменьне «новага нараджэньня».

Сьвята Раства мела сваё значэньне і для тых, хто ня гэтак яўна вёў пошук у дадзеным накірунку, асабліва ў ранейшы, больш разьмераны час. Сьвяты царкоўнага календара, у гэтым выпадку адвэнт, настройвалі грамадзтва на глыбіннае разуменьне значэньня нараджэньня Хрыста, у той час, як пэрыяд посту падрыхтоўваў душу да сьвята Вялікадня. Пасьля шматгадовага паўтарэньня гэтага цыклу людзі маглі калі не зразумець, то адчуць нешта такое, што ў нашу эпоху няўважлівасьці дасягаецца выключна шляхам інтэнсіўнай мэдытацыі ці працяглай малітвай.

Раство ў шырокім сэнсе – гэта сьвята любові, якое нагадвае аб тым, што чалавецтву быў падараваны Хрыстос. Аднак глыбінны сэнс ад гэтага не мяняецца – усе этапы жыцьця Хрыста даступныя спасьціжэньню. Аб гэтым гаворыцца ў разьдзеле асноўнай часткі «І Слова стала плоцьцю».

Народжаньня зноў хрысьціяне ў кантэксце незалежных эвангеліцкіх цэркваў і г. д..

- тым ня менш павінныя штодня ўмацоўваць сваю веру і, такім чынам, станаўцца больш дасканалымі.
- Цяпер ад іх патрабуецца знайсці свой індывідуальны падыход, каб абнавіць усе свае жыцьцёвыя праблемы, большасьць зь іх моцна зьмяняцца.
- Як сказана ў Адкрыцьці 21:5 наконт надыходзячага пэрыяду: *«вось твару ўсё новае», так што ўжо сёньня час абнаўляць свае думкі наконт усяго.*

Пытаньне:

Калі я яшчэ яго не перажыў, ці магу я жадаць унутранага аднаўленьня ад Бога як вытоку ўсяго?

[Вернуцца к оглявлению.](#)

Што было важнага ў юнацтве Хрыста?

Гэтаму пэрыяду некаторыя сучасныя духоўныя трактаты надаюць непрапарцыйна вялікае значэньне. У Бібліі гаворыцца толькі аб услаўленьні мудраца Сімеона і захапленьні настаўнікаў посьпехамі дванаццацігадовага Ісуса (Лук.2,29-51). Падзеі і сустрэчы гэтай пары схематычна апісаныя ў найбольш сапраўдным зь небіблейскіх «Эвангельляў дзяцінства» – г. зв. «Эвангельлі ад Якаба», якое складаецца з фрагментаў і больш поэзіі пераказаў (выдаўніцтва «Лорбер-Ферлаг»). Тым ня менш, насуперак моднаму тэзісу, няма ніякіх сьведчаньняў таго, што ўсе свае веды Ісус атрымаў ад есэяў ці ў часткова зьвязанай зь імі кумранскай суполцы, або, згодна зь іншымі тэорыямі, – у эгіпецкіх, грэцкіх і нават індыйскіх храмах. Палёт творчай фантазіі мог бы прынесці нядрэнны плён, калі б ня веў да зьяўленьня новых пасьпешлівых догмаў. Паступова мог бы зьявіцца вобраз Хрыста, які ўступаў у інтэнсіўны кантакт не з адной, а з усімі важнейшымі духоўнымі плынямі свайго часу, раскрываючы тое, што павінен быў раскрываць па сваёй спрадвечнай сутнасьці, і што магло не супадаць з уяўленьнем аб ім іншых людзей. Такая асноўная выснова, якая цалкам паддаецца спасьціжэньню ў малым маштабе і добра знаёмая «аднадумным паміж сабою». Гэтая выснова ўзрывае рамкі аднабаковых псыхалягічных уяўленьняў аб «зададзенасьці» і стэрэатыпах паводзінаў. Яна характэрная для яркіх асобаў і містыкаў. Першыя прыкметы такіх паводзінаў могуць праявіцца ўжо ў раннім дзяцінстве. Некалькі фантастычную карціну ў гэтай сувязі малюе «Эвангельле эпохі Вадалея» Леві (1908 г.).

Р.Штайнер прыводзіць у сваім «*Пятым Эвангельлі*» сцэну, калі Ісус напярэдадні хросту ў Ярдане з узрушэньнем усьведамляе, што ў новую эпоху мэтады работы самаўхіляючыхся ад зьнешняга сьвету сэктаў нахталт есэяў могуць выявіцца контрпрадуктыўнымі. Раўнівае захаваньне закону і мноства фізычных, этычных і духоўных ачышчальных рытуалаў засьцерагала іх саміх ад нэгатыву, затое ўвесь навакольны сьвет быў удвая да яго схільны. У далейшым жыцьці Ісуса, адсочваемым па Бібліі, **мы знаходзім праяву асноўнага імкненьня – «быць у гэтым сьвеце, але не ад гэтага сьвету», уцягваньне сьвету ў працэс уласнага разьвіцьця. З гэтай прычыны Ісус усім адкрывае веды, якія раней разглядаліся як таемныя, няхай нават для пачатку некаторыя ўрокі адкрытым тэкстам былі выкладзеныя толькі апосталам, якія былі лепш падрыхтаваныя да іх успрыманьня.**

У параўнаньні са старажытнымі, заснаванымі на строгім захаваньні таямніцы містэрыямі-традыцыямі, гэта быў сапраўды гістарычны зрух. Цікава, што падобнае пачало адбывацца і з новым накірункам будызму – махаянай, які раптам стаў падкрэсьліваць важнасьць суперажываньня ўсяму існаму. Але толькі ў наш час магчыма сьць доступу да духоўных глыбіняў абсалютна для ўсіх канчаткова стала віджавочнай. Ніхто ўжо ня можа сказаць, што ўпершыню чуе аб такіх рэчах. Хаця эзатэрычныя выданьні, якімі гандлююць у прывакзальных кіёсках, крайне павярхоўныя, можна дапусьціць, што гэтая тэндэнцыя яшчэ не праявілася ўва ўсёй сваёй паўнаце. У гэтым сьвятле, напрыклад, падтрыманьне Ватыканам рэжыму сакрэтнасьці вакол сваёй бібліятэкі хутчэй носіць «дахрысьціянскі» характар.

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Заўвага з прычыны спрэчак аб «двух хлопчыках Ісусах».

Тут маецца на ўвазе тлумачэньне *Штайнерам* разыходжаньняў у зьвестках аб паходжаньні Хрыста ў *Мацьвее* і *Луці* як доказу наяўнасьці «двух хлопчыкаў Ісусаў». Паколькі ніхто не прырэчыў, што боская прырода Хрыста праявілася толькі ў адным чалавеку, даволі цікава назіраць, як розум антропасафаў і тэолягаў штурхае іх то да аб'екту спрэчкі № 1, то да аб'екту спрэчкі № 2. А галоўнае зусім ня ў гэтым. Галоўнае – пытаньне аб датычнасьці да

чалавечага станаўленьня Хрыста і Яго жыцьцёвага асяродзьдзя адэптаў мудрасьці розных культураў – Адама, Крышны, Буды, Заратустры. З прычыны таго, што рознаплянаваць аб'ектаў духоўных дасьледаваньняў можа не ўкладацца ў рамкі канкрэтных зямных уяўленьняў, канкрэтызаваных звесткі, узятых зь літаратуры, зусім не выглядаюць больш дасканалымі за агульныя назіраньні.

[Вернуться к оглавлению.](#)

Хрост у Ярдане Янам Хрысьціцелем.

Хрост вадой у сваім першапачатковым выглядзе ня быў сымбалічным актам і дэкларацыяй аб уступленьні ў тую ці іншую рэлігійную суполку. Апусканьне ў вадзі з галавой аж да стану, блізкага да ўтапленьня, пры падтрымцы дасьведчанага чалавека, якім у дадзеным выпадку быў Ян Хрысьціцель, выклікала рэальнае адчуваньне «мяжы». У гэтым сэнсе яно нагадвала антычныя рытуалы «прысьвячэньняў» і «выпрабаваньняў» з той розьніцай, што псыхічны эфэкт хросту быў не самамэтай, ня спосабам пераадоленьня страху сьмерці, але сымбалізаваў заклік да «пакаяньня», а дакладней, да «звароту» ў падпарадкаванасьць волі Бога-творцы, чыё «царства нябеснае», як сьцьвярджалася, ужо «наблізілася» (Мац.. 3, Ян.1).

Калі Ісус просіць выканаць абрад хросту, Ян адчувае, што ён нічым ня можа дапамагчы Хрысту. Ён згаджаецца выканаць просьбу, але тое, што адбываецца, не ў яго ўладзе. Ён толькі назірае за перамяненнем Хрыста, больш вялікім, чым тое, якому мог бы судзейнічаць ён сам. Калі раней ён прадбачыў, што Той, Хто ідзе за ім, будзе хрысьціць Духам Сьвятым і вагнём, то зараз ён назірае, як «Дух Божы» сыходзіць на Ісуса. Хрысьціянскія містыкі бачылі ў гэтым сапраўднае «нараджэньне Хрыста ў Ісусе», аднак не варта падобна да некаторых зь іх лічыць, што Ісус і Хрыстос да гэтага былі дзьвюма не зьвязанымі адна з адной сутнасьцямі.

У цэлым, хрост, асабліва «хрост духам», які практыкуецца ў розных формах у незалежных цэрквах, зараз можа лічыцца «новым нараджэньнем» чалавека (Ян. 3). Варта, аднак, устрымацца ад выкарыстаньня тэрміну «новае быцьцё», які сустракаецца ў некаторых хрысьціянскіх працах і можа быць памылкова зразуметы як рэінкарнацыя. Дарэчы, нельга сказаць, што Біблія абыходзіць пытаньне рэінкарнацыі. *Мац. 11,14* дае падставу для інтэрпрэтацыяў.

Замест удзелу ў тэарэтычных спрэчках багасловаў аб характары хросту інтарэс да гэтага пытаньня можна накіраваць на вывучэньне таго, што такое «новае нараджэньне» можа даць чалавеку на практыцы. Чалавек можа нанова разгледзець, асэнсаваць і ацаніць сваё жыцьцё з больш глыбока залягаючага пляну сваёй сутнасьці, пляну, які зьвернуты да Бога. Бог можа «набыць выгляд» у чалавеку, робячы апошняга яшчэ больш блізім да свайго «падабенства». Паводле выразу містыкаў, у сэрцы чалавека запальваецца «іскра Хрыстова», яна напайнае яго жыцьцём і пачынае расьці. Калі чалавек займаецца мэдытацыяй, ён сапраўды можа ўспрыняць гэты працэс у выглядзе растучага дзіцяці ці дзіцяці і маці як адлюстраваньня душы. У адрозьненне ад няўстойлівых унутраных вобразаў, якія ўзьнікаюць падчас практыкаваньняў, такі працэс адлюстроўвае ўнутраны стан чалавека, паступальны рух, які немагчыма пачаць адвольным намаганьнем. Гэтае дзіця ўсярэдзіне будзе паступова сталець і ўжо нікуды ня зьнікне.

У людзей зь менш разьвітым уяўленьнем той самы фэнамэн можа выражацца ва ўнутраных адчуваньнях і ўражаньнях на ўзроўні думак або проста ў надыходзе жыцьцёвых пераменаў. Творы мастацтва, падобныя да «Сыкстынскай мадоны», таксама нараджаліся з унутраных зрокавых вобразаў і таму дапамагаюць знайсці шлях да рэальнасьці ўнутранага сьвету.

У Лорбера гаворыцца аб трох ступенях «на шляху да новага духоўнага быцця» (выдавецтва Лорбер-Ферлаг).

Дакладна так сама выглядае справа з мэдытатыўным разглядам Эвангельля ад Яна – практыкай, якая сёння амаль нідзе больш не выкарыстоўваецца. Разьдзел прапрацоўваецца да той пары, пакуль падчас мэдытацыі ці ў сьне раптам не адкрываецца яго ўнутраны зьмест, які трапляе ў тканіну жыцьця. Гл. мэтадычныя рэкамэндацыі ва ўступным разьдзеле.

Вось яшчэ адна істотная прыкмета шляху ў Хрысьце: магчымасьць і маштабы разьвіцьця закладзеныя ў кожным. Чалавек здольны рэалізаваць сябе самастойна, у лучнасьці з навакольным яго жыцьцём, не маючы патрэбы ў дапамозе пасрэдняй лэчачай інстанцыі, хаця гэта не выключае сяброўскай парады сярод роўных. Такі шлях задуманы як спасьціжэньне і «насьледаваньне прыкладу»

«Унутранае» асэнсаваньне не павіннае падмяняць сабою малітву як зварот да «зьнешняга» Бога: «заставайцеся ўва Мне, і Я ў вас» (Ян.15).

Пасьля таго, як Хрыстос пачаў сваё служэньне, і пасьля таго, як Сьвяты Дух сышоў на апосталаў, г. зн. пасьля іх хросту Сьвятым Духам, не было пільнай неабходнасьці працягваць практыку хросту вадой. У самога Хрыста яно служыла зьнешняй прыкметай даўно пасьпеўшай усярэдзіне яго новай фазы разьвіцьця. Рух хрысьціцеляў вучыў: «кайцеся і хрысьціцеся», апосталы Хрыстовы, прымкнуўшы да гэтага руху, вучылі: «веруйце», г. зн. аддавайце сябе сіле веры, і «хрысьціцеся». Часткова яны рабілі ўступкі прыхільнікам абраду хросту. Не пачынаць жа добрую справу з канфліктаў. І тыя, і іншыя хрысьцілі дарослых, якія маглі прыняць сьвядомае рашэньне. Зразумела, гэтым ня выключаецца традыцыя дабраслаўленьня нованароджаных «паводле права народжаньня», якой ужо 2000 год, аднак разумней усё ж такі аддзяляць яе ад уласна хросту і ад пытання аб прыналежнасьці да пэўнай царквы. Тады ўсе супярэчнасьці вырашыліся б самі сабою.

У старажытным Ізраілі чаканага месію атаясамлялі з царом, таму хрост успрымаўся яшчэ і як уступленьне ў новае царства. У той час людзям цяжка было растлумачыць, што маецца на ўвазе не царства ў сэнсе дзяржаўнага ўтварэньня і не фармальнае царкоўнае арганізацыя, а лучнасьць тых, хто прыняў Бога як бацьку свайго і лічыць сябе ў душы нованароджаным сынам ці дачкой гэтага бацькі. Гэтая ўпэўненасьць у спалучэньні з братэрскімі адносінамі «сыноў» і «дачок» адзін да аднаго і адносінамі да Сына Бога і чалавека як да старэйшага брата лягла ў аснову вучэньня, прапанаванага людзям як дапаможнік да ўласнага разьвіцьця. У старажытным Ізраілі разам з ранейшымі ўяўленьнямі аб Богу як непрыступнай істоце ўжо мелі хаджэньне ўяўленьні аб Богу-айцы. Аднак яго хутчэй лічылі айцом Аўраама і народу, які ад яго пайшоў. Бог быў бацькам кожнага толькі апасродкавана, праз народ. Вельмі нямногія людзі дасягалі ў той час успрымання Бога як бацькі асобнага чалавека, які ў сваім жыцьці кіруецца голасам Божым у сваёй душы і можа ўступіць у лучнасьць з Богам у любую хвіліну, чалавека, які, дзякуючы сувязі з Богам, пачынае здагадацца аб сталым значэньні ўласнай сутнасьці, усё больш умацоўваючыся ў сваёй упэўненасьці па меры руху па шляху Хрыста. Гэта відаць з далейшага жыцьцёвага шляху Ісуса, але было адзначана з самага пачатку.

Заўвага: цалкам магчыма, што знаходжаньне Ісуса ў пустыні разам зь ня трапіўшымі да Бібліі іншымі сцэнамі лучнасьці з Богам у сапраўднасьці мела месца да хросту ў Ярдане або што такіх пэрыядаў самоты было некалькі, і асобныя эпізоды пасьля зьліліся разам. Галоўнае, што паміж імі захоўваецца духоўная сувязь.

Лібэральныя тэолёгі апісвалі хрышчэньне Ісуса як прафэсійны вопыт. Аднак калі разглядаць яго з традыцыйнага тэалёгічнага пункту гледжаньня, тут таксама мелася на ўвазе і календарнае і працоўнае ўключэньне ў сусьветную гісторыю (напр. Лк 3:1-4 са спасылкай на Іс. 40:3-5): гэтае працтва мае дачыненне да Богага адкупленьня.

На нямецкай і ангельскай старонцы тут разьмешчаны ўрывак з Эвангелья ад Мацьвея 28,18-20 і заўвагі аб сучасным абрадзе хросту.

У наш час абрад хросту звычайна праводзіцца ў выглядзе апырскваньня вадой ці апусканьня ў вадку. Паміж сабою цэрквы, безумоўна, прызнаюць факт хросту, хрышчаны вернік лічыцца хрысьціянінам. Незалежныя цэрквы праводзяць абрад хросту або паўторнага хросту толькі дарослых людзей паводле іх сьвядомага выбару. Яны падкрэсьліваюць важнасьць душэўнага ўплыву хросту Сьвятым Духам. (Спачатку сапраўды хрысьціліся толькі дарослыя. Аднак гэты факт не выключаў магчымасьці атрымання дабраславеньня дзецьмі з той розьніцай, што яно насіла некалькі іншы характар.) Першапачатковы сэнс хросту насуперак сёньняшняй практыцы вядучых цэркваў не ўключаў прыняцьця людзей у пэўную канфэсію. Як правіла, цэрквы неахотна прызнаюць, што «у крайнім выпадку», калі паблізу няма сьвятара, абрад хросту можа выканаць любы хрысьціянін, прамаўляючы словы: «Хрышчу цябе ў імя Айца, Сына (Ісуса Хрыста) і Духа Сьвятога. Амін».

Пытаньне:

Калі я гэтага яшчэ не зрабіў, ці магу я аддаць сваё жыцьцё ў Божыя рукі?

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Спакой у пустыні.

У пачатку сваёй дзейнасьці Хрыстос*, ці месія (што значыць «памазаньнік» на габрэйскай мове), самотны. На гэты пэрыяд прыходзяцца хрост, 40 дзён, праведзеных Ім у пустыні (Мар.1,12-13), і спакушэньні. Пасьля гэтага Ён заклікае да Сябе апосталаў.

Пустыня – сымбаль зьнешняй і унутранай самоты, дазваляючай дасягнуць больш глыбокага асэнсаваньня і больш цеснай сувязі з усюдыісным Богам. Гэты падрыхтоўчы пэрыяд крайне неабходны тым, хто ўсур'ез ступіў на шлях рэлігіі і яднаньня з боскай першаасновай, хаця і складае ўсяго толькі частку ўсяго шляху. Хрыстос на сваім узроўні сьветаадчуваньня таксама праходзіць гэтую фазу, якая ўяўляе сабою нешта большае, чым, напрыклад, штодзённыя сэансы мэдытацыі.

Цэрквы, нават тыя зь іх, якія часта гавораць аб «унутраным міры», часам трактуючы яго як памылковую супрацьлегласьць зьнешнім праявам спакою, не турбуюць сябе паказам чалавеку практычных шляхоў дасягненьня гэтага «унутранага спакою». У набажэнствах ніводнай з больш 30 розных цэркваў няма і намёку на элемент спакою, маўклівага ўнутранага самасузіраньня, спакойнага чаканьня пасьля малітвы. Песнапеньні, казань, малітвы, зноў песнапеньні, суправаджаныя амаль неперапынным, адцягваючым увагу зборам грошай, фактычна аднаўляюць мітусню ў чалавечым грамадзтве нашых дзён. Людзі, якія сьведома ці падсьведома ёю ахопленыя, ужо ня могуць зьвярнуць увагу на нязьведанае ўсярэдзіне сябе. Толькі ў апошні час у сувязі з пошукам многімі людзьмі хоць нейкіх новых ведаў у гэтай вобласьці намеціўся сьціплы прагрэс. Для тых нямногіх, хто гэтым цікавіцца, сталі праводзіцца нядзельныя сэмінары па адпаведна зьмененай праграме і давацца рэкамэндацыі па пошуках адказаў на занятках у гуртках па вывучэньні Бібліі і хатніх умовах. Але і тут часта адсутнічае якое-небудзь настаўніцтва. Пры гэтым адны для больш блізкай лучнасьці з Богам проста шукаюць «ціхі куток», а іншыя пачынаюць разумець, што такая рыса грамадзкіх паводзінаў, як здольнасьць да самакрытыкі, цяжкі і ўнутранага спакою, патрабуе часовага адключэньня ад зьнешняй мітусьні. Уключэньне элементаў мэдытацыі ў набажэнства наўрад ці вырашыць праблему, аднак яны маглі б стаць заахвочваньнем да асэнсаваньня часта заглушаемай патрэбнасьці.

Містык Якаб Лорбер пісаў аб парадзе Хрыста людзям шукаць «кароткі шлях да новага быцьця», што сёньня, каб пазьбегнуць непаразуменьняў, можна назваць «другім нараджэньнем». Чаму – абмяркоўвалася ў папярэднім разьдзеле. *Гл. таксама кнігу «Пра ўнутранае слова, голас цішыні», якая выйшла ў выдавецтве «Лорбер-Ферлаг».*

На практыцы гэта выглядае так: калі хто-небудзь жадае адрадзіцца ў Хрысьце, ён павінен спачатку ўсьвядоміць свае грахі, інакш кажучы, усё тое, што аддзяляе чалавека ад Бога. Яны не заўсёды заключаюцца ў тым, у чым нас імкнуцца пераканаць. Пасьля чалавек павінен глыбока раскаяцца ў душы на практыцы і нацэліцца на сур'ёзныя зьмяненні. Далей ён павінен імкнуцца парваць са сьветам – маецца на ўвазе эгаістычная зацыкленасьць на сьвецкім жыцьці, але не актыўны ўдзел у справах сьвету – і «аддаць сябе Мне бяз рэшты і прагнуць Мяне ў сваёй любові і ў гэтай вялікай празе штодзённа адхіляцца ад сьвету і справаў яго і хаця б сем чвэрткаў гадзіны праводзіць пры зачыненых дзьвярах і вокнах, ня молячыся і не чытаючы нічога, але праводзячы гэты час у суцэльным спакоі, будучы занятым толькі Мною ў душы сваёй». Пасьля вітальнага звароту «аддайцеся спакою і ўзрастайце ў празе і любові да Мяне! Паколькі вы будзеце практыкавацца толькі кароткі час, кажу вам – убачыце хутка маланкі і пачуеце громы, але не пужайцеся і не бойцеся! Бо тады зьяўлюся Я кожнаму спачатку як судзьдзя ў буры, маланках і громах, пасьля ў ціхім веянні сьвятым як Айцец! ...Глядзіце ж, гэта самы кароткі і прамы шлях да новага чыстага быцьця, у якім толькі і можна знайсці жыцьцё вечнае. Любы іншы шлях займае больш часу і больш ненадзейны, бо шмат існуе шляхоў зладзейскіх... той, хто ня мае добрай брані і ня ўзброіўся, наўрад ці дасягне мэты».

Сьвяты Дух можа служыць сродкам перадачы просьбы аб ачышчэньні і прасьвятленьні.

Ёгам добра вядомы той факт, што людзям «не хапае часу». Таму яны ўціснулі свае сэнсы зь некалькіх гадзінаў да паўгадзіны, а пасьля да 11 хвілін, каб ужо ніхто ня мог сказаць, што ў яго не знайшлося часу. Нават непрацяглы час, праведзены ў стане спакою, калі ўсе астатнія думкі, пачуцьці і адчуваньні не выцясьняюцца, але сузіраюцца з боку, прыносяць станючы эфэкт, асабліва калі сузіраньне зьвязанае з устаноўкай на Бога. Нішто, аднак, не заменіць працяглага знаходжаньня ў спакоі. У цэрквах на Усходзе, напрыклад на гары Афон, каб падтрымаць засяроджанасьць, выкарыстоўваецца фраза «Kyrie (удых) eleison (выдых)» ці «Госпадзе, зьлітуйся». *Гл. Крайхаўф «Паломніцтва на гару Афон».*

Падчас будыйскага сэнсу мэдытацыі дзэн-сэшын, які часам працягваецца да шасьці дзён і які атрымаў распаўсюджваньне нават у некаторых хрысьціянскіх манастырах, яго ўдзельнікам строга належыць захоўваць нічым не парушаемае маўчаньне, нават калі ўласна мэдытацыя не праводзіцца, напрыклад, падчас калектыўнага прыёму ежы. Дні праз тры нязвычайныя да такой практыкі людзі даходзяць да зьнямогі. На чацьвёрты дзень, падобна да эфэктнаму посту, яны могуць уздыхнуць з палёгкай і ўсьведамляюць тое дабро, якое ніколі яшчэ не атрымлівалася выказаць словамі.

Спакой параджае шчырасьць. Дзякуючы сувязі з Богам гэтая шчырасьць знаходзіцца пад абаронай. Пасьля мэдытацыі рэкамэндуецца пераналадзіцца на звычайныя, не патрабуючы падобнай ступені шчырасьці абставіны.

Зрэшты, дзеля падрымання пэўнай яснасьці сьвядомасьці ня менш важна ўносіць спакой і ў навакольны сьвет. Для індывідуўма гэта значыць, што ва ўстаноўленыя пачуцьцёвым шляхам прамежкі часу, пасьля цяжкіх момантаў у жыцьці або проста пры наяўнасьці магчымасьці трэба сьвядома выклікаць стан унутранага спакою, які дазваляе разабрацца ў тым, што адбываецца, і сабрацца з думкамі, гэта значыць, успрымаць, што адбываецца навокал, але не задумвацца аб ім адразу ж, даць улегчыся эмоцыям (адзначаючы пра сябе тыя зь іх, якія заслугоўваюць далейшага вывучэньня), па чарзе расслабіць часткі цела, не губляючы пры гэтым пачуцьця ўласнай цэльнасьці і не фіксуючы ўвагу на асобных прыемных адчуваньнях.

У прымяненні да дзелавых сустрэчаў, работы і паседжаньняў такі падыход праяўляецца ў тым, што чалавек не пераходзіць бесперапынна ад адной тэмы да іншай, але робіць кароткія паўзы, якія прызначаюцца не для размоваў, а для простага сузіраньня і, калі ёсьць такая магчымасьць, асэнсаваньня таго, што адбылося, каб пасьля сьвядома перайсьці да новай тэмы. Нават падчас прыёму ежы трэба сьвядома фіксаваць сваю ўвагу на кожнай

страве. Існуе мноства паралеляў паміж дыеталёгіяй ці навукай аб правільным харчаванні і духоўнай «ежай».

Працэс «пакідання ў спакой мінулага», які дазваляе збіраць сілы для сучаснасці і будучыні, ня значыць бессэнсоўнага ўходу ад вырашэння праблемаў. Ён хутчэй стварае зыходную кропку, пасля якой вырашэнне ўсіх пытанняў становіцца сапраўды прадуктыўным. У сьвецкіх справах ён вядзе не да згубы часу, а ў канчатковым выніку да яго эканоміі, таму што пасля яго ўсе справы пачынаюць ісьці спорна. Нават многія духоўна разьвітыя людзі не заўважаюць, што яны губляюць, не маючы гэтага духоўнага спакою.

Просты духоўны досвед знаходжаньня спакою сам па сабе ўжо зьмяшчае таемствы завоблачных духоўных вышотаў. Аднак калі ёсьць вышоты, то павінен быць і шлях, які да іх вядзе. Хрыстос неаднаразова падкрэсьліваў важнасць прастаты ў чалавеку, якую часам даводзілася спачатку вызваліць ад наноснага. Ідучы Яго шляхам, чалавек адкрываў для сябе больш шырокія і складаныя гарызонты, і ў гэтай складанасьці прастата пачынала зьяцца новым сьвятлом.

Ва ўмовах засяроджанага спакою лепш замацоўваецца толькі што дасягнуты або пасланы душэўны прагрэс, нованабытая здольнасць ужо ня можа быць «паточаная мольлю» - гл. Мац. 4. Яна добра ўкладаецца ў мазаіку іншых дасягненьняў быцьця. Спакой дазваляе адчуць, як у нас ажывае ўсё тое, што імкнецца насустрач боскаму правобразу. Гэта спосаб унутранага ўспрымання таго новага, што нарадзілася ў нас ад Бога. Мы інтуітыўна адчуваем гэтую магчымасьць, калі ў стане ўсьвядомленага спакою галава становіцца лягчэй, што напэўна зьвязанае з пазнаньнем, сэрца – спагадлівай, а ногі – паслухмянай. Пасля адбываецца нейкі «прарыв», аб якім бы малым аспэктце жыцьця ні йшла гаворка. Бяз гэтага «прарыву» не адбываецца «прарыв» у іншых важных вобласьцях, працэс іх асэнсаваньня «буксуе», што можа выклікаць як зьяўленьне праблемаў у снах, дзе гэтыя праблемы не прапрацоўваюцца да канца, так і зьяўленьне праблемаў са здароўем.

* Хрыстос – гэта ўласна званьне. У часы раньняга хрысьціянства было прынятае рознае напісаньне «Хрыстос», што таксама прадстаўляла розныя сэнсавыя паняцьці. Найбольш вядомае паняцьце – грэцкае «Хрыстос», што адпавядае назьве ў іўрыце «Пасланьнік» = «Памазаньнік». Але існавалі яшчэ па-грэцку «Крэстос»=Добры, Сьвяты; і, радзей, «Хрыстос»/Chrystos/- ад грэцкага «chrysos»- залаты (бліскучы).

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Спакусы і закліканьне апосталаў.

Ісусу зь Яго чалавечымі ўласьцівасьцямі таксама прыходзілася спасьцігаць ісьціну, набліжаючы гэтыя ўласьцівасьці да Бога.

Пасля 40 дзён посту ў пустыні зьяўляецца «спакусьнік» (Мац. 4,1-11).

Нэгатыўныя сілы могуць праяўляць свой уплыў і ў меншым аб'ёме. Падобна да ўсіх іншых сілаў яны могуць успрымацца ва ўнутраным і зьнешнім сьвеце ў выглядзе пэўных вобразаў. У першую чаргу да іх належаць рэшткавыя, адасобленыя схільнасці ў самім чалавеку, не закранутыя аб'яднаўчай функцыяй сэрца, а значыць Богам. Менавіта адасобленьне спачатку мысьленьня, пасля волі стаіць за «браньнем пладоў з дрэва спазнаньня».

У пэўным сэнсе імі зьяўляюцца ачарствляючыя, прывязваючыя чалавека да імпэратыву матэрыяльнага сьвету ўласьцівасьці. У глыбінных сляях сьвядомасьці ім што-небудзь можна супрацьпаставіць і распазнаць іх характар, аднак там яны пераадольваюцца ў апошнюю чаргу. Навучыцца пераадольваць гэтыя сілы можна праз асэнсаванае ўжываньне творчага,

этычнага падыходу, кажучы сабе самому «я магу валодаць тым і тым, але магу і адмовіцца ад валоданьня» замест «я павінен гэтым валодаць».

На іншым полюсе знаходзяцца жаданьні, якія вядуць да адступленьня ад цяжкасьцяў і безудзельна-саркастычнага выцясьненьня матэрыяльных праблемаў у духоўную плоскасьць. Людзі не заўсёды бачаць, што гэта ўсяго толькі зваротны бок таго самага «нэгатыўнага медаля», зьвязаны зь першым паводле прыцыпу маятніка. Гэты другі бок у нашыя дні праяўляецца з большай сілай і таму яго лягчэй паправіць. Рацэпт ацаленьня – у спачуваньні і не зьвязанай ніякімі ўмовамі праяваю любові.

Зь дзвюма першымі ўласьцівасьцямі зьвязана трэцяе – уладалюбства. Пераадоленьне ілюзіі магутнасьці патрабуе смелай, бесьпярэчнай праўдзівасьці, заснаванай на ёй царплівасьці і нязмушанай салідарнасьці ў адносінах зь іншымі людзьмі.

У гэтых вобласьцях людзям паўсюдна бракуе яркай і ў той жа час альтруістычнай індывідуальнасьці, якая магла б выцясьніць схільнасьці, што вядуць да нэгатыву.

У чацьвёртым разьдзеле Эвангельля ад Мацьвея Ісус падвяргаецца спакушэньню гэтымі трыма імкненьнямі, якія ў тэксце называюцца «сатаной» і «д'яблам». Хрыстос супрацьстаіць ім, прыбягаючы не да іх супрацьлегласьці, але да больш узвышанай сілы, якая стаіць па-над марнай барацьбой нэгатыўных сілаў, – «слова, якое зыходзіць з вуснаў Божых», «Госпада Бога» і «пакланеньня і служэньня аднаму Госпаду Богу». **Хрыстос ставіць сябе па-за дуальнасьцю цемра-(ілжэ)сьвятло і пераадольвае яе, ідучы сваім, трэцім шляхам больш высокага парадку**, што становіцца відаць на прыкладзе наступных падзеяў.

Кароткая заўвага: часта сустракаюцца сьцьверджаньні, што заратустрызм і хрысьціянства ці «бліжняўсходнія» рэлігіі дваістыя па сваёй прыродзе. Гэта няправільна ў адносінах да іх вытокаў (*гл. дадатковую старонку «Заратустра», Частка 4*).

Р. Штайнер даў апісаньне абодвух асноўных нэгатыўных сілаў як разьдзельных істотаў, якіх можна назіраць у сьвеце, адкрытым духазнаўству. Як ужо гаварылася вышэй, у разьдзяленьні гэтых праяваў ёсьць пэўны сэнс, аднак па-за сьветам духазнаўства адмаўленьне антропасофамі хрысьціянскіх уяўленьняў аб адзінай нэгатыўнай сутнасьці, у якой зьмяшчаюцца абедзьве сілы, неапраўдана. Тэндэнцыі часта перамешваюцца настолькі, што ўсе «супрацьбожыя» тэндэнцыі можна ў канчатковым выніку разглядаць як адзінае цэлае, а, такім чынам, і супрацьстаіць ім ня мноства багоў, але адзіны Бог Хрыстос з усімі, хто робіць Яго справу.

Ёсьць і іншыя духоўныя напрамкі, якія хутчэй наводзяць заслону на вочы і лічаць богаўгоднымі любыя памкненьні да вышыняў духу.

Сучасныя багасловы ад евангелічнай царквы, падобна да некаторых іншых духоўных плыняў, самі сабе закрываюць вочы і адмаўляюцца бачыць гэтых нэгатыўных істотаў, спасылаючыся, напрыклад, на тое, што яны рэдка згадваюцца ў Бібліі. Пры гэтым яны выпускаюць з-пад увагі, што гаворка ідзе не аб уяўленьнях, а аб рэальным досьведзе, прычым ня толькі старажытным.

Некаторыя невялікія групы хрысьціянаў меркавалі на падставе тэрміну «Князь сьвету» - напрыклад, Ян. 14:30, што яму «належыць» гэты сьвет, а людзі могуць толькі вызваліцца ад яго; хаця ў сапраўднасьці Новы Завет паказвае толькі яго спакушальніцкую і захопніцкую ролю. Эвангельле ад Яна 12:31, «сёньня суд сьвету гэтаму; сёньня князь сьвету гэтага выгнаны будзе прэч».

Не атрымліваючы падпіткі за кошт страху і нэгатыўных эмоцыяў, нэгатыўныя сілы ня могуць мець прамой улады. Адзін з мэтадаў абароны ад іх палягае на тым, каб не будзіць ліха, пакуль яно ціха. Духоўнае ўспрыманьне ў наш час паказвае, што **ўяўнае «умацаваньне»**

кругабароту нэгатыўных сілаў уяўляе сабою дзеянне патэнцыялу, які быў растрывожаны нядаўна, але існаваў са спрадвечных часоў у схаванай форме.

Станоўчыя здольнасці, наадварот, сапраўды здольныя ўмацоўвацца, хаця і бяруць пачатак ад ужо існуючага правобразу.

Асабістыя «болевыя кропкі» зьяўляюцца таксама рэзанатарамі для роднасных сілаў зьнешняга сьвету. У некалькі спрошчанай форме іх прыкметы можна выявіць у аднабаковай прыватнакапіталістычнай практыцы Захаду, асабліва ў яе старой форме, пазбаўленай якой-небудзь сацыяльнай абароны, дзе эгаізм быў найвышэйшай дабрачыннасцю; у аднабокасьці нацыяналізму і нацызму, асабліва іх высакамер'і і пагардзе да астатняга сьвету; у дэструктыўнай «рэлігійнай» дзейнасці, а таксама ў крайнасцях сталінізму зь яго жорсткай ураўнілаўкай. Сказанае, аднак, ня значыць агульнага праклёну ўсіх і кожнага, хто жыў пры такім ладзе.

Хрыстос мала кажа аб прамым «праціўленьні злу», у той жа час Ён не свьцьвярджаў, што зло неабходнае для «падтрыманьня раўнавагі» (як лічаць некаторыя ўсходнія дактрыны) або як процівага для лепшага разуменьня Божай дабрыні. Прамая барацьба з нэгатывам часта бывае патрэбная, але ня кожнаму неабходная. Некаторым цалкам здольны дапамагчы шлях, рэкамэндаваны «хрысьціянскай наукай» *Мэры Бейкер-Эддзі*. Сказанае ня значыць, што варожых сілаў не існуе, але тое, што іх можна ўскосным чынам ператварыць у станоўчыя сілы. У Хрыста няма вечнага праклёну, усе **дэструктыўныя сілы могуць быць пераўтвораныя** аж да надыходу моманту, калі, як сказана ў апошнім разьдзеле Адкрыцьця Яна, ня будзе больш ночы (гл. адпаведны разьдзел).

Пасьля знаходжаньня ў пустыні адбылося **закліканьне апосталаў** (Ян. 1, *Мац. 4, 18-22, Мац. 10*).

* Зноў жа, у гісторыі спакушэньня тэалёгія традыцыйна разглядае сымбалічную сувязь з гісторыяй чалавецтва: пустыня зь яе небяспечнымі жывёламі разглядаецца як супрацьпастаўленьне сьвету рая Адама, перадазенага нам, і таму як умова, якую трэба было пераадолець Ісусу як «новаму Адаму». У першым спакушэньні, абяртаньні камянёў у хлеб, размова ідзе пра пытаньне, рэч ці Бог павінны адыгрываць вядучую ролю. (Пазьней, у гісторыях, якія датычаць кармленьня і абуджэньня вялікай колькасьці людзей, мы ўжо не бачым гэта як спакушэньне.) У другім спакушэньні, саскочыць з даху храма, размова ідзе пра пераадоленьне гордасці, якая датычыцца цяжараў чалавечага жыцьця. Ісус прайшоў праз усё, што было накладзенае на Яго (пакуль гэта не было ліквідаванае уваскрэсьнем). Трэцяе спакушэньне датычыцца ўлады існуючых зямных царстваў ці дадзенага Богам «Царства Нябеснага». (Далей, аднак, важнае для сьвету, прадказанае «царства міру» магло таксама прынесці Божае ператварэньне сьвецкай прагі ўлады.)

[Вернуться к оглавлению.](#)

Шлюб у Кане.

У *Ян. 2, 1-12* нам сустракаецца прыклад, які дэманструе, што праблемы паўставалі ня столькі з-за памылак у перакладзе ці «паправак», унесенных у Эвангельлі па патрабаваньню царквы ў раньні пэрыяд, колькі з-за аднабокасьці тлумачэньня з ухілам у патрыярхальнасць. Словы, сказаныя Ісусам Марыі, – «што Мне і Табе, жанчына?» – у наступным былі ўспрынятыя як праява пагарды ў сэнсе «што Мне і Табе за справа?». Аднак калі не адхіляцца ад тэксту, становіцца відаць, што Ісус выконвае ўсё, аб чым папрасіла Яго Марыя, з чаго вынікае, што фраза хутчэй выказвала здзіўленьне, нешта накшталт «Што Мне і Табе толькі не даводзіцца рабіць!». Урэшце, няправільна перададзеную з адносна простаай арамейскай мовы фразу можна прасачыць па грэцкай крыніцы. Яна гучыць як «Я з табою, жанчына!» Відаць, у адрыве ад кантэксту дакладны сэнс быў не зусім зразумелы нават у часы Хрыста.

З гэтага моманту і да ўкрыжаваньня паміж Ісусам і Марыяй наладжваецца сувязь у вобласці творчага ўспрымання. Марыя натхняе Яго, счуперажывае ў важныя моманты Яго жыцця і, ідучы па гэтым шляху, прыходзіць да душэўнага перамянення.

Калі ў наш час выраз «нявеста Хрыстова» ўжываецца да манахіняў як фармальны зварот, дык спачатку яно паказвала на рэальна перажытае.

«Выгляд» Хрыста ў чалавеку, як гэта ўжо прыгадвалася ў разьдзеле аб хросьце ў Ярдане, **зьліваецца з мужчынскім аспэкам душы (Animus)****. Падпарадкоўваючыся боскім знакам, ён можа ўступаць ва «ўнутраны шлюб» з «жаночымі» часткамі нашай душы. **Быццам алхімія такі саюз перайначвае жыцьцёвую энэргію і цела. Вобраз Марыі па аналёгіі сугучны жаночаму аспэку душы (Anima)****

Шлях, якім ішоў мужчына, нярэдка прыводзіў яго да сваёй Марыі (...*). У той жа час асобы любога полу маглі ісьці праз Хрыста, Марыю ці абодвух, бо няма такога чалавека, які заўсёды рэагаваў бы толькі паводле тыпу свайго полу. Проста розным людзям больш зручны той ці іншы шлях. Нераздымнасьць унутранага сьвету ўсё роўна выявіцца ў канцы шляху. Для ўнутранага разьвіцьця не мае значэньня, напрыклад, той факт, што аўтар гэтых радкоў не каталік і спачатку мала ведаў пра Дзеву Марыю. У каталіцкай царкве існавала сёньня амаль забытае пакланеньне сэрцу Ісуса і «чыстаму сэрцу Дзевы Марыі». У той жа час яго не закранулі забабоны, якімі абрасло фармальнае выкананьне культу Дзевы Марыі ў каталікоў.

Чалавек, які стаў на шлях пераўтварэньня, здольны прайсьці яго «аднаасобна». Аднак ісьці аднаасобна зусім не абавязкова. Нарастаючае ўсярэдзіне адчуваньне свабоды дае магчымасьць лепш, чым раней, будаваць адносіны з супрацьлеглым полам.

Да таго ж, асабістасьць убірае ў сябе элементы душэўнай структуры, якія дасталіся і ад маткі, і ад бацькі.

Элементы глыбіннай псыхалёгіі цалкам ужываюцца з рэлігійным «перажываньнем». Іншае рашэньне прапануе Ойген Дрэверман. Базавы рэлігійны досьвед пры больш падрабязным разглядзе павінен праявіць сябе ў нейкай асаблівай плоскасьці, зь якой ён узьдзеінічае на глыбінныя псыхалёгічныя працэсы. У нашыя дні існуе тэндэнцыя лічыць, што **рэлігійныя пошукі – гэта ўласьцівы ўсім людзям спрадвечна «цэласны, пераадольваючы межы жыцьцёвы імпульс да пошуку сэнсу»**. Гл. Хубэртус Мінарэк «*Магчымасьць ці мяжа свабоды*», 1977 г. Аднак належыць заўважаць адрозьненне паміж не аформленым духоўным заахвочваньнем агульнага характару і рэлігійным заахвочваньнем у вузкім сэнсе паняцьця *re-ligio* – адноўленай ці новаздабытай сувязі чалавека з боскай першаасновай, «Айцом», якая ў веруючых хрысьціянаў рэалізуецца як сувязь з Хрыстом.

Бога як найвялікшую ў сьвеце загадку цяжка дасьледаваць, абмяжоўваючыся адною навукай, адным спосабам успрымання ці адным фэномэнам, якія ў лепшым выпадку могуць праясьніць толькі некаторыя аспэкты. Неабходна прыняць і разглядаць у сукупнасьці многія пачаткі. Пакуль што гэта мала хто спрабаваў зрабіць. Калі б хрысьціяне па-свойму давялі да канца алхімічны працэс, выкарыстоўваючы пры гэтым і левую, і правую паловы мозгу адначасова (што сёньня зьяўляецца мэтай разнастайных дасьледаваньняў), і прыйшлі б у выніку да «творчага, заснаванага на любові пазнаньня», слоўныя бітвы паміж багасловамі адыйшлі б да мінулага. Спецыялізацыя на асобных аспэктах усё роўна захавалася б, але не магла б прэтэндаваць на выключнасьць. Людзі сталі б узаемна дапаўняць адзін аднаго.

Чалавек, здольны да ўспрымання сьвету паводле ўнівэрсальнага прынцыпу **«Любі блізкага твайго, як самога сябе»**, з часам самастойна мог бы дасягнуць таго ж і нават большага. Але той, хто імкнецца праяўляць любоў адначасова да сябе самога і блізкага, заўважае, што такой любові яшчэ варта навучыцца. Зь іншага боку, паступовае «напаўненьне» ўнутранага сьвету дапамагае хутчэй авалодаць гэтым майстэрствам.

Пытаньне аб «цудах», якое можа ўзьнікнуць у сувязі са шлюбам у Кане, будзе асьветленае ў асобным разьдзеле. Аб боскіх жаночых аспэктах Марыі-Сафіі падрабязней гаворыцца ў разьдзеле «Падзеі Пяцідзясятніцы».

У традыцыйнай тэалёгіі гэтая падзея разглядалася як замена грэчаскага культу Дыяніса ці як сымбалічная сувязь з сустрэчай Ізраіля з Богам (*“на трэці дзень...” 2 Майсея 19:16*), а таксама як чаканьне пакутаў Хрыста, у якіх віно прымае больш глыбокую значнасьць.

*У той час, як Марыя-богамаці, маці Ісуса, разглядаецца як духоўная ці боская маці тых, хто прымае яе заступніцтва, Марыя Магдаліна зьяўляецца для тых, хто яе шануе, хутчэй увасабленьнем зямнога жыцьця.

Марыя Магдаліна (Марыя з Магдалы) была жанчынай, якая пайшла за Ісусам Хрыстом. Многія лічаць паводле традыцыі, што яна была прастытуткай, якая дзякуючы Ісусу адмовілася ад свайго мінулага жыцьця. Ісус аднак казаў: «Яна палюбіла многа». Гэта не абавязкова значыць вялікую колькасьць сэксуальных кантактаў, а толькі – ці, прынамсі, у тым ліку – здольнасьць любіць людзей (усеабдымна), спачуваць ім і жадаць ім добра. Яна любіла Ісуса, г. зн. яна паважала Яго як чалавека і шанавала Яго як духоўнага (боскага) пастыра. Паводле містычнай літаратуры (Якаб Лорбер) яе пачуцьці да Ісуса станавіліся ўсё больш і больш натхнёнымі, яе любоў да Яго станавілася ўсё больш ачышчанаю ад зямнога. Такім чынам, любоў была яе спосабам спасьціжэньня Ісуса і самога Бога.

(Магчыма, гэтак жа, як гэта было з Кларай, жанчынай, якая палюбіла манаха Францыска Асізкага [сьвяты Францыск (1181-1226), італьянскі прапаведнік, заснавальнік італьянскіх проповеднікаў, асноватэль ордэну францысканцаў], які спачатку яе адрынуў, а пасля прыняў, калі яе любоў стала чыста ўзвышанай. (На гэтую тэму ёсьць цікавы фільм у нямецка- і англамоўным варыянце, нам невядома, ці ёсьць расейскамоўная версія гэтага фільма).

Існуе асобнае паданьне, якое датычыцца Марыі Магдаліны. Гэта легенда аб Сьвятым Граалі, якая апавядае аб тым, што Язэп Арымафейскі і Марыя Магдаліна, а таксама некаторыя іншыя паслядоўнікі Ісуса адвезьлі Грааль – першапачаткова гэта была чара, у якую была сабраная кроў Ісуса – у Паўднёвую Францыю ці Англію. Некаторыя з цудаў зьвязаныя са Сьвятым Граалем. (ён зьяўляецца таксама сымбалам боскай любові).

Ёсьць і некаторыя сьвежыя гіпотэзы адносна Марыі Магдаліны. Напрыклад, меркаваньне аб тым, што ў яе было дзіця ад Ісуса, якое стала заснавальнікам адной зь першых каралеўскіх дынастыяў Меравінгаў у дзяржаве франкаў. Падобныя гіпотэзы зьяўляюцца бездаказальнымі.

** Угаданьня паняцьці «аніма» і «аніmus» не зьяўляюцца пытаньнямі веры. Паміж іншага, на падставе досьведу мноства людзей, хрысьціяне гэта ці не, лічыцца, што ў мужчынаў і жанчынаў ёсьць так званыя «мужчынскія» і «жаночыя» аддзяленьні ў псыхіцы, якія перадаюцца, прынамсі часткова, ад бацькі і маці, асяродзьдзі, дзе яны вырасьлі і якія яны могуць навучыцца інтэграваць у сваю асабістасьць. Канцэпцыя «аніmus» і «анімы», можа быць, не зусім адпавядае рэальнай рэчаіснасьці, але яна зьяўляецца спробай глыбінных псыхалёгіяў зразумець яе карані.

Пытаньне:

Ці можа Бог дапамагчы мне палепшыць мае адносіны да асобаў супрацьлеглага полу?

[Вярнуцца к оглавлению.](#)

Погляды на адносіны палоў, сымпатыі, суперажываньне і каханьне.

Калі прасачыць царкоўныя заявы па пытаньнях адносінаў палоў, а таксама іх унутры- і пазацаркоўную крытыку, ствараецца ўражаньне, што людзям вельмі цяжка вызначыцца, што ж лічыць нармальнымі ці «хрысьціянскімі» адносінамі да гэтай сфэры. Зьнешнія маральныя забароны ўва многім згубілі сваю эфэктыўнасьць пасля шасьцідзясятых гадоў мінулага стагодзьдзя. Цэрквы ня здолелі знайсці ў сваіх традыцыях рацыянальнае этычнае зерне, якое можна было б дапрацаваць для патрэбаў сёньняшняга грамадзтва.

«Сэксуальная рэвалюцыя», якая ўзьнікла як рэакцыя на падаўленьне сэксуальных жаданьняў, павярнулася крайнасьцямі новай ідэалёгіі зь яе дакучлівай пагоняй за рэзультатаўнасьцю ў сэксе, разбазарваньнем жыцьцёвай энэргіі, ігнараваньнем закладзенага ў чалавеку імкненьня да сур’ёзных натхнёных адносінаў і няспыннымі сваркамі,

даводзячымі людзей да страты працаздольнасці. Таму да васьмідзясятых гадоў яна вырадзілася ў адчуванне спустошанасці. У гэтым напрамку наўрад ці захаваўся які-небудзь рацыянальны матыў, які захоўваў бы патэнцыял далейшага грамадзкага разьвіцця, пазбаўленага крайнасцяў. Такі матыў мог бы складацца зь пераадолення «мыслення з пазіцыяў валодання». Зь векавой барацьбы можна зрабіць выснову, што саюз ці хаця б адносная гармонія паміж адказнасцю і свабодай, асабліва ў адносінах паміж мужчынай і жанчынай, недасягальныя без далейшых зрухаў на шляху да цэласнага разьвіцця чалавека. Наяўнасць асобных параў, якім удалася гэтага дасягнуць, тым ня менш, сьведчыць, што такія зрухі могуць мець месца.

Хрыстос апэлюе да стрыжня чалавека, яго здольнасці да цэласнага разьвіцця і знаходжаньня дасканаласці, здольнасці, якая зьяўляецца адзінай асновай сапраўднай свабоды. **Ён выступае не за далейшы развал і без таго амаль разваленых элементаў чалавечай сутнасці і не за бурлівае выяўленьне ўсіх эмоцыяў, але за новае аб'яднаньне на базе «мудрасці сэрца».**

Ён не падтрымлівае «ціску абставінаў», зьнешніх формаў і іх пераацэнкі, тым больш, злоўжываньня такімі паняццямі, як адказнасць, вернасць і сумленнасць для прыкрываньня зайздасці, рэўнасці і сквапнасці. Для Яго галоўнае – якасць духу, якім людзі кіруюцца ў сваіх дзеяннях. Шлюб таксама ня лічыцца ў Яго заведама беззаганым інстытутам.

Любіць Бога і блізкага свайго як самога сябе, а значыць і самога сябе таксама, ёсць правіла, якім Хрыстос замяніў сыстэму забаронаў Старога Завету. Яно акрэсьлівае зыходную ўнівэрсальную пазіцыю, якая пранізвае і аб'ядноўвае ўсе тры сфэры. У дадзеным кантэксце любоў да блізкага выходзіць за рамкі інстынктыўнага клопату аб сваяках, хаця ў больш шырокім сэнсе яна можа распаўсюджвацца і на сваякоў. На тле гатоўнасці чалавека зь любові да блізкага дапамагаць там, дзе трэба, любоў да сябе перастае быць эгаістычнай, яна накіраваная на сябе і сваё цела як аб'екты, неабходныя для таго, каб служыць іншым ці Богу.

Найвышэйшая форма любові ня ставіць умоваў. Для параўнаньня можна таксама прывесці любоў да «ворагаў» (Мац. 5, 43-48), што не падразумявае безразважнасці.

У гэтай сувязі асабліва добра відаць, што паміж часам сустракаемым тэзісам аб тоеснасці любові і адносінаў палоў ці параўнаньнем любові да сябе да самазадавальнення і сэксуальных фантазіяў, з аднаго боку, і намераў Хрыста, зь іншага боку, пралягае цэлая бездань. Адна зь недасканаласцяў чалавека палягае на тым, што яго ўнутраныя сілы разьдзеленыя і ізаляваныя, а паміж ім і рэальнымі людзьмі ставяцца разумовыя вобразы. Зь іх можна атрымаць карысны ўрок, але нельга ператвараць іх у аб'ект імкненняў.

Сучасны жыхар Еўропы зазнае нейкую праяву сэксуальнасці у той момант, калі паміж двума людзьмі ўпершыню ўзнікае духоўны і душэўны кантакт; пры гэтым прыходзіцца вучыцца спраўляцца з хвалямі непрымання ці сымпатыі, якія адыгрываюць няхай і не галоўную ролю, але безь якіх наўрадці наладзіцца паўнаватарасныя адносіны. Толькі пазней праяўляецца цялесны ўзровень; але гэта ня значыць, што ён аўтаматычна прыстунічае ў кожным сяброўстве ці пры кожнай сустрэчы. І наадварот: новай сустрэчы не абавязкова папярэднічае расставаньне з папярэднім партнёрам, што здараецца даволі часта. Хутчэй, вядучую ролю адыгрывае агульная настроенасць на любоў. Сардэчныя справы суправаджаюцца адчувальнай сэксуальнай энэргіяй, але зусім не абавязкова выпускаць гэтую выбухованебасьпечную энэргію на паверхню, як дыктуе сучасная культура.

Многія духоўныя вучэньні радзяць не выганяць палавое жаданьне і не паддавацца яму пастаянна, але трансфармаваць яго ў іншую форму, прычым больш высокую, чым фрэйдаўская «сублімацыя». Узяць хаця б *дао-ёгу і дао-ёгу каханьня* (Мантак Цзя і да т. п.)

або індуісцкія і будысцкія Тантры каханьня (ёга Бхаджана, Бхагван Шры Раджнеш і інш.). У наш час іх дапаўняюць тэхнікі «карэцца» (італ. «пяшчотныя ласкі») і «Каханьне бяз сэксу» Г. Браўн, а таксама пошукі фэміністычных формаў сэксуальнасьці і некаторыя творы ў обласьці антрапасафіі. Вучэньні старажытнага Усходу мелі тую загану, што звычайна адразу ж пачыналі з адносінаў палоў, замест таго, каб пачынаць з «галавы», г. зн. псыхалягічнага і разумовага знаёмства. Яны не пакідалі людзям часу на сустрэчы і ўзаемаадносіны цэльных асабістасьцяў. На зьмену гэтым вучэньням сёньня прыйшлі разнастайныя тэхнікі. Захаваў сваю справядлівасьць пункт погляду ўсходніх вучэньняў, згодна зь якім спакойнае знаходжаньне разам, якое не мае за мэту дасягненьня аргазму мужчынай ці жанчынай, можа паступова прывесць палавую сфэру ў гармонію з глябальнай сутнасьцю. Дасьледаваньні ў гэтай вобласьці праводзіліся нават у рамках хрысьціянства, праўда, сёньня іх сьляды канчаткова загубіліся, і пачынаць прыйшлося б з самага пачатку. Аднаведныя веды можна знайсці ў спадчыне мінэзінгераў і трубадураў.

Паколькі адносіны палоў густа замяшаныя на падсьвядомасьці, яны разглядаюцца многімі рэлігіямі як хаджэньне па канаце і таму замацоўваюцца шлюбам, што дазваляе пары рэгуляваць іх сумеснымі намаганьнямі. Тыя, хто хацеў бы пакінуць падобны досьвед для шлюбу, могуць дасягнуць патрэбнага эфэctu, загадзя сьвядома ўнёсшы яснасьць у дашлюбныя сяброўскія адносіны, у тое, каму што патрэбна, і дамовіўшыся паважаць гэтыя пажаданьні.

Стары прынцып, які адмоўна характэрызуе нават пажадлівы погляд, кінуты на чужую жонку, якога прытрымліваецца Хрыстос, не выключае існаваньня больш узвышанай крыніцы непасрэднага натхнёнага кантакту паміж двума незнаёмымі людзьмі, дзеяньне якога сустракаецца часьцей, чым лічыцца, і не заўсёды бывае правільна зразуметае самімі ўдзельнікамі. «...Дзе двое альбо тры сабраныя ў імя Маё, там Я сярод іх» (або, як сказана ў іншым, таксама правільным перакладзе, – «ў іх»). Гэты збор не абавязкова павінен адбывацца ў царкве і ня мае патрэбы ў нейкай асаблівай падрыхтоўцы, ён можа адбыцца паўсюды, дзе «Дух Хрыстоў» зьявіцца двух чалавек для якой-небудзь мэты. Падтрымліваць яснасьць сьвядомасьці, якая зьяўляецца неабходнай зыходнай умовай, нават у тым выпадку, калі гаворка ідзе аб мужчыне і жанчыне, якія прытым адчуваюць адзін да аднаго сымпатыю, нялёгка, але ў гэтым заключаецца сусьветная неабходнасьць. Справа не павінная зводзіцца да палавых сувязяў ці сэксу, самі ўдзельнікі павінныя высьветліць, на чым яна палягае.*

Дзіўная нефармальнасьць Хрыста праявілася яшчэ ў пэрыяд Яго зямнога жыцьця. Можа быць, умоўнасьці патрэбныя толькі пакуль Яго няма «сярод нас».

Адной з аптымальных перадумаваў натуральнасьці пры сустрэчах паміж людзьмі служыць вывучэньне ўласнай індывідуальнасьці і «аўры» ці асабістага выпраменьваньня. Нават у шлюбе людзі застаюцца індывідуўмамі. Ва ўсякім выпадку, Хрыстос ніколі не заклікаў бяз рэшты растварацца ў шлюбным жыцьці.

(...)

*) Чалавецтва ўяўляе сабою складаную сетку; гэта стане больш зразумелым з наступных разьдзелаў.

[Вернуться к оглавлению.](#)

«Праведны гнеў» (погляд на эмоцыі).

У Ян. 2, 13-25 пасля вяселья ў Кане ідзе сцэна «ачышчэньня храма». Ісус у гневе выганяе гандляроў і мянялаў з храма, не саромеючыся ўжываць фізычную сілу. Ён імкнецца выразна паказаць на крывадушніцтва сьвету, які называе храм домам Божым і клапоціцца пры гэтым толькі аб нажыве. У сітуацыі, калі ад гарадзкіх ці духоўных саноўнікаў не

даводзіцца чакаць дапамогі, Ён, пад уплывам пачуцця адказнасці за «дом Айца Свайго», бярэ справу ў Свае рукі, выконваючы акцыю грамадзянскага супраціўлення, якая ня чыніць шкоды іншым людзям. «Пакорлівасьць Богу больш, чым людзям» – **зусім не рабалепства**. Нават Яго фраза «аддавайце кесаравае кесару» (а Божае Богу) насуперак абыходкавага меркаваньня не мае на ўвазе сьляпога падпарадкаваньня, а хутчэй гаворыць аб жаданьні прадухіліць дарэмныя канфлікты паміж апосталамі і не прысьвечанымі ў курс справы грамадзкімі сіламі. Рэлігія і палітыка жывуць па розных законах. Служэньне людзям і «добрае стаўленьне да гарадзкіх уладаў» сумяшчальныя і не зьяўляюцца рабалепствам.

У гэтай сувязі ўзьнікае пытаньне аб адносінах чалавека да эмацыйных парываў. Ня ў кожнага эмоцыі знаходзяцца на такім узвышаным узроўні, як у Хрыста, усё жыцьцё Якога працякала ў «трымценьні перад Богам» і спаўчваньні людзям, Чый гнеў падмацоўваўся ўсьведомленымі добрымі намерамі. У звычайнага чалавека ўсе эмоцыі спачатку бываюць зьвязаныя з падсьвядомым мэханізмам раздражняльнікаў і рэакцыяў на іх, яны вынікаюць з канкрэтнага жыцьцёвага досведу і праяўляюцца з рознай сілай, але падобныя па сваёй базавай структуры. Калі не задавальняцца чужымі тлумачэньнямі і намагацца адсочваць, аналізаваць і накіроўваць такія мэханізмы, зыходзячы з уласных рэакцыяў, або пускаць справу на самацёк, працэс абучэньня будзе доўгім.

Хаця мы маем справу з псіхікай, шукальнікам Бога і ісьціны не рэкамэндуецца прыбгаць да звычайных мэтадаў псыхааналізу і псыхатэрапіі.

У тых выпадках, калі аднабаковыя падыходы, што зводзяць псыхічныя праблемы да палавой сфэры і ўражаньняў раньняга дзяцінства, яшчэ дзейнічаюць у глыбіні сьведомасьці, калі наяўны псыхічны стан апраўдваецца наяўнасьцю ўяўных слабасьцяў, а здольнасьць чалавека да разьвіцьця, пра якую пісаў Эрых Фром, адыходзіць на іншы плян, псыхалёгія можа нават выступаць як тормаз духоўнай эвалюцыі. Аднак, калі псыхалёгія як «навука аб душы» пабуджае да ўважлівага разгляду працэсаў, якія адбываюцца ў душы, і ня лічыць, як звычайна, душу ўсяго толькі электрахімічнай функцыяй мозгу, яе вывучэньне здольнае стаць вялікай дапамогай. Разьвіцьцё гэтай навукі працякала б больш пасьпяхова, калі б яна згадзілася прааналізаваць веды і гіпотэзы альтэрнатыўных напрамкаў псыхалёгіі. Спробы ахапіць цэлыя комплексы праблемаў адным махам прыносяць мала карысьці. Нашмат эфэктыўней было б раскласьці праблемны комплекс на складаныя часткі, пры гэтым поўнасьцю ўсьведамляючы, дзе гаворка ідзе пра «калоду ў сваім воку», а дзе пра «парушынку ў чужым воку», і што з чаго выцякае. Сам Ісус і многія хрысьціянскія навуковыя школы прытрымліваюцца першага падыходу. Глядзець на ўласныя неадэкватныя дзеянні з боку – цяжка, нават калі сітуацыю яшчэ можна паправіць. Таму царкоўная споведзь апроч духоўнага аспэкту мае яшчэ і тэрапэўтычнае ўзьдзеяньне. У сваю чаргу, у вобласьці практычнай псыхалёгіі першымі прыносяцца ў ахвяру пункты гледжаньня, якія не супадаюць з тым, які лічыцца агульнапрызнаным. На заканчэньне варта заўважыць, што кожны з гэтых двух напрамкаў мае пэўную папулярнасьць. Усходнія духоўныя вучэньні ўбачылі б у такім спалучэньні фізіялёгіі і духу крыніцу «кармы» ці лёсу.

Калі трэба скінуць зь сябе цяжар дзённых клопатаў, можна выкарыстаць мэтад, які наноў ўвёў у зварот Р.Штайнер, – разумовую пракрутку падзеяў дня ў зваротным парадку, пачынаючы зь вечара. Пасьля гэтага становіцца лягчэй вярнуцца да рэчаіснасьцію

Можна таксама скласьці сьпіс патрабуючых паляпшэньня і вартых імкненьня якасьцяў – «люстэрка душы» і рэгулярна зьвярацца зь ім. Гэты мэтад шырока выкарыстоўваецца ў містыцы.

Прагрэс у душэўнай сфэры праяўляецца хаця б у тым, што становіцца лягчэй размаўляць зь людзьмі. Забабоны і пасьпешлівыя меркаваньні меншаюць па меры таго, як чалавек становіцца «больш празрысты» для ўласнага ўнутранага погляду і адкідае баляст. Хрыстос надае вялікую важнасьць словам «не судзі...» а таксама таму, што «выходзіць з вуснаў». Гэта ня сьведчаньне невыканальнасьці Яго маральных патрабаваньняў, але заахвочваньне

да пачатку працэсу навучаньня. «Не судзі» часта падразумявае «не спрачайся, дай сабе супакоіцца і працягвай размову ў мірным духу». Гл. таксама разьдзел «Спакой у пустыні».

У Эўропе ёсьць свае мэтады абучэньня (*антрапасофія*, «унівэрсальнае жыцьцё» – ня блытаць з «Царквой усеагульнага жыцьця» – і г. д.), якія ўключаюць у сябе ўзьдзеяньне на нэрвовыя цэнтры і кропкі сьвядомасьці, якія вядомыя ў ёе як чакры, але фігуруюць тут пад іншымі назвамі. Далёка ня ўсякая падобная дзейнасьць зьяўляецца «нехрысьціянскай», як гэта сьцьвярджаецца царквой. Такія цэнтры ў чалавеку былі вядомыя яшчэ хрысьціянскім тэасофам сярэднявечча (*І. Г. Гіхтэль*), гэтыя энэргетычныя структуры ёсьць у кожнага, і гэта даказаны факт. Дакладна так сама веданьне акупунктурных кропак, накопленое ў Кітаі, не зьяўляецца строга «даосісцкім». Іх існаваньне даўно даказанае вымяральнымі прыборамі і гісталягічнымі дасьледаваньнямі тканак.

Гл. таксама дадатковую старонку «Асновы этычных вартасьцяў»: Да трэцяй часткі .

**) «Руплівасьць» у гэтым сэнсе адрозьніваецца ад «руплівасьці не паводле розуму» (Рым. 10:1-3)

Пытаньне:

Ці можа Бог дапамагчы мне больш сьвядома разьбірацца са сваімі эмоцыямі?

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Нагорная казань (погляды на розум).

Аб перавароце ў вартасьцях старога (ды і сёньняшняга) грамадства, які выканалі Нагорная казань, напісана многа (гл. Мац. 5 - 7,29). Адны вітаюць яе важнасьць для грамадзкай дзейнасьці. Іншыя зводзяць яе да становішча «этыкі перакананьня» і аддаюць перавагу так званай «этыцы адказнасьці» і старазапаветным пагрозам пакараньняў. Ваенныя, а таксама некаторыя іншыя людзі проста спрабуюць жыць па ёй, як па статуце. Нагорная казань атрымала высокую адзнаку ня толькі ў хрысьціянскім сьвеце (напрыклад, у Гандзі).

З пазіцыяў дасьледаваньня сьвядомасьці становіцца відаць, што Нагорная казань у першую чаргу адрасаваная тым людзям, для якіх сьвядомасьць значыць нешта большае, чым аналітычны апарат розуму, і жыцьцё якіх не абмяжоўваецца «сваёй хатай з краю». «Убогія духам», г. зн. тыя, хто ведаюць, што яны нічога ня ведаюць (ці ведаюць мала), і адкрытыя ідэі, што Бог ведае больш, чым яны, і можа іх шмат чаму навучыць, «дабрашчасныя», «бо іх ёсьць Царства Нябеснае». Такія адносіны пастаянна могуць даваць магутны імпульс да разьвіцьця, прычым больш, чым любая іншая «разумная» пазіцыя.

«Пакутуючым» не заўсёды прыходзіцца несці толькі свой лёс і разьбірацца са сваёй доляй адказнасьці за агульны стан справаў. Некаторыя нясуць ношу цяжэй, адказваючы за ўсю разнастайнасьць людзей, сярод якіх яны жывуць, за лёс цэлых народаў і ўсяго чалавецтва. У іх асобе сёньня часта выступаюць не дзяржаўныя дзеячы, а масавыя рухі. І хто ж праяўляе да іх неабходную спагаду, хто моліцца за іх, а не за тых, хто мае ўладу, славытых людзей і тытанаў эканомікі?

«Лагодныя» яўна лагодныя паводле ўласнага выбару (г. зн. яны не запалоханыя). Яны «успадкуюць зямлю» і толькі ў іх руках зямля захавецца і будзе разьвівацца.

«Тыя, хто жадае і прагне праўды», не адчуваюць зайздасьці, шчыры пошук справядлівасьці для сябе і іншых адкрывае ў іх канал «угору». Адказы на іх пытаньні рана ці позна прыходзяць, хаця і не заўсёды такія, якіх яны чакалі. «Міласэрныя» падтрымліваюць сваіх братоў і сёстраў, такіх самых, як яны, стварэньняў, у іх імкненьні да Бога, і таму Бог іх падтрымлівае.

«Чыстыя сэрцам» і тыя, хто ўбачылі і адкінулі духоўныя шоры і забабоны, «Бога ўбачаць». Да гэтага зводзіцца больш шырокі сэнс словаў «не судзіце».

«Міратворцы» і міралюбныя людзі, якія дзейнічаюць у духу малітвы аб міры Францыска Асізкага, дэманструюць іншым людзям дзеянне іншай сілы, чым тых, якія звычайна накіроўваюць ход жыцця. Яны « сынамі Божымі (і дачкамі) назавуцца»

«Гнаныя за праўду (справядлівасць)» і тыя, каго «ганьбяць і гоняць і ўсякім словам ліхім несправядліва зьневажаць за Мяне», г. зн. Хрыста, таксама названыя дабрашчаснымі. Менавіта так яны адчувалі сябе ў душы сваёй у той час, калі пакутавала іх цела. Сказанае, аднак, ня значыць, што пакуты могуць быць самадастатковай мэтай.

Тыя, каго Ён называе «соль зямлі» і «святло сьвету», павінныя яшчэ выканаць сваё прызначэньне. У гэтым разьдзеле Хрыстос асобна спасылаецца на «закон» і прарокаў Старога Завету. Захоўваючы сувязь з асновамі, якія існавалі да Яго, Ён плённа ператварае іх для новага часу, калі на першым пляне павінныя стаяць ня самі законы, а іх крыніца, і калі кожны чалавек сам здолее аднаўляць у сваёй душы жыцьцёвыя прынцыпы.

Для тых, хто «шукае Царства Божага», усё астатняе «дадасца». Ужо з гэтага відаць, што ўзровень разумовага мысьленьня не падлягае разбурэньню, але павінны раскрыцца насустрач таму, што выцякае з духоўнай лёгікі больш высокага парадку. Гаворка не ідзе аб тым, каб аддавацца адцягненым духоўным спробам, не зьвяртаючы ўвагі на надзённыя жыцьцёвыя патрэбы. Надварот, больш высокія ісьціны павінныя суседнічаць зь зямной сьвядомасьцю і жыцьцём, пакуль ня скончыцца ператварэньне сьвету. Яснасьць разуменьня захоўваецца або дасягаецца, калі чалавек праходзіць усе этапы разьвіцьця ад няведаньня праз здагадкі, меркаваньні, тэорыю і перакананасьць да ведаў. У гэтым, у прыватнасьці, заключаецца адрозьненне ад імкненьня да дабрашчаснасьці ў чыстым выглядзе, уласьцівага шмат якім старажытным духоўным плыням.

Мысьленьне больш высокага парадку, якое назіраецца ў Нагорнай казані (гл. *таксама наступны разьдзел*), паводле свайго зьместу апэлюе да тых людзей, якія зьбіраюцца ўжываць яго ня толькі ў мэтах ператварэньня ўласнай духоўнай дзейнасьці. Гэты шлях толькі пачынаецца зь індывідуальнага жыцця, але пасля патрабуе знайсьці партнёра ці «блізкага». Пра гэтае ўжо гаварылася ў разьдзелах аб хросьце і спакоі ў пустыні. Далейшае разьвіцьцё адбываецца на ўзроўні адносінаў паміж мужчынам і жанчынай, адначасова пачынаецца асьцярожны зандаж магчымасьцяў душэўных узаемасувязяў паміж многімі людзьмі. Больш падрабязна сказана ў разьдзелах аб вясельлі ў Кане і аб любові. Нагорная казань абапіраецца на гэты псыхалёгічны і этычны ўзровень і задае агульную мэту далейшага духоўнага разьвіцьця – стварэньне чалавечай супольнасьці на падставе адносінаў паміж асобнымі людзьмі. У гэтым паўтараецца ляжачая ў аснове асноваў узаемасувязь паміж гукам, інтэрвалам, трохгучнасьцю, гамай і так да агульнага цэлага.

У тэалёгіі ацэненая сувязь з адкрыцьцямі Старога Завету: напр. *Пс. 1 і Ер. 17:7 і далей*. Згодна з *4 Майсея 12:3* ў сувязі з *Мц. 11:20*, у Ісусе быў бачны новы Майсей. У прароцтве ў *Захарыі 9:9 і далей*: «...*Яго царства сягала ад мора да мора*» гаворыцца пра сусьветную значнасьць абвешчанага Царства Божага. Нельга прамінуць увагай той факт, што ў Нагорнай Казані Ісус неаднаразова ператвараў законы са Старога Завету ў нешта новае: «...А Я вам кажу...» г. зн. Ён гаварыў не як равін, які тлумачыў Пісаньне, але ўсьведамляючы Боскую місію. Менавіта гэтую прароцкую і мэсяянскую характарыстыку аспрэчвалі тыя, хто верыў толькі ў Стары Завет.

На нямецкай і ангельскай старонцы тут разьмешчаны ўрывак з Нагорнай казані, Мац. 5: аб дабрашчасных і «солі зямлі».

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Перамяненне Хрыста на гары Фавор (Мац. 17)

Многія дзеянні Хрыста ад размовы з Мікадымам (Ян. 3) і Нагорнай казані да ацалення прыроджанай сьлепаты і кармлення 5000 чалавек сымбалічныя і ствараюць знешняе асяроддзе для таго, што пасля выходзіць на першы плян Яго ўнутранага сьвету ў выглядзе «перамянення». Хрысьціянскае паняцце перамянення роднаснае ўсходняму азарэнню. Надыходзіць прасвятленьне духу. Што датычыцца Ісуса і людзей, якія ўслед за Ім паўтараюць гэты шлях, гэта значыць больш цесную сувязь з Богам, Які тут разумеецца не як усеагульны абсалют, але як яшчэ адна істота.

Тэхніка «пазытыўнага мыслення», калі ў ёй не прысутнічае эгаізм і манія велічы і калі яна не абапіраецца на тэхнічныя маніпуляцыі, здольная прывесці мысленне ў стан, роднасны таму, які ўзьнікае ў выніку лучнасьці з Богам, або палегчыць надыход такога стану. Аднак літаратура на гэтую тэму рэдка адрозьніваецца далікатнасьцю і можа ўвесці чалавека ў зман.

Ва ўсякім выпадку, стан, дасягнуты такім чынам, яшчэ не зьяўляецца «перамяненнем». «Перамяненне» ня проста ўвод станоўчых духоўных праграмаў у сьвядомасьць чалавека, дзе звычайна ўжо існуе мноства блытаных праграмаў, кааб такім чынам стварыць перавагу станоўчых праграмаў па-над адмоўнымі, хаця само па сабе такое практыкаваньне магчымае. Перамяненне – гэта вызваленьне чалавека ад скажэньняў і няправільнай расстаноўкі акцэнтаў шляхам звароту да духоўных першакрыніцаў. Становіцца заметны высокі боскі парадак ва ўсім. Становіцца відаць, што дасягненьне чалавекам сталасьці можа ісьці шляхам паглыбленьня працэсаў ачышчэньня псыхікі, узгаданых у разьдзеле «Праведны гнеў». Усё, што адбываецца, набывае сэнс на больш глыбокім узроўні пазнаньня. Пазнаньне ня ёсьць мысленне, яно можа адбывацца з удзелам або без удзелу мыслення, яго нельга выклікаць намаганьнем волі, але калі яно адбываецца, надыходзіць вызваленьне. У адрозьненне ад іншых падыходаў гэты не патрабуе, каб чалавек адгароджваўся ад сьвету думак.

Мысленне вызваляецца ад звыклага парадку рэагаваньня на інстынктыўныя намеры, разумовы аналіз і сынтэз, знаходзячыся пад кантролем, становяцца лёгкакіравальнымі інструментамі вышэйстаячага розуму-сьвядомасьці. Працягваецца дыфэрэнцыяцыя мыслення, якое пры гэтым не губляе здольнасьці да прыняцьця рашэньняў (не «затуманьваецца»). Надварот, абвастраецца разуменьне таго, што і пры якіх абставінах неабходна рабіць.

Можна дапусьціць, што і сам Хрыстос ня здолеў да канца вызваліцца ад усіх няяснасьцяў, якія аддзяляюць чалавека ад гэтага ўзроўню. Тым ня менш, Ён знаходзіў усё большую яснасьць. Пазьней у так званай малітве аб адзінстве ўсіх веруючых Ён просіць даць Яму тую яснасьць, якую Ён меў у Бога да стварэньня сьвету.

Некаторыя тэолёгі разглядаюць Ператварэньне і спавяданьне Хрыста Пятром у сьвятле тагачаснага габрэйскага Сьвята кушчаў. (Дзень ачышчэньня быў адзіным днём у годзе, калі сьвятар прамаўляў імя Божае ва ўнутраным Сьвятым Сьвятых храма.) Іншыя бачылі сувязь з уваходам Майсея на гару Сінай (2 Майсея 24:16).

На нямецкай і ангельскай старонцы тут размешчаны ўрывак з Эвангелья ад Мацьвея, разьдзел 17, 1-13: перамяненне Ісуса.

Пытаньне:

Ці можа Бог дапамагчы мне рэструктураваць мае думкі ў адпаведнасьці з розумам?

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Пытаньне аб «цудах».

Ісус не імкнуўся задаволіць прагу людзей да сэнсацыяў і тым больш не намагаўся навярнуць іх у веру, выкарыстоўваючы зьнешнія эфэкты. Увесь Яго шлях пранізаны ясным унутраным разуменьнем, што рабіць менавіта ў гэтую хвіліну, прычым зусім не зь меркаваньняў дасягненьня таго ці іншага эфэкту ў залежнасьці ад тых ці іншых абставінаў. Ацаленьні часта служылі «знакамі», невялікімі ўчынкамі, за якімі стаяла вялікая і прынцыповая ідэя. Ацалючы ў суботу сьляпога ад нараджэньня, Ісус адказаў, што справа не ў яго грахах, а ў тым, каб «на ім выявіліся дзеі Божыя». *Гл. Ян. 5, 6-9; Ян. 6; Ян. 9, 3 і інш.*

Жаданым пабочным эфэктам былі таксама ўзварушваньне састарэлых стэрэатыпаў мысьленьня і заахвочваньне да роздуму аб глыбокім сэнсе падобных дзеяньняў. На прыкладзе Тамаша, якога можна лічыць некім нахштальт «вучонага-натураліста» сярод апосталаў, Ісус прызнае той факт, што ёсьць людзі, якім трэба даць магчымасьць праверыць, вымераць, падлічыць і ўзважыць. Пасьля таго як Тамаш здолеў фармальна пераканацца, што перад ім сапраўды ўваскросшы Хрыстос, Ісус кажа: «Ня будзь недаверкам, а вернікам» (Ян. 20, 19-29). Такім чынам, адкрыцьцё, якое рабіць Тамаш, павіннае заахвоціць яго да сумленнага і глыбокага асэнсаваньня таго, што адбылося, каб не засталася і сьледу сумненьняў і надыйшло «азарэньне». Гэтая апошняя парада на дарогу Хрыста значыць, што Тамаш зусім ня скептык і зьнешняя рэальнасьць ня можа «прыгнесці» яго і «прымусіць верыць» нават пад страхам пакараньня. Значыць, Тамаш захаваў сваю здольнасьць прыйсьці да якога-небудзь перакананьня або адрынуць яго, зыходзячы з унутраных пабуджэньняў. Урок для яго заключаецца ў тым, што пераканацца ў сапраўднасьці чаго-небудзь можна ня толькі шляхам зьнешняга назіраньня

Ісус знайшоў правільны падыход да Тамаша. Ён ні да каго не ўжываў прымусу, які больш падыходзіць да залы суда, а таксама ніколі не дэманстраваў намеру справакаваць да адмовы ад свайго вучэньня тых, хто да яго яшчэ не дарос.

Нялішне прачытаць і «Эвангельле ад Тамаша», апокрыф, падрабязны збор выказваньняў Хрыста, хто б іх ні запісаў, сам Тамаш ці нехта іншы. Яго тэкст лічыўся сапраўдным у духоўных хрысьціянстваў Эгіпту і іншых месцаў.

Такім сынам, «цуды» былі не галоўным у дзейнасьці Хрыста. Нярэдка Ён тварыў іх, калі Яго прасілі аб дапамозе, без прысутнасьці натоўпу, і «даваў наказ» нікому пра іх не расказаць.

Багасловам, якія выйшлі са школы «тэалёгіі дэміфалізацыі» Бульмана, якія кажуць, што на самой справе ніякіх цудаў не было або што апавед аб іх носіць сымбалічны характар, можна запярэчыць, што іх пункт гледжаньня затрымаўся на ўзроўні мэханістычных уяўленьняў аб сьвеце і чалавеку XIX стагодзьдзя і не бярэ пад увагу апошнія навуковыя адкрыцьці. Навейшыя напрамкі ў квантавай фізыцы, біялёгіі, біяфізыцы, гамеапатыі, парапсыхалёгіі, астрафізыцы і г.д. прасунуліся наперад настолькі, што дазваляюць поўнасьцю абвергнуць тэзіс аб «неверагоднасьці» біблейных падзеяў хаця б са зьнешняга боку. Пры гэтым яны, канешне, ня могуць лічыцца «доказам існаваньня Бога». Такія доказы варта шукаць не ў прыродазнаўчых навуках, а ў зусім іншай вобласці.

Гэты напрамак тэалёгіі мае рацыю толькі ў тым, што навуковая аб'ектывізацыя не павінная служыць перадумовай веры.

Часы ранейшай аднабаковай асьветы адыйшлі ў мінулае. Вучоныя таксама атрымалі магчымасьць верыць, не рызыкуючы стаць ахвярай шызафрэнічнага раздваеньня асобы. У эпоху, калі людзі безагаворачна вераць сьведчаньням парапсыхалёгіі аб некаторых індывідуумах, якія могуць згінаць лыжкі на адлегласьці, бо, нягледзячы на мноства фактаў падману, застаецца нямала выпадкаў, якія не выклікаюць сумненьняў, было б проста неразумна адмаўляць, што непараўнальна больш вялікі Хрыстос мог валодаць такімі ж здольнасьцямі. Ісус «згінаў лыжкі» ня дзеля забавы. Рэзультаты пазнаньня ў самых розных

сфэрах гавораць аб тым, што Ісус сапраўды мог кіраваць усімі сіламі прыроды. Сёньня асабліва важна прымаць гэты фэномэн усур'ёз дзеля зьмянення сучаснага аблічча чалавецтва, у інтарэсах цэласных хрысьціянскіх мэтадаў лячэньня і г.д. Падоўны духоўны погляд на Хрыста зусім не супярэчыць адносінам да Хрыста як да «сына чалавечага», які служыць прыкладам сацыяльнай дзейнасьці для асобных людзей і цэлых суполак. Падобнае памылковае супрацьпастаўленьне нярэдка вядзе да адмаўленьня «цудаў», бо людзі, якія гэта робяць, кіруючыся добрымі намерамі, лічаць неабходным змагацца зь няправільнымі тэндэнцыямі, якія ідуць уразрэз з гуманнасьцю і сацыяльнай накіраванасьцю хрысьціянства. У сапраўднасьці ж толькі сукупнасьць гэтых двух падыходаў здольная наблізіць нас да сапраўднага спасьціжэньня радыкальнасьці Хрыста, Яго сувязі з воляй і энэргіяй Творцы.

Эпізоды ацаленьня дазваляюць прааналізаваць яшчэ адзін аспэкт. Хрыстос, у адрозьненне ад сучасных цуда-лекараў не спасылаецца на «энэргію космасу», якая, маўляў, цячэ ў Ім. Ён паказвае на веру, веру ў магчымасьць ацаленьня празь Яго, а значыць, праз Бога, які дзейнічае ўва плоці Хрыста. **Тут энэргія выступае не як безасабовая сіла, яна зьяўляецца ўздзеяньнем асобы Хрыста.** У ёй энэргія, як правіла, разглядаецца сама па сабе. У наш час таксама бываюць выпадкі ацаленьня, выкліканыя малітвай у яе першапачатковым сэнсе і сувязьцю, што наладжваецца паміж самым патаемным у душы чалавека і Хрыстом, які жадае чалавеку дасканаласьці, каб той, кажучы словамі самога Хрыста, мог рабіць больш, чым Ён.

Калі чалавек падрыхтуе сябе да гэтага, ацаленьне духам і зьвязаны зь ім псыхалёгічны і духоўны прагрэс ужо ня будуць здавацца ласкай, якую трэба яшчэ заслужыць.

Больш падрабязна пра «дары Сьвятога Духа», напрыклад, дар ацаленьня, «розных моваў» і дар прарочтва гл. у 1 Кар.12, 7-11; Дзеях апосталаў 2, 17-20 і разьдзеле аб Пяцідзясятніцы ў гэтай частцы.

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Уваскрэшэньне Лазара.

Усе пляны істоты чалавека, якія на працягу тысячагодзьдзяў намагаліся спасьцігнуць ранейшыя містычныя вучэньні, былі прадстаўленыя Хрыстом у новым сьвятле. Так, «звышсвьядомаснае» зьнешняе Я чалавека выступіла ў ахопе фізычнага жыцьця, псыхічнай і мэнтальнай дзейнасьці. Зь іншага боку, праяўляецца нарастаючая здольнасьць да ўсьвядомленага ўразуменьня, абагульненьня і пашырэньня глыбокіх і старажытных слаёў падсьвядомасьці.

У старажытнаэгіпэцкіх містэрыях шлях таксама пралягаў ад духа і душы ўніз да фізычных сілаў жыцьцёвай волі.

Уваскрэшэньне Лазара (Ян. 10.39 - 11*) сьведчыць аб далейшым паглыбленьні тэндэнцыі. Спачатку некаторыя, з выгляду другарадныя, дэталі вельмі нагадваюць згаданае эгіпэцкае вучэньне. Да іх адносяцца тры дні, праведзеныя чалавекам у стане, які вядомы ў сучаснай парапсыхалёгіі як «досьвед пазацялесных вандровак», які нагадвае палёт ува сьне, толькі пры поўнай свьядомасьці. Цела выглядала мёртвым. У чалавека было ўнутранае перакананьне, што яго існаваньне як духоўна-душэўнай істоты будзе працягвацца і пасля сьмерці. «Іерафант» павінен быў сачыць за тым, каб яго падапечны зноў прыйшоў у зямную свьядомасьць не пазьней, чым праз тры дні, інакш абуджэньне станавілася немагчымым і фізычная субстанцыя цела пачынала раскладацца. Пра Лазара так і было сказана, што праз чатыры дні ён «ужо сьмярдзіць». Такім чынам, сіла, якая вярнула яго назад, **дзейнічала на больш глыбокім пляне, чым фізычная субстанцыя.** Паўсюды ў Бібліі праводзіцца думка,

што хрысьціянскі склад духу можа выяўляць сябе ня толькі ў духоўным, але і ў матэрыяльным сьвеце, у зьнешніх дзеяньнях. Пасьля таго, як містыка за папярэднія стагодзьдзі напоўніла і ачысьціла дух і душу, гэтая тэндэнцыя зноў становіцца актуальнай для нашага часу.

Палажэньні амаль усіх рэлігіяў аб жыцьці пасьля сьмерці, хутчэй за ўсё, бяруць пачатак ад падобнага досведу знаходжаньня па-за фізычным целам, а не ад філязофскіх вынаходак, якія мала адпавядалі стану сьвядомасьці людзей дагістарычнай, ранне-гістарычнай і антычнай эпохаў. Верагоднае апісаньне можна знайсці ў *Жана Гебсера ў кнізе «Першапачатак і сучаснасьць» („Ursprung und Gegenwart“)*.

Ён праводзіць розьніцу паміж архаічнай, магічнай і міфічнай ступеньню сьвядомасьці, за якімі ідзе ступень абстрактнага мысленьня і абагульняючай сьвядомасьці. Ці зьяўляюцца разрывы паміж гэтымі этапамі непазьбежнасьцю – іншае пытаньне, але, ва ўсякім выпадку, у наш час ён паддаецца вывучэньню. Р.Штайнер таксама падкрэсьлівае непараўнальнасьць старажытных тыпаў сьвядомасьці з сучасным. Сёньня яны захоўваюцца толькі ў выглядзе водгулля на розных узроставах этапах разьвіцьця асобных індывідуумаў.

Параўнаньне з антычнымі абрадамі прысьвячэньня, зрэшты, ня значыць, што уваскрашэньне Лазара было загадзя абумоўленым з усімі ўдзельнікамі рытуальным дзеяньнем, як у Старажытным Эгіпце. **Ісус аддзяляў свае дзеяньні ад патрабаваньняў культавага (напрыклад, у адносінах да суботы), прасторавага (абавязковая наяўнасьць храма) і сытуацыйнага характару. Заручыўшыся свабодай дзеяньняў, Ён часам атрымліваў карысьць ад сваёй справы са зьнешніх абставінаў, напрыклад, сьвята Песах, храмаў. Такім чынам, Ён можа служыць прыкладам адносінаў да некаторых плыняў, напрыклад, выкарыстаньня астралягічных аспэктаў, «энэргетычных кропак», звычайў. (Гл. таксама кнігі Марка Пагачніка «Шляхі ацаленьня Зямлі», «Зямныя сыстэмы і энэргія Хрыста».)**

У сувязі з уваскрашэньнем Лазара Хрыстос і нядаўна склаўшаеся кола Яго прыхільнікаў зьвяртаюць на сябе ўвагу навакольнага сьвету. У гэтым праяўляецца пашыраная сьвядомасьць Хрыста, якая ўключае ў сябе кола апосталаў і апладняе больш шырокае сацыяльнае акружэньне. Людзі, якія ідуць шляхам Хрыста ў наш час, могуць зьведаць аналягічнае пашырэньне сьвядомасьці, экспануючы сваю калектыўную дзейнасьць вонкі.

Далей ідзе шлях пакутаў. Першасьвятар гаворыць аб сувязі паміж тым, што павіннае здарыцца з Хрыстом, і лёсам народа (*Ян. 11*). У сваім прарочым прадбачаньні ён правільна заяўляе, што Хрыстос памрэ за ўсіх. Аднак ён робіць няправільную выснову аб тым, што Ісус прынясе шкоду народу, калі застанецца ў жывых. Правільная выснова патрабуе такой сьвядомасьці, якая магла б ахапіць працэсы і ўзаемасувязі ня толькі пры дапамозе мысленьня, але такую здольнасьць спачатку трэба набыць. Яна не ідэнтычная інстынктыўна ўзьнікаючыс вобразам. Зь яе дапамогай можна раскрыць, разблытаць, адолець самыя глыбокія прычыны. На такім узроўні не адбываецца паўусьвядомленага назапашваньня нэгатыўных думак, і клубкі праблемаў ужо ня ўзьдзейнічаюць на самыя глыбокія сфэры псыхікі і нават фізіялёгію. Варта чалавеку пачаць ісьці за гэтымі законамі хаця б інтуітыўна, праблемы паступова рассмоктваюцца. Адкрываецца шлях у свабодную, творчую будучыню.

На нямецкай і ангельскай старонках тут прыведзены ўрывак з Эвангелья ад Яна 11: уваскрашэньне Лазара.

У айца царквы Клімента Александрыйскага было пашыранае «патаемнае» выданьне Эвангелья ад Марка. Паводле яго словаў, яно было «духоўным Эвангельлем для тых, хто дасягнуў дасканаласьці» і служыла «прагрэсу іх пазнаньня». Яно зьмяшчала запіскі Марка і Пятра, а таксама сцэну уваскрашэньня Лазара, у той час як у Эвангельях для агульнага карыстаньня яна была прапушчана. Толькі Ян і яго вучні адкрыта ўключалі такія падзеі ў свае Эвангельлі. Клімент называе Хрыста «містагоам» ці «іерафантам», г. зн. чалавекам, які, у адрозьненне ад старых «культуаў

містэрыяў» уводзіў і пасьвячаў людзей у новыя містэрыі (таемствы веры). (Гл. «Патаемнае Эвангельле» прафэсара *Мортана Сміта*. "Шляхі Хрыстовы" не падтрымліваюць увесь яго зьмест.)

Пытаньне:

Ці магу я ўспрымаць Бога як таго, хто дапамагае пракласьці мост паміж жыцьцём і сьмерцю, а таксама паміж сьвядомасьцю і сном?

[Вернуцца к оглавлению.](#)

«Авечкі».

За некаторы час да сцэны абмываньня ног Хрыстос называе сваіх пасьядоўнікаў «авечкамі» (*Ян. 10, 11-18*).

Самога Хрыста ў іншым месцы называюць «ягняткам». Тут падкрэсьліваюцца існуючая ці нанова здабытая адкрытасьць апосталаў таму, што зыходзіць ад Хрыста, а таксама аналягічныя адносіны паміж Ісусам і Богам. Нават вельмі сталы чалавек у новай вобласьці можа адчуць сябе як чысты аркуш паперы ці дзіця. Сапраўдны прагрэс заўсёды вядзе да сьціпласьці, нават калі па дарозе прыходзіцца ня раз уціхамірваць гордасьць, расьце разуменьне, што ўсе людзі, як многа яны б ні значылі, у параўнаньні з Богам адыгрываюць нязначную ролю. У гэтай сувязі можна казаць аб «пакорлівасьці», але толькі ў свабодным, духоўным сэнсе, а ня ў сэнсе царкоўнага пакланеньня перад зямнымі аўтарытэтамі. Не выпадкова Хрыстос у тым жа разьдзеле кажа: «Я – дзьверы». Хто раскрые сваю сутнасьць, сваё сэрца насустрач Хрысту, для таго Ён будзе адкрыты як дзьверы, што вядуць да Бога і да ўсяго астатняга.

«Авечкі» супрацьпастаўляюцца «казлам» (гл. *Мац. Мат. 25, 32-33*).

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Хрыстос, «абмываньне ног» і памазаньне Марыяй зь Віфаніі.

Далей у Эвангельях паведамляецца аб усё больш сымбалічных падзеях, на якія абыходкавыя вучэньні не даюць ніякага адказу. Прынамсі, сьмела можна адкласьці ў бок падпраўленьня ў камэрцыйных мэтах выкрывальныя гісторыі кшталту «Усё пра Ісуса», чытаньне якіх не дадае ведаў ні на ёту. Фармальнае знаёмства з падзеямі, канешне, не пашкодзіць, аднак галоўнае ў гэтай вобласьці можна спасьцігнуць амаль выключна з дапамогай мэдытацыі. Няхай сказанае паслужыць заахвочваньнем для іншых у іх уласных памкненьнях да пазнаньня. Тут не дапамогуць ні сьвятары, ні гісторыкі.

Абмываньне ног у тэксце Бібліі (*Ян. 13, 1-20*) выкладаецца як ачышчэньне. Паколькі падобныя «эзатэрычныя» месцы ўвогуле былі мала зразуметыя ў той час, яны засталіся нескранутымі цэнзурай. Чалавек, якому вымылі ногі, «чысты ўвесь», значыць, справа не ў нагах, а ў іх сымбалічным значэньні для чалавека як цэлага. Мэтафарычнае мысьленьне было распаўсюджана ў самых розных культурах. Парнасьць функцыяў можна знайсці і ў чалавечым арганізьме, у мікракосьме і мезакосьме, зьнешняй прыродзе, а значыць і ў макракосьме. Ногі зьвернутыя да зямлі, іх рух падпарадкоўваецца волі. Воля вызначае, якім шляхам «ідзе» чалавек. Абмываньне ног паўстае як ачышчэньне волі зь яе супярэчлівымі прыхамацамі. Невыпадкова ў *Мац. 25, 31* і далей Ісус надае добрым учынкам большае значэньне, чым словам.

Гэтыя дзеянні, як і наступныя падзеі, не зьяўляюцца простым паўтарэннем даўно існаваўшых імкненняў да ачышчэння сутнасці чалавека на розных плянах. Усё, што адбываецца, знаходзіцца пад новым знакам. Ісус у душы ведае, што «надышоў Яго час» і што Яго апосталы павінныя набыць дастатковую сталасць, каб самастойна несці «нешта дадзенае ім» у шырокія колы. Да гэтага моманту мэтай ачышчэння, якое адбывалася пад наглядом іх уласнага эга, былі іх асабістыя якасці і добрая воля. Цяпер жа гаворка ідзе пра **Эга больш высокага парадку, якое звязана з «Асобай» і ўсё больш зліваецца з «Хрыстом, увасобленым у нас», самым дасканалым Эга.** Жыцьцё ўжо больш не ўспрымаецца як голы «лёс».

Гэты працэс можна ўявіць і такім чынам: пры ўнутраным паўтарэнні этапаў Хрыстовага шляху надыходзіць такая чысьціня і яснасць, пры якіх кіраваньне ўсімі плянамі сутнасці чалавека адбываецца з самай патаемнай крыніцы. Аднак на першым месцы стаіць воля. Адчуваньне і пазнаньне толькі на наступным этапе набываюць такую ступень дасканаласці, якая дазваляе чалавеку адкрыта растлумачваць паходжаньне сваіх імкненняў. Наша сувязь з Богам разьвіваецца ў пэўнай паслядоўнасці, быццам дзіця, што расьце недзе глыбока ўсярэдзіне нас. Разьвіцьцё на гэтым новым этапе ідзе зусім не сумбурна. Магутныя імкненьні да разьвіцьця этыкі адчуваньня і яснасці пазнаньня існавалі ў чалавека і раней. Застаецца толькі прывесці іх да такой жа дасканаласці ў духу Хрыста, якая ўжо дасягнутая ў вобласці волі.

Праходжаньне праз гэтыя цяжка паддаючыяся апісанню фазы можна таксама разглядаць як абуджэньне самасьведомасці, г. зн. таго погляду, якім «анёлы» ці эга больш высокага парадку могуць назіраць жыцьцё. Эга больш высокага парадку ці анёлападобнае эга можа выступаць у больш цеснай сувязі з Хрыстом і такім чынам зазнаваць пераўтварэнні. Новыя духоўныя рухі і так скрозь гавораць аб досьведзе анельскага ўспрымання. Многія хрысьціяне, нягледзячы на Біблію, вельмі сумняваюцца ў існаваньні падобных рэчаў, ня кажучы ўжо аб пытаньні рэальнасці папулярных у народзе «анёлаў-абаронцаў» і аб тым, што падобная сувязь можа зь сябе ўяўляць. Хрыстос усё ж выступае за аформленую ў асобу сутнасць чалавека, за захаваньне ўсіх дасягненняў чалавечага жыцьця ў тым выпадку, калі чалавек дабраахвотна адкрываецца дзеянню безасабовых энэргіяў «анёлаў». Чалавек, які мае досьвед лучнасці з анёлам, зусім не дасканалы ў вачах Хрыста. Першыя намёкі для апосталаў зьмешчаныя ўжо ў Ян. 1. Некаторыя духоўна арыентаваныя людзі лічаць, што пасля кантакту з анёлам можна канчаткова адыйсці ад зямных справаў. Паміж тым, дасьледаваньні ў гэтай вобласці не павінныя сыходзіць з надзейнай пракладзенай сьцежкі, інакш яны завядуць у нетры ілюзіяў. Далей, пачынаючы з гэтага этапу, магчымасць пранікненьня чалавечага духу ў зямныя справы, канешне, праяўляецца зь яшчэ большай сілай. Тут належыць прыгадаць пункт гледжаньня духазнаўцы Р.Штайнера, які лічыць, што эвалюцыя людзей на зямлі будзе працягвацца яшчэ многія эпохі і ўва многіх новых напрамках. Тое, што іншыя практыкі, кшталту гіпнатычна-сьпірытычнага «заклінаньня духаў», не маюць нічога агульнага з архетыпічным досьведам лучнасці з анёламі, які маецца тут на ўвазе, бадай і так зразумела. Тым ня менш, дастаткова шмат людзей імкнуцца ўсур'ёз наладзіць кантакт з анёламі ў сваім паўсядзённым жыцьці.

Дагэтуль мала хто звяртаў увагу на тое, што эпізод абмываньня ног (*Ян. 12*) знаходзіцца ў сэнсавай сувязі з эпізодам, калі **Марыя зь Віфаніі намасьціла ногі Хрыста мірам і абцёрла іх сваімі валасамі.** Што гэта? Яе асабісты, гуманны парыў ці сымболіка жаночага аспэкту ў Богу, які можна прыпісаць Марыі, маці Ісуса, і Марыі Магдаліне, якая, відавочна, ня тая самая асоба, што Марыя зь Віфаніі? Чаму гэтая сцэна папярэднічае славу таму абмываньню ног? Фэмінісцкая тэалёгія знайшла б тут нямала яўных і схаваных скарбаў. «Апошняе памазаньне» каталіцкай царквы таксама можна лічыць водгульлем гэтай падзеі.

Паказальна, што абмываньне ног не зьяўляецца аднаразовым дзеяннем асабіста Хрыста, Ён і апосталаў пабуджае мыць адзін аднаму ногі, а таксама ўкладае прычасць у рукі нованароджанай суполкі ў знак неабходнасці служэння ўсім людзям. Сымбалічны сэнс абмываньня ног заключаецца ў тым, што жыцьцёвая воля, якая стала больш дасканалай, **перарастае ўласную сутнасць чалавека і ахоплівае яго акружэньне,** спачатку

саратніка, чые ногі Ён абмывае, пасля пачуцьцё адказнасьці распаўсюджваецца на іншых, і так да апошняга апостала.

Абмываньне ног можна разумець і як служэньне іншаму чалавеку. Толькі гэты сымбалічны жэст дазваляе апосталам, паводле выразу Ісуса, «мець долю зь Ім». У гэтым праяўляецца далёка ідучае значэньне гэтага этапу. Маладыя людзі казалі б пра такі этап адносінаў: «Ён ці яна са мною ходзіць». Канешне, гаворка ідзе не аб інтымных адносінах, а аб жыцьцёвай сувязі. Абмываньне ног – яшчэ адзін «крок наперад».

Зьнешнія дэталі тут ня важныя. Выкарыстаньне зьнешніх дзеяньняў для прыцягненьня ўвагі да ўнутранага стану і працэсаў, якія адбываюцца ў чалавеку, апраўданае ў алхімічнай практыцы, але толькі тады, калі ім сапраўды спадарожнічае адпаведны ўнутраны зьмест. Правільных адносінаў з боку аднаго сьвятара не дастаткова, яны павінны быць у самога падапечнага, бо ў ім уся справа. Такімі ж павінны быць адносіны да апошняй прычасьці. Багасловы вядуць бясконцыя спрэчкі аб яго значэньні. У нечым яны, магчыма, маюць рацыю, аднак аспэкт усьведомленага перамяненьня, дзеля якога ўсё і задумвалася, недастаткова адзначаецца і ў каталіцкай, і ў эвангельскай царкве.

У лік першых вучняў менш складаных вучэньняў, здольных Яго зразумець, трапляла па 5000 чалавек, пазьней іх магло быць 500, яшчэ пазьней – 70. Пры абмываньні ног прыстунічалі толькі адзінаццаць апосталаў, якія ўжо шмат чаму навучыліся ў Хрыста і былі падрыхтаваныя настолькі, што маглі скарыстацца з гэтай магчымасьці. Юда пакуль ня быў дапушчаны. Ісус не перадае вучэньне ўсім адначасова, але робіць гэта паэтапна. Калі чалавек засяродзіцца на ўсьведамленьні падзеяў, што папярэднічалі ўкрыжаваньню, прагрэс магчымы і ў асобна ўзятага чалавека. Абмываньне ног, хвастаньне, увянчаньне царновым вянком, укрыжаваньне, пакладаньне ў магілу, уваскрашэньне і ўзьнясьце называлі «хрысьціянскімі прысьвячэньнямі». Перанесеныя ў вір пераўтварэньняў новага часу, яны спарадзілі здані сямі дзён «хімічнага вясельля Хрысьціянкіна Розенкрэйцэра», апублікаваныя пад выглядам сатыры ў 1616 годзе.

Такі этап, канешне, не закончваецца першым жа перажываньнем, зьведаным ці то ў зьнешнім сьвеце, ці то падчас мэдытацыі ці ўва сьне. Быцьцё чалавека і ўласьцівыя яму якасьці могуць разьвівацца ўва многіх напрамках, перакрываюцца зь некаторымі ранейшымі ўласьцівасьцямі, аднак канчатковую форму новыя якасьці атрымліваюць толькі тады, калі набывае канчатковую форму тое, што ім папярэднічала і ад чаго яны адштурхоўваюцца.

Пасля памазаньня ў Віфаніі ў Ян. 12 ідзе ўваход Ісуса ў Ерусалім у якасьці мэсіі. Пасля абмываньня ног у Ян. 13-17 ідуць перасьцярога аб здрадніцтве Юды Іскарыёта, разьвітальныя прамовы і малітва за ўсіх, хто паверыць.

У мыцьці ног тэолягі часта бачылі сымбалічны акт, які паказвае на будучае ўкрыжаваньне Хрыста, ці прыклад служэньня ачышчальнай любоўю Божай. Аднак, яно таксама было абвешчанае як учынак з прамым уплывам.

На нямецкай і ангельскай старонках тут прыведзены ўрывак з Эвангельля ад Яна 13,3-15: абмываньне ног.

Пытаньне:

Ці трэба мне прасіць* Бога – калі я Яго яшчэ не папрасіў – каб мая добрая воля да іншых стала другой маёй натурай – нават калі гэта патрабуе намаганьняў?

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Тайная вячэра, уезд мэсіі, паланеньне і хвастаньне.

Ісуса пры ўездзе ў Ерусалім сустракалі весялосьцю як абяцанага мэсію (*Ян. 12, 12-19*). Аднак звыклая да сваёй справы каста першасьвятароў ведала, на якія «кнопкі» ў душы людзей націскаць, каб настрой масы абярнуўся ў сваю супрацьлегласьць. Людзі, здольныя бачыць у сабе нэгатыў і абьякаваць і пераўтварыць гэтыя рысы, могуць дасягнуць такога ўзроўню ўстойлівасьці і сувязі з Богам, які робіць іх непадуладнымі масаваму ўнушэньню і зьнешнім нэгатыўным сілам, рэальнасьць якіх праяўлялася і ў падзеях XX стагодзьдзя.

Калі воіны прыйшлі за Ім (*Ян. 18*), Хрыстос літаральна вымусіў іх адступіць і ўпасці на зямлю, паказаўшы, што Ён непадуладны іх кантролю. Тым ня менш, Ён дазволіў зрабіць з сабой усё, што яны хацелі.

Падчас хвастаньня (*Іоан. 19, 1*) Хрыстос атрымлівае ўдары па сьпіне. Эмацыйная здольнасьць да пераадоленьня болю, якая набываецца ў сярэдняй частцы чалавека, у вобласьці пачуцьцяў, а не пасіўнае падпарадкаваньне пакутам, – вось тая якасьць, якую мэдытуючы можа ўспрыняць, паўтараючы шлях Хрыста. Тым ня менш, усе хрысьціянскія містыкі, якія добраахвотна ці супраць сваёй волі перажылі гэты працэс усярэдзіне, паведамляюць, што Хрыстом не ўхіляўся ад болю і не баяўся яго, хаця мог на манер індыйскіх ёгаў увайсці ў стан прат'яхары, поўнасьцю адключыўшы свае органы пачуцьцяў. Гэта яшчэ адно сьведчаньне, што Ён ахопліваў сваёй сьвядомасьцю пакуты іншых людзей.

Варта заўважыць, што, калі хвастаньне Ісуса пачалі лічыць сымбалам пэўнай «ступені прысьвячэньня», г. зн. ступеньню разьвіцьця сёньняшняга чалавека на шляху да дасканаласьці, гэта была яшчэ ня ўся праўда. Непасрэдна гэты крок быў зроблены Хрыстом ужо падчас **тайнай вячэры** неўзабаве пасля памазаньня ў Віфаніі (*Мац. 26, 26-29*). Тайная вячэра – больш удалы сымбаль таго, што Ісус дае пакутуючым людзям. Хлеб у першую чаргу сымбалізуе сутнасьць (душу) Ісуса Хрыста і яго «словы». Віно ўвасабляе боскі Хрыстоў дух, апладняючы слова, і альтруістычную дзейнасьць. У каталіцкай царкве падкрэсьліваецца пераўтварэньне хлеба і віна ў плоць і кроў Хрыстова, у эвангелічнай царкве – трыумф памяці аб Хрысьце. І тая, і іншая па-свойму маюць рацыю, бо нават у звычайнай «сьвятой вадзе» наука выяўляе зьмяненне вугла вадзяных малекулаў. Найбольш істотны момант – гэта зьмяненні, якія адбываюцца ў самім удзельніку, яго засяроджаная гатоўнасьць да пераўтварэньня, выпраменьваемага пераўтворанымі і ператвараючымі «плоцьцю і крывёю» Хрыстовымі. Хлеб і віно адначасова зьяўляюцца «нагляднымі дапаможнікамі». Некаторыя імкнуліся наладзіцца на пераўтварэньні праз «плоць і кроў» Хрыстовы чыста духоўна, не выкарыстоўваючы вобразы хлеба і віна, і таксама мелі посьпех. Аднак такі шлях цяжэйшы. Калі людзі спрабавалі праводзіць сваю ўласную добрую вячэру, не прэтэндуючы на званьне царкоўнага «таемства», яе называлі «агапе», што ў перакладзе з грэцкай значыць «брацкая любоў».

У хвастаньні недасьведчаных бачаць тое, што адбывалася на самой справе, у павярхоўным, карыкатурным выглядзе, таму не варта засяроджваць на ім увагу пры праходжаньні па этапах Хрыстовага шляху. Гэта адносіцца і да вячэньня цяжарным вячком. Аднабаковы акцэнт старажытнахрысьціянскай эзатэрыкі на пакутах суадносіцца з апошнімі ведамі як старая вэрсія падзеяў у перакладзе Яна Хрысьціцеля з майстэрскай пропаведзьдзю вучэньня Ісусам і яго вучнямі. Чалавек вольны абіраць сам, якім шляхам ісьці.

Тэолягі таксама абмяркоўвалі, ці Тайная вячэра ўяўляла сабой сваю форму габрэйскага сьвята Пасхі, ці Ісус замяніў старое сьвята, абвясціўшы Сябе «Ягнём Божым». Новы Завет Божы з народамі (Новы Завет) празь Ісуса (*Лк. 22:20*) разглядаўся як зьвязаны з *Майсея 24:8, Ер. 31:31-33, Іс. 53:12*. Хлеб разглядаўся больш як асоба Ісуса, а кроў – як поўная адданасьць, што прыносіць ацаленьне. Іншыя сумняваліся ў сапраўднасьці таго, што было перададзенае (так званыя словы ўстанаўленьня), што ня вельмі верагодна, калі ўлічыць, што яны належаць да некаторых найбольш раньніх кнігаў Пісаньня.

На нямецкай і ангельскай старонцы тут размешчаная цытата з Эвангелья ад Мацьвея 26,26-29 пра тайную вячэру (сьвятую прычасць, эўхарыстыю).

Пытаньне:

Калі я гэтага яшчэ не адчуў, ці трэба мне прасіць* у Бога здольнасьці зь любоўю мець справу зь людзьмі – нават, калі гэта патрабуе ад мяне зьмяніць сваё стаўленьне?

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Вянчаньне цярновым вянком і разьвітальныя прамовы.

Паколькі хвастаньне лічылася ў рымлянаў стандартным мінімальным пакараньнем, тлумачэньне гэтага паняцьця ў духу дахрысьціянскіх містычных культаў адыходзіць на другі плян. Наступнае паняцьце містэрыяў – вянчаньне цярновым вянком (Ян. 19, 2-3), наадварот, не ўваходзіла ў звычайны рымскі набор карных мераў. У гэтым адсочваецца пэўная іронія – шыпы замест золата. Паўстае пытаньне, зь якой прычыны салдаты, якія ня мелі ніякай магчымасьці асэнсаваць свае дзеянні, так дакладна прытрымліваюцца традыцыі містэрыяў? Нават калі б яны маглі заўважаць зьнешняе падабенства (многія салдаты былі прыхільнікамі такіх культаў), яны б ня здолелі прымусяць Хрыста дзейнічаць у адпаведнасьці зь іх уласнымі ўяўленьнямі.

У той час як залатая карона была сымбалам зьнешняга панаваньня, прычым не абавязкова ў нэгатыўным сэнсе, цярновы вянок Хрыста быў сымбалам майстэрства настаўніка, якое нічога не давала ў сьвецкім жыцьці. Яшчэ і шыпы калолі галаву. Тут таксама належыць шукаць не пакуты, а сілу для пераадоленьня ўсіх разумовых хістаньняў, хаця ў Хрыста іх быццам бы няма ўвогуле. Яны праяўляюцца толькі аднойчы, перад тым, як Ён канчаткова вырашае, што «чара» не павінная Яго абмінуць. У хвастаньні і цярновым вянку мы бачым працяг лініі, пачатай абмываньнем ног. Адчуваньне і пазнаньне, нягледзячы на ўсе перашкоды, «сьвяшчэнныя».

Гэтая ўстойлівая тэндэнцыя да пераадоленьня ўласнай абмежаванасьці мае энэргетычную сувязь з новымі рухамі сучаснасьці – рухам за мір, экалягічным рухам, духоўнымі плынямі, якія ставяць перад сабою мэту «лячэньня зямлі».

І «хвастаньне», і «цярновы вянок» – гэта рэакцыя, зьлепак з папярэдніх падзеяў. Назапшваньне станючага патэнцыялу прыводзіць да духоўнага разьвіцьця, якое дазваляе перасягнуць сябе, якое назіраецца ў «разьвітальных прамовах» (Ян. 13,31 – 17) і сустрачах зь Пілатам (Ян. 19,5*). (*«Вось, Чалавек!» Слова, якія падчас мэдытацыі паўстаюць як прадчуваньне таго, што Хрыстос стане правобразам вызваленага чалавека). Учынкі былі ня толькі абмываньне ног і тайная вячэра, але і словы Хрыста.

У сьвятле гэтых высноваў, калі гаворка ідзе пра «этапы хрысьціянскага прысьвячэньня ці разьвіцьця», мэтазгодна надаваць большае значэньне станючым асновам.

**) Аднак, у гісторыі рэлігіяў існаваў вобраз абсьмейваньня ці цар асьмяяньня, які браў на сябе ўвесь цяжар злосьці народу. У Старым Запавеце быў казёл адпушчэньня, які, як меркавалася, адкупляў грахі народу (3 Майсея 16:15). У абодвух выпадках гэта лічылася сайго роду сымбалічным абрадам. На гэтай падставе традыцыйная тэалёгія спрабавала праілюстраваць, што толькі Ісус мог прынесці сапраўдную ахвяру за чалавецтва. Некаторыя крытычныя тэолёгі трымаліся меркаваньня, што на падставе гэтага прыгадваньня старых культур з ахвярамі яны могуць паставіць пад пытаньне асноўную ідэю ахвяры. Гэта магло быць легкадумна, але, як праілюстравана вышэй, у гэтых падзеях ёсьць шмат больш, чым аспект прынясьня сябе ў ахвяру. Тут важная таксама і мэта.

Пытаньне:

Ці трэба мне прасіць* Бога – калі я гэтага яшчэ не ўсьведамляю – каб Ён дапамог мне мудра ставіцца да групаў, да якіх я належу – нават калі гэта патрабуе ад мяне старанна працаваць са сваімі старымі думкамі?

*Пазьней:замест просьбы (малітвы) – вера, г. зн. перакананасьць. Яшчэ пазьней: адчуваньне Богага эфэкт (ласкі).

[Вернуться к оглавлению.](#)

Укрыжаваньне і пакладаньне ў труну.

Хрост і сьмерць Хрыста інтэрпрэтуюцца яшчэ больш разнастайна, чым іншыя этапы яго шляху. Па-першае, гэта зьвязанае з тым месцам, якое адводзіцца гэтым падзеям афіцыйнай царквой. Па-другое, тлумачальнікі імкнуцца дастасаваць іх да ўласнай сыстэмы сьветапогляду (гл. Ян. 19, 12-37).

Напрыклад, гностыкі, якія далучаліся да ранніх хрысьціянаў, з гатоўнасьцю разглядалі фэномэн Хрыста, але, знаходзячыся ў рамках старажытнагрэцкай культуры, яны не маглі сабе ўявіць, якім чынам такая вялікая сьветлая істота магла нарадзіцца ад звычайнай жанчыны і памерці. Яны рабілі выснову, што Ён, падобна анёлу ці вялікім настаўнікам Усходу, зьяўляўся толькі ў сваім псэўдацэле, якое, уласна кажучы, не было сьмяротным, а проста распусьцілася ў наступным. Іх вучэньне лічыла зямны сьвет і матэрыю спрадвечным злом, таму яны не маглі дапусьціць думкі, што падобная істота павінная была прайсьці ўсе этапы зямнога жыцьця і нават насыціць яе сваім сьвятлом. Тэрмін «гнастыцызм» выкарыстоўваецца тут у процівагу апостальскаму гнозісу. З такой розьніцай згодны нават крытык сэктанцтва Ф.В.Хаак. Аднак у падобных вучэньнях сустракаюцца якія заўгодна пераходы. Напрыклад, гнастычнае «Эвангелье ісьціны» прызнае факт, што Хрыста прыбілі да крыжа цэвікамі.

Людзі, якія стаяць на пазыцыях матэрыялізму ці адмаўленьня, распаўсюджваюць легенды, што Хрыстос нібыта быў пазашлюбным сынам рымскага салдата, хаця маральныя ўяўленьні таго часу не дапуськалі нічога падобнага. Хадзілі таксама чуткі, што Хрыстос не памёр, але выжыў. Спробы адмаўленьня біблейных падзеяў прадпрымаюцца аж да нашых дзён, напрыклад, магілу старца па імені Ісус у Кашміры спрабуюць зьвязаць зь біблейным Ісусам. У сучаснай літаратуры фігуруе яшчэ адна магіла Хрыста ў Эўропе, якую пакуль не знайшлі. Трэба заўважыць, што імя Ісус, якое ў розных крыніцах гучыць як Егошуа, Ешуа і Есат, сустракалася даволі часта. У апокрыфах (ня ўключаных у біблейны «канон» тэкстах пісьваньня) дзейнічала нямала іншых Ісусаў – Ісус Сірах, Ісус бэн Пандзіра, не кажучы ўжо пра тое, што, згодна з тлумачэньнем Р.Штайнера разыходжаньняў у генэалёгіі ў Мацьвея і Луці, на самой справе было два хлопчыкі Ісусы, якія былі зьвязаныя адзін з адным.

На тле гэтых сьцьверджаньняў зьявіліся супярэчлівыя рэзультаты дасьледаваньняў Турынскай плашчаныцы Ісуса. То яна зьмяшчала пылок, датаваны часам і месцам, дзе жыў Хрыстом, то, высьвятляецца, была сатканая ў сярэднія вякі. Спачатку казалі, што адбітак на плашчаныцы мог быць пакінуты толькі ў выніку выпраменьваньня зь вялікім выкідам энэргіі, напрыклад, пры раптоўным распадзе матэрыі, пасля казалі, што рагі крыві – гэта сьведчаньне таго, што Хрыстос яшчэ быў жывы, калі Яго зьнялі з крыжа. Самыя апошнія дасьледаваньні зноў пацьвердзілі сапраўднасьць тканіны і загадкавасьць узнікненьня выявы. Магчыма, усё гэта дапамагае людзям (гл. заўвагі аб шляху апостала Тамаша ў разьдзеле пра цуды) набліжацца сваім зямным розумам да разуменьня рэальнасьці таго, што адбывалася з Хрыстом. Лорбер лічыць несапраўднай толькі «Трырскую кашулю», але і тое толькі для таго, каб людзі не адхіляліся ад мэты – пошукаў веры ўсярэдзіне сябе і ня ставілі яе ў залежнасьць ад зьнешніх артэфактаў, суджэньняў і тэорыяў.

Але нават падобныя дасьледаваньні могуць заахвочваць да пазнаньня праз мэдытацыю, бо мы маем справу зь нейкай падзеяй, якая не ўкладаецца ні ў якія вядомыя схемы. (Гл.

таксама «Ісус у Індыі – канец одной легенды» Грэнбольда і гектаграфаваны рукапіс «Памёр на крыжы» Маргарэты Экель, на нямецкай мове).

Як ужо казалася вышэй, сьведчаньні містыкаў нярэдка значна лепш дапамагаюць адказаць на пытаньне аб значэньні падзеяў мінулага для сёньняшняга разьвіцьця чалавецтва і аб іх характары. Чым больш у чалавека духоўнага досьведу ў гэтай вобласьці, тым лепш становіцца яго разуменьне. Здані хрысьціянскіх містыкаў і стыгматыкаў, г. зн. носьбітаў ранаў Хрыстовых, нягледзячы на адсутнасьць паміж імі кантактаў, шмат у чым падобныя. Яны зьмяшчаюць некаторыя падрабязнасьці перажываньняў Хрыста, што ня трапілі да Бібліі. Ад Францыска Асізкага да айца Піо і Тэрэзы Конерсройцкай яны падобныя ўжо гэтай дэталлю. Усе яны прыходзілі да высновы, што ўкрыжаваньне і сьмерць Хрыста былі рэальнымі падзеямі і пакінулі глыбокі адбітак на нашым сьвеце. Нечакана ўзьніклая ці сьвядома наладжаная сувязь з гэтымі падзеямі прыносіць неверагодныя пакуты, але разам зь імі і неверагодную, не зьвяргаючую ніцма, але ўзвышаючую сілу. Канешне, жыцьцё такіх выдатных людзей стаіць да экзыстэнцыяльнага, усеахопліваючага характату ўкрыжаваньня бліжэй, чым падыход, які выкарыстоўвае толькі розум. Тэма жыцьця і сьмерці ў сваім вымярэнні больш за ўсе асобныя пляны сутнасьці разам узятых, уключаючы «прычынны» плян распрацоўкі прынцыпаў і лёс. Людзі зь менш ярка выяўленай містычнай сувязьцю з Богам могуць мэдытаваць аб падзеях у жыцьці Хрыста, выкарыстоўваючы іх як масток у рэальнасьць, якім бы недасканалым ні быў гэты мэтад. Кажучы ўкрыжаваньню зь ім разбойніку, што той будзе з Хрыстом у раі, Ісус дае зразумець, што людзі вельмі хутка атрымаюць магчымасьць пачуцьцёвага паўтарэньня Яго шляху.

Сьвядамае пранікненьне думкай у самую глыбіню гэтых працэсаў чалавечага быцьця, зьвязаных з прыгнечанасьцю, пакутамі і прыніжэньнем, можа даць пэўную рэальную карысьць у сучасным жыцьці. Хаця гэтая карысьць не залежыць ад пары года і геаграфічнага месцазнаходжаньня таго, што адбываецца, вялікодны пэрыяд, падобна, найбольш спрыяльны. **Хрыстос быццам дадаў новую «актаву» да старажытнага, абумоўленага парамі года і традыцыямі рытму згасаньня старога і нараджэньня новага жыцьця.**

Ужо на прыкладзе Лазара відаць, што Ісус адмаўляецца прызнаваць ранейшы парадак рэчаў, калі лічылася, што фізычная матэрыя ставіць непераадольныя перашкоды на шляху духу. Апроч Бога, нішто існае, якім бы яно ні было інэртным і адмоўным, на Яго погляд, не павіннае заставацца нязьменным вечно. Пераўтварэньню паддаецца ўсё. Канешне, чым глыбей ці неўсьвядомленей тое, што мае патрэбу ў пераўтварэньні, тым цяжэй рабіць на яго ўплыў.

Падчас хросту, як і ў папярэдніх падзеях, разам зь сілай пераадоленьня праяўлялася ўнівэрсальная сьвядомасьць. Узяць хаця б словы на крыжы: «Збылося!» Аднолькава дапамагаючая ўсім **«ахвярная любоў»**, якая гучыць у гэтым слове, недастаткова перадаецца старым багаслоўскім выразам «адкупленьне чалавецтва ахвярай Ісуса Хрыста», якое гучыць амаль як юрыдычная фармулёўка. У наш час ён можа разглядацца як спроба «узнаўленьня» гэтай любові чалавечай сьвядомасьцю, аднак першапачаткова гэты выраз мог адпавядаць уяўленьням старажытных ізраэлітаў аб тым, што Бога можна ўміласьцівіць рытуальнымі ахвярапрынашэньнямі (жывёлаў і інш.) – чаму сам Хрыстос ніколі не вучыў.

Іншыя тэалёгічныя плыні, якія робяць упор на тое, што Ісус да самай сьмерці не здрадзіў сваім прынцыпам, таксама ня могуць растлумачыць фэномэн містычнага досьведу і спадарожнічаючыя яму фізычныя праявы кшталту стыгматаў, галаданьня і г. д. Гл. таксама *«Пабочныя фізычныя зьявы містыкі» Тэрстана і «Ад Францыска да айца Піо і Тэрэзы Нойман» Хехта, а таксама наступны разьдзел.*

Руперт Шэлдрэйк, біёляг, які стаў вядомы ў колах новых духоўных рухаў дзякуючы свайму цэласнаму мысьленьню, распрацаваў тэорыю «морфагенэтычнага поля». Калі ў малпаў на востраве зьяўляліся новыя звычкі, то ў малпаў такога ж віду, ня меўшых зь першымі нікага

кантакту, хутка таксама зьяўляліся тыя ж самыя звычкі. Такім чынам, павінны існаваць невыпадковы ўплыў энэргетычнага поля, якое зьвязвае ўсіх жывёлаў аднаго віду. Калі аўтар спытаўся ў Руперта Шэлдрэйка, ці магло разьвіцьцё Хрыста да ўкрыжаваньня і ўваскрашэньня перадавацца ўсяму чалавецтву праз аналягічнае энэргетычнае поле, Руперт, здзівіўшыся і падумаўшы, адказаў: «Так, але ў гэтым выпадку замест морфагенэтычнага павіннае было дзейнічаць духоўнае поле».

Гэта таксама яшчэ ня «доказ існаваньня Бога». Тым ня менш, некаторыя новыя напрамкі ў навуцы дазваляюць бліжэй падыйсьці да разуменьня гэтых складаных узаемасувязяў, чым тэалёгія, якая або дагматычна прытрымліваецца старых вучэньняў, або папросту не прымае да ўвагі тое, што цяжка для яе разуменьня.

Укрыжаваньне сугучнае, але не ідэнтычнае старажытным рытуалам прысьвячэньня. Крыж або дрэва, на якім падвешвалі чалавека, можна напаткаць, напрыклад, на поўначы ў міфах пра Одзіна, які правісеў на дрэве дзевяць дзён і спасьціг у гэты час узвышаныя ісьціны. Грабніца нярэдка выкарыстоўвалася як месца прысьвячэньня яшчэ ў эпоху мэгаліту і ў часы кельтаў, але асабліва яскрава гэта праявілася ў эгіпэцкай культуры пірамід. Няважна, ці зьяўляліся піраміды месцамі пахаваньня, – высечанае імя мала пра што гаворыць, а прамых доказаў няма, – але ў кельтавых мэтах, як і кельцкія курганы, яны выкарыстоўваліся. У нашыя дні гэта ўжо немагчыма праігнараваць па прычыне мноства фактаў. Р.Штайнер заўважыў, што абодва напрамкі духоўнага разьвіцьця, лінія крыжа і лінія грабніцы, зьліваюцца ў жыцьці Хрыста разам.

Пачуцьцёвае аднаўленьне хросту – «палунач душы», «містычная сьмерць», адарванасьць ад усяго, за што мог бы зачапіцца чалавек, якую ў той ці іншай форме адчулі ўсе вядомыя містыкі, мае пэўную роднасьць з вышэйшым адчуваньнем ёгі – нірвікалпа самадхі ці адчуваньнем пустаты ў «нірване». Хрысьціянская містыка дазваляе адчуць, што за гэтай пустатой стаіць «нешта», а менавіта Хрыстос ці Бог. Аўрабінда паказаў, што нірвану можна прайсьці і пранікнуць у сфэры, якія стаяць за ёй. На хрысьціянскім шляху частку гэтай паўнаты, якая ляжыць па-за межамі ўсяго існага, можна адчуць ужо на першым этапе, таму што мастком зьяўляецца сама істота Хрыста, якая ўжо прайшла зямны цыкль.

Калі хто-небудзь, як Аўрабінда, сутыкаецца з энэргіямі, якія суправаджалі разьвіцьцё Хрыста, не маючы апірышча, гэта выглядае як хаджэньне па канаце па-над безданьню. Падобны досьвед, аднак, цалкам магчымы. Дастаткова прыгадаць выпадак зь індыйскім хлопчыкам Саду Сундарам Сінгам (Sadhu Sundar Singh), які нічога ня ведаў пра хрысьціянства, але, настойліва задаючы ў душы пытаньні пра Бога, раптам перажыў адчуваньні Хрыста і ў далейшым напісаў пра гэтае кнігу. Падчас індуйскіх тантрычных практыкаваньняў людзям, якія разьлічвалі на зьяўленьне індыйскіх багоў, раптам зьяўляўся ў зданях Хрыстос. Кажучы словамі Бібліі: «Дух дыхае, дзе хоча».

Р. Штайнер бачыў у Хрысьце сонечную істоту, якая была добра вядомая некаторым вышэйшым мудрацам у дахрысьціянскую эпоху. Канешне, устаяўшаяся хрысьціянская рэлігія і яе богасловы наўрад ці ўбачаць у гэтыя нешта карыснае, але іншыя культурныя колы гэта можа зацікавіць. *Гл. разьдзел «На пачатку было Слова...» у гэтай частцы, а таксама дадатковую старонку пра Стары Завет і дахрысьціянскія рэлігіі.*

У іншых крыніцах, у прыватнасьці, у Лорбера, гаворыцца, што пасля сыходжаньня Яго на зямлю зьявілася магчымасьць пачуцьцёвага ўспрыманьня Егovy. Відавочна, гэтае ўспрыманьне, як часта бывае, у далейшым было скажонае людзьмі. Але гэта ня значыць, што кожную старазапаветную падзею можна ацэньваць паводле чалавечай лёгікі цяперашняга грамадства. Бог лепш за нас ведае што і чаму Ён робіць.

Яшчэ пазьней, 2000 год таму, адбылося зямное ўвасабленьне Хрыста, падзея, якая стала паваротным пунктам у разьвіцьці сьвету, **ахапіла цалкам гэтае разьвіцьцё і ўсё чалавецтва, наладзіла ўнутраную сувязь паміж імі і жыцьцём Хрыста.** Старыя культуры

расклаліся, у далейшым хрысьціянства таксама стала павярхоўным, але дасьледаваньні ў гэтай вобласьці ўсё роўна маюць значэньне. Хрыстос не падыходзіць на ролю гаранта ўлады якой-небудзь асобнай рэлігійнай суполкі. Яму было суджана стаць істотаю, якая ўвасабляе сабою ўсё чалавецтва, «новым Адамам» з Галгофы.

Багасловы апэруюць паняцьцем адпушчэньня грахоў. У рэальнасьці ж «адкупленьне» як зачаткавая магчымасьць мае патрэбу ў далейшай дзейнасьці і толькі тады можа рэальна праявіцца ў жыцьці. Рэальна і тое, што пры настроі на жыцьцё ў Богу, адкрытым для нас Хрыстом, гэтае жыцьцё здольнае быць арганічнай, чым пры настроі на мэханічныя законы лёсу ці кармы. **Хрыстос таксама гаворыць аб расплаце «да апошняга гроша», але нідзе не згадвае, што расплата будзе, як раней, ажыцьцяўляцца паводле прынцыпу «Вока за вока, зуб за зуб». На першы плян выходзіць новая задача чалавека. Калі ў яго здольнасьцях ёсьць нешта карыснае для яго і яго асяродзьдзя, яно бярэцца на ўзбраеньне. Пераадоленьне мінулага перастае быць самамэтай і штуршком да разьвіцьця. Калі сёньня ў чалавеку ўзаемадзейнічаюць розныя здольнасьці, гэтаму ўзаемадзеяньню робіцца дапамога «зьверху».**

Хаця вывучэньне твораў Р. Штайнера па гэтай тэме можа выклікаць уяўленьне, што Хрыстос займаўся толькі лёсам чалавецтва, а індывідууму заставалася зьмяняць свой лёс сваімі сіламі, многія хрысьціяне прыйшлі да адназначнай і ня раз правэранай высновы, што Хрыстос можа дапамагаць у пераўтварэньні лёсу асобнаму чалавеку. Такое пераўтварэньне не зьяўляецца стопрацэнтным выкарыстаньнем усіх закладзеных у чалавеку магчымасьцяў і бярэ пад увагу той факт, што ён абкружаны іншымі людзьмі. **Энэргія дараваньня** блізім таксама вельмі рэальная рэч, характэрная для сапраўднага хрысьціяніна. **Дараваньне парушае спрадвечны кругаабарот гвалту і гвалту ў адказ. Аднак яно не мае за мэту толькі вызваленьне ад зямных калізіяў ці адмежаваньне ад іх, у чым яно было б сугучна, напрыклад, будызму. Пры больш глыбокім настроі дараваньне – гэта сіла, якая дазваляе ліквідаваць канфлікты ўсярэдзіне, не адступаючы назад, але набываючы дадатковую энэргію для жыцьця ў сьвеце ў самым шырокім сэнсе слова, падобна «работніку на вінаградніку».**

Нават на такім патрабавальным узроўні чалавек, відавочна, не губляецца як кропля ў акіяне. Эфэкт раптоўнага пакіданьня ззаду асобы, рассяянай на тысячы частак, у тым ліку псыхічных і мэнтальных частак, якім «укрыжаваньне» апісваюць у тэасофіі ці якім гэты эфэкт апісваў Кастанеда ў прымяненьні да шаманства, не выкарыстоўваючы паняцьця хросту, рэальна перажываўся і быў апісаны людзьмі неаднаразова.

Тут больш дарэчы параўнаць чалавека, «які ўзваліў на сябе свой крыж», чые папярэднія намаганьні па засваеньні экзыстэнцыяльнага боку жыцьця дасягнулі новай ступені канцэнтрацыі і глыбіні, з клеткай, якая нясе адказнасьць за ўсё тое, што зьвязанае з глябальным арганізмам.

Пры ўсіх намаганьнях высветліць значэньне факту і сымболікі ўкрыжаваньня для духоўных мэтай нашага часу не варта забывацца, што яно мае і іншыя аспэкты:

- Той факт, што Хрысту прыйшлося прайсьці праз усе стадыі чалавечага быцьця, ад нараджэньня да сьмерці, зьмяніў іх значэньне дзякуючы новым адносінам да іх;

- Укрыжаваньне, апроч іншай старажытнай сымболікі крыжа, было спосабам сьвецкага пакараньня сьмерцю таго часу, у якім праявіўся хлусьлівы, супрацьпраўны і матэрыялістычны падыход праціўнікаў Хрыста. Усё адбылося, як таму суджана было адбыцца, і ня варта выводзіць з гэтага нейкі крыжовы фэтышызм. Гэта была апошняя, сутаргавая рэакцыя косных, упаўшых у нэгатыў, несьвядома дзейнічаючых органаў улады таго часу, якія выглядалі карыкатурай побач з пераўтвараючай сьвядомасьцю Хрыста. Спрыяльнае ўздзеяньне падзеяў, якія адбыліся, не залежала ад жорсткіх адносінаў да Хрыста; яго нельга аддзяляць ад уваскрэшэньня. Гэта Божая справа.

- Крыж уключае ў сябе кантэкст таго часу, хаця ў далейшым ён паўсюдна стаў сымбалам ахвярнай любові, у якім значэнні ён можа па сёння выкарыстоўвацца як процівага абыякавасці, нянавісці і г. д.

- Менш прадузятая карціна таго, што адбывалася ў душы Хрыста па-за абумоўленым часам кантэкстам, складаецца з Яго апошніх словаў на крыжы: «У рукі Твае аддаю дух Мой». Магіла, у адрозненне ад ранейшых уяўленняў, не з'яўляецца асобнай «ступеньню», але ўтварае адзінства з укрыжаваннем. Сэнс сьмерці Хрыста не ў самой сьмерці, а ў пераадоленні праграмаў сьмерці ў чалавеку.

Асаблівая ўвага да апошніх падзеяў у жыцці Хрыста у гэтай працы тлумачыцца тым, што духоўнае пранікненне ў іх пакуль не такое вялікае, як у лёгкія для разумення папярэднія падзеі. Па гэтай прычыне яны абрасталі забытымі тэорыямі, і патрабавалася ўсё больш намаганьняў для іх разблытвання і расчысткі шляху да непасрэдна перажытага. Некаторыя багаслоўскія плыні лічаць сьмерць Хрыста самай важнай падзеяй Яго быцця, калі ўжо крыж, падобна, стаіць у цэнтры ўсіх рэчаў. Аднак такое меркаванне памылковае.

Падобна да першых вучняў Ісуса пасля ўкрыжавання і ўваскрэснення, традыцыйныя тэолёгі разумелі, што некалькі старазапаветных тэкстаў, да падрабязнасцяў, можна чытаць як алюзіі на пазнейшыя пакуты Ісуса і стаўшае іх вынікам збавенне (*Лк. 24:27, Пс. 21, Пс. 39:8 і далей Пс. 68:23, Іс. 52:13-14 і 53, Зах. 12:10 і 13:1, Прам. 2:10-20 і г. д.*) Зноў жа, у традыцыйных кнігах пра гады служэння Ісуса было некалькі алюзіяў на пазнейшае ўкрыжаванне і ўваскрэсненне, якія часткова даволі цяжка распазнаць і асабліва на гэтай падставе цяжка сьпісаць як пазнейшыя дадаткі. Больш таго, дахрысціянскі грэчаскі філосаф Платон адчуў, што яго ідэальны вобраз поўнасьцю справядлівай асобы ў гэтым сьвеце быў бы ў канцы ўкрыжаваны (*у «Дзяржаве» II*). Можна заўважыць, што гэта напэўна стала прычынаю даволі глыбокага ўражання для рымлянаў (*напр. Mk. 15:38*). Нягледзячы на адчувальна вялікую значнасць гэтай ахвяры ў вялікай біблейнай сыстэме, некаторыя крытычныя тэолёгі былі ня надта ёю ўражаныя. З самых ранніх дзён хрысціянства розныя групы бралі тое, што адчувалі члены гэтых групаў, ці тое, што яны маглі разумець, што прыводзіла да зьменлівасці рэлігійнай увагі.

Пытаньне:

Ці трэба мне прасіць* Бога, каб Ён дапамагаў мне імкнуцца перамагаць старыя канцэпцыі старэння, хваробы і сьмерці?

[Вернуцца к оглавлению.](#)

Пытаньне пустой грабніцы, «сашэсьця ў пекла» і ўзьнясення ў рай».

Магчыма, варта закрануць некаторыя іншыя пытаньні, зьвязаныя з укрыжаваннем. У першую чаргу гэта пытаньне пра пустую грабніцу Хрыста (*Ян. 19, 38 - Ян. 20, 10*). Раней прыгадвалася, што тут гаворка не магла ісьці пра нармальнае ацаленне жывога з дапамогай траваў. Мікадым яўна выкарыстоўваў рэчывы да бальзамавання і муміфікавання. Ааналіз «уваскрашэння», прыведзены ў наступным разьдзеле, практычна выключае выкраданне цела і яго перазахаванне ў іншым месцы зь не абмежаванага матэрыялізмам разгляду. Далейшыя высновы можна зрабіць, працуючы над менш часта задаванымі пытаньнямі.

Напрыклад, можна паспрабаваць адказаць на пытаньне пра тое, што ўвогуле звычайна здараецца з чалавекам падчас і пасля сьмерці і ці ёсьць тут якія-небудзь адрозненні. Спробы даць адказ неаднаразова рабіліся на падставе рэлігійных адкрыццяў і паданьняў, філясофскіх разважаньняў, з дапамогай парапсыхалёгічных дасьледаваньняў, гуманістычнай і транспэрсанальнай псыхалёгіі, клінічнага і індывідуальнага досьведу (*напрыклад, Элізабет Кюблер-Ром і іншымі*).

Практычна ўсе рэлігіі сыходзяць з таго, што чалавек «працягваецца» ня толькі ў сваіх нашчадках і культурнай спадчыне, але працягвае існаваць як індывідуум у духоўным пляне. Культы продкаў першабытных народаў таксама не арыентуюцца выключна на «працяг жыцця» ў нашчадках, але дапускаюць рэальны працяг духоўнага жыцця нашчадкаў і нават іх адчувальную прысутнасць у культавым і сьвецкім жыцці нашчадкаў. Нават там, дзе лічылася, што чалавек мог ператварацца ў іншыя формы жыцця, напрыклад, каменныя ці нешта яшчэ, як правіла, яго далейшае існаваньне ў выглядзе духоўнай істоты прызнавалася як факт. Новыя рэлігіі таксама прадкрэсьліваюць бесьперапыннасьць жыцця, яны лічаць, што жыццё працягваецца на больш высокіх узроўнях быцця, чым фізычны, і вядуць гаворку пра магчымасьці і праблематыку кантактаў паміж гэтымі ўзроўнямі быцця. Каб адправіць сьвядомась у больш высокія сфэры, распрацоўваліся адточаныя цырымоніі (гл. «*Тыбецкую кнігу мёртвых*»), якімі, у прыватнасьці, займаўся К.Г. Юнг. Па такіх пытаньнях, як пераўвасабленьне ў новым целе таксама ёсьць самыя разнастайныя сьведчаньні і ўяўленьні. Хрысьціянства падзяляе пункт гледжаньня многіх іншых рэлігіяў, лічачы, што сьмерць не апошняя інстанцыя. Ужо ў эпоху раньняга хрысьціянства існавалі розныя погляды на «перадаснаваньне» душы да зачацьця і рэінкарнацыю. Некаторыя сучасныя тэолёгі ўжо ня вераць у жыццё пасля сьмерці і, такім чынам, «вечнае жыццё», шлях да каторага адкрывае Хрыстос*. Такія тэалёгі перанялі прыродазнаўчанавуковыя ўяўленьні аб жыцці, датаваныя XIX стагодзьдзем, сёньня цалкам састарэлыя.

Практычны досьвед хутчэй набываецца ў пошуку адказа на спрадвечнае пытаньне чалавечтва – «што схаванае на тым баку (па-за зьнешняй паверхняй сьвету)?»

*Вечнае жыццё ў хрысьціянскім сэнсе, абяцаньне «праведнікам» (напр. *Мац. 25:46*) і /або пасьлядоўнікам Хрыста (напр. *Лук. 18:29-30*), а таксама веруючым у Хрыста (напр. *Ян. 3*) зусім не нясе ў сабе «тагасьветны сэнс». Як зьмяняемся мы, прыпадабняючыся «небу» ў Хрысьце, так зьмяняецца і жыццё ў «будучым сьвеце», які ўзгадваецца ў Пісаньні.

У вобласьці мэдыцыны ёсьць сьведчаньні людзей, якія вярнуліся са стану наркатычнага трансу ці клінічнай сьмерці, пра пачуцьці на іншым узроўні сьвядомасьці. Апроч таго, навукай устаноўлена, што ў момант сьмерці адбываецца паніжэньне вагі цела на 21 грам. Антропасофія апэруе паняцьцем аддзяленьня Я або духоўнай «істоты», «астральнага» ці «эмацыйнага» цела, а таксама фантомнага цела ад фізычнага цела, пасьля якога ідзе пераход спачатку на пачуцьцёвы, а пасьля на мэнтальны плян, г. зн. плян уласнага Я, і ў прычынны сьвет пад нязменным кантролем вышэйшага Эга.

Ува многіх паведамленьнях альтэрнатыўных навук і прэсы гаварылася пра самазабойцаў, якія доўгі час заставаліся прывязанымі да зямнога асяродзьдзя. Іх нерыемныя адчуваньні, насуперак чаканаму, зусім не былі сьцёртыя.

Сёньняшні ўзровень ведаў спрыяе разуменьню таго, што пры жыцці чалавеку варта займацца ў сваёй душы нятленнымі вартасьцямі. Тое самае імкнулася данесьці да чалавека Біблія. Той, хто пражыў жыццё, поўнае разбурэньня, эгаізму і сквапнасьці, сутыкнецца з праблемамі і пашкадуе аб страчаным. А тыя, хто ставіўся да людзей з увагай, дапамагаў ім і бачыў у сабе частку Богага сьвету, дзякуючы свайму сьветламу характару зьведаюць прыемныя адчуваньні.

Можна задаць і больш глыбокае пытаньне: як сутнасць чалавека абыходзіцца пры яго сьмерці з назапашанымі на розных узроўнях, уключаючы фізычны, здольнасьцямі, жыццёвым досьведам і іншай духоўнай субстанцыяй? Якія адрозьненні існуюць у гэтай вобласьці? Адказы на такія пытаньні можна знайсці ў літаратуры, напрыклад, у *пастара Рэзермюлера*. Яны дазваляюць зрабіць выснову пра больш ці менш яўны «адбор» найбольш істотнага багажа з усіх плянаў чалавечай сутнасці. Дарэчы, у сувязі з гэтым працэсам пахаваньне ў зямлі больш пажаданае, чым крэмацыя. Ёсьць нават узгадкі пра назіраемы ў магіле раптоўны распад субстанцыі.

На працягу многіх стагодзьдзяў і па сёньня існавалі і існуюць правераныя царквой сьведчаньні аб «нятленных мошчах». Да іх адносіцца, у прыватнасьці, цела Бэрнадэты

Субіру ў Лурдзе. Нямала паведамленьняў і пра «пустыя грабніцы». У такіх выпадках, як правіла, высвятляецца, што гэтыя людзі вялі асабліва богаўгоднае жыцьцё.

На сувязь з пустой грабніцай Хрыста, падобна, не адразу зьвярнулі ўвагу, яна нарадзілася ў гушчары ззатэрычных хітрасплячэньняў. Можна прывесць цэлы шэраг дзіўных аналягічных падзеяў, якія не паддаюцца кантролю, але і не зазлугоўваюць ярлыка несур'ёзнасьці. Ясна адно – далёка ня ўсе тайны фізычнай матэрыі ўжо разгаданыя. Рэзультаты дасьледаваньняў у вобласьці хіміі і фізыкі, на якіх мы тут ня будзем спыняцца, бо яны заслугоўваюць асобнага разьдзела, наносяць новыя зьнішчальныя ўдары па ўяўленьнях аб непарушнасьці атамаў цела.

Варта таксама прыгадаць апокрыфы – раньнехрысьціянскія пісаньні, якія царква не адносіць да «эрасі», але і ня лічыць стопрацэнтна арыгінальнымі, па якой прычыне не ўключае іх у Біблію. У так званым «Эвангельлі Мікадыма» дадзенае апісаньне «сашэсьця Ісуса ў пекла» пасля сьмерці і Яго ўплыве на істоты, якія там знаходзіліся, дзеля, відавочна, іх эмацыйнага ачышчэньня. Далей гаворыцца, што Ён сустракаўся ў раі, які знаходзіцца па-над пеклам (і ў духоўным сэнсе таксама), з пражываючымі там героямі Старога Запавета. Такія расказы маглі ўзьнікнуць на падставе сапраўдных зданьняў, часткова непасрэдных, часткова сымбалічных.

На этапе пахаваньня адбываецца апошняе пераўтварэньне цела Хрыстовага, прасякнутага духам яшчэ пры жыцьці, якому спадарожнічаюць адпаведныя падзеі, што адбываюцца з духоўнай істотай, якая аддзялілася ад цялеснай сьвядомасьці. Гэта прадракае зьяўленьне цэласнага «**Новага Адама**». Сымбалічна, што, згодна зь некаторымі паданьнямі, «Адам і Ева» пахаваныя пад гэтай часткаю Галгофы («лобнага месца»).

Не да канца вычарпанае значэньне сьведчаньня ў Ян. 20, 11-18, згодна зь якім Марыя Магдаліна першай знаходзіць, што грабніца пустая, і ўсьведамляе, што Хрыстос знаходзіцца на прамежкавым этапе*. У духоўным сэнсе яна як бы сымбалізуе Еву*. Хрыстос гаворыць Марыі Магдаліне: «Не кранайся Мяне, бо Я яшчэ ня ўзыйшоў да Айца Майго». Гэты эпізод адрозьніваецца ад зьяўленьня Хрыста пасля ўваскрашэньня, калі Ён яўна дазваляе Тамашу даткнуцца Сябе. Падобна, дух ажывіў мёртвае цела іншым чынам. У той жа час ні адна легенда не дае ніякіх падставаў меркаваць, што Хрыстос папросту акрыяў ад фізычных ранаў. Яго зьнешнасьць моцна зьмянілася, рэакцыя Марыі Магдаліны не гаворыць, што гэтыя зьмяненні можна аднесці на конт шматлікіх ранаў і кровападцёкаў, якіх, калі б яны былі, немагчыма было б не заўважыць. Абедзьве расьлінныя субстанцыі, якімі карыстаўся Мікадым, таксама былі прыдатныя і шырока ўжываліся выключна да бальзамаваньня мёртвых. Тое, што адбылося, ня ўпісваецца ў клясічную схему жыцьця і сьмерці, тым больш у схему адчуваньняў на пераходзе ад жыцьця да сьмерці. У ім закладзенае вялікае значэньне для будучыні, гл. таксама «Адкрыцьцё Яна».

[Вернуться к оглавлению.](#)

Уваскрашэньне.

Спусьцелая магіла і ўваскрашэньне Хрыста кідаюць выклік сьвядомасьці многіх людзей (гл. Ян. 20, 11- Ян. 21). Прычына гэтага заключаецца ў чалавечым досьведзе, які кажа, што ўсе людзі сьмяротныя, у зразумелай тэндэнцыі адхіляцца ад невытлумачальнага, а таксама ў састарэлым, але па-ранейшаму выкладаемым ува многіх школах матэрыялістычным сьветапоглядзе.

Тым ня менш, менавіта матэрыялістычна мысьлячыя гісторыкі і крытыкі пацьвярджаюць, што сярод старажытнахрысьціянскіх сьведчаньняў аб жыцьці Хрыста найбольш верагоднымі

зьяўляюцца паведамленьні аб Яго уваскрашэньні, г. зн. сьведчаньні відавочцаў, якія бачылі Хрыста пасля Яго сьмерці ў розных месцах, не заўсёды падобнага на ранейшага Сябе, надзеленага некаторымі новымі якасьцямі, але ў той жа час у абліччы, якое было аднолькава добра даступнае фізычнаму зроку і меркаваньню любога чалавека.

Такім чынам, трэба таксама прызнаць сапраўдным біблейнае апісаньне стану Ісуса, дапускаючае наяўнасьць рэальных працэсаў пераўтварэньня ў мёртвым целе Хрыста, прасякнутага духам яшчэ пры жыцьці, ці ў Яго «пасьмяротным» целее (бо так званыя «духі» звычайна нябачныя). У працэсе чалавечага разьвіцьця падзеленыя станы сьвядомасьці могуць зноў зьліцца разам. «Падзяленьне» зьяўляецца адным са значэньняў слова «грэх». Чалавек быў аддзелены ад Бога, сваёй першакрыніцы. Такім чынам «ніжэйшае», г. зн. цела, магло зьліцца з астатнімі ўзроўнямі сутнасьці Хрыста. Гл. папярэдні разьдзел пра «пустую» грабніцу.

«Разбурыце храм гэты, і Я за тры дні ўзьвяду яго. Ён казаў пра храм Цела Свайго». Пасля таго, як іншыя памёрлыя атрымліваюць магчымасьць узыходжаньня да іншых плянаў быцьця або зьліцьця з уласнай падсьвядомасьцю (гл. апошні разьдзел), бо па прычыне адсутнасьці падзяляючых якасьцяў усё цяпер падпарадкоўваецца падсьвядомасьці, адбываецца новае фармаваньне ўзроўняў асабістасьці, уключаючы фізычнае цела, пазбаўленай «несьвядомых» участкаў.

Таксама і з антрапасафічнага пункту гледжаньня (Р. Штайнер) уваскрэшанае цела Хрыста зьяўляецца «Новым Адамам» (1 Карынфянам 15:45-47), новаствораным, і маецца з таго часу як магчымасьць разьвіцьця ўва ўсіх людзей (- т.зв. фізічнае "фантомнае цела", заснаванае на духоўным, але патэнцыйна і на фізічным дзеянні. Існуе сувязь з унутраным містычным адчуваньнем Хрыста, які спалучае сябе з развіццём людзей). Уваскрашэньне лічыцца рэальным аднаўленьнем таксама і ў тэасофскіх (А. Бэйлі) колах. Якімі б недакладнасьцямі ні пакутавалі тэасофскія погляды, хрысьціянскія тэолёгі павінныя задаць сабе пытаньне – чаму б ім самім не сфармаваць падобныя і больш правільныя погляды, здольныя, прынамсі, адпавядаць сёньняшняму агульнаадукацыйнаму ўзроўню ведаў? Нерашучыя і несур'ёзныя адносіны многіх тэолёгаў да ўваскрашэньня не адпавядаюць патрабаваньням часу.

Тут варта заўважыць, што «уваскрэшае цела» рэальна адпавядае духоўнай сутнасьці і не павіннае разглядацца як аналяг псэўдацела (майявірупа) ў эзатэрычнай літаратуры, якое некаторыя настаўнікі быццам могуць апранаць як адзеньне. Агульнае паміж імі толькі ў тым, што ў абодвух выпадках дух пануе па-над матэрыяй. У гэтай сувязі можна разгледзець і не зусім выразна сфармуляванае вучэньне пра «цела сьвятла». Пры гэтым гаворка ідзе аб адлюстраваньні найвышэйшых узроўняў сутнасьці чалавека ў фізычным целе. Дзякуючы гэтаму мастку чалавек, не выходзячы зь цела, здольны пагружацца ў рэальнасьці, якія знаходзяцца вышэй за фізычны плян, якія габрэі называюць «меркаба». (Гл. Д.Хертэк «Ключы Енаха» і «Сынаптычныя Эвангельлі», *выдаўніцтва: Zentrum d. Einheit Schweibental, CH-3855 Brienz*). Склаўся арганізацыйна неаформлены рух, які ў гэты пераходны пэрыяд усяляк імкнецца прынесці духоўную дапамогу, праводзячы «**работу сьвятла**». Аднак яму цяжка ўстаяць перад спакусай не лічыць тую ці іншую новую тэхніку практыкаваньняў адзіна эфэктыўнай для дасягненьня доўгачаканага рэзультату – «**узыходжаньня ў вышэйшыя сфэры**». У сапраўднасьці такое ўзыходжаньне патрабуе цэласнага разьвіцьця, а значыць і сталасьці характару. Гл. таксама наступны разьдзел.

Паняцьце рэінкарнацыі, г. зн. пераўвасабленьня душы ў новым целе, якое ў той ці іншай трактоўцы сустракаецца ў розных рэлігіях, дадае да фэномэну ўваскрашэньня яшчэ адну глыбока, але недасканала гучачую «актаву», але не мае зь ім адную і тую ж прыроду. Вучэньні аб існаваньні душы да апладненьня і вучэньне аб пераўвасабленьні былі ў абарачэньні яшчэ ў раньнехрысьціянскі пэрыяд, а згодна з Руфінусам яны нават атрымалі шырокае распаўсюджваньне. Аднак цікава, што ім не надавалі вялікага значэньня. Гэта не зьвязанае з жаданьнем людзей засяродзіцца на нейкі час на зямным жыцьці, як піша

Р.Штайнер, ці з імкненьнем уладалюбівых папаў увесці людзей у яшчэ большую залежнасьць на падставе тэзісу аб гранічнасьці жыцьця, як лічаць некаторыя іншыя духоўныя аўтары. Галоўнае, аднак, у тым, што матыў уваскрашэньня ўмацаваўся ў сьвядомасьці людзей. Хаця пэрспэктыва рэінкарнацыі гучала як музыка будучыні, уваскрашэньне Хрыста нашмат пераўзыйшло яе. Уваскросшаму Хрысту не патрабавалася ўвасабляцца ў новым целе, каб зноў зьявіцца людзям. З крытычных выказваньняў многіх, хаця і ня ўсіх хрысьціянскіх груп аб рэінкарнацыі можна зрабіць выснову, што непарушныя законы «мэханікі душы» ў адносінах да лёсу, сьмерці і рэінкарнацыі, прынамсі, калі яны разглядаюцца самі па сабе, мала адпавядаюць жыцьцю, пражытаму Ісусам. Сказанае зусім ня значыць, што рэінкарнацыі ніколі не магло быць ці што яна не існуе ўвогуле. Нельга папроста адмятаць «досьвед рэінкарнацыі» мінулага і цяперашняга, нават калі ня ўвесь такі досьвед базуецца на сапраўднай рэінкарнацыі. Аднак у хрысьціянстве гэта бывае выключна рэдка, як у выпадку зь Янам Хрысьціцелем. Ён ня проста ўзяў на сябе функцыі Ільлі – Ісус прама кажа, што ён і ёсьць Ілья. Тым ня менш, ён хутчэй адыгрывае ролю істоты, пасланай на зямлю з асаблівай місіяй, чым ролю вавёркі ў коле ўсё новых і новых нараджэньняў. Апроч таго, хрысьціянскія містыкі, якія прымаюць рэінкарнацыю як факт (напрыклад, Лорбер), часта падкрэсьліваюць значэньне новых тагасьветных шляхоў абучэньня. За жыцьцё сёньняшняга чалавека можна вельмі шмат чаму навучыцца. Ёсьць сьведчаньні, што рэінкарнацыя ў мэтах унясьеньня падчыстак і далейшага разьвіцьця адносна свайго асяродзьдзя ўжо ня носіць ранейшага аўтаматычнага характару. Магчыма, менавіта гэтыя састарэлыя ўяўленьні зрабілі вучэньне аб рэінкарнацыі падазроным у вачах хрысьціянаў. У дадатак, ні Бог, ні Хрыстос не фігуравалі ў дактрынах рэінкарнацыі, якія зьявіліся зь іншых крыніцаў. Гэта ня значыць, аднак, што ўсе фэномэны, на якія спасылаюцца іншыя рэлігіі, заведама непрымальныя для хрысьціянаў. Прынамсі, фізычна-душэўна-духоўная прырода чалавека паўсюды аднолькавая, таму ўсе могуць даведацца пра нешта новае, робячы параўнаньні, калі ня стрыгчы ўсё пад адзін грэбень.

Пра мэханістычныя ўяўленьні, карму і рэінкарнацыю ўжо гаварылася ў разьдзеле «Укрыжаваньне».

Сёньня часта можна назіраць, што яркія асабістасьці, не пасьпеўшы нават пасталець, ужо цалкам непадобныя да сваіх фізычных бацькоў. Часам здаецца, што іх цела хутчэй сфармавалася пад уплывам нейкіх іншых, магчыма, больш раньніх культур. Гэта можа быць зьвязанае з **узросшым у параўнаньні са старажытнасьцю значэньнем душэўна-духоўнай сутнасьці чалавека і памяншэньнем значэньня сувязі з продкамі і генэтыкай**. Р.Штайнер лічыць, што гэта зьвязанае зь дзейнасьцю Хрыста.

Нягледзячы на гэты фэномэн, у дзейнасьці Хрыста ня варта аднабакова выдзяляць толькі душэўна-духоўны аспект. Яна хутчэй зьяўляецца **даўгачасовым імпульсам да ўдасканаленьня і пошуку новай гармоніі абедзьвюх сфэраў. Дух, душа і цела павінныя адпавядаць адно аднаму (што сёньня назіраецца далёка не заўсёды)**. Менавіта шлях да ўваскрашэньня не падразумявае пад сабою і не патрабуе толькі так званай «пазаяцлеснай» духоўнай працы, а Цялеснае стане духоўным і Духоўнае цялесным – ён пачынаецца толькі па той бок усіх аднабаковых інтэлектуальных тлумачэньняў. Гл. напрыклад Лук. 24:36-43. Ідэя растварэньня разнастайнасьці розных народаў у адзінай чалавечай расе гэтак жа далёкая ад гэтага імпульсу, як ідэя расы паноў, прыгнятаючай усе астатнія народы. Ёсьць часткі і ёсьць цэлае. Гэтая думка гучыць як банальнасьць, але ў наш час яна патрабуе сьвядомага спасьціжэньня.

Дэвіз Хрыста: «Вось твару ўсё новае». Нават калі Ён апэлюе да стрыжню індывідуальнасьці, да таго месца, дзе чалавек ужо «не габрэй і ня грэк», але проста чалавек, маецца на ўвазе не адзіная чалавечая звышсьвядомасьць, але думка, якую Бог думае і ажыцьцяўляе праз асобнага чалавека. На падставе сваёй індывідуальнасьці чалавек можа ствараць новыя супольнасьці, якія ня маюць каранёў у сям'і, саслоўі і іншых былых сувязях. Але ў новыя адносіны на падставе духа могуць улівацца і «старыя» адносіны, калі яны ператварыліся зь неўсьвядомленай неадчэпнай неабходнасьці ў свабоднае волевыяўленьне.

У разьдзеле пра ўкрыжаваньне ёсьць згадка пра распаўсюджваньне яго эфэку на ўсё чалавецтва з дапамогай энэргетычнага поля. У гэтай сувязі варта адзначыць, што **пасья таго, як Хрыстос прайшоў праз усе этапы свайго шляху, усе яны сталі даступныя нам адначасова**. Хаця тут выкладзеныя ўсе этапы Хрыстовага шляху і іх пасьядоўнасьць, індывідуальнае ўсьперажываньне ўкрыжаваньня набывае новы сэнс дзякуючы таму імпульсу, які дало ўваскрашэньне. Надыход фізычнай сьмерці да таго, як падзейнічае «сіла ўваскрашэньня», не зьяўляецца відавочным следствам нават самага сур'ёзнага ўсьперажываньня. Містычны досьвед пацьвярджае, што сіла ўваскрашэньня, падобна да ўсюдыіснай сілы прыцягненьня, стаіць за ўсімі, нават самымі простымі крокамі. Сыходзячы зь іншых падставаў, Р.Штайнер зрабіў выснову, што вялікодная падзея ў наш час дзейнічае як непарыўнае цэлае. Ёсьць і іншыя сьведчаньні, напрыклад, аб «эфірызацыі крыві». Спадчына, якая засталася ад Яго і «пасьядоўнікаў Ісуса Хрыста», захоўвае значэньне па сёньня.

У гэтым кантэксьце цікавае зьяўленьне новых плыняў, якія, як і Хрыстос, не прымаюць непазьбежнасьці сьмерці цела.

Індыйскі філэзаф і ёг *Аўрабінда*, зьведаўшы досьвед нірваны, працаваў у бліжнім напрамку і вёў пошукі «шляхоў укараненьня ў зямное жыцьцё супэрмэнтальных энэргіяў». Яго духоўная папличніца «маці» Міра Альфаса ўмела насычаць ёю абцяжараныя памяцьцю ўзроўні фізычнага цела, напрыклад, клеткі, якія маюць адносіны да старых праграмаў сьмерці. Яна ўспрымала гэту дзейнасьць як «работу на цэле чалавецтва».

Рудольф Штайнер гаварыў пра наваўленыя вышэйшыя члены сутнасьці чалавека ці «целы», якія стаяць вышэй за розум, якія дазваляюць валявым намаганьнем зьмяняць структуру ранейшых эмацыйных, эфірных жыцьцёвых энэргіяў і фізычных бакоў сутнасьці. Ён называе вышэйшыя члены сутнасьці чалавека «самадухам, жыцьцядухам і духачалавекам». Чытаючы яго творы, можна падумаць, што гэтым прароцтвам суджана збыцца ў аддаленай будучыні. Аднак калі параўнаць яго словы з сучасным разьвіцьцём, становіцца відаць, што яны важныя ўжо зараз, няхай і ня ў поўным аб'ёме.

У зэтэрычным будызьме таксама ёсьць згадкі пра аналягічныя вышэйшыя «целы» – «дхармакаю, самбхогакаю і нірманаккаю», якія могуць быць у істоты Буды. У той жа час у гэтых розных напрамках думкі няма адзінства паміж мэтамі, мэтадамі і вынікамі дасьледаваньня. Ясна адно – розныя людзі, незалежна адзін ад аднаго, вядуць работу ў аднолькавых напрамках, таму ім можна даць рэальную ацэнку.

Вось яшчэ адно сьведчаньне нашага стагодзьдзя: кніга «*У духоўным агні Божым*» *Карла Велькіша*. Валодаючы як містык надзвычайнай фізычнай чуйлівасьцю, ён атрымаў задачу, падмацаваную зданьню, служыць інструмэнтам Бога пераўтварэньня фізычнай матэрыі. З прычыны таго, што людзі, якія выконваюць надзвычайныя, «дадзеныя звыш» задачы, могуць лічыць сябе унікамамі, а ў разьмеркаваньні задач Богам цяжка разабрацца, яны лёгка трапляюць у разрад «фантазёраў». Аднак людзі, знаёмыя з майстэрствам містычных перажываньняў, ведаюць, што, нягледзячы на некаторыя папраўкі на суб'ектыўзм, яны маюць рэальнае значэньне. Гэта адносіцца і да Велькіша.

Новыя групы тэрапіі духа, у асноўным, у ЗША, прапаведуюць «неўміручасьць». Яны імкнуцца зьнішчыць з дапамогай тэрапіі «уяўленьне аб сьмяротнасьці» і імкнуцца рэальна працягнуць жыцьцё і дабіцца, каб яно выпраменьвала пазытыўнасьць, выкарыстоўваючы тэхніку дыханьня рэбэрсинг (для апрацоўкі родавай траўмы), а таксама здаровае харчаваньне. Хаця хрысьціяне ў гэтых колах не адыгрываюць прыкметнай ролі, яны ёсьць сярод значных фігураў руху, напрыклад, мармонка *Аналі Скэрын*, якая апісала ўласны досьвед дэматырылізацыі і рэматырылізацыі цела ў сьвятле яе сувязі з Богам.

Іншыя дасьледчыкі вядуць пошук спосабаў амаладжэньня ў вобласьці гармонаў. У гэтых дасьледаваньнях ёсьць рацыянальнае зерне. Іх нельга агульна адносіць да праяўленьняў маніі велічы.

Праўда, у адносінах да Хрыста варта адзначыць, што для Яго мела важнасьць уся істота чалавека, Яго вучэньне – ня культ цялеснасьці, які разглядае фізычнае жыцьцё як

вышэйшую, узятую саму па сабе вартасць. Ён мае на мэце не павяртаньне жыцця асобным клеткам, але ацаленьне цела цалкам з усімі яго органамі і клеткамі, без адрыву ад духоўнай сфэры чалавека. Хрыстос дапускае не абавязак жыць, але свабоду жыцця. Вышэйназваныя пошукі не павінныя па гэтай прычыне спыняцца, але, калі хто-небудзь вырашыў распачаць гэты складаны акт балансаваньня па-над безданню, ён павінен усведамляць небясьпекі, якія яго падсьцерагаюць.

У гэтай сувязі энэргія ўваскрашэньня, перажытая ў Хрысьце, выразна і цэласна прыведзеная Ём у дзеянне, выступае «фэрмэнтам» гарманічнага разьвіцьця. Вызначаныя Ём шляхі засвоеныя далёка ня поўнасьцю. Таму мае сэнс падтрымліваць зь Ём сьвядомую сувязь.

«Уваскрашэньне» перастала быць выключным досьведам духу. Яно здольнае ўнесці незваротныя зьмяненні ўва ўсе сфэры жыцця – фэномэн, які мала вядомая група Новага Адкрыцьця «Цэнтр сьвятла Віфанія» са швэйцарскага гарадка Зігрысвіль у сваім часопісе «Ліхтботэ» («Пасланец сьвятла») вызначыла як «уваскрэшанае жыццё». **Пасьля «вузасьці варотаў» крыжа адкрываецца паўната. Ісус падкрэсьліваў, што Яго шлях становіцца зразумелым толькі празь дзеянне.** Посьпехі ў асабістым асваеньні спадчыны Хрыстовай часткова дазваляюць зразумець значэньне гэтага далёка ідучага кроку. Мы ўжо маглі пераканацца, што гэты шлях не аднастайны і не зьяўляецца манатонным пад'ёмам да адной адзінай вышэйшай кропкі. Ён праяўляецца ў чалавеку **як накіроўваемае Богам узьвядзеньне ў чалавеку вялізнага будынку, у якім кожны камень кладзецца на папярэдні. Камяні – гэта якасьці быць чалавека**, якія перажывуць зьнешні будынак. Хрыстос аб'яўляе людзям, што чалавек, падобна таму, як старажытны чалавек быў створаны згодна з адкрыцьцём розных сьвятых пісаньняў дасканалым, можа зноў стаць «дасканалым, як Айцец Нябесны», прайшоўшы праз хаос і драматызм недасканалага сьвету. Гэта правільна ня толькі ў адносінах да самых простых крокаў на шляху Хрыстовым, але і да такога этапу, як уваскрашэньне. Сам Хрыстос не ставіў межаў і ўжо тым больш не аб'яўляў меркаю чалавечую здольнасьць да спасьціжэньня. Ён задаў новы маштаб, указваючы: «Я ёсьць хлеб жыцця», «Я – сьвятло сьвету», «Я – дзьверы», «Я – Пастыр Добры» і нават «Я - уваскрэсеньне і жыццё; хто верыць у Мяне, калі і памрэ, - ажыве», г. зн. ажыве адразу, а не да ўсеагульнага «Страшнага суду», як сьцьвярджаюць некаторыя хрысьціянскія плыні. «Я – і шлях і праўда і жыццё», «Я – сапраўдная Вінаградная Лаза, а Айцец Мой - Вінаградар; ... а вы галіны», «...Я Цар; Я на тое нарадзіўся і на тое прыйшоў у сьвет, каб засьведчыць ісьціну». Хрыстос – гэта «Я ЁСЬЦЬ» у чалавеку, якое належыць адрозьніваць ад бытавога эгаістычнага Я.

У габрэйскай веры было ўваскрэсеньне ці ўваскрашэньне зь мёртвых, але толькі ў канцы часоў. Аднак у традыцыйнай хрысьціянскай тэалёгіі ўваскрэсеньне разглядаецца як новая магчымасьць празь веру ў Хрыста, але без дасягненьня яго пасьля Тайнай вячэры. У сучасных, крытычных тэалёгічных меркаваньнях ужо можна разглядаць як крок наперад (у параўнаньні з больш матэрыялістычнай формай тэалёгіі, якая хацела проста разьбірацца з тым, што цяжка было сабе ўявіць), што ўваскрэсеньне, зноў жа, будзе ўспрымацца як «мэтафара», у вобразным, алегарычным сэнсе. (*Hans Kessler, Sammelband "Auferstehung der Toten*). Некаму можа спатрэбіцца такі падыход да таго, што цяжка ўявіць, але ня тым, хто можа непасрэдна верыць ва ўваскрэсеньне як і ўнутраную, і зьнешнюю рэальнасьць. У нейкім сэнсе гэтая вера простых хрысьціянаў больш адпавядае сёньняшняму ўзроўню дасьледаваньняў і ведаў ува многіх галінах, як яна абмяркоўваецца ў сёньняшнім разглядзе. Тыя, хто ўсё разглядае проста як «мэтафару», згодна з нашым разглядам, хутчэй за ўсё атрымаюць толькі карысьць духоўнага навучаньня – а эфэкт ацаленьня, які можа паўплываць прама на фізычнае цела, нават сёньня, можа прынамсі быць адкладзены ці зьменшаны.

На нямецкай і ангельскай старонках тут прыведзены ўрывак з Эвангелья ад Яна 20: два зьяўленьні ўваскрэсшага Хрыста.

Пытаньне:

Ці хачу я дасьледаваць з Богам, як сіла ўваскрэсеньня можа сёньня стаць плённай?

[Вярнуцца к оглавлению.](#)

«Узьнясенне на нябёсы».

Заўвага: у ангельскай мове паняцці «узьнясенне» і «пераход на больш высокі плян» перадаюцца адным і тым жа словам – Ascension. «Пераход на больш высокі плян» як паняцце, якое выкарыстоўваецца сучаснымі «працаўнікамі сьвятла», хутчэй звязанае з папярэднім разьдзелам пра ўваскрасьненне.

Калі перад пачаткам сваёй прапаведніцкай дзейнасьці Ісус Хрыстос адасабняецца на 40 дзён у пустыні, то бачную частку сваёй зямной дзейнасьці Ён закончвае 40 днямі пасля Вялікадня, на працягу якіх зьяўляецца людзям у самых розных, часта аддаленых месцах.

Пасля апошняй вячэры і размовы Ён «вывеў іх вонкі з горада да Віфаніі і, падняўшы рукі Свае, дабраславіў іх. І калі дабраславіў іх, пачаў аддаляцца ад іх і ўзносіцца на неба» (Лук.24, Мар. 16). «...Ён узьнёсся на вачах у іх, і воблака ўзяло Яго з вачэй іхніх... Раптам сталі перад імі два мужы ў белым убраньні і казалі... Гэты Ісус, што ўзьнёсся ад вас на неба, прыйдзе гэтак сама, як вы бачылі Яго, калі ўзносіўся на неба» (Дзеі апосталаў 1). Відавочна, апосталы выразна бачылі розьніцу паміж 40 днямі, калі Хрыстос раптам апынуўся сярод іх і зноў адышоў, і часам пасля, калі іх аб'ядноўваў Яго дух, але не асабістая прысутнасьць.

Хрыстос загадзя абвясціў, што адыходзіць да Айца. Толькі пасля ўзьнясення Хрыста людзі сталі казаць, што Ён сядзіць «праваруч Айца», г. зн. знаходзіцца з Богам на адным узроўні па-за межамі даступнай людзям «тагасьветнасьці». З гэтага відаць, што **Хрыстос спрадвечна з Богам і ёсьць Бог**. «Я - Сутны». Ён усемагутны, але дае свабоду. Ён – жывая крыніца ўсіх сілаў і істотаў, але ў той жа час сам па сабе. Ён па-за прасторай і ўсюдысны адначасова, вечны і ў той жа час патаемна рэальны ў кожным часе. Хрыстос не распусьціўся, ператварыўшыся ў нішто, проста зараз Ён – паўсюды. Дзякуючы ўнутранаму настрою на Хрыста, у жыцці па-ранейшаму можна перакінуць масток ад чалавека да Бога. «Маліцеся Айцу ў імя Маё» – гэтыя словы ёсьць самастойная рэальнасьць, якая не залежыць ад чыіх-небудзь уяўленьняў аб падзеях, што адбыліся 2000 год таму.

Вучні пачынаюць усведамляць сваё высокае званьне апосталаў, якія замяшчаюць Хрыста на зямлі. **У іх і празь іх Хрыстос працягвае сябе з новай сілай**. Няправільна меркаваць аб гэтым стане чыста зьнешне, як быццам бы ўсяго толькі не стала настаўніка і ім прыйшлося ўзяць справу ў свае рукі. Калі разглядаць у гэтым сьвятле самадастатковае значэньне ўзьнясення, то яго можна інакш назваць унівэрсалізацыяй дзейнасьці Хрыстовай. Яе можна ўявіць у выглядзе галаграмы, кожная частка якой змяшчае ў сабе ўсю карціну. Гэтае параўнаньне не зьяўляецца намёкам на галаграфічнае сьветаўспрыманьне, згодна зь якім чалавек усё роўна падобны да Бога і, такім чынам, яму няма чаго імакнуцца быць падобным да Яго. Такая пазіцыя часткова роднасная ўяўленьням аб адкупленьні, якія выпускаюць з-пад увагі, што адкупленьне як малы парастак мае патрэбу ў індывідуальных рашэньнях і дзеяньнях, якія яго падмацоўваюць.

Адносіны чалавека дапаўняюцца адносінамі да Хрыста. Магчыма, што **ўсё, закладзенае пры жыцці Хрыста як верагоднасьць, стала праз узьнясенне заахвочваньнем да дзеяньня для апосталаў і ўсіх астатніх**. Па аналёгіі, у разьдзеле аб хросьце ў Ярдане гаварылася пра фармаваньне вобразу Хрыста ў чалавеку. Гэта значыць, усё, што прынёс і зрабіў Хрыстос, мае па сваім уплыве на чалавецтва больш шырокі характар, чым унёсак і справы любога чалавека. Карані гэтага – у Богу, а ня ў нейкім «морфагенэтрычным» полі – гл. разьдзел «Укрыжаваньне». Тую ж думку можна перадаць фразай «Усё ідзе ад Бога».

Пра Паўла сёньня ведаюць па традыцыйных спрэчных момантах. Хаця яго духавідчаскія перажываньні нярэдка пераацэньваюцца з прычыны аднабаковага тлумачэньня, іх можна лічыць сапраўднымі. Ён здолеў па-свойму прыйсьці да разуменьня таго, што роля Хрыста

выходзіць за межы праблематыкі габрэйства, што габрэі, падобна, былі абраныя, каб служыць унівэрсальным пунктам адліку для таго ўнёску, які Хрыстос зрабіў у разьвіцьцё ўсяго чалавецтва. Гэта было ўвогуле адно зь першых рознагалосьяў паміж апосталамі.

Царква схільная атаясамляць самую сябе зь «целам Хрыстовым», адносячы да яго ўсё астатняе чалавецтва толькі ў апошнюю чаргу. Антропасафія больш яўна разглядае чалавецтва як цела Хрыстова. Тэасофскія плыні, якія вырасьлі не з хрысьціянскай глебы, таксама згодныя, што Хрыстос мае значэньне для ўсяго чалавецтва, хаця і прызнаюць за Ім толькі ролю настаўніка.

Сучасныя хрысьціянскія групы Новага адкрыцьця, асабліва «Унівэрсальнае жыцьцё», лічаць, што Хрыстос у нашыя дні адыгрывае ролю ня толькі для чалавека, але і для іншых жывых істотаў, часам робячы з гэтага выснову, што далейшы лёс зямлі ня будзе вызначацца людзьмі. Толькі той, хто не памнажаў нягоды зямлі, а зьяўляецца часткай адкупленьня, зможа адыгрываць пэўную ролю, як пра тое было сказана ў Нагорнай казані.

Той, хто што-небудзь робіць «у Хрысьце», робіць гэта для Хрыста і ўсяго сьвету.

Таму, хто сапраўды хацеў бы зьвязаць сябе з Хрыстом і вэктарам Яго дзейнасьці, які чалавек ня ў сілах зьмяніць сваёй воляй, крайне цяжка гэта зрабіць з прычыны мноства тэорыяў, тлумачэньняў і дзеяньняў, якімі за мінулыя стагодзьдзі абрасла царква. Паводле сьведчаньня містыкаў, у рухаў, якія ідуць супрацьлеглым Хрыстоваму курсам, ня змогуць атрымліваць ад Хрыста сьвяdomую ці тым больш несьвяdomую «падпітку».

На пытаньне, адкуль цэрквы чэрпалі сілы для войнаў, перасьледаваньняў і варажнечы, якім яны аддаваліся ў асноўным у інтарэсах сьвецкіх уладаў, няхай яны адкажуць самі, выкарыстоўваючы сваю тэрміналёгію. У духоўных колах вядома, што сьвятло можа бударажыць «цень». Але калі нехта ідзе ў пасьлугачы да ценю замест таго, каб працаваць над выкараненьнем яго ў сабе і іншых, той проста здэкеуецца з хрысьціянскіх ідэалаў.

Прынамсі, у апошніх сьведчаньнях, напрыклад, у *Выніковым дакумэнце Эўрапейскай экумэнічнай асамблеі 1989 года «Мір і справядлівасьць для ўсёй сьветабудовы» назіраецца спроба такой працы.*

«Узьнясеньне» мае рэальнае значэньне ў спадчыне Хрыста. Розэнкрэйцэры ў сваіх вобразах і снах перажывалі спуск таго самага нябеснага воблака. Аднаразовае і нават шматразовае перажываньне такога кшталту яшчэ ня значыць, што чалавек ужо прайшоў аналягічны этап у сваім жыцьці. Як і ў выпадку зь іншымі этапамі, гэта толькі паказвае на тое, што ў чалавеку пачала мацней праяўляцца здольнасьць да праходжаньня гэтага этапу.

«Узьнясеньне», глыбей удумацца ў якое патрабуе духоўнае разьвіцьцё, ні ў якім выпадку нельга блытаць з «адбыцьцём у НЛА» (неапазнаным лятакючым аб'екце). Калі ўлічваць іншыя духоўныя магчымасьці, то больш старажытныя выпадкі, калі біблейных прарокаў «забіралі», таксама ня варта разглядаць у сувязі з НЛА (гл. разьдзел «Уваскрасьне»). З прычыны мноства сьведчаньняў людзей, назіраўшых НЛА па ўсім сьвеце*, можна ня браць пад сумненьне магчымасьць зьяўленьня астранаўтаў незьмянога паходжаньня. Некаторыя з такіх расказаў спасылаюцца на аналягічныя фэномэны як станоўчага, так і адмоўнага характару, што мелі месца ў мінулым. Ня выключаныя яны і ў будучыні. Аднак спробы адпаведных колаў бачыць у любым наскальным малюнку з кругамі выяву касьмічнага карабля заходзяць занадта далёка, яны спараджаюцца ўяўленьнямі, якія аднакова арыентаваныя на тэхнічна-матэрыялістычную цывілізацыю. Калі чалавецтву неабходная ў чым-небудзь боская падтрымка, яно ў канчатковым выніку павіннае само выканаць выратавальны прарыў. Людзі, якія насяляюць зямлю, здольныя выжыць, знайсці сваё прызваньне і рэалізаваць яго дзякуючы прагрэсу быцьця, дзеяньня і сьведомасьці. **Ніякае зьнешняе дасягненьне ня здольнае замяніць паступовы рост сьведомасьці і яе пераход на новы плян.** Памкненьні, якія, у прыватнасьці, прывялі да нараджэньня і гібелі

касьмічнага чаўнака «Чэлэнджэр», – усяго толькі водгульле сапраўднай неабходнасьці, што адцягвае ўвагу ад галоўнага.

Заўвага:напрыклад, у каталіцкай царкве тэоляг монсьеньёр *Карада Бальдуччы* (Ватыкан) часта выказваў адпаведны погляд.Але часта афіцыйныя асобы розных цэркваў дапускалі чыста псыхічную ці сацыялягічную зьяву.Тым ня менш, у траўні 2008-га году афіцыйная газета Ватыкана "Osservatore Romano" паведамляла:“Сусьвет складаецца зь міліярдаў галяктыкаў, кожная зь якіх створаная мільярдамі зорак.Як можна выключыць магчымасьць, што жыцьцё зьявілася яшчэ недзе?Мы ня можам абмежаваць свабоду Бога ў ствараньні.Калі мы, як Францыск Асізікі, бачым у зямных істотах сваіх братоў і сёстраў, чаму нам ня сьлед таксама гаварыць пра паазямнога брата?Магчыма, што іншыя разумныя істоты ўсё яшчэ жывуць у поўнай гармоніі са сваім Творцам”.

Канешне, нельга забывацца, што тэхнічныя распрацоўкі **таксама** патрэбныя, напрыклад, для замены небясьпечнай для жыцьця ядзернай энэргетыкі, некаторых іншых відаў электрамагнітнага выпраменьваньня, генных тэхналягіяў. Крокі ў гэтым напрамку могуць быць зробленыя, калі дух стане іншым, калі адбудзецца вышэйзгаданы рост сьвядомасьці і яго зьліцьцё з усеагульнай сьвядомасьцю ў духу Хрыства. Такі рост павінен быць арганічным, а не вынікам тэхнічных маніпуляцыяў. «Добра» немагчыма дасягнуць з дапамогай нейкіх духоўных «тэхнік». Якія-небудзь практыкаваньні, пасля таго як яны адыгралі сваю ролю, павінны быць спыненыя. Вартасьць мае толькі тое, што стала часткай сутнасьці. І ўжо зусім ня варта «спажываць» Бога пасіўна, несьвядома з дапамогай цяперашніх сумніўных электронных «мазгоў», якія, па сутнасьці, зьяўляюцца прыладамі для маніпуляцыі мозгам.

Хрыстос прыйшоў на зямлю, каб адыграць сваю асаблівую ролю, але ня варта таксама забывацца на зьявы ў іншых сфэрах і на іншых узроўнях космасу (гл. у некаторай ступені фантастычную работу «*Кніга Урантыі*» ў *ЗША* яна не згадваецца ў якасьці крыніцы, толькі ў якасьці прапановы). Унікальная задача Хрыста на вельмі плотнай фізычнай зямлі тут, у той жа час, не бярэцца пад сумненьне. (Гл. *таксама* кнігі «*Аналекта 1*» і «*Аналекта 2*»). Нямецкае выданьне «Аналекты» можна заказаць у Аўстрыі па адрасе: Mag. Alois Thurner, Staudach 103, A-8230 Hartberg, Oesterreich.

Тэолягі суадносяць узьнясьненне Ісуса у «хмары» з часткамі Старога Завету (2 *Майсея* 13:21 і 40:34). Яны ставіліся да далейшай радасьці вучняў як да ясна адчутага новага тыпу прысутнасьці Хрыста, некаторыя зь іх – як данечага надзвычай рэальнага, а іншыя – як да нечага суб'ектыўнага.

На нямецкай і ангельскай старонках тут прыведзены ўрывак з Эвангелья ад Лукі 24 з заўвагамі: узьнясьненне.

Пытаньне:

Ці зьяўляецца цяперашняя ці будучая значнасьць узьнясьнення на нябёсы пытаньнем, якое ўплывае на маёжыцьцёз Богам?

[Вернуцца к оглавлению.](#)

События Пятидесятницы.

Перад пакараньнем сьмерцю Ісус прадказаў, што пасля таго, як Ён пойдзе да Айца, ад Айца прыйдзе Сьвяты Дух, «Суцешнік», «Дух праўды» (Ян. 14,15,16).

Дзён празь дзесяць пасля ўзьнясьнення першая суполка веруючых сабралася для малітвы ў Ерусаліме. «І раптам зрабіўся шум зь неба, як бы ад павеву моцнага ветру, і напоўніў увесь дом, дзе яны былі. І зьявіліся ім языкі падзеленыя, як бы вогненныя, і апусьціліся па адным на кожнага зь іх. І напоўніліся ўсе Духам Сьвятым і пачалі гаварыць на іншых мовах...» (*Дзеі апосталаў* 2). Такімі словамі не апісваюць звычайнае пачуцьцё задавальненьня пасля малітвы. Водгульле гэтай падзеі можна сустрэць у практыцы суполак пяцідзясятнікаў і квакераў. Першая падзея Пяцідзясятніцы – гэта даступны органам пачуцьцяў фэномэн, які

ідзе за эфэктаў распаўсюджвання ўплыву Хрыста на апосталаў і акружэнне, апісаным у раздзеле пра ўзнясенне. Тое, як быў «**пасланы Дух праўды**», яшчэ раз сьведчыць, што Хрыстос і Бог дзейнічаюць супольна. У гэтым сэнсе першую Пяцідзясятніцу можна лічыць першым **знакам пачынаючага «другога прышэсця Хрыста»** ці, прынамсі, яго набліжэння. Тое «другое прышэсце», пра якое гаворыцца ў прароцтвах, аднак, не ідэнтычнае другому ўвасабленьню ў чалавечым вобразе.

Заўвага: «Суцешніка» ці «Духа праўды», строга кажучы, нельга атаясамляць са «Сьвятым Духам» ці Яго жаночай іпастасьцю – «Сафіяй».

«Дух праўды» выглядае часткай самога Хрыста, якая нагадвае пра Яго словы і лучнасьць зь Ім і дае апосталам магчымасьць працягваць Яго справу на зямлі. Несур'ёзна разглядаць рэлігійныя і філязофскія пытаньні толькі як гісторыю літаратурнай рэцэпцыі і разумовых высноваў. Пра гэтае шмат напісана. Тут дзейнічаюць іншыя фактары, у тым ліку, у чалавеку. Намацаць іх – першачарговая задача гэтага трактату.

Спадчына Бога-творцы, Айца ў людзях, паколькі яны «...ад Бога нарадзіліся» (*Ян. 1*), прапанавалася для сьвядомага засваеньня яшчэ пры жыцьці Хрыста. Зь першай Пяцідзясятніцы спадчына Хрыста сьцьвярджаецца ў тых людзях, што засталіся на зямлі, якія яе прымаюць.

Сьвяты Дух як «жаночкая, мацярынская» духоўна-рацыянальная боская іпастась і энэргія быў выяўлены на розных узроўнях і ў розных формах яшчэ да зямнога жыцьця Хрыста, як у акружэнні чалавека, так і ў выглядзе натхняючага ўздзеяньня на чалавека. Тут можна прасачыць сувязь з «маннай нябеснай» (*Выхад, Другі закон, Лікі, Псалтыр, Нээмія, Ісаія, Эвангелье ад Яна, Пасланьне да габрэяў, Адкрыцьцё*).

Нярэдка паняцьці «Дух праўды» і «Сьвяты Дух» атаясамляюцца ў адносінах да практычнага досьведу, і гэта не зьяўляецца памылкай. Усё часьцей сілы Божыя дзейнічаюць супольна, ператвараючыся ў адзінае цэлае, так і чалавек, створаны спачатку «паводле вобразу і падабенства Божага», здольны адчуць і дыфэрэнцыяцыю сьвядомасьці, і наступную інтэграцыю сваёй сутнасьці.

Жыцьцёвая сувязь чалавека і зямлі можа высунуцца на першы плян у такім выглядзе, як мы гэтага пакуль яшчэ ня можам сабе ўявіць. Яна будзе разгледжаная ў наступнай частцы ў сувязі з Адкрыцьцём Яна. Будучыню немагчыма ўціснуць у рамкі сёньняшніх уяўленьняў.

«Сьвяты Дух» ня проста дух ці подых жыцьця, некая жыцьцёвая энэргія. Мэтазгодна прасачыць яго паэтапнае праяўленьне на жыцьцёвым шляху Хрыста. Ён узгадваецца ў сувязі з зачацьцем Марыяй, г. зн., як мінімум, Ён меў дачыненне да канкрэтнай падзеі.

Ён зьяўляецца ў тым месцы, дзе Хрыстос, які зьявіўся перад апосталамі ў васкрэшаным целе, «дзьмухнуў» на іх і сказаў: «Прымеце Духа Сьвятога» (*Ян. 20, 22*). Такім чынам, Сьвяты Дух і тут дзейнічае праз Хрыста. Ачышчэнне здольнасьці да ўспрымання ці, у больш глыбокім сэнсе, сумленьня чалавека можна разглядаць як перадумову для прыняцьця той адказнасьці, якая яму перадаецца ці становіцца даступнай яго разуменьню: «Каму даруецца грахі, таму даруюцца; на кім пакінецца, на тым застануцца». Гэтае сумленьне, якое містыкі накіравалі на Я. Лорбера лічаць праяўленьнем Сьвятога Духа, не зьяўляецца наборам індывідуальна склаўшыхся страхам, які часта блытаюць з сумленьнем. Тым ня менш, за ім часам сапраўды хаваецца частка сапраўднага сумленьня. Сумленьне ў чыстым выглядзе – гэта сьвядомае ўнутранае кіраўніцтва чалавека.

Падчас першага кантакту на Пяцідзясятніцу Сьвяты Дух выступае ўжо безасабова, «паўсяленску», але ў той жа час поўнасьцю адпавядае ступені гатоўнасьці да пераменаў у кожным, на каго Ён сыходзіць. Ён адразу ж знаходзіць болевую кропку ў тых, каго Ён датыкаецца, і ў усяго сьвету, пасля чаго яны рассмоктваюцца пад пільнай увагай чалавека,

які здабыў Сьвятога Духа. У такога чалавека зьяўляецца здольнасьць лепш бачыць істотную розьніцу і ісьціны, што ёсьць прызнак сумленьня, абуджанага Сьвятым Духам. Там, дзе менш блытаніны, якая патрабуе разбору, тая самая энэргія праяўляецца як творчая, фармуючая, сплочваючая, нясучая дасканаласьць, вядучая да Бога сіла.

Калі паглядзець уважліва, усё новыя штуршкі Сьвятога Духа і іх эфэкт можна знайсці на працягу XIX стагодзьдзя зь яго плынямі Адкрыцьця і абуджэньня, а таксама ў XX стагодзьдзі. Хрысьціянскія жаданьні і праяўленьні Сьвятога Духа ўвогуле, падобна, ствараюць пераход у тую сфэру, якой займаецца апакаліпсіс Яна, сфэру глябальнага разьвіцьця.

На гэтых этапах апостальскіх гісторыяў побач з апосталамі заўсёды прысутнічаюць Марыя і іншыя жанчыны ці апосталы жаночага полу, якія знаходзяцца «у маленьнях і малітвах». Жанчыны, якія гавораць, ці, як у Паўла, «маўчаць», адыгрываюць незаменную ролю па розных прычынах. Яны эмацыйна больш адчувальныя да тонкага ўздзеяньня і здольныя перадаваць яго свайму акружэньню ў словах ці асабістым прыкладам. Розьніцу можна бачыць па сёньняшні дзень, калі ў зборах, у тым ліку духоўнага характару, прымаюць удзел ня толькі мужчыны, але і жанчыны. Без мужчынскага самалюбаваньня зборы лепш адыгрываюць сваю натхняючую і палымяную ролю, узмацняюць унутранае дачыненне да таго, што адбываецца. Антропасофы і розэнкрэйцэры нават лічаць богамаці Марыю той сапраўднай крыніцай, празь якую Сьвяты Дух толькі і мог уздзейнічаць на апосталаў.

Тут мы сутыкаемся з таямніцай **Сафіі** – «мудрасьці» Старога Запавета, жаночай іпастасі боскай сілы. Праваслаўныя цэрквы на Усходзе шмат у чым атаясамляюць Марыю з Сафіяй. Сафіёляг і духавідца *Салаўёў* перажыў набліжэньне яе сутнасьці ў касьмічным маштабе ўжо ў наш час (падобна да таго, як перажываюць зьяўленьне Хрыста, напрыклад, «прышэсьце Хрыста на аблоках» Штайнера прыкладна ў 1909 г.). Відавочна, бачаньню містыка аднолькава даступныя як Ісус і Марыя ў малым, так і «усяленскі Хрыстос» і богамаці Сафія ў вялікім. *Гл. таксама Хільдэгундэ Велер «Сон аб Хрысьце»*. Гэтую ўзаемасувязь можна выразіць і наступным чынам: менавіта пад уздзеяньнем «мацярынскіх» якасьцяў Бога Божае стварэньне здольнае цягнуцца да свайго Творцы, калі Бог, са Свайго боку, робіць крок насустрач.

Тэолёгі-фэміністкі паказваюць на тое, што Сьвяты Дух на мове таго часу азначаўся жаночым родам. Марыя ці Сафія, паводле іх меркаваньня, больш падыходзілі для матэрыялізацыі і праяўленьня ў іх, падобна да сымбалю голуба, Сьвятога Духа.

«Сафііства» выяўляецца ў самых розных фэміністычных плынях Усходу і Захаду, *гл. выступленьне Сюзаны Шаўп у пратаколе паседжаньня Эвангеліцкай акадэміі у Бад Бэле на тэму «Нью Эйдж 3: Сафія»*. Так і «хрыстоўства» можна ўбачыць ня толькі ў хрысьціянскіх рухаў усяго сьвету і ў іх узорных праектах кшталту «унівэрсальнага жыцьця», ня толькі ў спробах абнаўленьня царквы, але і ў іншых плыняў, у тым ліку сьвецкага кшталту. Камэнтар з Новага Запавету: «Дух дышае, дзе хоча, і голас ягоны чуеш, а ня ведаеш, адкуль прыходзіць і куды сыходзіць: так бывае з кожным, народжаным ад Духа».

Будучыня, аднак, аб'ядноўвае ў сабе абедзьве тэндэнцыі, яна ўжо не патрыярхальная, але і не матрыярхальная.

Хаця, як было растлумачана ў папярэдніх разьдзелах, у кожным чалавеку ёсьць частка дзеяньняў Хрыстовых, Хрыстос звонку, Яго слова і Сьвяты Дух здольныя ўзмацніць яе.

Рыцары Грааля таксама па-свойму лічылі, што ад зямной дзейнасьці Хрыста, якая адбывалася 2000 год таму, засталася нешта патрэбнае для чалавека, тое, што ён павінен шукаць і здабыць, а менавіта «грааль». Захавалася легенда, што кроў Хрыстову, якая капала з крыжа на зямлю, сабралі ў чару. Язэп Арымафейскі і яго спадарожнікі быццам бы зьвезьлі яе у Англію ці Францыю і зьбіраліся перад «цудадзейным граалем» для малітвы і азарэньня. *Гл., напрыклад, «Гісторыю Сьвятога Грааля» Р. дэ Барона, напісаную каля*

1200 г. Хаця ў аснову легенды магла легчы сапраўдная гісторыя, кідаецца ў вочы факт, што залатая чара грааля з кубкам на гары, патаўшчэньнем пасярэдзіне, пашыраная ўнізе, сымбалізуе чалавека, адкрытага зь сярэдзіны ці ўзроўню сэрца небу і Сьвятому Духу, а ўнізе – зямному адкупленьню – чалавека «адкупленага»*, якога «стварэньне з надзеяй чакае» (*Пасланьне да Рымлянаў* 8, 18-28). Па вялікім рахунку, у граалі можна бачыць сымбаль зямлі, якая раскрылася насустрач Богу. Вакол гэтай плыні групаваліся адыйшоўшыя ад сьвецкіх справаў катары, іначай кажучы, ерэтыкі, альбігойцы, мінэзінгеры і трубадуры. Папская ўлада зьнішчыла многія мільёны падобных да іх хрысьціянскіх містыкаў як уяўных ерэтыкоў. Глыбіннае значэньне грааля не вычэрпваецца нават яшчэ адной легендай, згодна зь якой грааль – гэта рэальныя нашчадкі Ісуса ў каралеўскіх дынастыях.

Ян. 4: «...Павер Мне, што настане час, калі і не на гары гэтай, і не ў Ерусаліме будзеце пакланяцца Айцу... Але настане час, і настаў ужо, калі сапраўдныя паклоньнікі будуць пакланяцца Айцу ў духу і праўдзе, бо такіх паклоньнікаў Айцец шукае Сабе: Бог ёсьць дух, і тыя, што пакланяюцца Яму, павінны пакланяцца ў Духу і праўдзе». Царкоўныя інстытуты былі б здольныя пераварыць такое ўпэўненае і свабоднае выкладаньне напрамкаў духоўнага хрысьціянства толькі ў тым выпадку, калі б ім хапіла смеласьці для ўласнага абнаўленьня з апорай на свабодных хрысьціянаў. Скараціўшы прынцыпы духоўнага хрысьціянства да такой ступені, што стала цяжка аднавіць іх зьмест, царква сваімі рукамі пахавала сутнасьць уласнай духоўнай традыцыі і зараз пачынае бачыць пакінуты ёй вакуўм. Пасьля шматлікіх спробаў іншых, часам сумніўных, культур запоўніць гэты вакуўм цэрквы таксама пачалі шукаць згубленьня навывкі хрысьціянскай духоўнай практыкі.

Вядомы абат Яахім дэль Фіёрэ адрозьніваў (прыкладна ў 1100 г.) час Айца ці час старазапаветнай рэлігіі-закону і час Сына, калі царква зьяўляецца пасярэднікам, а таксама прадказаў надыход трэцяй «эпохі Сьвятога Духа» (*кніга з такой назвай выйшла ў выдаўніцтве Turm-Verlag*), калі ў людзях расьце індывідуальная сувязь з Богам. Элемэнты гэтага прароцтва, значэньне якога будзе адкрывацца нам усё больш і больш, прама ці ўскосна праніклі ў розныя рухі ад Лютэра да Маркса і Гітлера, якія іх не зразумелі ці выкарысталі ў зло. Звычайна нават скажэньні можна прасачыць да не згубіўшага сэнс арыгіналу.

Тут варта спыніцца на розьніцы паміж духоўнасьцю Сьвятога Духа і сьпірытычнымі практыкамі. «Ахопленасьць» Сьвятым Духам, а ў ідэальным выпадку, сьвядомае прыняцьце Сьвятога Духа адбываецца ў самай патаемнай сутнасьці чалавека. Пры гэтым не назіраецца ніякіх станаў гіпнозу, экстазу ці трансу, ніякай «апантанасьці» тагасьветнымі духамі памёрлых, тым больш не адбываецца іх «заклінаньня». У адрозьненне ад сьпірытычнага сэансу такое ўспрыманьне не аднімае сілы ні ў таго, каго яно датычыцца, ні ў акружаючых. Сьвядомасьць не ўціскаецца ў рамкі, але рассоўвае іх. Чалавек цалкам здольны ўспрымаць незвычайнае ў сваім акружэньні, але робіць гэта сьвядома і бяз згубы памяці.

Вобраз дзеяньня Сьвятога Духа сумяшчальны, з аднаго боку, з мэдытатывай цішынёй, якой амаль ніколі не бывае ў царкве на Захадзе, з другога боку, зь яе супрацьлегласьцю – імкненьнем да актыўнай якаснай лучнасьці, якая назіраецца ў першую чаргу на Захадзе і ў Амэрыцы. **Калі б атрымалася сумясьціць цішыню і лучнасьць ці яе зьмест – такі шанс, хутчэй за ўсё, дае мэнтальнасьць Цэнтральнай Эўропы – то людзі маглі б з асаблівай выразнасьцю ўбачыць, што патрэбна Сьвятому Духу. Ён увасабляе сабою трэці шлях, які ляжыць у баку ад усходніх і заходніх крайнасьцяў, праўда, толькі тады, калі памкненьні носяць не эгаістычны, а значыць, этычны характар. Хрыста можна сабе ўявіць толькі сьціплым, этычным і поўным сэнсу, які Ён абвясціў сьвету як гісторыю збавеньня.**

Сьвятога Духа таксама нельга разглядаць у поўным адрыве ад Хрыста і Яго справы. Паводле словаў Хрыста, Сьвяты Дух павінен «нагадаць» апосталам усё, што Ісус казаў ім. А яшчэ Ён сказаў: «Яшчэ многае маю сказаць вам, але вы цяпер ня можаце спасьцігнуць. Калі ж прыйдзе Ён, Дух праўды, дык наставіць вас на ўсякую праўду».

Тое, што ачышчаецца і імкнецца да ісціны, можа стварыць разам з Духам Святым лучнасьць сілаў, якія выратуюць сьвет.

У вучэньні Хрыстовым чалавек паўстае ва ўсёй яго суб'ектыўнасьці, а не ў бясконцай адноснасьці, якая, паводле меркаваньня некаторых сучасных філязофскіх плыняў, не дапускае існаваньня ніякіх аб'ектыўных ісцінаў.

*** На нямецкай і ангельскай старонцы ў гэтым месцы разьмешчаны сымбалічны эскіз Сьвятога Грааля.**

Пытаньне:

Чаму Бог ужо дапамог ува мне зьявіцца, і што да мяне сёньня ідзе ад Бога?

[Вернуться к оглавлению.](#)

Выгляд Ісуса.

Тыя, хто жадае ясьней уявіць сабе зьнешнасьць Хрыста, павінныя прачытаць апісаньне ў канцы Эвангелья, якое можа лічыцца найбольш верагодным, хаця агульнапрынятага вобразу не існуе.

Адзінае апісаньне сапраўднага «вобразу Збаўцы нашага» можна атрымаць праз выдаўніцтва Лорбер-Ферлаг. Існуе легенда, што вобраз Хрыста быў перанесены паводле загаду імператара Тыбэрыя з выявы на ізумрудзе, які быў забраны з канстанцінопальскай скарбніцы турэцкім султанам і перададзены папе Інакентыю VIII у якасьці выкупу за брата. З гэтай гісторыяй таксама зьвязанае апісаньне Хрыста, якое Публій Лентул, намесьнік Юдэі таго часу, зрабіў для рымскага сэнату і народу:

«У гэтыя дні зьявіўся вельмі дабрадзейны чалавек па імені Ісус Хрыстос, які і зараз яшчэ жыве сярод нас і лічыцца ў паганцаў прарокам ісціны, а яго вучні называюць яго сынам Божым. Ён уваскрашае зь мёртвых і ацаляе ўсякія хваробы. Ён – чалавек сярэдняга росту, статны і шаноўнага выгляду. Усе, хто яго бачыў, і любяць яго, і баяцца. Валасы яго – колеру сьпелага ляснога арэху, да вушэй амаль прамыя, далей – ледзь кучаравыя, падаюць на плечы і паводле звычаю назарэцянаў расчасаныя пасярэдзіне на прабор. Лоб – адкрыты і гладкі, твар бяз плямаў і зморшчынаў, прыгожы, прыемнага смуглявага адцення. Нос і рот – бездакорнай формы. Негустая і нядоўгая барада аднаго колеру з валосьсем. Вочы – цёмна-блакітныя, ясныя і жывыя. Цела – ладнае і хударлявае, рукі і ногі правільных прапорцыяў. У вымовах ён страшны, у пераконваньні ветлівы і спагадлівы, у прамовах памяркоўны, мудры і сьціплы, але не бяз годнасьці. Ніхто ня бачыў, каб ён сьмяяўся, але шмат хто бачыў, як ён плача. Чалавек, чыя своеасаблівая прыгажосьць пераўзыходзіць сыноў чалавечых».

У гэтым друкіраваным выданьні на нямецкай мове тут ёсьць ілюстрацыя, выкарыстаная з дазволу выдаўніцтва ад 1992 года.

Пра адбітак мёртвага цела Хрыста на Турынскай плашчаныцы гл. разьдзел «*Укрыжаваньне і пакладаньне ў труну*». Апроч таго, пачынаючы з 1979 года, прафэсар Генрых Пфайфер разам зь сястрой Бландзінай Пашаліс Шлёмер займаюцца навуковым вывучэньнем «Хусты Манапэлла». У адрозьненне ад Турынскай плашчаныцы на ёй адлюстраваны толькі твар з адкрытымі вачыма: <http://voltosanto.com>. Паходжаньне хусты таксама зь цяжкасьцю паддаецца навуковаму доказу ці тлумачэньню: напрыклад, на марскім шоўку маляваць немагчыма. Абрысы твару ў абодвух палатнах супадаюць. Параўнайце зь *Ян. 20:5-7*. Абодва палатна зрабілі істотны ўплыў на мастацкія вобразы Хрыста, створаныя ў першых стагодзьдзях нашай эры. На хусьце, якая, відаць, была абматаная вакол твару, адлюстраваны авальны твар з валосьсем; ёсьць падабенства і з прыгаданым вышэй палатнам, якое прадстаўляе жывога Хрыста з боку.

[Вернуться к оглавлению.](#)

Частка 2: Этапы Адкрыцця Яна Хрысцюціцеля

Адкрыццё Яна.

Пры інтэнсіўнай мэдытатыўнай прапрацоўцы Эвангельля ад Яна становіцца відаць, што упор у ім зроблены на сузіральным аглядзе эвангелістам падзеяў свайго жыцця.

Адкрыццё Яна, наадварот, яўна заснаванае на зданях. Яно не зьяўляецца мысленнай праекцыяй уражаньняў зьнешняга жыцця на будучыню. Форма зданьня Яна, пры ўмове наяўнасьці ў яго досьведу аддзяленьня зданьня ад уласных унутраных вобразаў, гаворыць аб тым, што яны бяруць пачатак на больш высокім узроўні, чым той, на якім спадзяваньні, зьвязаныя з унутраным сьветам, трансфармуюцца ў карціны ўяўленьня. Ніякага зьмяшэньня з асабістымі момантамі не назіраецца. Крыніца названая прама, хаця, само па сабе, пры такіх працэсах гэта ня служыць гарантыяй: «Адкрыццё Ісуса Хрыста, якое даў Яму Бог, каб паказаць рабам Сваім, што мае быць неўзабаве. І Ён паказаў, паслаўшы яго праз Свайго анёла рабу Свайму Яну...»

Сучасная эвангельская тэалёгія мала цікавіцца гэтымі зданямі апакаліпсіса. Яе павярхоўныя мэтады не дазваляюць расшыфраваць нават іх малой часткі, бо яна не здольная вывесці «мэтад» іх стварэньня і зьвязаную зь ім сымболіку з уласнага досьведу. У каталіцкай царквы ёсьць некаторыя ўяўленьні пра апакаліпсіс, але людзі іх рэдка чытаюць. Занадта далёкія яны ад сёньняшняй самазадаволенасьці многіх людзей і цэркваў. Незалежныя цэрквы і сэкты, наадварот, прама спасылаюцца на апакаліпсіс.* Яны чытаюць прароцтвы адпаведна ўзроўню свайго разуменьня, гэта значыць, ня маючы ніякага дастатковага мэтада, і бачаць у іх выключна пагрозу зьнешняй катастрофы. Адначасова яны лічаць сябе абранымі ці, прынамсі, найбольш прама абранымі.* Між тым «апакаліпсіс» – грэцкае слова і значыць яно «раскрыццё», «адкрыццё», а зусім не катастрофу.

У разьдзеле пра падзеі Пяцідзясятніцы ўжо гаварылася аб пераходзе ад індывідуальнай дзейнасьці Хрыста, якую Ён вёў сярод акружаўшых Яго людзей, да глябальных працэсаў разьвіцця.

Калі пасля Эвангельляў гэтак жа цэласна, як гэта рэкамэндавалася ва ўводзінах, прапрацаваць Адкрыццё Яна, выявіцца нечаканыя рэчы, пра якія нідзе нічога не напісана.

У Адкрыцці прасочваецца тая ж паслядоўнасьць, якая існавала ў жыцці Хрыста. Аднак гаворка тут ідзе ўжо пра разьвіццё чалавецтва ў цэлым, зямлі, яе месцы ў сусьвеце. Нават самае ўважлівае містычнае асэнсаваньне прыводзіць да высновы, што Адкрыццё Яна не зьяўляецца наборам наглядных дапаможнікаў для самарэалізацыі ці «прысьвячэньня» асобнага чалавека, хаця з прычыны вышэйзгаданых паралеляў з Эвангельямі яно здольнае стаць дапамогай у асабістай працы над сабою. **Сапраўдны ўзровень апакаліптыкі – гэта хутчэй сьвядомасьць, якая рассоўвае рамкі першапачатковых падзеяў, якія адбываліся вакол Хрыста дзьве тысячы год таму, да ўсяленскіх маштабаў разьвіцця чалавецтва і зямлі, празь якое суцэльнай ніцьцю праводзяць усё тыя ж першапачатковыя этапы. Сюды ўключаная і ўнівэрсальная прырода Хрыста, супрацьпастаўленая Яго дзейнасьці ў абліччы сына чалавечага на мяжы эпохаў. З гэтых пазыцыяў можна зрабіць некаторыя высновы пра падзеі неўсяленскага характару, якія адбываліся 2000 год таму.**

Адкрыццё мае непараўнальна большую ступень складанасьці, чым апісаньне Эвангельляў. Яно таксама не зьяўляецца простаай праекцыяй сьведчаньняў Яна аб жыцці Хрыста на сусьветныя працэсы.

Адкрыцьцё ва ўласьцівай яму «стыхіі» дае апісаньне таго, што адбываецца ва многіх вымярэннях і на многіх узроўнях быцьця. Часавая паслядоўнасьць этапаў выяўляецца толькі пры ўважлівым поглядзе. Ужо з гэтага відаць, што мноства намёкаў на гістарычныя падзеі часткова могуць лічыцца водгульлем убачанага, часткова ўводзіць у зман.

Займаючы іншую, але таксама маючую права на існаваньне пазыцыю, Р. Штайнер лічыць, што будучыя станы сьвядомасьці чалавецтва могуць прадчувацца некаторымі духоўнымі вучнямі сучаснасьці. Гл. Р.Штайнер «Апакаліпсіс Яна», цыкль лекцыяў 1908 г.

Обэрдэрфэр, трымаючыся духу *Ота Ханіша*, заснавацеля авестыйскага руху рэфармаваньня жыцьця «Маздазнан», выявіў паралелі зь фізыялягічным разьвіцьцём, напрыклад, нэрвовымі шляхамі чалавечага арганізму. Гл. «Апакаліпсіс», *Нямецкі рух «Маздазнан»*, адрас: *Gablonzer Str.7, D-76185 Karlsruhe*.

Эзатэрычнае тлумачэньне кожнага разьдзелу паспрабаваў даць *Артур Шульт у сваіх кнігах «Эвангелье ад Яна як Адкрыцьцё касьмічнага Хрыста» і «Станаўленьне сьвету і апакаліпсіс Яна»*. Канешне, гэта ўсяго толькі спробы набліжэньня да пазнаньня, якія патрабуюць мноства паясьненьняў.

Вось яшчэ адна заўвага да старажытных прароцтваў: апакаліпсіс Яна і прароцтвы Старога Завету лепш разглядаць паасобку. Нават калі ў асобных месцах выкарыстоўваюцца падобныя вобразы, выразы старажытных прарокаў спачатку варта суаднесьці з гістарычнымі падзеямі дахрысьціянскай эпохі і адпаведнымі храналягічнымі табліцамі. Адразу стане відаць, што прарокі гаварылі амаль без выключэньня пра будучыя падзеі дахрысьціянскай эпохі ці пэрыяду жыцьця Хрыста, напрыклад, пра вавілонскае рабства і вяртаньне габрэяў, наступныя войны, перамогу габрэйскага войска, а таксама пра прышэсьце мэсіі і Хрыста (*пра Мэсію гл. у разьдзеле пра Стары Завет*). Толькі вельмі рэдка пачынае праглядаць нешта, што паказвае на наш час ці падзеі, апісаньня ў Адкрыцьці Яна (*напрыклад, Ісаія 24; 25; 27; 66:15; Данііл 7:9-28*).

У традыцыйнай (хрысьціянскай) тэалёгіі Адк. 5:6 прадстаўлялася ў падрабязнасьцях як асноўны вобраз: заколатае ягня, якое, тым ня менш, стаіць перад тронам Божым. З царкоўнага пункту гледжаньня царква разглядалася як першае месца, дзе ажыцьцяўлялася новае. Апроч таго, тэолягі ставіліся да кнігі Адкрыцьця ў сувязі з эсхаталёгічнай верай у будучае «царства» Божае, асабліва ў сувязі з адпаведнымі прамовамі часоў служэньня Ісуса. Тое, што Бог пачаў зь Ісусам, але што яшчэ будзе скончанае, працягвае разгортвацца да сканчэньня (*гл. Плп. 1:6*). Так склалася, што з ускрыжаваньнем і ўваскрэсьненьнем Ісуса меркавалася зьяўленьне «новага неба і новай зямлі» (*Адк, 21*) – а пасля меркавалася пастаяннае разьвіцьцё ў гэтым накірунку. Аднак у кнізе Адкрыцьця гаворыцца пра катастрофы нечуваных маштабаў, якім бы сымбалічным гэта ні здавалася. Уяўная супярэчнасьць паміж нечым, што ўжо існуе, і пазьнейшай рэалізацыяй будзе сапраўды вырашаная, калі гэтае веданьне будзе ў нейкай ступені зразуметае мэдытатыўна, што паказвае Ісус, калі неаднаразова кажа словы ў сэнсе «Час надыходзіць і ўжо надышоў» (*Адк. 4 і 5*). Гэта значыць, што нешта на больш духоўным узроўні, што ўжо сапраўды існуе, стане поўнасьцю эфэктыўным на бачным узроўні пазьней.

Дадаткова гл.: Мацьвей–Апакаліпсіс (Мац.24-25) (па-нямецку / па-ангельску)

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Як ставіцца да прароцтваў?

У пачатку дарэчы прывесьці некаторыя заўвагі пра тое, як ставіцца да прароцтваў, прычым ня толькі апакаліпсісу Яна, але і іншых, больш кароткіх «апакаліпсісаў» апакрыфічнай літаратуры першых стагодзьдзяў ці апакаліптычных зданяў сучасных празорцаў, якія, як правіла, носяць «зьмяшаны характар». Апроч іх існуюць яшчэ індывідуальныя «прадказаньні» усякага роду. Карэнныя этапы Адкрыцьця Яна так сама непазьбежныя, як

стадыі разьвіцьця эмбрыёна і любой іншай жывой істоты ці пэўныя этапы разьвіцьця містычнай сьвядомасьці. Аднак тое, якім чынам чалавецтва пройдзе гэтыя этапы, ці здолее яно зрабіць высновы з малога і такім чынам пазьбегнуць цяжкіх зьнешніх выпрабаваньняў, залежыць ад саміх людзей. Дасьледчыкі падзеяў зьнешняга сьвету бачаць гэтыя заканамернасьці і без прарокаў, ці гаворка ідзе пра лёс асобнага чалавека, ці пра глябальныя ўзаемасувязі.

Не спрадвечныя, а таму менш істотныя падрабязнасьці футурыстычных зданяў – гэта духоўныя праграмы, якія на аснове ўжо адбыўшыхся падзеяў аднойчы дасьпеюць і пацягнуць за сабой у будучыні новыя падзеі, якія становяцца ўсё больш абмежаванымі па характару, прасторы і часе. Але калі ў выніку чалавечых намаганьняў зьмяняцца першапачатковыя духоўныя праграмы асобнага чалавека ці групаў людзей, то зь імі зьмяняцца і падрабязнасьці будучыні, бо яны перастануць адпавядаць першапачатковай неабходнасьці. Таму здані зь цягам часу мяняюцца. Асабліва гэта адносіцца да зданяў людзей, якім адкрываецца не такая шырокая карціна, як Яну. Здані такіх людзей могуць састарэць за вельмі кароткі тэрмін. У той жа час магчымасьці чалавека абмежаваныя з прычыны інэрцыі яго мысьленьня.

Празорцы могуць успрымаць слабыя імпульсы, якія, дарэчы, часта бываюць найбольш блізкія да ісьціны. Часам яны бачаць больш выразныя пэрспэктывы ў форме сымбалю ці нават дакладных фізычных падзеяў, невыразныя падрабязнасьці якіх можа дамалёўваць падсьвядомасьць, ня кажучы ўжо пра элементарную праекцыю перажываньняў мінулага на будучыню або іншыя часта сустракаемыя падманьня адчуваньні і зусім няправільныя тлумачэньні.

Апроч таго, у такім «успрыманьні будучыні» адлюстроўваюцца супярэчнасьці памж укараніўшыміся неадназначнымі сцэнарамі будучыні (гл. спасылку ў канцы разьдзела аб апошніх сямі пошасьцях). На псыхічным пляне чалавецтва яны выступаюць як «рэальныя, але пакуль яшчэ канчаткова ня вырашаныя варыянты разьвіцьця», узьнікненьню якіх спрыялі розныя чалавечыя ўяўленьні. Кожны чалавек сьвядома ці падсьвядома прымае ўдзел у гэтым бесьперапынным працэсе прыняцьця рашэньняў пра будучыню.

З аднаго боку, Зямля – гэта сьвядомы, свабодны арганізм, і Бог не стане слухаць нічыіх парадаў, як Яму абысьціся з гэтай часткай сваёй сутнасьці ці свайго стварэньня. Зь іншага боку, чалавек таксама свабодны прымаць рашэньні і знаходзіць найлепшыя шляхі вырашэньня праблемаў. Дакладна такі ж шырокі дыяпазон паводзінаў прысутнічае ў клетак чалавечага арганізма. Яны не дыкуюцца сьвядомасьцю чалавека, аднак пазытыўныя думкі здольныя рабіць на яго ўплыў.

Такім чынам, блукаючыя думкі і малітвы, любоў і давер да Бога, збавіцельныя ўчынкі і міласэрнасьць могуць прынесці і прыносілі вельмі шмат, як бы гэта ні адмаўлялі фаталісты.

Успрыманьне некаторымі містыкамі карціны сьветабудовы, згодна зь якой усё існуе адначасова на вышэйшым пляне па той бок прасторы і часу, і яго супрацьлегласьць – зямное ўспрыманьне жыцьця як барацьбы за прыняцьце правільных рашэньняў кожнае справядліва па-свойму. Іх філязофскае супрацьпастаўленьне ня ўлічвае, што гаворка ідзе пра два зусім розныя пляны і таму прывядзе да няправільнага выніку.

[Інсьпірацыі](#)

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Аб зьмесьце апакаліпсіса Яна: сем цэркваў.

У першым разьдзеле Адкрыцьця Ян расказвае, як ён убачыў Хрыста ў першы раз пасля ўзьнясьня. «Я абярнуўся, каб убачыць...» Яшчэ больш дакладна сказана ў чацьвёртым разьдзеле: «Узідзі сюды... І адразу я быў у духу». Гэтыя словы значаць, што не Хрыстос «сыходзіць» да Яна, але сам Ян набывае часовую здольнасьць сьвядома «ўзыйсьці» на ўзровень, дзе ён можа слухаць сказанае. Гэта важны момант і зусім не сымбаль. «Я ёсьць першы і апошні і жывы; і быў мёртвы...», «...і маю ключы пекла і сьмерці» – так гаворыць яму Хрыстос, які зьліўся у адно з Богам. Ён закранае **ўсеагульную, паўтараемую на розны лад тэму, якая чырвонай ніцьцю праходзіць праз увесь акаліпсіс – пранікненьне ня нейкага, але «сапраўднага сьвятла», якім паводле сэнсу Эвангелья ад Яна зьяўляецца Хрыстос, у самыя розныя адсталыя і ахопленыя «цёмрай» пляны жыцьця. Усё гэта ўвязанае зь неаднаразова паўтараючымся прароцтвам аб другім прышэсьці Хрыста «на аблоках».**

Хрыстос праяўляе свой вобраз у якасьці цэнтра «сямі цэркваў у Азіі», сонечнага аблічча, і надзяляе здольнасьцю бачыць адрозьненні. Ён быў «ахінуты ў падыр» – г. зн. Яго Дух праходзіць праз усё, нават волю, якую сымбалізуюць ногі; «на грудзях аперазаны залатым пасам» – г. зн. любоў, што жыве ў сэрцы, злучаецца з мудрасьцю; «галова ў Яго і валасы белыя...» – розум зьзяе дзякуючы сувязі зь любоўю; «вочы ў Яго - як полымя вогненнае» – Яго вочы «азараюць» сьвет; «ногі ў Яго падобныя да халкалівану, як распаленыя ў печы» – кожны крок нясе ачышчэньне зьнешняму сьвету; «голас у Яго – як шум водаў вялікіх» – нават у голасе гучыць Яго Дух. «Ён трымаў у правіцы Сваёй сем зорак» – правай рукой, зьвернутаю да будучыні, Ён прыцягвае ўсе сілы і фактары ўплыву, і яны падпарадкоўваюцца Яму; «і з вуснаў ягоных выходзіў востры з двух бакоў меч» – Ён валодае сапраўднай здольнасьцю рабіць адрозьненні і ўсё расстаўляць па месцах. Гэтае ўяўленьне стаіць у адным шэрагу з уяўленьнем Яна Хрысьціцеля у пачатку Эвангелья ад Яна, дзе гаворыцца пра сапраўднага Духа, які сыходзіў зь неба як голуб. Сем цэркваў адпавядаюць пакліканьню апосталаў (*гл. Ян. 1, Мат. 4, 18-22*).

«Сем цэркваў» ці сем прыходаў (*гл. Адкр. 2-3*), *існавалі ў рэальнасьці*. Яны сымбалізавалі розныя культурныя праблемы, якасьці і магчымасьці, якія Хрыстос проста павязвае з «анёламі» цэркваў. Азначэньне «анёл», падобна, адносілася да зямной іерархіі цэркваў, лісты не зьяўляліся выключна звышпачуцьцёвай акцыяй. Пры гэтым мелася на ўвазе, што кожная з цэркваў сапраўды знаходзілася пад апекай свайго анёла. Паняцьце «анёлаў» хрысьціянскіх прыходаў сямі гарадоў, звыш таго, магло азначаць сілы, якія фігуруюць і ў іншых частках Адкрыцьця.

У сувязі з гэтым, мала абаснаваны пункт гледжаньня розэнкрэйцэраў, тэасофаў і антропософаў, якія лічылі, што гэтыя цэрквы ўяўлялі сабою культуры, таксама магла мець у сабе долю ісьціны. Культуры паводле іх вэрсіі зьмянялі адна другую. Цяперашні пераход ад заходняй культуры да замаячыўшай на гарызонце культуры больш мяккага тыпу атаясамляецца імі зь пераходам ад 5-й да 6-й ці ад 6-й да 7-й царквы. Часам робяцца спробы наладзіць сувязь з уяўленьнямі аб надыходзячай «эпохе Вадалея», пачатак якой розныя астролёгі і прыхільнікі руху Нью-Эйдж адносяць да 1961, 2000 і нават 2242 года. Паводле Р. Штайнера ва ўсёй сваёй паўнаце гэтая эпоха раскрыецца толькі да 3500 года. Ёй папярэднічае яшчэ адна, малая эпоха працягласьцю 300-400 год. Нават калі гэтыя касмічныя цыклі заснаваны на рэальнасьці, тут выпушчаныя з-пад увагі некаторыя абставіны.

Характар акаліпсіса не зьвязаны з цыклічнасьцю падзеяў ці «вечным кругабаротам дванаццаці задьякальных якасьцяў». Тут лепш падыйшоў бы вобраз сьпіралі, якая раскрываецца на ўсё больш высокіх плянах. Прынцыпіяльна важныя «квантавыя скачкі» ў разьвіцьці сьвета і чалавечтва, пра якія гаворыцца ў акаліпсісе, ня могуць адбывацца на падставе толькі паслядоўнага кругавога руху, прэцэсіі зямной восі і спадарожнічаючых ім духоўных абставінаў. Калі ўзяць сучасную гісторыю, становіцца відаць, што разьвіцьцё адбываецца з узрастаючай хуткасьцю. У гэтым адчуваецца хада нечага больш вялікага. Калі дапусьціць існаваньне цыкляў, то акаліптычныя зьмяненні павінны адбывацца ў рамках

дадатковага, больш буйнага цыкля. Але за гэтым могуць стаяць і тыя фактары ўплыву, пра якія сказана ў апакаліпсісе.

Калі браць пад увагу атрымаўшыя меншую вядомасьць дасьледаваньні касьмічных зьмяненняў, якія адбываліся ў раньне-гістарычную эпоху, – календары, археалёгічныя знаходкі, пісьмовыя сьведчаньні, легенды, апрацаваныя Х. Й. Андэрсэнам, нябесная мэханіка і рытмы эпохаў паўстаюць як нелінейны працэс. Узьдзеяньне магутных сілаў здольнае парушаць і зьмяняць яго ход. У такім выпадку часавыя цыклі мелі б яшчэ больш вузкае значэньне, чым першыя пяць «цэркваў», пад якімі тэасофы мелі на ўвазе культуры Індыі, Эгіпту, Халдзэі, Грэцыі, Рыму, а таксама цяперашнюю заходнеэўрапейскую культуру.

Дадатак: «Расшыфроўка Апакаліпсіса» (з Хелене Мёлер «Пісаньні архангела Рафаіла, 1884 г.– 1969 г., выдаўніцтва «Радона-Ферлаг», Am Buchstein 14/15, D-61250 Usingen - нямецкая / ангельская) адносіць «7 цэркваў» да часу станаўленьня царквы па-за залежнасьцю ад касьмічных цыкляў:

1. 33- 333 н.э.: барацьба за дакладнае выкананьне ўказаньняў Ісуса.
2. 333- 633 н.э.: праблемы раньняй царквы, вернасьць вучэньню.
3. 633- 933 н.э.: азэрэньне празь Пісаньне:
4. 933- 1233 н.э.: пагроза царкве з боку «пыхлівасьці, любові да раскошы, сквапнасьці, плоцевых памкненьняў»
(Заўвага: ваяўнічыя і інквізытарскія намеры царквы адносяцца да гэтага ж пэрыяду.)
5. 1233- 1533 н.э.: «страта чысьціні і своекарысьлівасьць царквы», за якімі ідзе «адток масаў ад царквы».
(У гэтай кнізе і каталіцкая, і эвангельская цэрквы разглядаюцца як «два сьведкі» ў духу Адкр. 11 ці як два зьвязаныя адзін з другім партнёры.)
6. 1533- 1833 н.э.: павярхоўнае хрысьціянства.
(Заўвага: у гэты ж пэрыяд зьяўляецца рацыяналізм і раньнія, мэханістычныя прыродазнаўчыя навукі.)
7. 1833- 2000 н.э.: абьякаваньне многіх людзей да царквы і Бога.
(Пасьля гэтага ў кнізе гаворыцца пра вялікі пералом і хуткае вяртаньне Хрыста, апісаньне якога дадзенае ў апошняй частцы Адкрыцьця Яна. Яно тлумачыцца як шматмерная падзея касьмічнага маштабу. Хаця пераважае старадаўні сцэнар зь вялікімі войнамі паміж богаадступнікамі, яму супрацьпастаўляецца думка, што «малітва народаў да Бога» ў стане зьмяніць становішча, асабліва, калі веруючыя усур'ёз «далучацца» да Бога і будуць чэрпаць у Ім натхненьне, такім чынам, узвышаючыся да блізкасьці зь Ім .

Па адносінах да наступных этапаў Адкрыцьця «цэрквы» ўяўляюць сабою ўзровень, які яшчэ можна спасьцігнуць сьвядомасьцю зьнешняга жыцьця.

7 «цэркваў» і сёньняшнія цэрквы
(на нямецкай і ангельскай старонцы прыведзеныя дадатковыя вытрымкі з Адкрыцьця Яна 1 - 3).

а) Сем былых цэркваў Малой Азіі.

Табліца

Былая царква	Словы Хрыста	Прызнаньне	Засьцярога	Задача для тых, хто перамагае сябе
--------------	--------------	------------	------------	------------------------------------

Эфэская	«Так кажа Той, Хто трымае сем зорак у правіцы Сваёй, Хто ходзіць сярод сямі залатых сьветача».	Дзеяў, працы, цярплівасьці, што ня можа трываць распусных, і «ненавідзіш ты дзеі Мікалаітаў, якія і Я ненавіджу»****, распазнаньня ілжэапосталаў, цярплівасьці працаваць дзеля імя Хрыста і не зьнемагаць.	Занядбала першую любоў сваю; павінная пакаяцца і рабіць ранейшыя ўчынкі, а калі ня так, то Хрыстос прыйдзе і зрушыць сьветач яе зь месца яго.	«...хто перамагае, таму дам паспытаць ад дрэва жыцьця, што сярод раю Божага».
Сьмірненская	«Так кажа Першы і Апошні, Які быў мёртвы і вась, жывы».	Скрухі, галечы («але ж ты багаты»), «праклёны ад тых, якія кажуць пра сябе, што яны Юдэі; але яны не такія, а зборня сатанінская».	«Ня бойся нічога, што табе выпадзе перацярапец. Вось, д'ябал будзе ўкідаць з асяродзьдзя вас у цямніцу, каб спакусіць вас, і будзеце мець скруху дзён дзесяць».	«Будзь верны да сьмерці, і дам табе вянок жыцьця... Пераможца не зазнае шкоды ад другога сьмерці».
Пергамская	«Так кажа Той, Хто мае востры з двух бакоў меч».	«...што трымаеш імя Маё, і ня зрокся веры Мае нават у тыя дні, калі ў вас, дзе жыве сатана, забіты верны сьведка Мой Анціпа».	Пра пасьядоўнікаў Валаама, ідалапаклонстве Валака зь яго (храмавым) любаблудніцтвам, Мікалаітаў. «Пакайся; а калі ня так, неўзабаве прыйду да цябе і ўступлю зь імі ў бой мечам вуснаў Маіх».	«Пераможцу дам спажываць патаемную манну, і дам яму белы камень і на камені напісанае новае імя, якога ніхто ня ведае, акрамя таго, хто атрымлівае».
Фіятырская	«Так кажа Сын Божы, у Якога вочы – як полымя вогненнае, і ногі падобныя да халкалівану».	«Ведаю твае дзеі, і любоў, і служэньне, і веру, і цярплівасьць тваю, і тое, што апошнія дзеі твае большыя за першыя».	Пра патураньне ілжэпрарочыцы Езавелі, ахвяры ідалам і храмавую прастытуцыю. Пагроза наслаць вялікую скруху, сьмерць дзецям, адплату па ўчынках кожнага. Астатнім абяцана не ўскладаць іншага цяжару, «толькі тое, што маеце, трымайце, пакуль прыйду».	«Хто перамагае... таму дам уладу над язычнікамі, і будзе пасьвіць іх жазлом жалезным; і, як посуд гліняны, яны скрышацца... і дам яму зорку золкавую. ».

Сардыская	«Так кажа Той, Хто мае сем духаў Божых і сем зорак».	«Ведаю твае дзеі». Некалькі чалавек не апаганілі вопраткі сваёй.	«Ты носіш імя, быццам жывы, але ты мёртвы. Чувай і ўмацоўвай астатняе блізкае да сьмерці». Справы недасканалыя, трэба зьберагаць тое, што было прынята і пачута, пакаяцца, іначай «найду на цябе, як злодзей».	«Пераможца апранецца ў белае адзеньне; і ня выкрасьлю імя ягонага з кнігі жыцьця, і вызнаю імя ягонае прад Айцом Маім і прад анёламі Ягонымі».
Філядэльфійская	«Так кажа Сьвяты, Праведны, Які мае ключ Давідаў, Які адмыкае - і ніхто не замкне, замыкае - і ніхто не адчыніць».	Дзеяў; няшмат мае сілы, але захавала слова і ня выраклася імя. «І як ты захаваў слова цярыплівасьці Маёй, дык і Я захаваю цябе ад гадзіны спакушэньня, якая прыйдзе на ўвесь сьвет...»	«Я зраблю, што з сатанінскае зборні, з тых, якія кажуць пра сябе, што яны Юдзі, але самі не такія..., што яны прыйдуць і паклоняцца перад нагамі тваімі, і ўведаюць, што Я палюбіў цябе. » «Трымай, што маеш, каб хто не ўхапіў вянка твайго».	«Пераможцу зраблю стаўпом у храме Бога Майго, і ён ужо ня выйдзе вонкі; і напішу на ім імя Бога Майго і імя горада Бога Майго, новага Ерусаліма, які сыходзіць зь неба ад Бога Майго, і імя Маё новае».
Ладыкійская	«Так кажа Амін, сьведка верны і сапраўдны, пачатак тварэньня Богага».	(«Ведаю твае дзеі», аднак дакладнае станючае пацьверджаньне адсутнічае.)	«...Як што ты цёплы****, а не гарачы і не халодны, дык выкіну цябе з вуснаў Маіх; «ня ведаеш, што ты няшчасны і жалю варты, і ўбогі і сьляпы і голы. Раю табе купіць у Мяне золата, вагнём ачышчанае... і белую вопратку... і масьцю памаж вочы твае, каб бачыць». «Каго Я люблю, тых выкрываю і караю. Дык вось будзь руплівы і пакайся».	«Калі хто пачуе голас Мой і адчыніць дзьверы, увайду да яго і буду вячэраць зь ім, і ён са Мною. Пераможцу дам сесьці са Мною на троне Маім, як і Я перамог і сеў з Айцом Маім на троне Ягоным. ».

**** дакладней было б перакласьці «якія мне брыдкія» (Хрыстос ні да каго не адчувае нянавісьці); гл. таксама Пасланьне Паўла да Эфэсянаў 4-6;

***** «цёплы» значыць адсутнасьць дакладнай пазыцыі.

Сам факт, што Хрыстос гаворыць з цэрквамі па-рознаму, сьведчыць аб тым, што кожная царква павінная атрымаць свой уласны ўрок, у тым ліку са станючых аспэктаў.

б) цэрквы, якія існуюць сёння.

Сем ранніх прыходаў ці цэркваў сапраўды існавалі. У асноўнай частцы на вэб-сайце Christuswege.net падкрэсьліваецца больш шырокае значэньне гэтага біблейнага тэксту для розных групаў людзей і культураў. **Цікава было б прасачыць, ці няма падабенства паміж «сямю цэрквамі» і цэрквамі, унутрыцаркоўнымі плынямі і хрысьціянскімі рухамі нашых дзней. Рэзультат такіх дасьледаваньняў тут не прыводзіцца, каб пазьбегнуць пасьпешлівага атаясамаленьня і спрашчэньня. Аднак у далейшым будуць абмаляваныя розныя бакі сучасных цэркваў, каб кожны мог зрабіць высновы сам. Варта заўважыць, што ніводная царква тут не аксуджаецца – гэта прэрагатыва самога Хрыста. Хутчэй наадварот. Адпаведнасьць унівэрсальным зыходным матрыцам нахшталт «сямігучча» магла б выявіць схаваны сэнс «адзінства ў разнастайнасьці» для экумены.**

Табліца

Сёньняшнія цэрквы*/плыні	Моцныя бакі	З чым прыйдзеца сутыкнуцца зацікаўленым людзям
<p>Сірыйская праваслаўная царква і некаторыя прыхільнікі старажытнага кельцкага хрысьціянства; армянская царква; эгіпецкая копцкая царква; этыёпская царква.</p> <p>Грэцкая, расейская і сэрбская праваслаўная царква.</p> <p>(А таксама зьнішчаныя галіны хрысьціянства Арыя.)</p> <p>Царква апостала Тамаша ў Індыі; няпальская царква.</p>	<p>Нярэдка больш глыбокая вера, моцныя духоўныя памкненьні ў манахаў, стойкасьць, пасьлядоўнасьць. Налёт першапачатковасьці, напрыклад, крыпты пад цэрквамі як рэшта хрысьціянска-эзатэрычных традыцыяў. Вучэньне старцаў (Марыя-Сафія)...</p>	<p>Больш прыгожыя, але і больш строгія традыцыйныя абрады, напрыклад, трохгадзіннае няспаньне стоячы (апроч царквы апостала Тамаша). Мала падыходзяць для разнастайнасьці пошукаў сучасных, асабліва маладых людзей, асабліва тых, хто яшчэ нядаўна знаходзіўся ў акружэньні атэістаў, і таму займаюць пазыцыю на пэрыфэрыі царквы і мысляць хутчэй сьвецкімі катэгорыямі.</p> <p>Ціск камуністычнай сыстэмы ці нацыянальных перавагі прымусілі некаторыя з гэтых цэркваў звузіць рамкі сваёй дзейнасьці або спарадзілі ў іх варожыя адносіны да іншых цэркваў і народаў.</p>

<p>Незалежныя цэрквы, эвангелісты, пяцідзясятнікі, квакеры</p> <p>Іншыя суполкі, якія часам незразумела чаму называюць «сэктамі»**: адвэнтысты, новаапостальская царква, мармоны і г. д.</p>	<p>Прастата і бескампраміснасьць у адносінах да ўласнай веры і маралі. Простыя і натуральныя адносіны да Ісуса Хрыста адкрываюць прамы доступ да Яго энэргіі, асабліва тым, у каго ёсьць да гэтага здольнасьці. Моцныя адчуваньні веры, незвычайныя прасьвятленьні падчас малітвы, ацаленьні пад узьдзеяннем веры і г. д. Інтэнсіўнае вывучэньне Бібліі бяз спробаў абходзіць цяжкія для разуменьня месцы. Моцная ўзаемная падтрымка паміж членамі суполкі – гэтыя хрысьціяне прыгадваюць Бога ня толькі па нядзелях ці на Раство.</p>	<p>Апроч шматразовага ўмацаваньня веры няма ніякіх прамых мэтадаў падрыхтоўкі да досьведу духоўных ці рэлігійных перажываньняў. Недахоп спакою і цішыні і адсутнасьць зьвязаных зь імі мэтадаў хрысьціянскай мэдытацыі (чаго не хапае і іншым цэрквам). Маральная строгасьць, падтрымліваемая ў міжасабовых адносінах з добрых намераў, часта складаецца з забаронаў і не суправаджаецца павучаньнямі, як, напрыклад, будаваць сяброўскія адносіны ў нашыя дні. Пэўнае нежаданьне разумець разнастайнасьць хрысьціянскага досьведу, якая выходзіць па-за рамкі іх звычайных уяўленьняў. Нярэдка існуе меркаваньне, што для навяртаньня ў веру іншых цалкам падыйдзе тое, што было дастатковым для сябе. Завышанае пачуцьцё абранасьці ўласнай царквы (асабліва ў новаапостальскай царквы). Наяўнасьць палітычных прадузятасьцяў, нягледзячы на іх афіцыйнае адмаўленьне.</p>
<p>Большасьць веруючых у пратэстанцкіх, эвангелічных цэрквах.</p> <p>А таксама прагрэсіўныя адкрытыя цэрквы і да т. п.</p>	<p>Прыклад Лютэра, для якога крыніцай веры была ў першую чаргу Біблія. Шырокі ўдзел у працы сацыяльных службаў. Адкрытасьць, гатоўнасьць абпірацца на веру ў палітычных рашэньнях, звычайка да самастойнага мысьленьня і самакантролю, прычым ня толькі рамках «маральнай тэматыкі». Адкрытыя адносіны да экумэнічных сувязяў паміж цэрквамі.</p>	<p>Гістарычна-крытычнае вывучэньне тэалёгіі ў нашыя дні забівае веру ўва многія рэчы, а пасля на сэмінары прапаведнікаў спрабуюць вучыць, якім жа чынам усё ж такі данесьці веру да паствы. Некаторыя шукаюць шляхі да духоўнага паглыбленьня веры, але рэдка дзеляцца імі зь іншымі. Вельмі распаўсюджанае згладжваньне вуглоў і прыстасаванства ў грамадзкім жыцьці, якое трапляе нават на царкоўныя мерапрыемствы. Часам цэрквы зьяўляліся адной з крыніцаў шкодных тэндэнцыяў грамадства спажываньня і канкурэнцыі (напрыклад, кальвінізм).</p>
<p>Левы каталіцызм, фэміністычная тэалёгія, тэалёгія вызваленьня трэцяга сьвету.</p>	<p>Блізкасьць да жыцьця людзей, сурн'ёзная, па-хрысьціянску матываваная барацьба за сацыяльныя правы і правы чалавека. Пільныя адносіны да таго, што адбываецца ў сярэдзіне царквы, пошукі належнай і гуманістычнай ролі жанчыны. Стаўшыя больш адкрытымі адносіны да містычных шляхоў пазнаньня.</p>	<p>У некаторых вера мае спрощаны выгляд. Наяўнасьць некаторых абмежаваньняў глыбінна-псыхалёгічнага і сацыяльнага характару (якія маюць адносіны да ўсіх, у тым ліку гуманістаў). У вобласьці фэміністычнай тэалёгіі вера часам абпіраецца на старажытныя культуры без правэркі іх сумяшчальнасьці з хрысьціянствам.</p>

<p>Традыцыйны каталіцызм.</p> <p>А таксама больш строгія каталіцкія рухі, напрыклад, вакол працтва Дзевы Марыі і містыцызму.</p>	<p>Захаваньне веры і абрадаў, дадзеных гэтай царкве. Апроч пакланеньня Дзеве Марыі ёсьць іншыя традыцыі і элементы, якіх не хапае іншым цэрквам. Дабрачынная дзейнасьць і сацыяльная пільнасьць па ўсім сьвеце.</p> <p>Часткова служыць стрымліваючым фактарам усеагульнага этычнага развалу ў грамадзтве. Некаторая пайнфармаванасьць хаця б невялікіх групаў членаў царквы аб духоўнай мэтадалёгіі (экзэрцыцыі, простыя віды мэдытацыі). У містыкаў, якія часьцей сустракаюцца ў гэтай царкве, ёсьць досьвед перажываньня таемства ўкрыжаваньня Хрыста. Так, напрыклад, вядомы багаслоў Ранер прызнаваў, што царква будучыні павінная практыкаваць містыцызм.</p>	<p>Нават усярэдзіне царквы стаўка робіцца на догмы і голы прымус з боку царкоўнага начальства, а не на абучэньне самастойных людзей сучаснасьці, заснаванае на адчуваньні і асэнсаваньні. У маральнай сфэры суцэльныя заповедзі і забароны. Амаль ня робіцца спробаў знайсці тую мову, якой царква сёньняшняга часу магла б данесьці жывую веру да людзей самага рознага складу. Функцыя маральных тармазоў не дацягвае да рэальнага ператварэньня і абнаўленьня. Цяжка ідзе пачатае пераадоленьне ранейшай практыкі інквізыцыі і ўдзелу ў войнах, а таксама супрацоўніцтва са сьвецкімі ўладамі. Прапагандуецца тэзіс, што толькі свая царква зьяўляецца да канца сапраўднай. Містыкаў у лепшым выпадку проста церпяць, не прызнаючы за імі пуцыводнай ролі.</p>
<p>Хрысьціянская суполка і хрысталёгія Рудольфа Штайнера; хрысьціянскія розэнкрэйцэры.</p> <p>Адасобленьня групы тыпу руху Новага Адкрыцьця. ****</p> <p>Іншыя напямкі, у тым ліку заснаваныя на вучэньні прафэсара Д.Хуртака.</p>	<p>Падобны падыход да Хрыста роднасны забытаму, а часткова зьнішчанаму ў ходзе перасьледаваньняў падыходу хрысьціянства пазнаньня, *** якое, напрыклад, абапіралася на Эвангелье ад Яна і не было ідэнтычным «гнастыцызму» (адсутнасьць якога прывяла да зьяўленьня многіх заслугоўваючых выкараненьня зьяваў усярэдзіне сучасных цэркваў). Прымаюцца розныя спосабы дасягненьня адкрытасьці на шляху да Бога. Хуртак працаваў зь біблейным «іменем Божым».</p>	<p>Антропасофы вядуць працу «ў духу Хрыста», але не ўключаюць Яго напямую, напрыклад, у свае малітвы. Створаная Р. Штайнерам Хрысьціянская суполка прама да антропасофіі не адносіцца. Хрысьціянскія карані не адразу бачныя ўва многіх групах розэнкрэйцэраў нашых дзён. Групу Новага Адкрыцьця, якія, напрыклад, адштурхоўваюцца ад твораў містыка Якаба Лорбера, разам зь Бібліяй кіруюцца «працтвамі». Тыя, хто хацеў бы скласьці сваё меркаваньне пра Іх сэнс і праблематыку, павінныя спачатку навучыцца ня мераць усё на адзін аршын. ****</p>
<p>Некаторыя арганізацыйна не аформленыя колы на пэрыфэрыі хрысьціянства, напрыклад, групы, блізкія Нью-Эйдж.</p>	<p>Робяць спробы выйсьці па-за рамкі недасканаласьці сёньняшняга матэрыялістычнага грамадзтва, што сугучна прадказаньням Адкрыцьця. Занятая сваімі ўласнымі якасьцямі і досьведам, не вінавацяць іншых. Імкнуцца да дыялёгу з многімі іншымі рухамі.</p>	<p>Не праводзіцца выразнай розьніцы паміж Хрыстом і іншымі «Хрыстамі», а таксама «хрысьціянскай сьвядомасьцю» некаторых рухаў. Нягледзячы на тое, што супольнасьць паміж рэлігіямі існуе толькі ў пытаньнях этыкі, але не самой веры, розьніца штучна рэтушуецца. Усё прыпісваюць волі Бога, не заўсёды разумеючы, што на зямлі этычныя рашэньні прымаюцца ў супрацьстаяньні канструктыўных і дэструктыўных сілаў. Адкуль памяркоўнасьць да нэгатыўных зьяваў, недахоп этычнай вытрымкі перад тварам цяжкасьцяў, якая характэрная для арганізаванага хрысьціянства. У якасьці рухаў мала ўдзельнічаюць у справах грамадзтва.</p>

* Тут можна было б разгледзець роднасную сувязь кожнай царквы зь першымі дванаццацю апосталамі. Розныя людзі знаходзяць у розных цэрквах тое, што ім дапамагае зрабіць крок наперад.

** Калі ў вас выклікае цікавасць пэўная група і яна а) дае вам асабістую свабоду ў кантактах у сям'і і зь сябрамі; б) не заахвочвае вас да неэтычных дзеянняў; в) не імкнецца адабраць у вас тое, што вам належыць (апроч узносаў ці царкоўнага падатку і добраахвотных ахвяраванняў); г) абаянаецца на Біблію і Новы Завет, а таксама Ісуса Хрыста, які разумеецца ў духу апошніх; д) прызнае, што яна не зьяўляецца адзінай правільнай хрысціянскай групай; значыць, азначэнне «сэкта», якое звычайна выкарыстоўваецца ў негатыўным пляне, да яе не падыходзіць, якія б багаслоўскія тлумачэнні яна ні высювала і якую б адзнаку ні атрымлівалі яе пабочныя традыцыі, якія ёсць ува ўсіх незалежных цэркваў, апроч эвангеліцкай.

*** Напрыклад, сам Ян, Клімент Александрыйскі, Арыген, паўлікіянцы, Яахім дэль Фіёрэ, настаўнік Экехард, Таўлер, Зэйзэ, Мікалай Кузанскі, Якаб Бёмэ, Ангелус Сілезіюс, Парацэльс, Наваліс і іншыя. У такіх колаў могуць быць свае абмежаванні, як ва ўсіх цэркваў, але яны ўсё роўна зьяўляюцца часткай хрысціянства. Да іх далучаліся багумілы і катары, хаця для іх была характэрная самаізаляцыя ад сьвету.

**** Гл. таксама разьдзел «Як ставіцца да працоўтваў?», а таксама месцы пра «прарочыя словы» і таму падобнае ў асноўным тэксьце на сайце Christuswege.net. Ня ўсе групы Новага Адкрыцця лічаць сябе канкурэнтамі царквы і таму не патрабуюць выхаду з царквы ці пераходу ў іншую канфэсію (той жа Лорбер). Некаторыя групы, наадварот, ставяцца да царквы крытычна, бо па сёньня ўспрымаюць асноўныя цэрквы як сваіх ганіцеляў.

в) Падыходы да вырашэння канфліктаў паміж цэрквамі ў экумэне.

Хрысціянства паўстае ва ўсёй сваёй паўнаце, калі кінуць погляд на экумэнічную разнастайнасьць цэркваў. Любы, хто прызнае хрысціянскім найменшую агульную роўніцу вядомых вучэнняў асноўных цэркваў, дае ў рукі людзям і цэрквам тое, што ім патрэбна для прасоўвання па шляху насцьпеўшага абнаўленьня шматграннага хрысціянскага руху ў духу раньняй царквы. Хрысціянне павінныя вучыцца адзін аднаго, не губляючы сваёй самабытнасьці. Умацаваньне адчуваньня згуртаванасьці сярод розных цэркваў не раўназначнае імкненьню ўніфікаваць хрысціянства. Зусім не пра гэтае вёў гаворку Хрыстос у сваім пасланьні сямі цэрквам Азіі. Ён ведаў, што ўсе людзі – розныя. Нават Яго алегорыя пра пастыра і адзіны статак не выключвае разнастайнасьці ў «статку». У канцы канцоў, Хрыстос і ёсць самы галоўны «пастыр». Ён – адзіны, хто мог бы арганізаваць непасрэднае зьліцьцё ўсіх цэркваў у адну правільным чынам. Каго б яшчэ сталі слухаць? Аднак некаторыя крокі ў гэтым напрамку можна рабіць ужо зараз. Далей гаворка пойдзе пра пытаньні, якія ў цяперашні час разглядаюцца кіраўніцтвам асноўных цэркваў як галоўныя перашкоды аб'яднаць. (Нямала людзей у цэрквах па-ранейшаму вельмі зацікаўленыя, каб гэтыя перашкоды захаваліся).

0. На Другім Ваціканскім саборы ў 1962 годзе намецліся некаторыя станоўчыя зрухі ў бок экумэнізму. Каталіцкая царква прызнала, што такія бачныя і ня бачныя элементы, як слова Божае, сапраўдная міласэрнасьць, надзея, любоў і дары Сьвятога Духа, а разам зь імі адкупленьне і «сьвятасьць» могуць існаваць і па-за каталіцызмам. Тым ня менш, каталіцкая царква па-ранейшаму лічыцца адзінай поўнай царквой.

1. Каталіцкая царква пярэчыць існаваньню бесьперапыннай «**суксэсіі**» (пераемнасьці) апосталаў у пратэстантаў, якая падтрымліваецца праз ускладаньне рук з часоў першых апосталаў і заснаваны на гэтай традыцыі рытуал узьвядзеньня ў сан біскупа ці сьвятара. Гэтыя дзьве канфэсіі знаходзяцца ў зусім не братэрскіх адносінах. Між тым, некаторыя эвангеліцкія цэрквы ўзьніклі пры ўдзеле адпаведных ландфюрстаў, якія перайшлі ў новую веру, прычым сярод нованаверных павінныя былі быць і каталіцкія сьвятары. Яны ў сваю чаргу ўдзельнічалі ў прызначэньні новых сьвятароў, выконваючы адпаведныя цырымоніі. Ускладаньне рук (для ацаленьня, дабраславеньня) цалкам дапускаецца Бібліяй. Нават пры наяўнасьці бесьперапыннасьці ланцужка, як яе разумеюць каталікі, але не прадпісвае Біблія, эвангеліцкія цэрквы ўсё яшчэ маглі б практыкаваць абрад ускладаньня рук безь вялікай шкоды для ўласнай рэпутацыі. Але калі б ім прыйшлося шукаць ва ўласных шэрагах ці па-за гэтымі шэрагамі патрэбнае зьявіна «бесьперапыннага ланцужка». то гэта магло б пахістаць самасьвядомасьць эвангеліцкіх цэркваў значна больш.

У той жа час гэта дало б магчымасць узаемнага прызнання таго, што сувязь са Святым Духам Хрыстовым, якая звычайна перадаецца праз ускладанне рук, можна наладзіць напрамую малітвай, прычым любому веруючаму. Зусім відавочна, што некаторыя людзі маюць нязвычайныя здольнасці лячыць ускладаннем рук, больш, чым некаторыя прысвечаныя, хаця самі яны ніколі не праходзілі праз царкоўны абрад прысвечэння. У далейшым пастар мог бы перадаваць Святога Духа іншым людзям клясычным чынам – ускладаннем рук. Падобна, і гэты варыянт чужы каталіцкай царкве. Але паколькі эвангеліцкая царква яго таксама не практыкавала, то ніводная зь іх ня мела б перавагі. Строга кажучы, каталіцкая царква магла б дапусціць такую магчымасць і толькі запырчыць, што звычайныя сродкі не дазваляюць праверыць нязменнасць уздзеяння Святога Духа пры такім падыходзе. Але тады ёй прыйшлося б ва ўсе часы мець пад рукой людзей, здольных адрозьніваць сапраўднае ўздзеянне Святога Духа ад уяўнага (такіх, як айцец Піо). У дадатак абмежаваны прышлося б накладваць і на існуючы каталіцкі абрад прысвечэння. А што рабіць з прысвечаным, калі ён якім-небудзь нядобрым учынкам зняславіў дзеянне Святога Духа? Ці здольны ён яшчэ перадаваць Святога Духа? На такія пытанні немагчыма адказаць без сур'ёзнага даследавання ці дапамогі людзей кштату айца Піо.

2. Пытанне пра пасаду апостала Пятра, г. зн. **Папы**, для каталіцкай царквы звязанае з канцэпцыяй яўнага і поўнага аб'яднання цэркваў пад яго кіраўніцтвам. Ісус даручыў Пятру «пасьвіць» Яго «ягнятаў» і «авечак» (Ян. 21). Пры гэтым Ісус давяраў яму ня іншых апосталаў і іх вучняў, але ўсіх хрысьціянаў, якія меліся на той час. Напрыклад, за старымі «сямяю цэрквамі ў Азіі» назіраў Ян, а ня Пётр, многія суполкі знаходзіліся ў распараджэнні Паўла і да т. п. Застаецца пытанне, што магло б мець на ўвазе даручэнне «пасьвіць» для пераемніка Пятра ў нашыя дні. Прадстаўнікі праваслаўных цэркваў некалькі год таму дávalі зразумець, што былі б згодныя на «пачэснае кіраўніцтва» Папы, не звязанае з прамымі ўладнымі паўнамоцтвамі, паводле прыкладу раньняй царквы, у якой рымскі біскуп быў прызнаны як першы сярод роўных. Такой магчымасці не выключалі нават некаторыя пратэстанцкія тэолёгі. У той час Ватыкан на гэта не пайшоў. Тым ня менш, папа ў далейшым заявіў, што іншыя цэрквы павінныя падумаць, якую, паводле іх меркавання, ролю ў аб'яднанні цэркваў павіннае адыгрываць папства. Развагі на гэтую тэму нікому б не пашкодзілі. Калі б цэрквы былі згуртаванымі арганізмам, яны канешне абралі б новага галаву.

3. Пратэстанцкія цэрквы ня хочуць мірыцца з тым, што каталіцкая царква не дазваляе **жанчынам насіць сан сьвятара**. Аднак, праваслаўныя цэрквы, часткі англіканскай і нават пратэстанцкай царквы некаторых краінаў самі сустракаюцца зь цяжкасцямі ў гэтай вобласці. Зь іншага боку, у каталіцкай царкве існуе царкоўная народная ініцыятыва «Мы – царква», якая таксама высоўвае гэтае патрабаванне. Як бы ні было важнае гэтае пытанне, незразумела, чаму ад яго павіннае залежаць аб'яднанне цэркваў. З такім патрабаваннем кожная царква павінная разабрацца сама, зыходзячы з узроўню сваёй сьведомасці. Ватыкан, прынамсі, у працэсе пошуку шляхоў да збліжэння не павінен адмаўляць права эвангеліцкіх цэркваў на ардынацыю жанчынаў. Непадабенства магло б стаць станоўчым стымулам для працы ў гэтым напрамку ў кожнай асобнай царкве. У Бібліі (у Паўла) можна знайсці сьведчанні, што мужчыны і жанчыны выконвалі ў суполцы традыцыйна склаўшыся і часткова разьдзельныя функцыі. Пытанне аб абмежаванні правоў жанчынаў увагуле не стаяла, бо ў той час апосталы ведалі і памяталі, якую важную ролю Марыя і іншыя жанчыны адыгралі падчас падзеяў на Пяцідзясятніцу. Фраза «Жонкі вашыя ў цэрквах няхай маўчаць», хутчэй за ўсё, мела ня той сэнс, які стаў укладацца ў яе ў будучыні, і ня мае адносінаў да сучасных жанчынаў. Ёсць сумненне, што гэта ўсе разумеюць аднолькава, таму застаецца аргументаваць, што ў спробах дасягнення царкоўнага адзінства сьвет не сышоўся клінам на гэтым пытанні. Тых, хто лічыць, што прывязка гэтага пытаньня да дыскусіі аб царкоўным адзінстве дапаможа хутчэй увесці ў практыку ардынацыю жанчынаў у царкве, можа спасцігнуць жорсткае расчараванне. Лепш разглядаць гэтыя дзьве тэмы паасобку. Калі аб'яднанне цэркваў стане амаль вырашаным пытаннем, стане відаць, якая з цэркваў самая перадавая.

4. **Пакланенне Дзеве Марыі** каталіцкай і праваслаўнай царквы адсутнічае ў пратэстантаў, аднак гэта, падобна ня лічыцца галоўным камнем спатыкнення на шляху да ўмацавання адзінства. 2-і Ватыканскі сабор таксама прызнаў, што ў літургіях могуць быць адрозьненні ў залежнасці ад духоўнага складу веруючых і што некаторыя адрозьненні маглі б спрыяць узаемнаму духоўнаму ўзбагачэнню. Вядома, што некаторыя эвангеліцкія цэрквы ў 50-60-е гады спрабавалі ўкараніць пэўныя формы пакланення Дзеве Марыі.

5. Зразумела, што **Царкоўнае права (Кодэкс кананічнага права)**, якое ў сваёй ранейшай форме дávalа магчымасць для мноства злоўжыванняў, зьяўляецца гарачай тэмай. Аднак традыцыйнае царкоўнае права каталікоў, якое згодна зь Бібліяй не зьяўляецца абавязковым, не павіннае лічыцца, як, напрыклад, у Эвангеліцкай царкве Германіі, камнем спатыкнення на шляху да аб'яднання

цэркваў. Няхай яно будзе справай адной царквы. Усякая царква як самадастатковая адзінка можа і ў некаторым сэнсе нават павінная мець уласны статут і ўласнае царкоўнае права, якім бы мудрагелістым яно ні здавалася. Унясенне змяненняў ва ўнутрыцаркоўныя правілы – гэта справа кожнай асобнай царквы, калі толькі яна не патрабуе, каб яе правілы безагаворачна выконваліся ўсімі. Нават калі хто-небудзь хацеў бы распачаць падобную дыскусію аб падпарадкаванні ўсіх аднаму, каталіцкая царква, хутчэй за ўсё, прапанавала б склікаць усеагульны царкоўны сабор, які прыняў бы ці падрыхтаваў новае царкоўнае права, як яна сама гэта зрабіла ў 1983 годзе, унёсшы ў свае прававыя палажэнні папраўкі, звязаныя з «тэалёгіяй дыялёгу са сьветам» 2-га Ватыканскага сабору 1962 года. Таму недарэчы прадстаўляць гэтую тэму як перашкоду яднанню.

6. Яшчэ адзін спрэчны момант – пытаньне **апраўданы чалавека перад Богам** праз справы і адкупіцельны подзвіг Ісуса Хрыста – можа лічыцца вырашаным з прычыны наяўнасьці сумесных заяваў каталіцкай і эвангеліцкай царквы па гэтым пытаньні.

Такім чынам, царквы, прытрымліваючыся духу экумэнізму, маглі б працягнуць збліжэньне, не засмучаючы Хрыста сваім адчужэньнем адна ад другой.*) Нягледзячы на гэтае, ужо сёньня адчуваецца наяўнасьць «усеагульнай царквы» ў духу Ісуса Хрыста, да якой належаць усе, хто ідзе за Ісусам Хрыстом сваім шляхам і імкнецца «выканаць волю Айца», да якой бы царквы ён ні належаў. Сярод іх таксама могуць апынуцца людзі, які не зьяўляюцца членамі ніводнай з царкваў ці рэлігійных суполак і няносяць фармальнага званьня хрысьціяніна. «Шляхі Хрыстовы» разьвіваюць гэтую тэму ў сувязі з царквамі. Нягледзячы на гэты досвед, некаторыя рухі працягваюць перасьледаваць мэту падобнага аб'яднаньня, яны не супярэчаць агульнай тэндэнцыі. Аднак імпульс да аб'яднаньня сапраўды павінен ісьці ад сэрца, фармальны подпіс пад дэкрэтамі нічога не дасць.

* (Хрост у Ярдане Янам Хрысьціцелем:: Зноска...).

Такія царквы, як каталіцкая, маглі б падхапіць імпульсы, якія зыходзяць, напрыклад, ад хрысьціянскіх пасланьняў праваслаўнай хрысьціянкі Васулы Райдэн у яе кнізе «Сапраўднае жыцьцё ў Богу», т.1. Каталіцкая царква расцэньвае такія кнігі як «прыватныя адкрыцьці» ([Інспірацыі](#)), яна ўжо не выступае супраць іх выданьня, крытычна іх разглядае і не сьпяшаецца з канчатковым меркаваньнем. Аднак часта зьмест такіх кніг выходзіць па-за рамкі інспірацыі, якая мае значэньне толькі для прыватнага жыцьця таго, да каго яна прыйшла. (Сьпіс літаратуры на гэтым вэб-сайце даецца толькі як дадатковая дапамога. Нашыя высновы ад яго не залежаць.)

Навошта патрэбная царква ці рэлігійная суполка?

Унутраную сувязь зь Ісусам Хрыстом, з Богам цалкам можна здабыць у індывідуальным парадку. Гэта самае галоўнае. Бог здольны сам уклацьці ў чалавека неабходныя жаданьні, асабліва, калі той умее заўважаць Яго тонкія намёкі.

Аднак існуе далейшы ўзровень гэтага яднаньня, які можа быць рэалізаваны толькі ў супольнасьці зь іншымі людзьмі. «Дзе двое альбо трое сабраныя ў імя Маё, там Я сярод іх» (Мат. 18,19-20). На ўвазе маецца менавіта тое, што сказана. У прынцыпе, такі кантакт магчымы і на адлегласьці, калі людзі загадзя дамовяцца аб часе, але такі спосаб цяжка асвоіць. Містык здольны перажыць падобнае яднаньне без усякай дамовы. І ўсё ж для большасьці гэта невыканальная задача. Чалавек не народжаны быць пустэльнікам.

Малітоўная суполка можа, напрыклад, ператварыцца ў пастаянна дзейнічаючы хатні гурток. Аднак, апроч таго, гэтую супольнасьць можна знайсці ў царкоўным прыходзе або якой-небудзь іншай рэлігійнай суполцы, абранай у адпаведнасьці зь індывідуальнымі схільнасьцямі. Хаця царквы любяць выпінаць сваю ролю і традыцыі ў адносінах да іншых царкваў перад прыхаджанамі, сутнасьці справы гэта не мяняе.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Інспірацыі і царква.

У Новым Запавеце пра прамыя інспірацыі некаторых вернікаў, а таксама пра дары Святога Духа гаворыцца як пра важны фактар, які характарызуе ўсё хрысціянства (гл. 1 Кор. 14,26; Мар. 16,17). Аднак шляхі, якія вядуць да інспірацыі, відавочна, былі нялёгкамі.

Апроч пяцідзясятнікаў верагоднасьць такіх прамых пасланьняў прызнаецца таксама каталіцкай царквой. Апошняя праводзіць адрозьненне паміж «усеагульным адкрыцьцём» для ўсіх празь Біблію, традыцыямі і прыматам царквы з аднаго боку і «асабістымі адкрыцьцямі» зь іншага боку. Асабістыя адкрыцьці, калі яны прыносяць карысьць для чалавека і яго непасрэднага акружэньня, часам прызнаюцца за адкрыцьці Святога Духа, хаця і не асабліва падтрымліваюцца. Царква рэагуе крытыкай асабліва ў тых выпадках, калі пасланьні Дзевы Марыі ці Хрыста датычацца ня толькі асабістых пытанняў, але зьвернутыя да ўсёй царквы ці чалавецтва ў цэлым. Пачынаючы з папы Паўла VI, царква афіцыйна не перашкаджае выданьню такіх твораў у падкантрольных ёй тыпаграфіях. Тым ня менш, спробы ўтойваньня такіх пасланьняў працягваюцца, як гэта здарылася з трэцім пасланьнем Фацімы. Царква лічыць за лепшае не сьпяшацца з вынясьнем канчатковага меркаваньня. Калі разабрацца, то *арт. 844 §3 Канона* дае права быць выслуханым і права на не прадуюзятая адносіны ўсім, у тым ліку рэлігійнай кангрэгацыі. *Арт. 220 Канона* забараняе наносіць неправамерную шкоду аўтарытэту каго б ні было (што можа адбыцца ў выпадку пасьпешлівага публічнага асуджэньня. Іншыя царквы не надаюць гэтай праблематыцы амаль ніякага значэньня або проста ня маюць сваёй уласнай дакладнай пазыцыі. Зь іншага боку, нямала падобных зьяваў адбываецца па-за сфэрай уплыву царкваў. У цэлым ствараецца ўражаньне, што Бог зацікаўлены ў тым, каб падобныя зьявы прымушалі людзей думаць, давалі ім прамыя веды і засьцерагалі іх ад няправільных крокаў. Аднак гэта цяжкі працэс вучэньня, які цягнецца ўсё жыцьцё, і перадумовамі для распаўсюджваньня такіх пасланьняў, у прынцыпе, зьяўляецца асаблівае пакліканьне, а таксама асаблівае яднаньне з Богам і адпаведная падрыхтоўка.

Першыя апосталы – людзі, якія дзякуючы атрыманаму дару маглі пастаяць за Хрыста, – згодна зь 1 Кор. 14,26 вучылі, што прамыя адкрыцьці і іх тлумачэньне таксама ёсьць частка кантакту з Богам. У 1 Кор. 12,4-7 гаворыцца: «Але кожнаму даецца выяўленьне Духа на карысьць». Згодна з 1 Кор. 12,28, ролю «прарокаў»* можна лічыць другараднай у параўнаньні з роляю апосталаў, на трэцяе месца пастаўленьня настаўнікі. У 1 Кор. 14 заўважаецца, што тыя, хто гаворыць на незнаёмай мове, навучаюць сябе, а прарокі навучаюць царкву. Людзі, якія мелі дар прароцтва, высока цаніліся, тым больш што ня ўсе апогалы маглі выконваць такія задачы (гл. Мац. 10,41).

Адрозныя прыкметы:

– У дадзеным выпадку гаворка ідзе ня столькі пра пытаньне, ці існуюць увогуле інспірацыі, якія не прылічваюцца ні да аўтасугестыі, ні да масавай сугестыі, ні да шызафрэніі і іншых псыхічных расстройстваў**. Той, хто без забабонаў вывучае гэтыя фэномэны ў хрысціянстве, хутка заўважыць, што такіх абмяжоўваючых і чыста псыхалёгічных спробаў тлумачэньня ў большасьці выпадкаў недастаткова. Толькі пасля такой высновы пачынаюцца сапраўды цікавыя пытаньні.

- У 1 Иоан. 4,1 рэкамэндуецца правяраць адпаведнасьць духаў ісьціне. Рабіць гэта варта з належнай асьцярожнасьцю і ўвагай. Зь Бібліі не вынікае аўтаматычна, што сьвятары могуць безапэляцыйна меркаваць пра адкрыцьці духу на падставе сваіх тэарэтычных багаслоўскіх выкладак. Вельмі нямногія людзі здольныя напрамую адрозьніваць, ад якога духа прыйшло тое ці іншае пасланьне. Таму ў *Мат. 7,15-20* даецца парада адрозьніваць дар паводле «пладоў», якія ён прыносіць. Калі яны вядуць да Хрыста, напрыклад, у выпадку так званых «паваротных падзеяў», за якімі ідуць станоўчыя зьмены ў жыцьцё або надыходзіць духоўнае ці фізычнае ацаленьне, наўрад ці было б правільна адкідаць іх як непраўдзівыя ці «ідучыя ад д'ябла», бо яны звычайна робяцца зь літасьці (гл. Ян. 15,5: «...Безь Мяне ня можаце рабіць нічога»). Калі ў выніку такіх падзеяў узьмацняецца любоў да Хрыста і блізкіх, гэта

таксама станоўчая прыкмета. Дастаткова прыгадаць засьцярогі пра меркаваньні ў *Мац. 7, 1; Мац. 23. 12, 24-30 і Дзеех апосталаў 5, 38-39*.

Асуджэньне ў выпадку сумненьняў супярэчыць ня толькі багаслоўскай маралі, але і сьвецкаму прынцыпу невінаватасьці.

- Яшчэ адной адрознай прыкметай можа служыць сьціпласць паводзінаў такіх людзей. Духа Божага можна пачуць толькі, калі паводзіць сябе «ціха». Пазнаньні ў вобласьці багаслоўя зусім не зьяўляюцца прыкметай, значна часцей выбар падаў на простых людзей (харызма простых людзей). Адукаваным яны даюцца, калі яны не надта высокай думкі аб сабе і не закасьнелі ў сваёй «праўдзе», гэта значыць, калі яны належаць да «ўбогіх духам» (гл. *Мац. 5, 3*). Напрыклад, садукеі – рацыяналісты і матэрыялісты – і фарысэі, большасьць якіх зайшлі ў тупік адносінаў да рэлігіі як рацыянальнай навукі, не адносіліся да «ўбогіх духам».

- «Каб вы з годнасьцю пражылі вашае жыцьцё як людзі і выконвалі свае паўсядзённыя абавязкі, але і адвялі належнае месца ў сваім жыцьці ўсемагутнаму Айцу» (са зьяўленьняў Божай Маці Гарабандальскай і іншых зьяўленьняў Дзевы Марыі).

- Напоўненьня любоўю паводзіны таксама зьяўляюцца ў адпаведнасьці з этыкай Ісуса такой прыкметай (гл., напрыклад, *Мацьвееў 7, 12*). Чалавек атрымлівае больш цесны кантакт са сваім духам, які стаіць па-над розумам, праз сувязь сябе з Хрыстом. І гэта адбываецца тым ясьней, чым больш ён жыве ў гармоніі з такімі боскімі якасьцямі, як любоў. Аднак, этыка ў гэтым выпадку ня значыць аўтаматычнага перайманьня абыходкавых традыцыйных паняцьцяў пра набожных людзей у адносінах, дапусьцім, адзеньня, хаджэньня ў царкву і іншага.

- да прыкладу, там, дзе нехта агрэсіўна распаўсюджваў бы недзе прачытаныя, хадавыя паклёпніцкія меркаваньні пра іншых хрысьціянаў, спасылаючыся на Хрыста і сеючы разлад, верагоднасьць таго, што гаворка не ідзе ні пра законную дзейнасьць, ні пра сапраўднае пасланьне Хрыста ці Сьвятога Духа, была б высокая.

- Апроч усяго іншага, пэўную ролю як прыкмета адыгрывае свабода ад зьнешняга духоўнага прыгнёту. Сьвяты Дух не зьвязаны чалавечай клясыфікацыяй і для поўнага праяўленьня мае патрэбу ў свабодзе. У *Дзеех апосталаў 5, 29* гаворыцца: «Трэба слухацца болей Бога, чым людзей», аднак гэта не зьяўляецца адмовай неабходнасьці духоўнай падтрымкі. Кожнаму пакаленьню ня трэба пачынаць сваё разьвіцьцё нанова.

- Хаця такія крытэрыі як «звышнатуральнасьць» і дасьледаваліся часта (да прыкладу, пабочныя зьявы ў некаторых выпадках так званнага «экстазу»: адсутнасьць рэфлексу мірганьня, зьмененая частата сэрцабіцьця, запавольваньне пульсу, падвышэньне крывянога ціску пры адсутнасьці якіх-небудзь маніпуляцыяў і прыкметаў наркатычнага ўздзеяньня ці той факт, што чалавек ня мог ведаць сказанага і да т.п.), гэта не зьяўляецца вырашаючым фактарам, бо Дух можа выкарыстоўваць таксама і «натуральныя» магчымасьці чалавека.

Існуе шмат розных формаў праяўленьня пасланьняў Духа. Напрыклад, «унутраны голас» («словы з сэрца») ў поўнай сьвядомасьці – які ня трэба блытаць з «шызафрэнічнымі» ці гіпнатычнымі зьявамі. На падставе досьведу становіцца ясна, што яны маюць іншы характар у параўнаньні з тэлепатычнымі зьявамі (гл. «Пра слова знутры», Выбранае зь Яханэса Тэнхардта і інш., Выдаўніцтва Лорбер). Стан трансу, пры якім сам чалавек як бы адыходзіць на другі плян, у такіх выпадках рэдка надыходзіць. Але нават калі гэта здараецца, належыць зьвярнуць увагу на зьвязаныя з гэтым абставіны (спосаб дасягненьня трансу, сувязь з Богам). Магчыма, гаворка ідзе толькі пра звычайны транс, г. зн. штучна выкліканае звужэньне сьвядомасьці, якое можа спарадзіць вельмі сумніўныя ў пляне духоўнасьці інспірацыі і якое адбірае сілы ў чалавека, што яго перажывае. Апроч таго, чалавек часам здольны ўспрыняць унутраныя здані, сьвятло ці ідэі, пераўтварыць іх у словы

і запісаць. Прамы запіс таксама сустракаецца, але, у адрозьненне ад сьпірытычнага сэнсу ці трансу сьвядомасьць пры гэтым не адключаецца.

Сьвяты Дух можа дзейнічаць ня толькі праз пасланьні і ня толькі ў выглядзе простаі мовы духоўнай крыніцы (: "..."). Думка, размова паміж людзьмі, твор ці кніга таксама могуць быць навеяныя крыніцай інспірацыяў, бо яна здольная накіроўваць творчую энэргію чалавека ў патрэбнае рэчышча.

*) Пра Сьвятога Духа больш падрабязна гаворыцца ў *Ян.3,8; Ян.14,26 і асноўнай частцы на вэб-сайце putichristovy.net, частка 1, разьдзел «Падзеі Пяцідзясятніцы»*. Пра прароцтвы ў сэнсе зданьў будучыні больш падрабязна гаворыцца ў асноўнай частцы на вэб-сайце putichristovy.net, частка 2, разьдзел «Як ставіцца да прароцтваў?».

Тут можна спаслацца на некаторыя месцы Старога Завету, дзе разглядаецца дзейнасьць прарокаў, хаця жыцьцёвыя ўмовы з тых часоў моцна зьмяніліся. (Прароцтва ў яго былым выглядзе ў часы Хрыста практычна сышло на нішто і ўзьнікла нанова – гл. *Ёіль 3,1-2; Амос 3,7-8*).

**) У некаторых выпадках таксама і людзі з сапраўднымі інспіратыўнымі здольнасьцямі могуць апынуцца ў стане, падобным да вядомых псыхічных парушэньняў, пры якім ім прыходзіцца весьці прымусовы ўнутраны дыялёг, ці пры якім яны на працягу доўгага часу ня ў стане адпраўляць зямныя патрэбы. Каб пазьбегнуць такіх эксцэсаў, разам з вышэйпрыгаданым пунктам гледжаньня варта зьвярнуць увагу і на наступныя зьнешнія перадумовы. дастатковы сон, дастаткова багатае вітамінам В харчаваньне, напрыклад, з ужываньнем вітаміну В, а гэта значыць, што трэба быць асьцярожным з постама і г. д. і ўсім, зь ім зьвязаным, калі няма дастатковага досьведу, ясны настрой на жаданую крыніцу (Хрыста), адмову ад занадта доўгіх паседжаньняў, якія ў стане прывесць да адхіленьняў і перабораў; дастатковасьць сілаў для звароту да зямной рэальнасьці пасля інтэнсіўных унутраных перажываньняў; самасьвядома засвойваць пачутае. Памочнікі, духоўныя спадарожнікі, тэрапэўты і да таго падобныя могуць у гэтых выпадках толькі тады паводзіць сябе мэтазгодна, калі ў іх ёсьць адпаведны досьвед і веды, да чаго належыць і прыняцьце ўсур'ёз ня толькі парушанага ў гэты момант стану, але і непарушанага асноўнага фэномэн.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Сем пятак.

Наступная здань спачатку расказвае пра пакланеньне Богу 24 «старцаў», «сем духаў перад тронам Божым» і «чатырох жывых істотаў», якія характарызуюць сьветабудову і розныя спрадвечныя якасьці. Далей гаворыцца, што толькі «ягня», якое мае зьнешнія прыкметы Хрыста, можа раскрыць кнігу за сямю пячаткамі (*гл. Адкр. 4 - 8, 1*). Дзеянне адбываецца на «небе», г. зн. адназначна на Божай тэрыторыі. Спачатку сэнс пячатка раскрываецца на ўзроўні, сілы якога перадаюцца сымбальмі чатырох коней рознай масьці ці чатырох коньнікаў. Зьмяненні, якія адбываюцца на гэтым пляне, які можна параўнаць з плянам маляўнічых сноў, уплываюць на тое, што адбываецца на Зямлі, але ўплыў гэты апасродкаваны.

Нягледзячы на тое, што характар гэтых частак Адкрыцьця ў першую чаргу накіраваны на разьвіцьцё псыхічнага пляну, у самым пачатку гаворыцца: «Пакажу табе, што мае быць пасля гэтага», гэта значыць, што будзе пасля сямі цэркваў. На гэтай падставе Р. Штайнер і Артур Шульц спрабуюць тлумачыць надыход новых «культураў сямі пячатка» на Зямлі, зьвязаных з ачышчэньнем адпаведных узроўняў сьвядомасьці. Напісаная ў Мэксыцы паводле хрысьціянскай інспірацыі «Кніга сапраўднага жыцьця» бачыць у 7 пячатках усю гісторыю ад часоў Каіна і Авеля да будучага канца сьвету.

Гэты тэкст дазваляе ўбачыць выразную сувязь зь фізычнай Зямлёй нашых дзён. Калі разглядаць яго так, як гэта робяць некаторыя незалежныя цэрквы, то ў чатырох першых пячатках можна разгледзець цьмяныя намёкі на дзьве сусьветныя вайны, наступную

раўнавагу страху паміж Усходам і Захадам, а таксама голад і эпідэміі. Відавочна, за імі павінныя ісьці перасьледаваньні паводле рэлігійных прыкметаў і катастрофы касьмічнага паходжаньня – падзеньне мэтэарытаў, землятруссы, нават зрушваньне зямной восі. Гл. таксама разьдзел «Сем апошніх пошасьцяў».

Паводле свайго грамадзкага пафасу і ваяўнічага характару сцэны шлюбу ў Кане і выгнаньня Ісусам гандляроў і мяняйлаў з храма, якія зьмешчаныя ў *Эвангельлі ад Яна* і якім прысьвечаныя адпаведныя разьдзелы першай часткі, таксама сугучныя вышэйпрыведзенаму разьдзелу.

Калі ў *5-м разьдзеле Эвангельля ад Яна* Ісус прадказваў, што душы тых, хто тварыў дабро і чыніў ліха, будуць адзеленыя адны ад другіх. то апісаньне падзеяў Адкрыцьця, дасягнуўшы шостага пячаткі, гаворыць пра «запячатаньне абраных ад дванаццаці каленаў» і «весялосьць абраных на небе».

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Сем трубаў.

Зьяўленьне сямі анёлаў з трубамі таксама адбываецца на «небе» (*Адкр. 8, 2 - 11, 19*). Узыходзячыя ўгору «малітвы сьвятых» і кінуты на Зямлю «жар з ахвярніка», а таксама самі трубы як інструмэнты, для ігры на якіх выкарыстоўваецца галава, а ня рукі, зьяўляюцца адлюстраваньнем больш высокага духоўнага пляну. Аналягічная сымболіка магла б, напрыклад, фігураваць у снах. Тут яна зьяўляецца зыходнай кропкай зьмяненняў, якія могуць ахапіць і зямную стыхію, растрывожыўшы сілы цемры.

Нягледзячы на яўна духоўную, нефізычную прыроду зьявы, некаторыя тлумачальнікі зрабілі новую спробу пабудаваць храналёгію зямных «трубных культураў». Знайсці адпаведнасьці ў сучаснай гісторыі ня так лёгка. Верагодна, выміраньне лясоў і атручваньне асяродзьдзя можна было б разглядаць у сувязі зь якасьцямі першай ці другой трубы. Пра трэцюю трубу неаднаразова заўважалася, што зорка, якая ўпала на траціну рэк і на крыніцы водаў, носіць імя «палын», што перакладаецца таксама як Чарнобыль. Чацьвёртая труба можа паказваць на разьмяшчэньне сузор'яў, якое назіралася ў сярэдзіне жніўня 1987 годак ў касьмічным трохкутніку ўсіх плянэтаў. У той час частка прыхільнікаў руху Нью-Эйдж без усялякай сувязі з апакаліпсісам, але памятаючы аб 144000 людзях – індзейскіх «воінах вясёлкі», мэдытавала над пачаткам новага этапу на шляху ў новую эпоху. (1991) Пятая труба – дым з калодзежу, жалезная саранча, пяць месяцаў пакутаў – нагадвае, прынамсі, зьнешне, вайну ў Пэрсідзкім заліве і знаходзіць працяг у шостага трубе. Сёмая труба ўводзіць у «Божы храм» пры суправаджэньні маланак і громаў, якія могуць мець унутранае, містычнае значэньне.

Пасьля сёмай трубы гучаць галасы, якія гавораць, што «царства сьвету зрабілася Царствам Госпада нашага». Прынамсі, на духоўным узроўні ўжо нешта вырашылася, але на зямлі справа яшчэ не даведзеная да заявяршэньня. Сілу «трубаў» можна параўнаць з энэргіяй «ператварэньня» (*Мац. 17 і адпаведны разьдзел асвнўнай першай часткі*) і вучэньняў аб ім, у тым ліку, Нагорнай казані (*Мац. 5-7*).

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

«Сем грамоў» і два прарокі.

Пасьля шостаі трубы «сем грамоў прамовілі галасамі сваімі», якія «запчаталі» Яна і не дазволілі яму запісаць пачутага. Пасьля гэтага ён «абмярае храм Божы». Зьяўляюцца два прарокі, іх забіваюць, пасьля ўваскрашаюць (гл. *Адкр. 10 і 11, 14*). Тут можна заўважыць падабенства з уваскрашэньнем Лазара ў Эвангельлі – гл. *разьдзел першай часткі і Ян. 11*.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Жанчына і цмок.

На ўсіх этапах падзеяў у іх удзельнічаюць як носьбіты духу, так і розныя супрацьстаячыя ім сілы. У тэксце выразней прадстаўлены то адзін бок, то іншы. Знак на небе – «жанчына, адзетая ў сонца; пад нагамі ў яе месяц, і на галаве ў яе вянок з дванаццаці зорак.» (Адкрыцьцё 12) без сумненьняў паказвае на «Сафію», маці неба ці сьвету, а не на зямную маці (гл. *таксама разьдзел «Падзеі Пяцідзясятніцы» ў першай частцы*). Яе меркаваная сувязь зь Дзэвай Марыяй ужо ўзгадвалася. Састарэўшы, Марыя жыла ў пячоры, у якой раней пакланяліся маці багоў Кібелі, і гэта сімбалічна. Яе «дзіцяці» ў Адкрыцьці – дзіця нябеснай істоты само павіннае лічыцца нябеснай істотай – належала накіроўваць людзей «жэзлом жалезным», г. зн. пастаянна заклікаць да шчырасьці ў сэрцы іх душы. Яно было «ўзятае» да Бога, г. зн. паміж яго дзеяньнямі і ўсяленскім Хрыстом была наладжаная пэўная сувязь. Гэтую сувязь можна перакласьці як «жалезны жэзл» – сымбаль ня толькі царскай улады, але і таго, хто «прысьвячае», а можна суаднесці і зь «нябесным войскам». Падрабязней пра гэтае гаворыцца ў разьдзеле «Сем апошніх пошасьцяў».

Тут прасочваецца сувязь з абмыцьцём ног і папярэднічаўшым яму памазаньнем у Віфаніі (гл. *разьдзел пра Хрыста і абмыцьцё ног, а таксама Эвангельле ад Яна 12, 13*), а таксама матыў новага нараджэньня на больш высокім узроўні разьвіцьця.

«Цмок з анёламі яго» выступае ў якасьці праціўніка. Міхаіл са сваімі анёламі перамагае цмока ў касмічнай бітве і скідае яго на зямлю. І зямля, і неба супрацьстаяць цмоку, абараняючы жанчыну.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Марскі зьвер зь сямю галовамі.

Астатнія дзьве сілы зла таксама зьяўляюцца ў гэтай здані. Спачатку тыя, што больш зьвязаныя з жаданьнямі і легкадумствам (Адкр. 13, 1-10; гл. *таксама разьдзел «Спакушэньні», Ян. 13, 1-10 і Мац. 4, 5-11*). Сем галоў далей у Адкрыцьці тлумачацца як «сем гор, на якіх сядзіць Вавілон, маці блудадзеек», а горы, у сваю чаргу, зьяўляюцца «сямю царамі». У Адкрыцьці тлумачыцца, што дзесяць рагоў – гэта «дзесяць цароў», якія маюць адны думкі і перададуць сваю ўладу зьверу.

З прычыны «сямі гор», нагдваючых Рым на сямі пагорках, некаторыя незалежныя хрысьціянскія цэрквы лічаць, што словы «Вавілон, маці блудадзеек» сказаныя пра папства. Аднак такая аналёгія ўяўляецца нацягнутай і, нягледзячы на праблематычную гісторыю каталіцкай царквы, недастаткова падмацаванай іншай сымболікай. У Адкрыцьці 18:11-23 выразна пакдкрэсьліваецца глябальная сувязь сьвету (гл. *разьдзел «Сем апошніх пошасьцяў» і канец Вавілона...»). «Вобраз» зьвера згодна з разьдзелам 14 «Адкрыцьця» можа быць неяк зьвязаны зь няправільнымі вобразамі (уяўленьнямі) Хрыста. Можа існаваць залежнасьць ад прыладаў мультымедыя, якая падчас падобнай да схільнасці ці культуры.*

Спакушаючую сілу гэтага «зверга» можна пераадолець за кошт сілы, апісанай у *разьдзеле першай часткі «Хвастаньне» (Іоан. 19,1)*.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Зьвер з двума рагамі зь зямлі.

Тут нам зьяўляецца сіла зла, арыентаваная на матэрыяльнае прыцягненьне (Адкр. 13, 11-18; гл. таксама разьдзел «Спакушэньні» і Мац. 4, 1-4).

Накладаньне знаку на лоб і рукі людзей, а таксама лічба 666 як умова здольнасьці да куплі-продажу яўна пачалі знаходзіць сваё адлюстраваньне ў сусьветных падзеях. Разьвіцьцё кампутарных сетак, плястыкавыя карткі, штрыхавыя коды, якія маюць абмежавальнік у выглядзе трох двайных лініяў, што значыць 666 на мове коду; выпрабаваньня ў Канадзе і Малайзіі прылады для асабовай ідэнтыфікацыі, якія счываюць меткі на лбу і руцэ чалавека; назва старога клірынгавага цэнтру ЕЭС «La bête» (Зьвер); міжнародны банкаўскі код 666 – усё гэта дэманструе, што людзі сьвядома, несьвядома і нават дзеля жарту могуць уводзіць у зварот пэўныя назвы. Біблейны «звер зь зямлі» – тое ж самае, што і Мамона ці «залатое цяля».

Намецілася і яшчэ адна, пакуль яшчэ не да канца ўстаяўшаяся тэндэнцыя: паглыбляючыся экалягічныя праблемы спачатку імкнуцца вырашаць малаэфэктыўнымі, чыста касмэтычнымі мэтадамі, а пасля, замест правядзеньня насцьпеўных дэмакратычных пераўтварэньняў, устанаўліваюць падманлівую тэхнакратычную экадыктатуру. Выразнае разуменьне сутнасьці гэтых мэханізмаў маніпуляцыі набліжае іх злом. Да гэтага працэсу мае адносіны сіла, якая прыгадвалася ў *разьдзеле пра увянчаньне царным вянкам, а таксама Ян. 2 - 3*.

Разьдзелы пра цмока і двух зьвярэй не вычэрпваюцца адлюстраваньнем у падзеях сучаснасьці. Дзеянне, як ужо было сказана, адбываецца ня толькі на фізычнай Зямлі. У чарговай здані 144000 адкупленых (Адкр. 14) зноў адна за другой зьяўляюцца істоты ці анёлы, якія зьбіраюць на Зямлі «жніво» зь дзвюх розных групаў людзей. Саюзнікі зьвера будуць кінутыя ў «чавільню гневу Божага», гэта значыць, пакінутыя сам-насам з наступствамі законаў прыроды. Дарэчы, варта заўважыць, што ў Адкрыцьці нідзе не гаворыцца пра «вечны праклён», але падкрэсьліваецца, што ўсе могуць знайсці дарогу да Бога, бо ў больш высокім сэнсе Ён усеахопны. *Гл. таксама Адкр. 22 і адпаведны разьдзел пра новую Зямлю ў дадзенай частцы*.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Сем апошніх пошасьцяў" і канец «Вавілона»; «Вяртаньне Хрыста»

Тыя, хто ўстаялі перад зьверам і яго вобразам, зьяўляюцца ў наступнай здані на ўзроўні, які характарызуецца як «шкляное мора, зьмяшанае з вагнём». З «храма на небе» зноў выходзяць сем анёлаў зь «сямю апошнімі пошасьцямі», якія яны выліваюць з «чараў гневу Божага» на Зямлю, ў мора, ў «рэкі і крыніцы водаў», на сонца, на «трон зьвера», у раку Эўфрат і «на паветра» (Откр. 15,5 - Откр. 21).

З аднаго боку, тут дзейнічае яшчэ больш высокі ўзровень сьвядомасьці. Зь іншага боку, вынікам можа быць толькі яшчэ больш глыбокае, экзыстэнцыяльнае ўзрыхленьне ўсіх стыхіяў Зямлі і бачных частак навакольнага сусьвету – пошасьцяў, атручваньняў, пакутаў, пажараў, цемры, «нячыстых духаў». У выніку – сусьветная катастрофа са зрухам мацярыкоў,

паніжэньнем узроўню сушы, паводкамі, падзеньнямі мэтэарытаў, у канцы якой адбываецца распад на тры часткі ці поўны крах матэрыялістычнай цывілізацыі Вавілона (*Адкр. 17 - 18,24*). Храналогічнае «вакно» для такіх падзеяў было адзначана раней момантам ускрыўця шостага пячаткі.

Цалкам верагодна, што гэтыя працэсы будуць працякаць значна большы пэрыяд часу. Тым ня менш, *разьвітальныя прамовы Ісуса (гл. Марк 13)* і многія прароцтвы, якія зьявіліся пасля апакаліпсіса Яна, аднадушна паказваюць, што вэктар далейшага руху будзе зададзены ў пэрыяд, блізкі да 2000 году. Навуковыя рэзультаты, значэньне якіх пакуль не зразуметае да канца, паказваюць у тым жа напрамку. Магутнае скарачэньне электрамагнітнага поля Зямлі, незвычайна высокая колькасьць вывяржэньняў вульканаў і землятрусаў, «асьвятленьне» сонца па-за залежнасьцю ад клясычных цыкляў сонечнай актыўнасьці, а таксама пік сонечнай актыўнасьці, які прыйшоўся на 2003 год, гаворыць пільным людзям пра набліжэньне нечага незвычайнага.

Калі адбудзецца моцны зрух магнітных палюсоў ці каляпс магнітнага поля і яго аднаўленьне з адваротнай накіраванасьцю, як гэта ўжо ня раз бывала ў гісторыі Зямлі, гэта пацягне за сабою геалагічны пераварот. Вынікам была б ня проста новая сытуацыя для чалавецтва, але пачатак новай эпохі ў гісторыі Зямлі. Калі «паясы Ван Алена» хаця б на час страцяць сваю функцыю аховы Зямлі ад часьцінак «касьмічнага пылу», прадказаныя прарокамі мэтэарытныя дажджы лёгка могуць стаць рэальнасьцю.

Многія сьведчаньні, аднак, паказваюць на тое, што вялікія разбурэньні, якіх баяцца некаторыя аўтары, ужо ня могуць ці не павінны адбыцца ні ў форме трэцяй ядзернай сусьветнай вайны, ні ў форме поўнай экалягічнай катастрофы, ні ў духу тэорыяў зруху палюсоў ці восі кручэньня Зямлі ў адносінах да касьмічнага фону. Многае пасьпела зьмяніцца ў аснове, на якой былі пабудаваныя такія прадказаньні.

У сувязі з тым, што апакаліптычныя працэсы, з аднаго боку, ідуць у богаўгодным напрамку, але, зь іншага боку, ідзе рэальнае маніпуляваньне многімі прыроднымі працэсамі, каб дагадзіць эгаістычнай частцы чалавецтва і яго «эліты», разам са станоўчым уплывам чалавека на Зямлі могуць адбыцца перамены абмежаванага маштабу, якія зрабяць **непазьбежнай астранамічную «перабудову» і запатрабуюць зьмяненьня складу думак і сьвядомасьці людзей.**

Нярэдка прадказваліся «антыхрысьціянскія» ўзурпатарскія спробы тых, хто хацеў бы захаваць сваю ўладу, а таксама скарачэньне да мінімуму і заняпад гэтых старых часоў з кульмінацыяй у форме трохдзённай цемры. Нельга адмахвацца ад пэрспэктывы такіх пераменаў як ад выдумкі.

У гэтай сувязі **Дзева Марыя, якая зьявілася ў Гарабандале, вынесла «вялікую засьцярогу», якая бязьлітасна дэманструе кожнаму чалавеку, што менавіта трэба пераадолець у сабе, – гл. Ян.16, 8; Адкр. 14, 6-10 – каб прабіцца да сьвятла (гл. Ян. 16, 13). Яе зьяўленьне зьвязваюць зь візуальнымі фэномэнамі ў нябёсах. На працягу году пасля зьяўленьня павінны быў адбыцца нейкі «вялікі цуд» (ацаленьне), а ў Гарабандале павінны быў захавацца «знак». Калі чалавецтва і пасля гэтага не перадумае, у далейшым адбудзецца «страшны суд» у выглядзе «маланкі зь неба» (гл. таксама Мац. 24, 27).** (*Франц Шпэкбахер «Гарабандаль», с.120...* Камэнтары да зьяўленьняў дзевы Марыі з каталіцкага пункту гледжаньня, якія ў мностве можна знайсці ў літаратуры, не павінныя засланяць думку, што прароцкія прадказаньні адносяцца да ўсяго чалавецтва). У такім выпадку трэба б было ўсё пераасэнсаваць. Рыхтавацца можна па-рознаму: напрыклад, апроч ачышчэньня ўласнага жыцьця маліцца пра ўзмацненьне (ачышчальнага і навучальнага) ўздзеяньня Сьвятога Духа.

У нядаўніх «пасланьнях» гаворыцца пра «нулявую зону», прайшоўшы якую, той, хто дасягнуў сталасьці, пагрузіцца на Зямлі ў духоўна-касьмічнае энэргетычнае поле, часам

памылкова называнае «фатонным кольцам», і зможа весьці фізычнае жыцьцё, карыстаючыся зь якасьцяў «целаў сьвятла» вышэйшых вымярэнняў (гл. разьдзелы «Уваскрашэньне» і «Царства міру»).

Прароцтвы таксама абяцаюць дапамогу ў выглядзе часовага «збавеньня ад ліхотаў» людзей, падрыхтаваных Хрыстом і Яго анёламі, папярэдняй эвакуацыі і іншай падтрымкі з боку паазямных сілаў. Адкуль чакаць дапамогі – гэта кожны павінен вырашыць сам на падставе свайго веравызнаньня ці сьветапогляду. Але паколькі і ў космасе існуюць сьвятло і цемра, з прычыны складанасьці падзеяў, якія адбываюцца, належыць прасіць Хрыста пра кіраўніцтва і **абапірацца на ўласную здольнасьць адрозьніваньня добра і зла, бо яна зьяўляецца тыпова зямным спосабам пошуку адзінства, які добра ўзаемадзейнічае з новымі праявамі вышэйшых сілаў.**

У гэтым разьдзеле гаворка ідзе ў асноўным пра апошні шанс пры прыняцьці рашэньня ўсімі людзьмі ў сваёй душы, ці хочучь яны і далей удзельнічаць у разьвіцьці аж да «царства міру», для якога Бог стварыў Зямлю. **На заканчэньне ўсіх гэтых падзеяў, нарэшце, адбываецца другое прышэсьце Хрыста** (Адкр. 19, далей Адкр. 12, Мац. 24:30; Дзеі 1:6-8). Ён зьяўляецца ня проста як звычайны зямны чалавек, але як сутнасьць усеабдымнай падзеі, набліжэньня «Неба Гасподняга» (і «Вышэйшага сьвету») і зямлі; як у духоўным (і душэўным), так і ў цялесным сэнсе. Тым ня менш, цалкам верагодна, што Хрыстос вернецца ў вобразе рэальнага чалавека, г. зн. не абмяжоўваючыся сіламі, якія будуць дзейнічаць празь Яго дзеля пераўтварэньня чалавецтва, як дапускаюць некаторыя сучасныя школы. Гэтая падзея прама ці ўскосна мае значэньне для ўсіх людзей, а ня толькі для хрысьціянаў. Вяртаньне Хрыста як сьведкі пры судзе Гасподнім прызнаецца і ў Каране. Таксама і на падставе прароцтваў іншых рэлігіяў можна зрабіць выснову пра тое, што іх прарокі таксама зноў будуць адыгрываць пэўную ролю і дапамогуць сваім прыхільнікам.

Карнага мысьленьня няма нават на гэтым этапе адкрыцьця. Хутчэй, ён выступае як частка лягічнай канцэпцыі, закліканай пакласьці пачатак чарговай ступені эвалюцыі жыцьця на Зямлі. Адчуваць гэты этап як сумесны пераход на больш высокую ступень, калі ўсе павінныя заняць правільнае месца ці ўзровень дзеля таго, каб ён адбыўся, – нялёгкая задача. **Чалавек, які па добрай волі прымае насьпелае абнаўленьне і чэрпае ў ім новую энэргію, хутчэй можа ўбачыць станоўчы бок таго, што адбываецца, не губляючы здольнасьці да спачуваньня пакутам сьвету. Той, хто не жадае прымаць новае, успрымае яго як нешта, што звалілася яму на галаву з вонкавага сьвету. У гэтым і складаецца сапраўдны сэнс «страшнага суду», якім ён бачыцца з апакаліпсісу. Чалавек карыстаецца вялікай свабодай у прыняцьці рашэньняў, але, як гэта звычайна бывае ў жыцьці, да пэўнага моманту рашэньне павіннае быць прынятае, бо яго адсутнасьць таксама будзе рашэньнем, а з кантэксту Адкрыцьця відаць, што справы тых, хто «цёплы», выглядаюць няважна (гл. разьдзел пра сем цэркваў са зноскамі). Падзяленьне духу на шляху да канчатковага адзінства складае сутнасьць апакаліпсіса.**

«Сёмая пошасьць» закончваецца воклічам зь неба «Збылося!», які аналягічны словам Хрыста на крыжы (гл. Ян. 19 і адпаведны разьдзел).

Празь містыку і духабачаньне сёньня можна ўведаць, як пакутуе і галосіць аб дапамозе Зямля, як яна рыхтуецца да «цяжкіх родаў». Укрыжаваньне і «магіла» як сымбаль пераходу да ўваскрашэньня маюць адносіны да ўсёй Зямлі, а іх вынікі выходзяць па-за рамкі зямнога жыцьця. Можна зрабіць выснову, што, падобна да таго, як пераход ад укрыжаваньня да ўваскрашэньня праз стан па той бок жыцьця і сьмерці сёньня складае непадзельны працэс, этапы «апошніх пошасьцяў» таксама могуць прайсьці без катастрофічнага «канца сьвету».

Паколькі «Адкрыцьцё» паказвае не на аўтаматычна паказваны фільм, а на шматузроўневае разьвіцьцё (гл. першы разьдзел «Адкрыцьця Яна»), цалкам магчыма, што сапраўднае разьвіцьцё зьнешніх падзеяў прасунулася значна далей, чым здаецца некаторым, хто

сканцэнтраваяўся на той ці іншай падрабязнасці, якая (яшчэ) не адбылася. У іншых вобласцях ужо ёсць дастаткова «пошасьцяў», якія ў сваёй шырокай форме ў «Адкрыцьці» нават і ня ўзгадваліся.

Невялікі дадатак: *Новыя кнігі Уладзіміра Меерэ пра мудрую сібірскую жанчыну Анастасію* (www.anastasia.ru) змяшчаюць унутранае веданьне таго, што старыя праграмы сусьветнай катастрофы паддаюцца зьмяненню. Мэта – прывесць сьвет у аптымальны стан з дапамогай людзей і ў сугуччы з Богам. Аднак гэта ня значыць, што ўсё можа працягвацца як раней. Замест распаўсюджваньня забабонаў пра такіх людзей цэрквы, напрыклад, маглі б знайсці карысныя моманты ў тым ці іншым творы, прычым пераймаць усё агулам зусім неабавязкова. «Шляхі Хрыстовы» – поўнасьцю незалежная праца і змяшчае самастойна зробленыя высновы. (putichristovy.net не нясе адказнасці за змест іншых вэб-сайтаў і не абавязкова падзяляе прадстаўленыя на іх меркаваньні.)

Пытаньне:

Ці хачу я, каб Ісус Хрыстос зноў зьявіўся яўна, як прарочана, ператвараючы жыцьцё людзей і сьвет?

[Малітва](#)

Сцэнары (нямецкія /ангельскія)

[Назад да зместу на гэтай старонцы](#)

(Сапраўднае) "тысячагадовае царства міру".

Пасьля «сямі пошасьцяў» ідзе касмічная здань выходзячага з адчыненага неба Хрыста, які названы «Верным і Праўдзівым», зь Яго апранутымі ў белае адзеньне «войскамі». На ўвазе маюцца ня сёньняшнія ілжэ-Ісусы. «Ілжэпрарок» (з няправільнымі ці аднабаковымі ўяўленьнямі аб Ісусе...) скінуты. Надышоўшае тысячагадовае царства (*Откр. 20, 1-6*) – гэта не імперыя. Грамадзкі «мэханізм», зьвязаны са зьнешнімі сіламі зла і іх праявамі, як раз падвяргаецца разбурэньню.

Тут таксама гаворыцца пра духоўны суд. Тут таксама трэба паправіць распаўсюджаны, уводзячы ў зман пераклад: «Адкрыцьцё» 20:4: «І ўгледзеў я троны і тых, што сядзелі на іх, якім дадзена было судзіць, і душы абезгалоўленых за сьведчаньне Ісуса і за слова Богае, якія не пакланіліся зьверу, ні вобразу ягонаму, і не прынялі кляйма на лоб свой і на руку сваю. Яны ажылі-і валадарылі з Хрыстом тысячу гадоў».

У сапраўднасьці ў тэксьце даслоўна гаворыцца «жылі», а не «ажылі» (гл. зноскі ў Бібліі Эльберфельда). Хаця ў выпадку з «душамі...» гэта і можа значыць «вяртаньне да жыцьця», але для тых, «не прынялі кляйма зьвера», таксама і далейшае жыцьцё на Зямлі. Гэта ня значыць, што апошнія павінныя спачатку памерці.

Гэты этап мае роднасную сувязь з уваскрэшэньнем Хрыста (*Ян. 20-21, гл. таксама адпаведны разьдзел*). Нават у тэксьце яно названае «першым уваскрэсьнем».

Але сілы зла яшчэ не разагнаныя бяз рэшты, яшчэ прадбачыцца работа па пераадоленні недасканаласьці асобных людзей, але рабіць яе цяпер непараўнальна лягчэй.

Праз «тысячу гадоў» сілы зла зноў аб'ядноўваюцца ў адзін кулак, каб ужо быць разагнанымі канчаткова (*Откр. 20, 7-10*). Гл. таксама наступны разьдзел.

[Назад да зместу на гэтай старонцы](#)

"Новае неба", "новая Зямля" і "новы Ерусалім".

Пасьля «Тысячагадовага Царства» надыйдзе апошні «судны дзень», які будзе датычыцца нават памёрлых. «Кнігі разгорнутыя былі» – незямныя летапісы ўсіх падзеяў, якія адбыліся ў жыцці, і «і іншая кніга... кніга жыцця», уласна мерка ацэнкі жыцця і этапа разьвіцця. Толькі пасьля таго, як спапяляючы вагонь паразіць нанова спакушаных, а сатана будзе ўкінуты ў «геену вогненную» – гл. *Адкр. 19, 19 – Адкр. 20, 3* у *Адкр. 20:11-15* – наблізіцца Новае Неба і Новая Зямля – *Адкр. 21-22*. Але ў якія тэрміны гэта адбудзецца – нікому не вядома.

Дэвіз Хрыста «вось твару ўсё новае» ня ведае выключэньняў (*Адкр. 21, 5*). Гэты «новы твор» роднасны нятленным вартасцям, якія і раней адкрываліся і ў вялікім, і ў малым. Таму тым, хто чакае апакаліптычных падзеяў у бліжэйшай будучыні, трэба дзейнічаць ужо сёньня.

У вобразе новага неба, якое стаіць у тэксце перад новай зямлёй і новым Ерусалімам, прасочваецца нешта падобнае на ўзьнясьненне ў касмічных маштабах. Гл. ўзьнясьненне ў Эвангельлі, *Лук. 24, Мар. 16* і *адпаведны разьдзел першай часткі*. Калі раней асноўны ўпор у апісаньні рабіўся на Зямлю, то цяпер значэньне таго, што адбываецца, аднолькава вялікае для бачнага і нябачнага «неба». Маецца на ўвазе ня вечнае нябеснае царства Божае – яно знаходзіцца па-за прастораю і часам і нязьменнае – але рукатворныя сьветы. Можа выявіцца, што маленькая плянэта Зямля ня толькі зьяўляецца ўсяго толькі «краінай космасу, якая разьвіваецца», але і выконвае, вырашаючы свае праблемы, вельмі спэцыфічную задачу. Паводле меркаваньня Лорбера і іншых мысьліцеляў, праблемнае спалучэньне вялікай ступені чалавечай свабоды з прывязанасьцю да матэрыяльнага сьвету можа выявіцца зусім неп тыповым для «населеных» сьветаў. Такімі ж нетыповымі могуць быць сілы зла, якія ў бачаньні Яна былі «скінутыя на Зямлю», а адтуль – у «возера вогненнае». Падобна як жыццёвы шлях Хрыста зрабіў узьдзеянне на многіх людзей, адпаведны шлях, пройдзены ў Хрысьце ўсім чалавецтвам, павінен зрабіць на яго новае, яшчэ больш магутнае ўзьдзеянне.

Абнаўленьне Зямлі і зьвязанае зь ім зьяўленьне «новага Ерусаліма», сыходзячага зь неба на Зямлю, можна параўнаць з падзеяй Пяцідзясятніцы (*гл. Дзеі апосталаў*), сыходжаньнем Сьвятога Духа ў касмічным маштабе. Гаворка не ідзе пра Ерусалім як геаграфічнае паняцьце. Абмен паміж Зямлёй і навакольным да яе космасам адбываецца на розных узроўнях.

«І нічога ўжо ня будзе праклятага...» У іншых перакладах сказана: ня будзе ночы і г. д. «а трон Бога і Ягняці будзе ў ім» (*Ян. 22, 3*). У выніку гэта значыць, што **сілы, якія нясуць зло і сьмерць, будуць пераможаныя, раскол сьвету спыніцца. Сьвет упершыню паўстане як усьвядомленае адзінае цэлае**, стан, які неаднаразова назіраўся ў зданях «набліжэньня да Бога», але да часу быў недасяжны. Слабым падабенствам гэтага стану – працэсу, калі **нейкая адна кропка ўнутранага сьвету чалавека напаўняе жыццём усе астатнія кропкі – зьяўляецца адчуваньне, якое можна перажыць, ідучы шляхам Хрыстовым, бо «ўсё ва ўсім»**. Бог сам па сабе ёсьць вышэйшае адзінства ўсяго існага.

Боскі правобраз сьветабудовы – Альфа – і новы твор з усімі істотамі, сьвядома аб'яднаўшыміся ў Богу, – узаемна перакрываюць адзін другі, працягваючы ў той жа час існаваць паасобку. Таму «канец» – гэта хутчэй новы пачатак, хаця пачатак усё ў сабе зьмяшчаў. Ужо зараз добра прыкметны напрамак разьвіцця, пры якім усё больш праяўляецца тэндэнцыя да ўзаемнага перакрываньня Альфы і Амегі нават у малых справах, нават у асобным чалавеку.

Пераклады на розныя мовы зусім ня значаць пункт гледжаньня на сытуацыю ў пэўных краінах.

Належыць таксама прыгадаць, што, паводле меркаваньня Р.Штайнера, падзеі «новай Зямлі» адпавядаюць адной з трох «рэінкарнацыяў Зямлі», паміж якімі пралягаюць гіганцкія пэрыяды

часу. Не ўдаючыся ў крытыку, належыць заўважыць, што апісаны характар «новай Зямлі» мае ў сваёй аснове ня рытм пераўвасабленьняў, які ў індуіскай касмалёгіі разьлічваўся для людзей, плянэтаў і ўсяго космасу, але зусім іншы працэс. Калі ўспрымаць яго ўсур'ёз, становіцца відаць, што ён, праходзячы празь вядомыя або меркаваныя стадыі станаўленьня і згасаньня, выходзіць на ўсё больш высокія «актавы» ці «віткі сьпіралі».

Перад досьведам, які назапашаны да цяперашняга часу, бляднее пункт гледжаньня некаторых багасловаў, якія ўспрымаюць апакаліпсіс толькі як перасьцерагальную прытчу, далёкую ад рэалізму.

Прытчы Хрыста ў Эвангельлі браліся з жыцьця людзей для падмацаваньня Яго доказаў. Пазьней, яшчэ падчас свайго зямнога жыцьця, Ісус у размове з апосталамі падкрэсьліваў, што гаворыць зь імі ўжо ня прытчамі, але адкрытым тэкстам. Адкрыцьцё не заснаванае на досьведзе чалавечага жыцьця. Нават там, дзе ў тэксьце зьмешчаныя намёкі, гаворка ідзе пра прамыя «адпаведнасьці», гэта значыць, на пэўным узроўні сьвядомасьці, даступным, напрыклад, духадасьледчыкам нашай эпохі накшталт Р. Штайнера, падзеі апакаліпсіса паўстаюць як «рэальна існуючыя». **Праўда і тое, што апакаліпсіс – гэта засьцярога. Ён нагадвае, што час пераходзіць ад бага-слоўя да бага-практыкі, пачынаць бачыць тое, што лунае ў паветры, і дэманстраваць прысутнасьць Божую ва ўсіх справах. Бог дзейнічае таксама і празь людзей – што ня мае нічога агульнага з самавольнымі чалавечымі дзеяньнямі: чалавек не павінен адыгрываць ролю Бога ці Апакаліпсіса. Чалавечае разьвіцьцё можа ісьці ўсё больш і больш у нагу з плянам Бога ў цэлым. У гэтым заключаецца праграма стварэньня.**

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Заклучны разьдзел: хрысьціянства.

Сапраўднае хрысьціянства заключаецца ў самастойным пошуку Ісуса Хрыста і ўнутранай сувязі зь цяперашнім Хрыстом. «Шукайце, і знойдзеце», уступайце зь Ім у сур'ёзны дыялёг, чэрпайце ў гэтым дыялёгу жаданьні, і яны пакажуць правільны шлях да яго разуменьня. Няхай гэты твор падбадзёрыць тых, хто ў гэтым зацікаўлены.

Яшчэ адзін шлях, супараўнальны з вышэйназваным «самым прамым» шляхам, заключаецца ў намацваньні спэцыфічных якасьцяў, якія былі ўласцьвівыя Ісусу Хрысту, і ўкараненьня іх усё больш і больш ва ўласнае жыцьцё. На іх дапамогуць засяродзіцца часткі тэксту, вылучаныя тлустым шрыфтам.

Гэтыя два розныя падыходы, якія маюць здольнасьць да нарошчваньня, маюць тое агульнае з Хрыстом, што, як і Ён, знаходзяцца па-за супрацьпастаўленьнямі (дыхатаміямі) гэтага сьвету. Хрыстос ня проста злучае два бакі адной рэчы. Намечаныя Ім пазыцыі заўсёды адкрываюць «трэці шлях», які, пралягаючы на зусім іншым узроўні, здольны ўбіраць у сябе ўсё вартаснае і плённае і ператвараць усё застылае. *Гл. таксама таблицу ў канцы.*

З асобных разгледжаных прыкметаў выцякаюць высновы для сёньняшніх грамадзкіх канфліктаў паміж ранейшымі і новымі плынямі. Многія групы маюць што сказаць, гавораць правільныя рэчы хаця б па адным пытаньні, у той час, як іншыя групы, што затрымаліся на ўзроўні старых супярэчнасьцяў паміж правымі і левымі, гэтага ня ўлічваюць. Канфлікт паміж старым і новым ня зьнікне, прынамсі, у агляднай будучыні. Аднак месца жорсткіх фронтаў зь іх уяўным супрацьпастаўленьнем займе дыялёг, і лініі канфлікту прыйдуць у норму; напрыклад, можна служыць Богу ці ўспрымаць грошы як свайго Бога. Патрэбныя людзі, здольныя сумесна

ажыцьцяўляць новыя праекты, стануць лягчэй знаходзіць адзін аднаго, не рызыкуючы ўпасьці ў аднадумства. Астатнія перагрупуюцца.

Больш падрабязны разгляд гэтага трактату, які выходзіць па-за рамкі простага вывучэньня, у залежнасьці ад індывідуальнай настойлівасьці і разьвітасьці, можа прыняць характар практычных заняткаў, няхай нават некаторыя найбольш важныя аспекты раскіданыя па тэксьце і не паўтараюцца ў кожным разьдзеле.

Такі падыход да вывучэньня дазваляе пераадолець звычку многіх багаслоўскіх і іншых плыняў думкі «выкарыстоўваць» Хрыста для сваіх поглядаў, споўненых добрых намераў, але аднабаковых. Яны выдзяляюць тыя месцы, якія ім асабліва падыходзяць, а іншыя аб'яўляюць неістотнымі, інтэрпрэтуюць па-свойму або проста ігнаруюць. Яшчэ аўтары Эвангельляў у першыя стагодзьдзі нашай эры часткова прызнавалі, што шматбаковасьць Хрыста лягчэй зразумець, абапіраючыся на розныя крыніцы. Яны не былі настолькі неразумныя, каб не заўважаць уласьцівай гэтым крыніцам розьніцы поглядаў. Сучасныя багасловы, наадварот, палічылі вялікім адкрыцьцём той факт, што ў дайшоўшых да нас Эвангельях можна знайсці розныя крыніцы з рознымі пунктамі гледжаньня. Яны бралі, напрыклад, «крыніцу А» і адразу лягічна павязвалі яе са сваімі пытаннямі і адказамі на іх, намагаючыся высветліць, хто з аўтараў «меў рацыю». Цяпер відаць, што ўсе аўтары па-свойму «мелі рацыю» і толькі часам праяўлялі суб'ектыўнасьць. Экумэнічны рух мог бы пачарпнуць з гэтай высновы новыя імпульсы да разьвіцьця.

Людзі, якія адносяць сябе да іншай рэлігіі ці сьветапогляду, не цікавяцца ні закарэлым царкоўным, ні спрошчаным хрысьціянскім падыходам, але ахвотна даведаліся б аб нечым карысным і, канешне, таксама могуць атрымаць выгаду ад гэтага твору. Яго аўтар сам такім жа чынам вывучаў і навучыўся шанаваць іншыя вобласьці ведаў. Некаторыя прадстаўнікі іншых рэлігіяў заўважаюць у дзейнасьці Хрыста аспекты, якія цяжка патлумачыць з матэрыялістычных пазыцыяў, хутчэй, чым некаторыя гістарычна і крытычна арыентаваныя тэолягі. Гэта павіннае прымусіць апошніх задумацца.

Апроч усяго іншага, **ніводная з рэлігійных суполак «хрысьціянства» не мае эксклюзіўнага права на Хрыста.** Яго падыход дае людзям энэргію для аб'яднаньня без страты індывідуальнасьці – энэргію любові, глыбокае і сур'ёзнае імкненьне да разуменьня, гармонію. Ён не прыбірае адрозьненняў, але клапатліва ахоўвае індывідуальнасьць таго, што паддаецца аб'яднаньню, і выяўляе тое, што аб'яднаць сапраўды немагчыма. Гэтая сіла Хрыстова, спрыяючая канвэргенцыі і збліжэньню розных рухаў, была недаступная многім хрысьціянам сьвету. У інтарэсах выратаваньня Зямлі хрысьціянам час прынцыпова пераасэнсаваць уласныя задачы, зразумела, калі яны і далей хочуць лічыцца хрысьціянамі.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Табліца: Хрысьціянская пазіцыя – «у сьвеце, але не ад гэтага сьвету», «трэці шлях»

Хто ўспрымае Ісуса ў якасьці **прыклада** і дапамогі ў барацьбе з уласнымі недасканаласцямі і вывучэнні больш перспектыўных уласцівасьцяў (гл. старонкі "[...вылячэнне](#)", "[...этыка](#)" і "[...апрацоўка...](#)"), можна спачатку разгледзець

- праўдзівая здзелка з самім сабой і толькі на гэтай аснове думаць пра іншае, (а не праецыраваць усё на іншых), *гл. верш 5.3 "Дабрашчасныя ёсць ўбогія духам"*;
- стаяць на поглядах сумленьня і ўсё ж "выйсці за свае межы" (а не проста выцясніць усё), *гл. верш 5.5 і 5.9 ...*;
- звярніце ўвагу на тое, што ён/яна таксама і для іншых разглядаецца ў сэнсе душы, хоць уласныя інтарэсы могуць быць неабходнай умовай для таго, каб дапамагчы іншым (*гл. верш 5.7*);
- шукаць праз Бога жывога Духа, нават калі знешнія формы могуць быць карыснымі, (а не простымі, даўно замацаванымі формамі), *гл. верш 6.5-8... і Іаан. 4.21-24*;

- быць (рэлігіёзным) і паводзіць сябе адпаведным чынам, (а не проста здавацца такім), *гл. верш 5.8;*
- асмельваюцца жыць у адпаведнасці з новымі вынікамі, нават калі іншыя паводзіны могуць спатрэбіцца ў дачыненні да меркаванняў (замест таго, каб проста быць у курсе таго, што нешта з'яўляецца верным у гэтым свеце), *гл. верш 5.15;*
- нягледзячы на новыя вынікі, сціпла граць сваю ролю (замест таго, каб стаць славалюбным), *гл. верш 5.19 і Лук. 9.*

Калі чалавек, павярнуўшыся такім чынам у бок любові і мудрасьці, перастане перашкаджаць сам сабе, ён ці яна высветліць, што хрысьціянства ня проста вобраз жыцця, але і сапраўды духоўны шлях. На гэтым шляху існуе магчымасьць успрымання Хрыста як нейкага компаса, які дазваляе здабыць новую раўнавагу замест блуканьня па кружных сыцежках.

Табліца

<p>Не растварацца ў справах зьнешняга сьвету</p> <p>Але актыўна займацца імі</p>	<p>- ня ўходзіць у сябе поўнасьцю</p> <p>- і знаходзіць апірышча ўва ўнутраным свеце.</p>
<p>Замест марных роздумаў</p> <p>Разглядаць пытаньні, праблемы і сумненні</p>	<p>- ці мэдытацыі ўпустую</p> <p>- у стане ўсьвядомленага мэдытатыўнага пошуку (<i>«Спакой у пустыні», асноўны разьдзел</i>)</p>
<p>Шукаць «зьнешняга Бога»</p>	<p>- і фармаваць яго ўнутраны вобраз (<i>«Аб хросьце ў Ярдане...», асноўны разьдзел</i>)</p>
<p>Бачыць сьляды нязьменнай натуры Творцы</p>	<p>- у зьменлівым (свабодным) жыцьці</p>
<p>Вывучаць заканамернасьці зьнешняга сьвету</p>	<p>- і, карыстаючыся імі, намацаць схаваны за імі сусьветны парадак</p>
<p>Не аддаваць сябе волі інстынктаў</p> <p>Інтэграваць энэргію інстынктаў</p>	<p>- але і не заганыць іх усярэдзіну</p> <p>- і пераводзіць яе ў іншую форму</p>
<p>Выкарыстоўваць час, прастору і абставіны, шукаць гармонію</p>	<p>- захоўваючы асабістую ад іх незалежнасьць (<i>«Уваскрашэньне Лазара», асноўны разьдзел</i>)</p>
<p>Працаваць у зьнешнім свеце</p>	<p>- і маліцца пра сябе (<i>правіла бэнэдыктынцаў "ora et labora"</i>)</p>
<p>Імкнуцца да разуменьня станоўчага ўкладу іншых (актыўная талерантнасьць)</p>	<p>- і разьвівацца, зыходзячы з уласнай веры.</p>
<p>Успрымаць усур'ёз рацыянальна-аналітычнае</p>	<p>- і «містычна»-сынтэтычнае паўшар'е мозга ці сувязь паміж імі</p>
<p>Усьведамляць суб'ектыўнасьць успрымання</p>	<p>- і, тым ня менш, шукаць розныя ісьціны, схаваныя за суб'ектыўнымі падыходамі.</p>
<p>Атрымліваць урокі з (канструктыўных) традыцыяў</p>	<p>- і карыстацца імі для абуджэньня духоўнага жыцця ў сабе</p>
<p>Выконваць падрыхтоўчыя практыкаваньні</p>	<p>- і прымаць літасьць (<i>хрысьціянская містыка, Exerzitien, ...</i>)</p>
<p>Асабіста мець лучнасьць з Богам</p>	<p>- і, карыстаючыся Яго энэргіяй,</p>

Любіць блізкіх	- як і сябе самога
Захоўваць цвярозасьць розуму	- і глядзець за межы яго абмежаваньяў
Не растварацца ў цэлым Але заставацца часткай цэлага	- не рабіць эга больш жорсткім - як яго сьвядломая клетка
Шанаваць цела і матэрыяльны сьвет як інструмэнт	- і расьці душой і духам
Прымаць паўнату і адказнасьць	- прайшоўшы «вузкую брамаю»
Змагацца за верныя рашэньні зямной сьвядомасьці	- і зьвяраць іх з Божым плянам на іншым узроўні
Перадаваць веды іншым	- і самому наладжвацца на ўспрыманьне таго, што вартае ўвагі
Зьмяняць у грамадстве ці асяродзьдзі тое,	- што ўжо зьмянілася да лепшага ўсярэдзіне
Суперажываць пакутам сьвету	- і радавацца кіраўніцтву Божаму
Быць часткай духоўнай суполкі	- і імкнуцца да Бога індывідуальна
Шанаваць разнастайнасьць народаў	- і ўзрошчваць агульначалавечы пачатак ва ўсіх людзях

...Такім чынам, шлях Хрыста паўстае як трэці шлях, які праходзіць па той бок бачных супярэчнасьцяў сьвету – шлях, які вядзе да паўнаватаснага жыцьця і да сапраўднай душэўнай свабоды ў Госпадзе. Гл. вылучаныя тлустым шрыфтам месцы асноўнага разьдзела, а таксама Ян. 17 і «Апакрыфічныя Эвангельлі з Наг Хамадзі» – Эвангелье ад Тамаша 22. **Гэта не нерашучасць – супрацьлегласці разглядаюцца ў якасці праблемы, і, такім чынам, няма "імгненнага задавальнення патрабаваньняў праз мнагаслоўныя размовы"**. (Лепш часам праяўляць нерашучасць да гэтага часу альбо цалкам прытрымлівацца тэмы або зрабіць выбар на карысьць аднаго з двух – у веданні, што хтосьці можа так жа добра вырашаць за іншых.) **Замест гэтага ёсць трэці спосаб думаць аб пошуку пазіцыі больш высокага ўзроўню, акрамя двух супрацьлегласцяў, знаходжаньня новых, свабодных высноў (пастулатаў, сьвярджэньняў, тэзісаў, рашэньняў), якія вырашаюць канкрэтную праблему. Калі вы вырашыце ўраўнаважыць жыцьцё, вы зможаце мець больш прыбытку ад далейшых крокаў Ісуса, апісаных ў Евангеллях або ў гісторыі (Пяцідзсятніцы) пры паглыбленні ў іх. Гэта здольнасць людзей усё больш і больш хаваецца за з'яўленьнем у свеце "сапраўднага святла" Бога – Іаан 1:9 – а яго набліжэньне з'яўляецца адпраўным пунктам, а таксама мэтай гэтага балансаваньня. (гл. наш асноўны тэкст, частку 1).**

Між тым, што закладзенае ў Эвангеллях, і тым, што знаходзіць сваё выражэньне ў больш буйным маштабе ў Адкрыцьці Яна, існуе сувязь. Падрабязней пра гэтае гл. Асноўны разьдзел, частка 2.

[Назад да зместу на гэтай старонцы](#)

нямецкі / ангельскі: Table: "Archetypes" (models, symbols) from the earliest history -elucidated by the bible- to Jesus, and to the future.

Частка 3: іншыя тэмы

Малітва аб міры, жыцці і зямлі.

Яна пабудавая так, што першая яе частка стварае неабходны для дзейнай малітвы настрой без дадатковых тлумачэнняў. Малітву можна змяняць у адпаведнасці з уласнымі адчуваннямі. У трэцяй частцы на Богае рашэнне можна перадаць свае ўласныя праблемы. Маліцца належыць павольна, уключыўшы ўяўленне на поўную сілу.

Госпадзе, мая першакрыніца, мая дапамога і мая надзея.
У адзінстве зь Ісусам Хрыстом дзякую Табе за ўсё, што ідзе ад Цябе.
Даруй мяне за тое, што аддала мяне ад Цябе.
Прашу Цябе, няхай Твой Дух творцы ўвайдзе ў мяне ў гэты момант спакою.

Накіруй мяне, каб я не пашкодзіў іншым на шляху да Цябе.
Вядзі мяне, каб я дапамагаў іншым, як заповедана Табою.
Захавай мяне на маім шляху*.

Натхні людзей, каб пакінулі яны рашэнні пра жыццё і сьмерць у Тваіх руках**.
Дапамажы тым, хто працуе на карысць Твайго стварэння***.
Прывядзі гэты сьвет да прарыву ў абяцаны Табой новы час.****

* Сюды можна ўключаць іншых людзей.

** Дэталі можна ўставіць сюды або прапрацаваць іх падчас мэдытатыўнага сузірання. Такімі дэталямі могуць быць пасылы кшталту «спыненьне раскручвання спіралі гвалту і гвалту ў адказ», «ліквідацыя глебы для гвалту за кошт своечасовага вырашэння праблемаў», «прыняцьце толькі такіх мераў бяспекі, якія не пазбаўляюць грамадзянаў правоў чалавека», «дыялёг паміж людзьмі добрай волі, якія належаць да розных веравызнанняў» і г. д. ... *Мацьвее 5:9; 26:52. Заявы цэркваў на ангельскай мове.*

*** Змучаная прырода галосіць аб дапамозе. Сапраўды прыйшоў час прасіць Бога ці Хрыста аб абароне ад разгневаных сілаў прыродыю Аднак маленькі гэтыя ня могуць падмяніць неабходнасці змяніць адносіны людзей да Богага стварэння.

**** *Лука 11,2; 21,31; Адкрыццё 11,16; гл. таксама Войча наш, Мацьвее 6, 7-15.*

Сьвятыя пісанні розных рэлігіяў – Біблія, Каран, Зэнд Авеста і Бхагавадгіта – першапачаткова падкрэслівалі важнасць унутранай барацьбы чалавека з уласнымі адмоўнымі бакамі, а ня зьнешніх войнаў. У далейшым людзі перасталі гэта заўважаць або сталі разумець у скажоным сэнсе. Аднак сёння існуюць рухі, якія супрацьстаяць упадку вартасцяў ва ўмовах эгаістычнай цывілізацыі, якія засноўваюцца на выцякаючым з гэтых палажэнняў Сьвятых пісаньняў этычным адзінстве ўсіх рэлігіяў. Пры гэтым рэлігіі захоўваюць свае адрозьненні.

Гл. Марка 12:30 і Другі закон 6,4.5. Малітва адносіцца да глыбока адчутай веры ў рэалізацыю – паводле волі Божай – і ўдзячнасці. Словы Хрыста, перададзеныя ў Яна 16:23, ўключалі ў старых арамейскіх тэкстах дадаткова «...няхай адказ акружае цябе» (гл. Ніл Дуэлас-Клётц, *Малітвы Космасу. Роздумы над арамейскімі словамі Хрыста.*). Маліцца, жыць і дзейнічаць у адным і тым жа «духу» – усё гэта ідзе разам. Новыя пункты погляду гэтай старонкі не супярэчаць разнастайным малітвам цэркваў. Гл. таксама Малітву Гасподню зь месцамі зь Бібліі і г. д. наконт малітвы. Бог можа раздаваць любоў, якая аддаецца Яму, ва ўсіх цэрквах.

[Назад да зместу на гэтай старонцы](#)

Асновы этычных вартасцяў.

Ісус Хрыстос імкнуўся да таго, каб мера этычных і маральных паводзінаў была ў кожнага чалавека ўсярэдзіне, а не дыктавалася прымусам звонку, заканадаўчымі нормаў ці звычаямі. Яе немагчыма «ўбіць» звонку, яна набываецца толькі ў выніку рэалізацыі ў жыцці «любаві да Бога і да блізкага як да самога сябе». «Палюбеце адзін аднаго» (Ян. 13, 34) – вось тая сіла, якая дазваляе дзейнічаць у адпаведнасці з сапраўдным сумленьнем. Любоў да Бога адкрывае чалавеку вочы на вышэйшыя мэты. Калі асобныя людзі, пары ці групы людзей практыкуюць гэтую ўнівэрсальную любоў, становіцца відаць розніца. Чым мацней яна ўва ўсіх людзях, тым неістотней становяцца падрабязныя зьнешнія інструкцыі.

Тым ня менш, сутнасьць такіх інструкцыяў, як яна выкладзеная ў «10 заветах», сама па сабе не старэе, але лішні раз пацвярджаецца. Іх дэталі мяняюцца пад уплывам культурнага разьвіцьця, але аснова не мяняецца. Аб гэтым гаворыць ужо гісторыя Майсея, якому спачатку была дадзеная этыка больш высокай формы і якому прыйшлося яе перадаваць пакуль яшчэ ня сталаму народу ўва спрошчаным варыянце. Этычныя асновы практычна аднолькавыя ў хрысьціянстве, юдэйстве і ісламе. Падабенствы выяўляюцца амаль ва ўсіх астатніх рэлігіях, што была выказана ў Дэкларацыі парлямэнту рэлігіяў сьвету пра сусьветную этыку (гл. нашу старонку са спасылкамі - *наши новые немецкие*). Нават сыстэма этыкі, якая сябе разглядае як “нерэлігійная” ці гуманістычная, паказвае сувязь з вартасьцямі рэлігійных культураў. У прынцыпе, галоўны зьмест этыкі заключаецца ў тым, каб праяўляць такія ж адносіны да іншых, якія хацелася б убачыць зь іх боку, не рабіць людзям шкоды і імкнуцца да аказаньня дапамогі. Гэта важны момант лёсу, бо «Што пасее чалавек, тое і сажне» (Гал. 6.7; 2.Кар. 9.6). Гэта неабходна ў якасці мінімальнага патрабаваньня для выжываньня ў грамадстве, якое развіваецца. Ён зьяўляецца галоўным крытэрыем дачынення да новага часу, пра які ў **малітве «Войча наш»** гаворыцца: «Хай прыйдзе Царства Тваё» (Мац. 6), а ў Нагорнай казані сказана: «лагодныя... ўспадкуюць зямлю».

У шырокім сэнсе з гэтага выцякаюць жыццёва важныя аспекты для самых розных сфэраў чалавечага быцьця. Этыку Нагорнай казані ў некаторых хрысьціянскіх колах лічаць «этыкай перакананьня», якую немагчыма дастасаваць непасрэдна. Зь яе сапраўды не вынікаюць прамыя ўказаньні да дзеяньня, якімі можна было б кіравацца, напрыклад, у вырашэньні палітычных праблемаў. Аднак яе цалкам можна выкарыстоўваць як арыентыр. Пабудаваная на чалавечым разуменьні «этыка адказнасьці» зыходзіць з таго, што кожны асобны чалавек у сваім прыватным жыцці прытрымліваецца «этыкі перакананьня», і ўсё ж такі паўсюдна прыводзіць да прыняцьця рашэньняў, якія маюць у грамадзкім жыцці зваротны эфэкт. Таму нельга аўтаматычна дапускаць, што Хрыстос прыняў бы ў аналягічнай сытуацыі дакладна такое самае рашэньне. Кожны сам адказвае за свой удзел у тым, што адбываецца, і ня можа апраўдваць яго чужымі памылкамі. Прызнаньне віны ўсяго за адным бокам, якое часта мае месца ў судовых разборах, у такіх справах не заўсёды справядлівае. І групы людзей, робячы ціск, ствараючы станоўчы або адмоўны прыклад для перайманьня, нясуць калектыўную адказнасьць. Усім, такім чынам, патрэбен пэўны этычны кодэкс (падобна да статуту некаторых прафэсійных арганізацыяў). Апроч індыўідуальных этычных нормаў існуе патрэба ў «структурнай этыцы» грамадства або яго частак. Яе немагчыма замяніць аднымі законамі, якія пакідаюць шмат месца для адвольнага тлумачэньня.

Табліца

Майсеевы заветы (2-я кніга Майсеева - Выхад 20)	<u>Этыка ў Каране</u>	<u>«Этыка сьвету»</u>
--	------------------------------	------------------------------

<p>1. Я Гасподзь, Бог твой... Хай ня будзе ў цябе іншых багоў перад абліччам Маім. (Не рабі сабе куміра...)</p> <p>2. Не вымаўляй імя Госпада, Бога твайго, марна, бо Гасподзь не пакіне без пакараньня таго, хто вымаўляе імя Яго марна.</p>	<p>Не пакланяйся разам з Аллагам іншаму богу ... (сура 17,22*)</p>	<p>Лучнасьць у рамках «этыкі сьвету» не закранала ўяўленьняў аб Богу розных рэлігіяў. Часткова з прычыны будыстаў, усе прыйшлі да агульнага меркаваньня – прызнаньня нейкай «вышэйшай рэальнасьці», гэта значыць, нечага, што стаіць па той бок матэрыяльнай рэальнасьці.</p>
<p>3. Памятай дзень суботні, каб сьвяціць яго.</p>	<p>... Калі заклікаюць на намаз у пятнічны дзень, то накіроўвайцеся да памінаньня Аллага і пакіньце гандаль... (сура 62,9*)</p>	
<p>4. Шануй бацьку твайго і маці тваю, каб падоўжыліся дні твае на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе.</p>	<p>Рабі дабро бацькам... зьвяртайся да іх з павагай... і раздавай належнае сваякам... (сура 17,23-26*).</p>	
<p>5. Не забівай.</p>	<p>Не забівайце душу, забіваць якую Аллаг забараніў... (сурь 17,33 и 5,32*).</p>	<p>Прыхільнасьць да культуры адмовы ад гвалту і павагі да ўсяго жывога.</p>
<p>6. Ня чыні пералюбу. **</p>	<p>Не набліжайцеся да пералюбу! (сура 17,32)</p>	<p>Прыхільнасьць да культуры раўнапраўя і партнёрства паміж мужчынай і жанчынай (адмова ад гвалту ў адносінах палоў).</p>
<p>7. Ня крадзь.</p> <p>9. Ня пражні дому блізкага твайго.</p> <p>10. Ня пражні жонкі блізкага твайго, ні раба ягонага, ні рабыні ягонага, ні вала ягонага, ні асла ягонага, нічога, што ў блізкага твайго.</p>	<p>Злодзею і зладзейцы адсякайце рукі ў адплату за тое, што яны зрабілі... Аллаг прыме пакаяньне таго, хто раскаецца пасля зробленай несправядлівасьці і паправіць зробленае. (сура 5,38-41*).</p>	<p>Прыхільнасьць да культуры салідарнасьці і справядлівага эканамічнага парадку.</p>
<p>8. Не кажы ілжывага сьведчаньня на блізкага твайго.</p>	<p>Сьведчачы перад Аллагам, адстойвайце справядлівасьць, нават калі сьведчаньне будзе супраць вас саміх, ці супраць бацькоў, ці супраць блізкіх сваякоў... сура 4,135* (падман гл. суру 2,188*)</p>	<p>Прыхільнасьць да культуры цяроўнасьці і побытавай сумленнасьці.</p>

**) выкарыстоўваемая ў мусульманскіх краінах эгіпэцкая нумарацыя строфаў; пры іншых нумарацыях строфа можа знаходзіцца ніжэй ці вышэй.

** Розныя рэлігіі ўкладалі ў гэтую заповедзь самы розны зьмест. З гэтага можна зрабіць выснову, што канкрэтнае нападуньне заповедзі ня можа быць аднолькавым для ўсіх. Раней не праводзілася

належага адрозьнення паміж рэлігійнымі прынцыпамі і канкрэтызаванымі сьвецкімі законамі, аднак з гэтага не належыць рабіць выснову, што трэба імкнуцца да таго, каб вера і законы ўсё больш разыходзіліся па зьмесьце.

Ужо пасля патопу, г. зн. да вышэйпрыгаданых 10 заповедзяў, меліся асноватворныя этычныя патрабаваньні да ўсяго новага чалавецтва па іх выкананьні, г. зн. ня толькі да позьніх ізраільцянаў:

– шанавець жыцьцё, г. зн. не забіваець («бо чалавек створаны паводле вобразы Богага»: Кніга Быцьцё 9:6) і не ўжываець як ежу мяса яшчэ жывых жывёлаў. У равінскім юдаізьме пазьней былі выведзеныя 7 **«Законаў нашчадкаў Ноя»** для неіудзеяў, якія, аднак, маюць розныя тлумачэньні:

- забарона на забойства;
- забарона на жывадзёрства;
- забарона на крадзеж;
- забарона на парушэньне шлюбнай вернасьці і распусту;
- забарона на ідалапаклонства (гэта значыць, што неіудзеі, паводле іх меркаваньняў, не павінныя маліцца Богу як іудзеі, але і не павінныя ўзносіць іншых канкуруючых бостваў);
- забарона на блюзьнерства;
- заповедзь аб прававым парадку з судамі.

Карысна ўнесці ў аналягічную табліцу свае ўласныя недасканаласьці і станоўчыя якасьці, а пасля сьвядома сачыць за прагрэсам. Тут ёсьць некалькі магчымасьцяў для работы над сабою.

1. Работа непасрэдна над сумніўнымі асабістымі якасьцямі на падставе падзеяў асабістага жыцьця з кіраваньнем добрымі намерамі. Ісус таксама падкрэсьлівае важнасьць такой работы. «Вымі спачатку калоду са свайго вока...» Іслам называе работу над сабою «вялікім джыхадам» і ставіць яе вышэй за ўсе зьнешнія канфлікты.

2. Прамое выпраўленьне зробленай шкоды і 3. прамое дараваньне адзін аднаму. Калі апошняе немагчыма, належыць паведаміць Богу пра праблемы ў малітве і папрасіць аб іх вырашэньні, дараваўшы ў душы сваёй. Ісус і гэтаму надае значэньне, кажучы аб адплаце да «апошняга гроша» (Лк. 12,59, см. таксама 5.)

4. Там, дзе нельга вярнуць шкоду таму, каму яна была нанесеная, заўсёды існуе магчымасьць рабіць добрыя справы для іншых. Многае ідзе ў залік у Бога ўскосна, напрыклад, калі чалавек бярэ на сябе выкананьне грамадзкіх абавязкаў. Пераход ад прамой работы над сваімі заганамі да свабоднай дапамогі іншым адбываецца плястычна, у ім адлюстроўваецца агульны прынцып «адзін сее, а другі жне» (гл. Ян. 4,37.) А яшчэ сказана (Мат. 7,20-21): «...па пладах іхніх пазнаецца іх. Ня кожны, хто кажа Мне: "Госпадзе! Госпадзе!" увойдзе ў Царства Нябеснае, а той, хто выконвае волю Айца Майго, Які ёсьць у нябёсах.»

5. «Прасіце ў імя Маё» ёсьць прапановаю прасіць аб дараваньні і літасьці наконт разьвіцьця жыцьця ў шырокім сэнсе. Такую моцную падтрымку звычайная гуманістычная этыка даць ня ў сілах. Лёс перастае быць мэханічным працэсам, чалавек адчувае Богае кіраўніцтва, усё пераўтвараецца і разьвіваецца ў тым рэчышчы, якое вышэйшая мудрасць Госпада палічыць найлепшым для кожнага чалавека і яго акружэньня.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Дадатак: кароткія заўвагі аб сучасных выкрывальных гісторыях кшталту «Уся праўда аб Ісусе Хрысьце»;

У асноўнай частцы ўжо ўказвалася прама ці ўскосна на сур'ёзнейшыя перакосы ва ўяўленьнях некаторых тэалёгічных плыняў, якія абвргаюцца новымі пазнаньнямі і мэтодыкамі. Тут мы спынімся на яшчэ адным «шэдэўры» ахвочых да сэнсацыяў аўтараў. Мы

ня ставім мэту папулярызацыі іх твораў. Гэты разьдзел прызначаны для тых, хто знаёмы з падобнай літаратурай і ў каго яна выклікае раздражненьне.

Спасылаючыся на Кумранскія скруткі, гэтыя аўтары імкнуліся давесьці, што апісаньне дзеяў Хрыста, дадзенае ў Новым Запавеце, не адпавядае сапраўднасьці. Хрыстос і Яго апосталы быццам былі ўсяго толькі ваяўнічымі завадатарамі паўстаньня супраць рымскіх правіцеляў.*

Для большай верагоднасьці гэтая вэрсія была ахінутая покрывам своеасаблівай змоўніцкай інтрыгі. Знойдзеныя ў 1947-1956 гадах скруткі кумранскай суполкі быццам на 75% захоўваліся ў таямніцы, за якою сачылі вучоныя каталіцкай царквы. Аднак гэтае сьцьверджаньне зусім не адпавядае ісьціне, хаця аўтары гэтага вэб-сайту зусім не імкнуцца да апраўданьня якой-небудзь царквы і не згадзіліся б з утойваньнем хрысьціянскіх рукапісаў. У калектыў вучоных уваходзілі ня толькі каталікі, але і пратэстанты, каталікі, іудзеі і нават атэісты. Публікацыя сапраўды доўга адкладалася, але прычынаю гэтага былі рознагалосьці аб тым, што менавіта можна здабыць з маленькіх дрэнна захаваных фрагмэнтаў. Тым ня менш, да мамэнту выхаду ў сьвет ангельскага арыгіналу пра «сакрэтныя матэрыялы» 80% кумранскіх тэкстаў ужо былі апублікаваныя. Астатнія тэксты ўбачылі сьвет у 1992 годзе, за год да выхаду сэнасацыйнай кнігі, на вокладцы якой па-ранейшаму сьцьверджалася, што 75% тэкстаў яшчэ не апублікаваныя.**

Каб атрымаць у выніку вышэйадзначаны рэзультат, аўтарам прыйшлося награвасьціць цэлы шэраг тэорыяў, кожная зь якіх, узятая паасобку, уяўляецца прыцягнутаю за вушы. Папершае, сьцьверджаецца, што скруткі маюць не дахрысьціянскае паходжаньне, а датуюцца пэрыядам жыцьця Хрыста. Аднак зусім відавочна, што рукапісы ствараліся ў розныя пэрыяды часу і ў іх зьмесьце няма адзінства. Кумранская суполка праіснавала доўгі час. Яе нават нельга адзначна зьвязваць ні з эсэмі, ні з ваяўнічымі зілотамі, якія пабудавалі недалёка ад гэтага месца крэпасць Масада. Кумран можна параўнаць з духоўным экалягічным паселішчам нашых дзён. Кумранцы падтрымлівалі адносіны з усімі. Ад эсэяў яны ўспадкавалі некаторыя відазьмененыя звычаі. Вучоныя-багасловы Ерусалімскага храма даверылі ім захаваньне запісаў пра храмавую скарбніцу, з чаго вынікае, што іх суполку лічылі надзейным месцам захаваньня важных дакумэнтаў, якое не закраналі канфлікты з рымлянамі. Былі кантакты і зь некаторымі зь зілотаў.

Далей аўтары сьцьверджаюць, што эсэі былі не манахамі-аскетамі, але байцамі супраціўленьня. Аднак усе зьвесткі, што захаваліся пра эсэяў, паказваюць на тое, што яны былі пацыфістамі, вэгетарыянцамі і рэлігійнымі містыкамі, якія строга прытрымліваліся іудзейскай веры. З прычыны прадпісаньняў пра чысьціню думак, нагадваючых вогнепаклонства, яны шукалі яшчэ большага адасабленьня ад сьвету, чым сучасныя манахі. У вышэйзгаданай характэрыстыцы эсэяў як ваяўнічай сэкты недапушчальным чынам, безь якіх-небудзь на тое падставаў, былі зьмяшаныя эсэі і зілоты.

Ян Хрысьціцель, Ісус і Якаў, (зводны) брат Хрыста, быццам бы кіраваліся тымі самымі ваяўнічымі намерамі, што і эсэі. Гэтае сьцьверджаньне выведзенае з вышэйназваных памылковых перадумоваў і прадстаўленае ўжо як факт, хаця кумранскія скруткі не даюць патрэбных доказаў. Практычна ні ў адным месцы скруткаў ні Ісус, ні Якаў, ні Ян не названыя прама. Прыходзіцца бачыць Якава ў «настаўніку справядлівасьці», які напэўна быў кіраўніком суполкі, – яшчэ адна недаказаная тэорыя. Не даказана і малаверагодна і тое, што «настаўнік справядлівасьці» быў зілотам-радыкалам, хаця ня выключана, што суполка прызнавала за ім больш высокі ў духоўным пляне аўтарытэт, чым за прыходзячым у заняпад храмам. Зьвесткі, што захаваліся пра самога Якава, не ўкладаюцца ў характарыстыку ваяўнічага чалавека. Якаў (не апостал Якаў, а брат Ісуса, які пасяля пакараньня сьмерцю Хрыста ўзначаліў першую хрысьціянскую суполку Ерусаліма) меў, мяркуючы па ўсяму, крайне памяркоўны ўраўнаважаны характар. Яму прыходзілася займаць пазыцыю паміж Пятром і Паўлам, гэта значыць мірыць спрачаючыхся апосталаў у імя захаваньня адзінства суполкі.

Каб выдвінуць сьцьверджаньне, быццам Павал быў засланым агентам рымлянаў, які ўсё сказіў, прыйшлося ўвесьці ў абарачэньне яшчэ адну выдумку аб тым, што рымляне быццам інсцэнавалі яго арышт. (У асноўнай частцы «Шляхоў Хрыстовых» зьмешчаныя дадатковыя ўзгадкі пра Паўла. Як бы людзі ня ставіліся да зьвязаных зь ім пэрыпэтыяў, напрыклад, яго пазыцыі ў адносінах да жанчынаў, яго духавідчаскі досьвед пазнаньня належыць прызнаць сапраўдным. Канешне, гэта справядліва толькі для тых, хто сам спрабаваў хаця раз практыкаваць містычныя спосабы ўсрыманьня, што аўтары сэнсацыяў наўрад ці калі-небудзь рабілі.)

Кумранскія скруткі ўсяго толькі ўяўляюць сабою некаторыя са шматлікіх пісьмовых дакумэнтаў, якія, як каменьчыкі мазаікі, складаюцца ў карціну звычайна таго часу. Некаторыя іншыя рукапісы-апокрыфы, датаваныя тымі ж стагодзьдзямі, вядомыя даўным-даўно. Іншыя былі знойдзеныя толькі нядаўна (напрыклад, знаходкі ў Наг-Хамадзі, якія зьмяшчаюць зьвесткі аб веры старажытных хрысьціянаў Эгіпту). Ясна адно – людзі ў Кумране верылі ў Бога і, мяркуючы па некаторых устаноўках і звычаях, былі знаёмыя з вучэньнем Хрыста, але з такім, якім яно было дадзенае ў Бібліі, а не з ваяўнічым вучэньнем, выдуманым аматарамі сэнсацыяў. Цалкам магчыма, што Ян Хрысьціцель паходзіў з шэрагаў моцных сваёй верай эсэяў ці кумранцаў ці, прынамсі, быў сярод іх жаданым госьцем. Ісус таксама цалкам мог сустракацца з гэтымі людзьмі. Аднак у асноўнай частцы «Шляхоў Хрыстовых» даецца абгрунтаваньне, чаму Ён не належаў да якой-небудзь школы, з прыхільнікамі якой у Яго маглі быць кантакты.

2. Іншыя аўтары далучыліся да згаданых вывадаў аб Ісусе, з многімі дэталямі аб гісторыі яўрэйства, але без вырашэньня ўказаных супярэчнасьцяў. Прыроўніваньне ў гэтым крыле літаратуры ўваскрашэньня Ісуса да гістарычна адчувальнага рытуалу ўваскрашэньня позьніх эгіпцянаў і магчыма эсэяў і зыходзячых зь яго традыцыяў утойвае ад чытачоў як раз тое самае абнаўленьне, якое тым самым прынёс Ісус. Прычым апісаным у ім сувязям паміж гістарычнымі групамі, такімі, як эсэі і тампліеры, адмова ад догмаў антыўваскрашэньня ніякай шкоды б не прычыніла. Толькі містычна панятная частка таго, што зрабіў Ісус, была вышэй за разуменьне іўдзейска-хрысьціянскіх і гнастычных суполак ужо ў раньне-хрысьціянскі пэрыяд. Тым самым, няма сэнсу даказваць з дапамогай іх пункты гледжаньня, што тое, што яны зразумелі, гэта і ёсьць усё. Іншыя зразумелі іншыя бакі праўды, што даказваюць як многія раньнія хрысьціяне, якія верылі ў шматграннасьць значэньня ўваскрашэньня, так і тыя, хто выкарыстоўвае датычны да гэтага памфлет «Эвангелья ад Філіпа». Падыходзячы на ролю «ахвярнага казла» апостал Павал зьяўляецца далёка не адзінай крыніцай тых традыцыяў, якія засноўваліся як на духоўным, так і на матэрыяльным уваскрашэньні. Людзі, якія маюць нейкую павагу да шырока прызнаных у гісторыі царквы сьведчаньняў, могуць падабрацца да праўды значна бліжэй, чым тыя, хто легкадумнымі заявамі адмаўляюць усё, што не ўваходзіць у іх канцэпцыю. Калі такая дзейнасьць пераходзіць у пастаяннае зьняслаўленьне Ісуса Хрыста, яна можа мець духоўныя вынікі, якія выходзяць па-за рамкі чыста чалавечых справаў.

3. Таксама шмат разважаньняў было і на тэму меркаваных «магілаў з рэшткамі Ісуса» ў Ізраілі ці яшчэ дзе-небудзь. На Блізкім Усходзе, дзе часта лютавалі рабаўнікі магілаў – напрыклад, са знойдзеных у такой магіле касьцей адна «зьнікла», і дзе тысячы такіх трунаў выстаўленыя ў музэях, а таксама дзе мноства касьцей былі ўзятыя для паўторнага пахаваньня і г. д. і да т. п., практычна немагчыма атрымаць надзейную інфармацыю аб саміх людзях. Нават імёны, якія часта выгравіраваныя на трунах, нічога не даказваюць. Зыходзячы з тэорыі імавернасьцяў нельга таксама выключыць і падабенства імёнаў з розных сем'яў. Усебаковае гістарычнае дасьледаваньне не зыходзіла б з дапушчэньня, што ўваскрашэньне ў традыцыйным сэнсе не магло б адбыцца. Гэта б адказвала хутчэй сучаснаму ўзроўню пазнаньня прароцтваў, якія адносяцца да Ісуса як крыніцы суб'ектыўнай надзеі, прызнанай 2000 год таму, а хутчэй да нечага рэальнага, што яшчэ не да канца высьветленае, пакуль не адбудзецца.

English: <http://dukereligion.blogspot.com/2008/01/talpiot-tomb-controversy-revisited.html>

* 4. Гэта не адзіныя вынаходкі аб Хрысьце, што вядуць да зьяўленьня розных вэрсіяў. Напрыклад, была адна тэорыя, што Ісус належаў да філязофіі кінізму, якая пайшла з Грэцыі... Больш за тое, іншыя нават хочуць прыраўнаваць Ісуса да Майсея, якога-небудзь эгіпэцкага фараона, Юлія Цэзара ці якога-небудзь ваяўнічага візантыйскага цара.

** Кідаецца ў вочы, што ў такіх кнігах не прыгадваецца факт знаходжаньня ў Кумране старых тэкстаў Эвангелья І стагодзьдзя, параўнаньне якіх з сучасным тэкстам сьведчыць, што арыгінал дайшоў да нас без асаблівых скажэньняў.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Прыродазнаўчыя навукі і вера ў Бога.

У апраўданьне прыродазнаўчанавуковага ўнёску.

Ісус прызнае наяўнасьць людзей, якія ў пытаннях веры маюць патрэбу ў апоры на зьнешняе назіраньне, падлік, вымярэнне і ўзважваньне, на прыкладзе Тамаша. Яго можна лічыць сярод апосталаў «чалавекам прыродазнаўчанавуковага складу». Ён мог бы паслужыць правобразам многіх сучасных людзей. Калі Тамаш змог грунтоўна пераканацца ў тым, што перад ім стаіць менавіта Хрыстос, Ісус сказаў яму: «...Ня будзь недаверкам, а вернікам». Такім чынам, толькі што зробленае адкрыцьцё павіннае захаваць Тамаша да сумленнага глыбокага пераасэнсаваньня, якое выкараніць яго сумненьні, прынясе яму «прасьвятленьне». Сам факт, што Ісус вымаўляе гэтыя словы, гаворыць пра тое, Тамаш ня скептык, які быў «прыгнечаны» зьнешняй рэальнасьцю і якога цяпер трэба «прымусіць паверыць», няхай нават пад страхам пакараньня. Тамаш, нават здабыўшы веру, захоўвае сваю здольнасьць прыняць або не прыняць у сабе новыя перакананьні. І ўсё ж такі яму даюць ведаць, што апроч зьнешняга назіраньня існуюць і іншыя спосабы здабываньня перакананьняў. Ісус ведаў, што патрабуецца для Тамаша. Ён нікога не прымушаў, прымуш меў бы характар судовага дзеяньня. Няма таксама ніякіх сьведчаньняў таго, што Ён заахвочваў людзей, якія не дараслі да прыняцьця рашэньня, да адмовы ад яго.

Навука, якая не бярэ пад увагу эмпірыку ці назапашаны досьвед, калі ён не ўкладаецца ў створаную ёй зграбную карціну, не заслугоўвае права звацца навукай. Сапраўдныя геніі кштальту Эйнштэйна не займаліся адміністраваньнем ведаў, яны зьвярталі сваю ўвагу на дасьледаваньне таго, чаму яшчэ не было тлумачэньня. Такія пошукі таксама могуць прывесці да Бога, калі толькі намеры застаюцца сумленнымі, а навуку не зьбіваюць са шляху эканамічныя і іншыя пабочныя інтарэсы.

Праблема толькі ў тым, што зьнешняя прыродазнаўчанавуковая дзейнасьць зь яе назіраньнем, складаньнем гіпотэзаў, распрацоўкай і пацьвярджэньнем тэорыі, як правіла, недастатковая для вырашэньня пытанняў, якія стаяць перад духоўнай навукай і верай. Не заўсёды ёсьць побач (як у апосталаў) істота, здольная, не пакідаючы ніякіх сумненьняў, прадэманстраваць, прычым ня раз, вышэйшую рэальнасьць або адкрыць нам магчымасьць яе ўспрыманьня (як гэта прыгадваецца ў Яна 1, 51). Тым ня менш, існуе шмат прыкметаў таго, што ў чалавечай істоце і звыш яе ёсьць узроўні, якія не выцякаюць са знаёмага нам фізычнага спектру энэргіяў і рэчываў, але робяць свой эфэкт на жыцьцёвыя сілы, душэўныя намеры, мысьленьне, сьвядомасьць. Некаторыя прыклады можна знайсці ў асноўнай частцы «Шляхоў Хрыстовых». Старажытныя «данавуковыя» традыцыі розных культураў нярэдка аказваюцца першымі формамі назапашваньня досьведу і навуковых ведаў. Яны і сёньня могуць падказаць падыходзячыя мэтады пазнаньня і аналізу. Прыклады прыродазнаўчанавуковых назіраньняў Гётэ і твораў Рудольфа Штайнера у вобласьці тэорыі пазнаньня гэта наглядна дэманструюць. Апошнія навуковыя распрацоўкі ў вобласьці квантавай тэорыі, новай біялёгіі, геафізыкі і астрафізыкі, якія спрабуюць вывесці новую

навуковую «парадыгму» ці карціну сьвету, рухаюцца ў тым самым напрамку, хаця, у адрозьненне ад Штайнера, яны звычайна прымяняюць да новага зьместу старыя мэтады.

Такім чынам, атрымліваецца, што

а) ранейшыя навуковыя веды ахопліваюць толькі маленькі ўчастак рэчаіснасьці;

б) фундамэнт прыродазнаўчых навук становіцца адносным. Матэрыя паўстае як ушчыльненая энэргія ці нават ушчыльнены дух. Энэргетычныя часьціцы (тахіёны) ў сваю чаргу здольныя разьвіваць хуткасьці па-за межамі парога хуткасьці сьвятла, пры гэтым «амалоджваючыся». Пасьля зьяўленьня тэорыі адноснасьці зьяўляюцца ўсё новыя пацьверджаньні адноснага характару часу. Тахіёны здольныя зьнікаць з нашай прасторы і зноў зьяўляцца са своеасаблівай тагасьветнай ці трансэдэнтальнай прасторы. Значыць, сама прастора яшчэ менш абсалютная, чым лічылася пасьля знаходжаньня яе так звананага «скрыўленьня». Застаецца нагадаць пра няўлоўную «інфармацыю» ў кібэрнэтыцы, якая не зьвязаная з матэрыяй ці энэргіяй і таму не паддаецца апісаньню звычайнымі сродкамі. Магчыма, гаворка ідзе аб «сьвядомасьці».

в) Строга кажучы, крах старых уяўленьняў аб сьвеце яшчэ не зьяўляецца доказам існаваньня Бога, але толькі прадвесьцем яго зьяўленьня. Для некаторых і гэтага дастаткова, бо іх стрымлівалі састарэлыя матэрыялістычныя ўяўленьні аб сьвеце, і зараз яны могуць ісьці да Бога прамым шляхам. Аднак да канца яшчэ далёка. Што значаць вышэйзгаданая «інфармацыя» і іншыя незразумелыя зьявы сусьвету? Хто ці што пастаянна ўзнаўляе новую матэрыю і энэргію і зноў ператварае іх у нішто? Хто ці што кіруе межамі жыцьця і сьмерці, дазваляючы пераходзіць празь іх як падчас пераходу ад няспаньня да сну? Хто ці што пастаянна дэманструе свой магутны ўплыў на сусьвет, які выходзіць па-за рамкі часу і прасторы? Ці праўда, што чалавек, які ў сваёй сьвядомасьці можа перажываць энэргію, час і прастору быццам «звонку», зьяўляецца неразьвітым «зьлепкам» той вялікай істоты, якая можа рабіць гэта ў вялікім маштабе (гл. Быцьцё 1,26)?

г) Апроч усяго іншага, хаос ці выпадковасьць наўрад ці могуць быць адказам на пытаньне. Бо гэты сьвет, гэтыя жывыя істоты, гэтыя элемэтарныя часьціцы і жыцьцёвыя працэсы дэманструюць такую невыпадковую ступень упарадкаванасьці пасярод хаосу, ступень мэтанакіраванасьці і сэнсу ў складзе адзінага цэлага, якая можа быць уласьцівая толькі твору мастацтва. Выпадковая эвалюцыя не далічылася б многіх прамежавых зьвонаў. Ужо на гэтым этапе пазнаньня становіцца цяжэй ня верыць, чым верыць у цэнтральны першапачатковы розум, які задае пачатак і канец «праграмы стварэньня сьвету» і вызначае шлях сусьветнага разьвіцьця празь зьмяняючыся заканамернасьці. У наш час зьявілася магчымасьць сваім розумам дайсьці да таго ж выніку, якога за 800 год да нараджэньня Хрыста дасягала мітычная сьвядомасьць старажытных народаў, якія назіралі справы Божыя «правай, зьвязанай зь мітамі паловай мозгу». «Багі» іншых народаў першапачаткова былі назвамі розных якасьцяў аднаго і таго ж Бога. Толькі калі гэтая мудрасьць была згубленая, яны сталі лічыцца самастойнымі «багамі» і атаесамляцца са звышразьвітымі чалавечымі істотамі. Падобным шляхам прыйшлі да веры ў Бога вучоныя-атэісты Макс Цюркаўф, Георг Тодараф і іншыя.

д) Вера як глыбокая перакананасьць – гэта нешта большае, чым чыста інтэлектуальнае прызнаньне сапраўднасьці чаго-небудзь.

е) Многія людзі сьведчылі аб непасрэдным пераўтвараючым уплыве лучнасьці з Богам у якасьці містыкаў і нават звычайных вернікаў. Дзякуючы гэтаму кантакту яны набылі цалкам рэальны досьвед узьдзеяньня на іх творчага Сьвятога Духа. Рана ці позна гэтыя пошукі кожнага паасобку могуць прывесць да спасьціжэньня і засваеньня прыроды такога духоўнага досьведу. Тэкст «Шляхоў Хрыстовых» як раз служыць гэтай мэце.

У каталіцкай царкве існуе энцыкліка «Fides et Ratio» (вера і розум) 1998-го году. І Папа Рымскі Бэнэдыкт XVI закрануў гэтую тэму ў сваёй Рэгенсбургскай прамове ў 2006-м годзе: вера бяз розуму і

розум бязь веры самі па сабе ня маюць вартасьці, бо яны не ахопліваюць чалавека ўва ўсёй яго цэласнасьці. Міхаэль Шпрынгер у часопісе «Спэктар навукі» («Spektrum der Wissenschaft») ў нумары за студзень 2007-га году прыводзіць зваротныя доказы: ня кожны прабел у ведах павінен аўтаматычна тлумачыцца рацыянальна непазнавальным Богам – аб чым, зрэшты, мы гаворку і не вядзем, нам важныя канкрэтныя доказы (гл. вышэй). Аднак ён прызнае, што вера ў тое, што навукі аднаго дня закрые прабелы, таксама зьяўляецца ўсяго толькі верай. Факт, што сёньня трэба прыкласьці ўсе намаганьні, каб увогуле заставіць адкрытай вучонаму самую магчымасьць неабавязковай веры ў Бога (яна не павінная быць у абавязковым парадку атэістычнай, яна можа быць і агнастычнай, г. зн. адсутнасьць веры без канчатковага вызначэньня, што Бога няма). Таксама і іншая новая канцэпцыя, якая прызнае веру ў Бога толькі ў якасьці ўнёску ў этычную падстрахоўку матэрыяльнай культуры, сама па сабе не дастатковая ў адносінах да вышэйзгаданых пунктаў гледжанья.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Сьвядомасьць, мозг і свабодная воля чалавека.

Здоўга да існаваньня сучаснай навукі разумныя людзі ўсіх культураў мелі дасьведчаньні, якія датычацца паходжаньня розных імпульсаў, якія могуць прыводзіць да прыняцьця рашэньняў. Духоўныя і (ці) рэлігійныя шляхі паказваюць, што можна ўсё больш і больш перамагаць у штодзённай барацьбе за маральныя рашэньні замест таго, каб верыць, што ўсё наканаванае. Тым ня менш, некаторыя з гэтых людзей схіляюцца да фаталізму.

У большасьці выпадкаў нават здольнасьць думаць не зьяўляецца поўнасьцю сьвядомай. Калі нехта хоча ўсьведаміць пачуцьці, якія ўплываюць на думкі, і падтрымліваць гэтую сьвядомасьць, яму ці ёй трэба зьвяртаць на іх увагу доўгі час, каб стаць больш да іх адчувальным. Імпульсы волі нават больш несьвядомыя, і патрабуюцца вялікія намаганьні, каб поўнасьцю іх асэнсаваць ці, тым больш, "стварыць" волю нешта свабодна рабіць. Напрыклад, Рудольф Штайнэр ужо ведаў, што воля – гэта нешта несьвядомае, незалежна ад сучасных дасьледваньняў мозга. Але ён таксама ведаў, што кіраваць сваёй воляй можна вучыцца, што не было ўзноўленае ў сучаснай навукі. Шмат хрысьціянаў адчуваюць, што магчымае нават большае, г. зн. "даверыць сваю волю Богу". Нават для таго, хто яшчэ ня меў шмат дасьведчаньня, гэта ўсё ж такі магчымае да нейкай ступені. Нам яўна дапамагае ісьці гэтым шляхам "выпадак". Фактычна раней ці пазьней гэты шлях прыводзіць да больш сьвядомага жыцьця. (Гэтая практыка не мае нічога агульнага з паслушэнствам уладзе царквы.)

У гэтым кантэксце знаходкі некаторых сучасных нэўролягаў паказваюць на высновы, якія адрозьніваюцца ад тых, што друкуюцца ў некаторых навуковых часопісах. Яны вымяралі біялягічныя эфэкты падчас руху рук у час досьледаў і выявілі, што ў нэрвовай сыстэме ўжо прысутнічаў пэўны "патэнцыял гатоўнасьці", як толькі ўсьведамляўся намер рухаць рукой. Пазьней дасьледуемы думаў, што дзеянне ўжо пачалося, але фактычна яно пачыналася праз 1/100 мілісэкунды пасля гэтай думкі.**

Гэта толькі пацьвярджае, што – як прыгадалася ў абзацы вышэй – складанасьць істоты чалавека звычайна ўплывае на яго рашэньні і што сьвядомыя думкі не зьяўляюцца адзіным фактарам, які ўплывае на прыняцьце рашэньняў. Аднак "патэнцыял гатоўнасьці" ня значыць, што людзям аўтаматычна наканавана так рабіць. Гэта было б недапушчальным выпадкам пасьпешлівых высноваў. Такім чынам, "свабодная воля" ніяк не абвяргаецца, як думалі некаторыя навукоўцы. Тым ня менш, адпаведна прыгаданым дасьведчаньням людзей (якія можна разглядаць як "дасьледваньні на месцах" на працягу стагодзьдзяў), было б правільна палічыць, што аднаго інтэлекту недастаткова ў кантраляваньні свабоднай волі. Думкі і добрыя намеры могуць быць толькі першым крокам да больш адказнай сваёй ролі. Апроч таго, трэба разглядаць падсьвядомыя пачуцьці і несьвядомыя, звыклыя імпульсы волі. Тады

чалавек хутчэй абудзіцца да існуючага нэрвовага "патэнцыялу гатоўнасці". Так фактычна магчыма імкнуцца да больш адказнага жыцця.

Больш за тое, калі, напрыклад, вымяраецца электрычны патэнцыял нэрваў, трэба лічыць, што толькі клясычная навука *****) будзе гаварыць пра "прычыны". Калі глядзець на гэта з гуманітарнага пункту гледжання, магчыма ў ім бачыць "вынік", як піяніна, на якім іграе чалавек з розумам, душой і воляй. На чыста навуковым узроўні гэта вырашыць немагчыма. Гэтак жа біялёгія ня можа вырашыць, ці прысутнічае Бог у гэтым складаным чалавечым арганізме і як Ён у ім прысутнічае.***). Аднак да гэтых пытанняў можна знайсці навуковыя падыходы. Навукоўцы, напрыклад, маглі б паспрабаваць вымераць, як чалавеку, які ў малітве змагаецца супраць непажаданага імпульсу, удаецца змяніць выніковае дзеянне.****). Аднак гэты мэтад усё ж такі не дапаможа меркаваць, што такое малітва для веруючых людзей.

*) Аднак адзначце розніцу паміж рознымі этапамі развіцця чалавечай сьвядомасці (напр., архаічным, магічным, міфічным і інтэлектуальным), як гэтае выкладзенае на нашых старонках "Агульныя пункты гледжання датычна натуральных рэлігіяў" і "Рэлігія як "аднаўленьне сувязі чалавека з Богам"... У пэўныя часы крыніцы эмоцыяў чалавека больш уважліва шукаліся *па-за* асобай, а ў іншыя часы яны больш уважліва шукаліся ў асобе. Сённяшнія магчымасці ў сфэры развіцця сьвядомасці выкладзеныя ў 1-й частцы нашага галоўнага тэксту, зыходзячы з крокаў жыцця Ісуса. Сёння, напрыклад, чалавек можа сьвядома вучыцца – у адрозьненне ад ранейшых, больш інстынктыўных сродкаў – зноў лепш усведамляць адносіны з тым, што яго ці яе атачае, і асяродзьдзем і зямлёй. Такім чынам, апроч разуменьня сацыяльных і экалягічных праблемаў перад грамадствам паўстаюць яшчэ і агульныя этычныя і рэлігійна-філязофскія аспекты.

***) Напрыклад, у "Spektrum der Wissenschaft" (Scientific American), красавік 2005 г.

****) Гл. таксама нашу старонку "Навука і вера ў Бога".

*****) Гл. таксама нашу старонку наконт "Засваеньня штодзённага жыцця".

*****) Ёсьць фільм, які называецца: "Дык што ж мы ведаем?"

[Назад да зместу на гэтай старонцы](#)

Інфармацыя да роздуму: Ісус Хрыстос і пытаньні харчаваньня.

Перадгісторыя: У першай кнізе Майсеевай (Быцьцё 1,29) гаворыцца: «І сказаў Бог: вось, Я даў вам усякую траву, што сее насеньне, якая ёсьць на ўсёй зямлі, і ўсякае дрэва, у якога плод дрэўны, што сее насеньне, – вам гэта будзе ежаю». Гэта адпавядае навуковым фактам, што першапачаткова чалавек быў надзелены жавальным апаратам і стрававальнымі органамі «пладаеднай» жывёлы (а не ўсёеднай, як можна было б падумаць, калі браць пад увагу толькі асноўныя катэгорыі – драпежнікаў, ўсёедных і траваедных). Аднак пасля вялікага патопу (які, як даказалі археолягі, меў месца ў Пярэдняй Азіі) ў кнізе Быцьцё 9,3 Бог гаворыць Ною: «Усё, што рухаецца, што жыве, будзе вам на ежу... толькі плоці з душою яе, з крывёю яе, ня ежце: » Да гэтага часу ўсё сказанае адносілася да часу, які папярэднічаў зьяўленьню цяперашніх народаў, гэта значыць, калі словы перададзеныя правільна, сказанае не адносілася толькі да габрэяў позьняга пэрыяду.

Пасля выхаду з Эгіпту ў пятай кнізе Майсеевай (*Другім законе 14,3-21*) гэтая ідэя знаходзіць далейшае пацьверджаньне. Да яе дадаюцца новыя дэталі. Напэўна, пасля патопу абставіны прымушалі ўжываць у ежу практычна ўсё, што заўгодна, пазьбягаючы толькі самых непадыходзячых рэчываў. У некаторых выпадках гэтыя выключэньні былі пацьверджаныя высновамі сучаснай дыеталёгіі. Тым ня менш, асаблівае значэньне расьліннага харчаваньня падкрэсьлівалася і ў іншых месцах, хаця яно і не прадпісвалася як абавязковая для ўсіх норма (гл. Данііл 1,8).

Прасочваецца цесная сувязь паміж шматлікімі, невыканальнымі ў сённяшніх умовах патрабаваннямі аб ахвярных жывёлах і ўжываньнем у ежу іх плоці. Яшчэ прарок Асія (6.6) прапаведаваў: «Я міласьці хачу, а не ахвяры, і Богаведаньня болей, чым усеспаленьняў». Працягваючы гэтую думку, Ісус казаў: «Міласьці хачу, а не ахвяры» (Мац. 9,13 і 12,7). Што датычыцца Эвангелья ад Лукі 22,11, дзе Ісус пытаецца, дзе Яму есьці вялікодную бараніну, якая ў наступных радках пра тайную вячэру больш не прыгадваецца, то працяг можна знайсці ў раньнехрысьціянскім апокрыфе «Эвангельлі ад звіянітаў» (выключаным з біблейнага канону каля 400 г.н.э.). Там гаворыцца: «Ці думаеце вы, што Я хачу есьці цела разам з вамі як Пасху?» Арамейская мова звычайна карысталася для перадачы такіх фразай меншай колькасьцю словаў, чым сучасныя мовы, што ў адсутнасьці танальнасьці вуснай мовы дапускае розныя пераклады. У выніку зьявіліся розныя, несупадаючыя вэрсіі, якія далі выдатную глебу для ўзаемных папрокаў у скажэньні першакрыніцы. (Практычна зьнікнуўшыя – на самой справе, у асноўным, ісламізаваныя – іўдзейска-хрысьціянскія суполкі былі сапраўднай і важнай часткай раньніх хрысьціянаў, нават калі яны і адрозьніваліся ў сэнсе некаторых поглядаў, як відаць з вышэйпрыведзенага прыкладу, ад астатніх разьвіўшыся царкоўных напрамкаў.)

У Дзях апосталаў 15,19 паведамляецца аб прамове Якава перад кіраванай ім суполкай, у якой ён кажа, што «ня сьлед заважаць тым язычнікам, якія да Бога зьвяртаюцца» (якіх да гэтага заахоціў Павал). Ім належыць толькі напісаць, каб яны ўстрымаліся ад апаганенага ідаламі (ахвярнага мяса) і распусты і ня елі «душанага і крыві». Дасьледаваньні апокрыфаў аб дзях апосталаў гісторыкам раньняй царквы Эўсэбіем паказалі, што Ісус, Ян, Пётр, Якаў і іншыя звычайна самі не ўжывалі ў ежу мяса.

Ісус адзначаў: тое, што «выходзіць з вуснаў» чалавека, важней за тое, што «ўваходзіць у вусны» (Мац. 15,11-20). Праўда, гэтая фраза датычылася пытання фарысэяў пра мыцьцё рук перад ежай. Тут назіраецца тая ж расстаноўка прыярытэтаў, што і ў словах пра калоду ў чужым і парушынку ў сваім воку. Галоўнае – пачаць з сябе, не баючыся зьнешніх узьдзеяньняў. Таму няма такога загаду, каб есьці мяса.

Ісус рэкамэндаваў апосталам (Лук. 10,8) падчас вандровак есьці тое, што прапануюць гаспадары. Зразумела, гэта ня значыла абыякавасьці да ежы. Нават у нашыя дні ў арабскіх краінах хто-небудзь, хто адмовіўся ад шчыра прапанаванай стравы ці напітку і зрабіў гэта без праяўленьня належнай павагі да гаспадара, можа наклікаць на сябе непрадказальныя наступствы. Апроч таго, апосталы таго часу былі надзеленыя ўстойлівасьцю да шкодных рэчываў (Марк 16,18.). Такім чынам, няма сэнсу адрываць біблейныя цытаты ад кантэксту і рабіць шырокія абагульненьні.

Рэлігійны пост засноўваецца ня толькі на біблейных поглядах на харчаваньне, але і, у яшчэ большай меры, на самім ачышчэньні цела для павышэньня адкрытасьці для глыбокіх душэўных і духоўных перажываньняў. Асабліва гэта было замацавана ў канонах каталіцкай царквы: па пятніцах – паводле прыкладу перадвёлікоднай пятніцы і ў Вялікі пост з «масьленіцы» да Вялікадня. Але і па-за гэтай царквою значэньне посту зноў узрасло пасля таго, як ён доўгі час не ўспрымаўся ўсур'ёз. Апроч пытання харчаваньня падчас посту на добраахвотнай аснове правяраецца таксама і здольнасьць да пераносу нягодаў. Гэтым нагадваецца таксама, што многія людзі на плянэце пакутуюць ад недахопу харчаваньня. Наколькі далёка гэта ўсё можа зайсьці, паказвае нам прыклад сярэднявечных містыкаў, а таксама па сёньня назіраны фэномэн адмовы ад харчаваньня «inedia», які працягваецца значна больш, чым некалькі тыдняў посту. Гэта мае пад сабою як хрысьціянскую падаснову, так і іншую, якую некаторыя сёньня называюць «сьветлавым харчаваньнем» і якая паказвае на тое, што дух можа кіраваць матэрыяй у значна большай меры, чым гаворыць навука. Умовай гэтага зьяўляецца «вядзеньне» Богам таго чалавека, які посьціцца такім чынам, ці належнае суправаджэньне для пазьбяганьня праблемаў (гэтае апісаньне не зьяўляецца рэкамэндацыяй абраць гэты шлях).

Цела – гэта прылада і, як такая, мае патрэбу ў даглядзе за сабою з адказнасцю. Дарэчы, і жывёлы, з пункту гледжання Бібліі, зьяўляюцца створанымі Богам разам з чалавекам жывымі істотамі, г. зн. не якімі-небудзь «рэчамі», зь якімі можна абыходзіцца як заўгодна, што часам усё яшчэ і адбываецца (што ўсё ж такі абмежаванае законамі пра абарону жывёлаў).

Рашэнне пра выбар правільнай ежы павіннае быць вельмі асабістай справай.

<http://www.ivu.org> (ангельскія; Ways-of-Christ.com не нясе адказнасці за змест іншых вэб-сайтаў і не абавязкова падзяляе прадстаўленьня на іх меркаванні.) Гэта ўжываецца ў дачыненні да здароўя, этычных і экалагічных і іншых прычын, развіцця свядомасці і ва ўсіх выпадках больш шырокага распаўсюджвання здаровага харчавання, як гэта прасочваецца ў адпаведных намаганнях на працягу больш за 100 гадоў і рэкамендуецца медыцынскімі работнікамі (ежа з суцэльнага збожжа, калі гэта магчыма, арганічная сельская гаспадарка, свежая ежа, натуральны алей ...)

**) Такія правілы па-ранейшаму датычацца пабожных яўрэяў, якія ўжываюць "кашэрныя" прадукты: напрыклад, без свініны, без крыві, што, такім чынам, патрабуе іншыя формы забору жывёл. Пры харчаванні ў ісламе таксама асабліва пазбягаюць свініны ("халяль").

[Назад да зместу на гэтай старонцы](#)

Ісус Хрыстос і мэдыцына, у тым ліку сучасная.

Многія людзі разглядалі Хрыста і Яго вучняў як прадстаўнікоў руху за аздаравленне душы і цела. Сёння гэтае палажэнне перастала быць відавочным і таму заслугоўвае асобнай размовы.

Воля да ачуньвання.

Першае пытаньне, якое Хрыстос задае непадрыхтаванаму чалавеку (*Ян. 5,6*): «Ці хочаш быць здаровым?» Ісус вядзе гаворку пра душу. Хворы расказвае, якія знешнія перашкоды яму прыходзіцца пераадольваць у пошуках ацаленьня. Пытаньне прымушае яго задумацца, ці **сапраўды ён хоча** стаць здаровым. Такая першая перадумова ўсякага паспяховага ацаленьня. Пакуль падсвядомасьць зь якой-небудзь прычыны блякуе шлях да пошуку дапамогі і ачуньвання, гэтая дапамога наўрад ці будзе прынятая. У такім выпадку можна прыняць меры першай мэдыцынскай дапамогі ці ўздзейнічаць на асобныя праяўленьні хваробы. Ацаленьне, аднак, – гэта нешта большае, яно надыходзіць толькі тады, калі хворы жадае яго ўсім сэрцам і, такім чынам, мабілізуе сваю ўласную энэргію ацаленьня. У гэтай вобласці дзейнічаюць ня толькі прафэсійныя мэдыкі і кансультанты, гатовыя да канца працаваць над вылячэннем разам з пацыентам, але і сур'ёзныя народныя лекары, а таксама людзі, якія падмацоўваюць працэс вылячэння вераю і заступніцтвам.

Сіла веры.

У Эвангельлі ад Мацьвея 9,22 жанчына, якая шукае ацаленьня, ачуньвае, усяго толькі дакрануўшыся да адзення Хрыста. Ісус кажа: «**Вера твая ўратавала цябе**». Чалавек, які мае досвед веры, здольны спасцігнуць у сваіх адносінах з Богам нечага цалкам рэальнага, таго, што дазваляе яму ачуняць. Хаця мэдыцыне вядомы эфэкт плацэба (калі хворым, напрыклад, даюць глюкозу, кажучы, што гэта мэдыкамэнт), які сьведчыць, што перакананасьць чалавека можа быць вялікай сілай, ён ня здольны выклікаць дзейснага спынення хваробатворных працэсаў, якое можа назірацца падчас ацаленьня на аснове веры. Ісус сам зьяўляецца правобразам фізычна, душэўна і духоўна здаровага чалавека ў самым шырокім сэнсе.

Урыўкі з разьдзелу «Пытаньне аб «цудах» асноўнай часткі.* Хрыстос, у адрозьненне ад сучасных лекараў не спасылаецца на «энэргію космасу», якая, маўляў, цячэ ў Ім. Ён паказвае на веру, веру ў

магчымаць ацаленьня празь Яго, а значыць, праз Бога, які дзейнічае ўва плоці Хрыста. У наш час таксама бываюць выпадкі ацаленьня, выкліканага, як некалі ў апосталаў, малітвай і сувязьцю, што наладжваецца паміж самым патаемным у душы чалавека і Хрыстом, які жадае чалавеку дасканаласьці, каб той, кажучы словамі самога Хрыста, мог рабіць больш, чым Ён (Ян. 14,12-13). Калі чалавек падрыхтуе сябе да гэтага, ацаленьне духам і зьвязаны зь ім псыхалёгічны і духоўны прагрэс ужо ня будуць здавацца літасьцю, якую трэба яшчэ заслужыць. Ацаленьні часта служылі «знакамі», невялікімі ўчынкамі, за якімі стаяла вялікая і прынцыповая ідэя. Ацалючы ў суботу сьляпога ад нараджэньня, Ісус адказаў, што справа не ў яго грахах, а ў тым, каб «на ім выявіліся дзеі Божыя». *Гл. Ян. 5, 6-9; Ян. 6; Ян. 9, 3 і інш.* Рэзультаты пазнаньня ў самых розных сфэрах гавораць аб тым, што Ісус сапраўды мог кіраваць усімі сіламі прыроды. Сёньня асабліва важна прымаць гэты фэномэн у сур'ёз дзеля зьмяненьня сучаснага аблічча чалавецтва, у інтарэсах цэласных хрысьціянскіх мэтадаў лячэньня.

Ускладаньне рук.

Не заўсёды, але даволі часта Ісус і апосталы ўскладаюць свае рукі на хворага, каб ацаліць яго. Гэтая практыка дайшла да нашага часу. Рукі ўскладаюцца на галаву ці плечы хворага, пры гэтым прамаўляецца малітва, дзеянне пажадана рабіць у прысутнасьці суполкі. Сьведомасьць мацнее ад думкі, што яна зьяўляецца каналам, па якім паступае дапамога Божая. Гэты працэс можна разумець сымбалічна. Аднак сучасныя рухі за духоўнае ацаленьне, сярод членаў якіх нямала хрысьціянаў, сьведчаць, што ён рэальны. Раньнія хрысьціяне лічылі, што ўся справа ў перадачы «пнеўмы» – подыху жыцьця ці Сьвятога Духа.* Гэта практыкавалася пры заступніцкіх малебнах і дабраславеньні, якім спадарожнічалі далейшыя абрады. *См. 23; Мар. 10, 16 (дабраславеньне дзяцей); Лук. 4, 40-41 (ацаленьне і выганьне дэманаў); Лук. 24, 50 (дабраславеньне апосталаў); Дзеі апосталаў 6, 6 і 19, 12, а таксама 28, 8.*

Аднак заступніцкая малітва можа абыйсьціся і без ускладаньня рук. Яна можа дзейнічаць нават на адлегласьці, хаця паблізу яна ўспрымаецца лягчэй.

Душэўныя пакуты.

Ацаленьне душы, умацаваньне жыцьцёвых сілаў і ачуньваньне цела цесна зьвязаныя паміж сабою. У той жа час, добрая кансультацыя «душапапчыцеля» ці псыхоляга, якая дазваляе чалавеку спыніць паўтарэньне адных і тых жа памылак у жыцьці, таксама здольная зьняць псыхасаматычныя пакуты.

Урыўкі з разьдзелу «Праведны гнеў» і ... эмоцыі» асноўнай часткі.* Усё жыцьцё Хрыста працякала «ў трымценьні перад Богам» і спачуваньні людзям... У звычайнага чалавека ўсе эмоцыі спачатку бываюць зьвязаныя з падсьвядомым мэханізмам раздражняльнікаў і рэакцыяў на іх, яны вынікаюць з канкрэтнага жыцьцёвага досведу і праяўляюцца з рознай сілай, але падобныя па сваёй базавай структуры. Калі не задавальняцца чужымі тлумачэньнямі і намагацца адсочваць, аналізаваць і накіроўваць такія мэханізмы, зыходзячы з уласных рэакцыяў, або пускаць справу на самацёк, працэс абучэньня будзе доўгім.

Спробы ахапіць цэлыя комплексы праблемаў адным махам прыносяць мала карысьці. Нашмат эфэктыўней было б раскласьці праблемны комплекс на складаныя часткі, пры гэтым поўнасьцю ўсьведамляючы, дзе гаворка ідзе пра «калоду ў сваім воку», а дзе пра «парушынку ў чужым воку» (Мац. 7, 1-5), і што з чаго выцякае. Многія хрысьціянскія навуковыя школы прытрымліваюцца першага падыходу. Ём цяжка паглядзець на ўласныя неадэкватныя дзеянні з боку, нават калі сытуацыю яшчэ можна паправіць. Яны ўсё яшчэ не навучыліся, як гэта рабіць. У сваю чаргу, у вобласьці практычнай псыхалёгіі першымі прыносяцца ў ахвяру пункты гледжаньня, якія не супадаюць з тым, які лічыцца агульнапрызнаным. На заканчэньне варта заўважыць, што кожны з гэтых двух напрамкаў мае пэўную папулярнасьць.

Верагодныя практычныя шляхі такія:

1. Адмоўны намер (напрыклад, страх, нянавісьць, лютасьць, абьякаваньне, пыха, перабольшанае сумненьне і г. д.) належыць аддаць на ўнутраны разгляд, прасачыўшы парадак яго ўзьнікненьня.

2. Замест таго, каб забіваць сабе галаву думкамі, належыць вытрымаць спакойную паўзу і ўсьведаміць, у чым уласна справа.
3. Праблему, калі яна ўсьведомленая і стала адчувальнай амаль фізічна, належыць перадаць у малітве Богу.**
4. Пасьля гэтага належыць спакойна чакаць зьяўленьня першых прыкметаў палёгкі.

Падчас мэдытатыўных практыкаваньняў*** можа зьявіцца адчуваньне зыходзячага патоку энэргіі, накіраванага ўгару, і ўваходзячага патоку абнаўляючай энэргіі, які ідзе зьверху. Па іншых мэтодыках нэгатыўныя эмоцыі можна «выдыхаць» разам з паветрам пры выдыху, у думках аддаючы іх Богу, і ўпускаць у сябе на ўдыху станоўчыя эмоцыі, выцякаючыя з Божай літасьці (такі, напрыклад, род бесьперапыннай малітвы хрысьціянскіх манахаў на гары Афон, якая была апісаная ў разьдзеле «Спакой у пустыні»).

Разумовыя праблемы.

Урывак з разьдзелу «Перамяненне» асноўнай часткі:* Тэхніка «пазытыўнага мысьленьня», калі ў ёй не прысутнічае эгаізм і манія велічы і калі яна не абапіраецца на тэхнічныя маніпуляцыі, здольная прывесць мысьленьне ў стан, роднасны таму, які ўзьнікае ў выніку лучнасьці з Богам, або палегчыць надыход такога стану. Аднак літаратура на гэтую тэму рэдка адрозьніваецца далікатнасьцю і можа ўвесць чалавека ў зман.

«Праблема лёсу».

У асяродзьдзі сучасных духалекараў вядомыя выпадкі, калі здаецца, што ацаленьне (пакуль) не магчымае або «не дазволенае». Гэта падобна на ўзровень «праграмы». Цалкам магчыма, што хворы яшчэ не атрымаў усіх патрэбных высноваў з хваробы. Але і ў такой сытуацыі можна знайсці рашэньне, калі абапірацца на Бога. Гл. разьдзел «Воля да ачуньваньня».

Прававыя пытаньні.

Хрысьціянскае аздаруленьне з дапамогай малітваў і ўскладаньня рук абароненае, прынамсі, у Германіі, выкананьнем прынцыпу свабоды рэлігійных адпраўленьняў. Калі нехта жадае практыкаваць гэтыя мэтады па-за межамі сямейнага кола або царквы як род паслуг, ён спачатку павінен зрабіць падрабязныя юрыдычныя даведкі. Калі выконваемыя дзеянні маюць у сабе элементы, якія могуць быць клясыфікаваныя як пастаноўка дыягназу ці прамая тэрапія (напрыклад, духалекары, практыка якіх адрозьніваецца ад хрысьціянскіх мэтадаў лячэньня і ў той жа час падобная да іх, нярэдка ўмеюць адчуваць хваробу рукамі), нават калі яны робяцца бясплатна або на аснове добраахвотных ахвяраваньняў, то ў Германіі гэта патрабуе наяўнасьці сэртфіката аб здачы экзамена па мэдыцынскай практыцы або ліцэнзіі лекара. Застаецца толькі жадаць, каб законы безь бюракратызму бралі пад увагу асаблівы характар такой практыкі. Тым ня менш, перад яе пачаткам рэкамэндуецца здаць экзамен па мэдыцынскай практыцы пад эгідай Аб'яднаньня духоўнага лячэньня.****Тэарэтычна, калі гаворка ідзе ўсяго толькі пра псыхалягічную кансультацыю ці духалячэньне, дазваляецца здаваць экзамен у спрошчанай форме. Ці паўсюды існуе такі спрошчаны падыход – іншае пытаньне.

Напрыклад, у Англіі «духоўныя лекары» ўжо прызнаныя ўсімі і дапушчаныя да работы ў бальніцах.

Незалежна ад прававых пытаньняў той, хто імкнецца сустрэцца зь лекарамі, павінен працягваць выкарыстоўваць уласныя магчымасьці, як добрае харчаваньне ці дыету, ці гімнастыку, і – наколькі гэта магчыма – дастатковы сон, і маліцца.*****

* У асноўнай частцы гэты і іншыя моманты разглядаюцца пад больш шырокім пунктам гледжаньня, у тым ліку адносна магчымасьцяў чалавечага разьвіцьця ў цэлым, гэта значыць, не абмяжоўваючыся рамкамі ўласна «лячэньня».

** Як здабыць унутраны настрой пры малітве, можна прачытаць на нашай старонцы «Малітва аб міры...»

*** Гл. старонку «Хрысьціянская мэдытацыя».

**** World Federation of Healing (Сусьветная фэдэрацыя лячэньня) аб'ядноўвае шмат розных групаў па ўсім сьвеце. Гл. <http://www.wfh.org.uk>

Сярод мноства аб'яднаньняў мы ня ведаем ні воднага, у якое ўваходзілі б толькі хрысьціянскія лекары. Гэта было вытлумачальна, пакуль хрысьціянская традыцыя лячэньня была ў забыцьці. У наш час гэта становіцца дзіўным. Простую і эфэктыўную форму біблейнай практыкі заступніцтва ў экстрэнных выпадках можна сустрэць у некаторых незалежных эвангеліцкіх цэрквах, напрыклад, баптыстаў ці пяцідзясятнікаў. Выпадкі экстраардынарнага ацаленьня дзякуючы веры і малітве таксама адбываюцца ў месцах паломніцтва каталікоў, напрыклад, Лурдзе. (Ways-of-Christ.com не нясе адказнасьці за зьмест іншых вэб-сайтаў і не абавязкова падзяляе прадстаўленьня на іх меркаваньні.)

*****) (...) Сённяшнія дадзеныя, якія тычацца сістэм рэгуляваньня ў людзей, што часта ўжываюцца, з пункту гледжаньня старой аднабаковай малекулярна-біялагічнай перспектывы сведчаць, што складнасьць і духоўныя намаганні маюць асноватворнае значэньне для разуменьня. Гэта ўключае ў сябе больш моцныя намаганні ва ўсім сьвеце, якія маглі б спрыяць развіццю супрацоўніцтва паміж рознымі медыцынскімі напрамкамі.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Аб хрысьціянскім дабраславеньні.

Веруючы хрысьціянін можа дабраслаўляць ўсх і ўсё, калі адчувае, што гэта сугучна веры і пры гэтым захоўваецца настрой на Бога. Добраслаўляць могуць ня толькі сьвятары – *гл. Лікі 6, 23 – 7, 1.*

Любы недухоўны можа рабіць дабраславеньне. Якіх-небудзь асаблівых правілаў не існуе, хіба што гаварыць належыць нягучна, патрэбен толькі правільны ўнутраны настрой. Вымавіце: «Няхай будзе дабраславеньне Хрыстова з вамі, калі Ён пажадае». Бог не дапусьціць, каб вашае дабраславеньне прынесла шкоду. Звычай дабраслаўляць іншых цяпер стаў рэдкасьцю, але можа быць карысным.

У Бібліі ёсьць многа месцаў, якія маюць дачыненне да дабраславеньня. Вось некалькі вершаў па розных аспэктах дабраславеньня. *Захарыя 8, 13; Дзеі 3, 26; Да Эфэсянаў 1, 3; 1-е Пятра 3, 9-12; Да Гэбрыяў 6, 7. І яшчэ некалькі месцаў: Мацьвее 5, 44 або Лукі 6, 28; Да Рымлянаў 12, 14; Быцьцё 9, 1; Другі зкон 11, 26; Псалтыр 115, 13; Выслоўі 11, 25.*

*) Зразумела, калі дабраслаўляць, напрыклад, зброю, у анёлаў з такімі «дабраславеньнямі» могуць узьнікнуць цяжкасьці...

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Скарга як дапушчальная частка хрысьціянскай рэчаіснасьці

Многія хрысьціянскія колы, прычым строгіх нораваў, робяць даволі аднабаковае ўражаньне, як быццам хрысьціянам належыць пакорліва прымаць свой лёс і праяўляць памяркоўнасьць да сучаснага сьвету; праўда, ім дазваляецца маліцца аб лепшай долі, а таксама прыкладаць да гэтага пэўныя намаганьні. Але зьвяртаньні да Бога з «горкімі сьлёзамі» – гл. *Плач Ерамій* ў Старым Запавеце – даволі рэдкая зьява, за выключэньнем літаратурных твораў («Дон Каміла і Пэпонэ»). Прынамсі, у царкве такое афіцыйнае вучэньне гучыць рэдка, хаця ў малітвах сам-насам з Богам скаргі прысутнічаюць. Прыгадайце іудзейскую традыцыю

прыходзіць ла Сьцяны Плачу ў Ерусаліме. Канешне, мы не прапануем нічога падобнага для хрысьціянаў, аднак нааўнасьць падобнай практыкі сьведчыць аб высокай яе значнасьці ў жыцьці верніка.

Супастаўленьне хрысьціянскіх вартасьцяў і абяцанняў (гл. Нагорную казань, Мац. 5:5 «Дабрашчасныя лагодныя, бо яны ўспадкуюць зямлю») і вядучых тэндэнцыяў разьвіцьця сьвету можа навесці на думку, што хрысьціяне проста ня ведаюць, што рабіць з падобнымі абяцаннямі. Абяцаньне нельга лічыць ні да чаго не абавязваючай праявай літасьці (што таксама мае права на існаваньне), якая можа збыцца, а можа і не. Абяцаньне ёсьць абяцаньне. момант выкананьня абяцання можа залежаць і ад сталасьці чалавека, калі можна гаварыць пра «вымаленае» абяцаньне. («Царства Нябеснае дасягаецца сілаю» *Мцф. 11:12.*)

Стала не зусім зразумела, на каго ці на што можна скардзіцца. На тых, хто навокал? Ці на – як сьцьвярджаюць асобныя багасловы – д'ябальскія сілы, спакушаючыя чалавека? Магчыса, пэўная доля адказнасьці ляжыць на кожным. Але тут лёгка сасьлізнуць на тэму «Бог гэта дапусьціў» (а далей чалавек сам дадумвае, чаму). Але хіба Усявышні і ёсьць той «рэжысёр», які здольны «дапусьціць» пэўныя падзеі і ўстанаўлівае правілы гульні? Занадта наіўна лічыць, што Бог адказвае за зло, якое пануе ў сьвеце, і ўсякага роду «дапушчэньні». У першых стагодзьдзях нашай эры айцы царквы, па сёньня шанаваныя ў тых ці іншых суполках, вучылі і пісалі пра іерархію анёлаў як прамежкавае зьвяно паміж Богам і чалавекам. Апроч таго, гностыкі гаварылі пра так званых «архонтаў», якія валодаюць крыху сумніўнымі ўласцівасьцямі. Іншыя культуры таксама ў сваім родзе выказваюць падобныя ідэі: напрыклад, тыбэцкая Кніга Мёртвых поўная рэкамэндацыяў аб тым, як мець справу з падобнымі істотамі пасля сьмерці. Што ж датычыцца прынцыповых пытанняў, якія стаяць вышэй за разуменьне чалавека, то аднойчы можа выявіцца, што істотную ролю адыгрывае нейкая, не зусім бездакорная, «рэжысура», што стаіць ніжэй за Усявышняга і ніжэй за Хрыста. Аднак у параўнаньні з чалавекам ці непасрэдна зь цёмнымі сіламі яна займае нашмат больш «высокае» становішча. Гэты падыход зьяўляецца таксама і ўнёскам у абмеркаваньне старажытнага пытання тэадэіі ці адносінаў Бога да зла ў сьвеце (яго «апраўданьне»).

Такім чынам: так, можна скардзіцца Богу, бо Ён застаецца нашым верным суразмоўнікам; але не мае ніякага сэнсу скардзіцца на Яго. У падобнай скарзе чалавек можа прынесці перад Богам бурлячыя ў ім пачуцьці, нават калі гэта не пачуцьцё смутку, а абурэньне на несправядлівасьць (*Мац. 5:6*). Паколькі рашэньне звстаецца за Богам, падобная скарга па сутнасьці зьяўляецца асаблівым родам настойлівай малітвы. Тут не абыходзіцца безь любові, а значыць, і павагі да Бога і да Хрыста. Апроч таго, падобная малітва абараняе ад пасткі асуджанасьці, якая прывяла б не да Бога, а ў зваротны бок.

Ёсьць і іншы шлях: даць пачуцьцям супакоіцца, так, каб можна было спакойна вымавіць «клясычную» малітву, зьвяртаючыся да Бога з падзякай і хадайніцтвам. Падобная малітва лічыцца прызнаным канонам зьвяртаньня да Бога. Аднак дазваляецца скардзіцца і так, як апісана вышэй, калі гэта ўяўляецца неабходным і калі скарга шчырая.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Хрысьціянскі шлях перапрацоўкі падзеяў жыцьця/

- Той, хто – з дапамогай Ісуса, які служыць яму **прыкладам** і ўвасабляе для яго дапамогу – шукае збаўленьня ад сваіх недасканалых рысаў характару і ўдасканаленьня станоўчых якасьцяў у будучыні (параўнай старонку «**Этыка**»: ня шкодзіць, а дапамагаць...), можа, і **ўсьведамляе спачатку ўласныя недахопы характару, зробленыя памылкі і промахі, замест таго, каб звальваць на іншых усе настроі, праблемы і страты /** параўнай *Мац. 7:*

«Ня судзеце, каб і вас ня судзілі; бо якім судом судзіце, такім вас судзіць будуць; і якою мераю мерыце, такою і вам будуць мерыць. І што ты глядзіш на парушынку ў воку брата твайго, а калоды ў воку сваім не адчуваеш? ..»

Усё да гэтага падобнае, наколькі гэта магчыма, запісваецца добрасумленна з захаваннем па магчымасці поўнага спакою на паперу ці пішацца ў галаве, як калі б гаворка ішла пра нейкі «выраб» (параўнай наш разьдзел галоўнага тэксту «Спакой у пустыні») і пасья ўсё перабіраецца і правяраецца на магчымасці выпраўленьня; пры гэтым вядзецца назіраньне за посьпехам. Г. зн. тут трэба праявіць уласную руплівасьць: **пры гэтым, можа, гаворка і ідзе пра адносячыся да гэтага пытання малітвы, і ў адпаведнасьці зь верай, можа, і прыйдзе дапамога; але пры сур'ёзнай і ўсёабдымнай рабоце над сабою гэта суправаджаецца таксама карэктыроўкай сваіх установак і мысьленьня, больш пільнымі адносінамі да адмоўных пачуцьцяў і, у канчатковым выніку, зьмяненнем паводзінаў.** Усё гэта ўдаецца нашмат лягчэй, калі вы разгледзіце ў гэтым кантэксьце больш падрабязна штодзённыя звычкі, якія вы заўважылі за сабою, а потым перададзіце іх адну за другой у малітве Богу... (параўнай разьдзел «Праведны гнеў» (погляд на эмоцыі).) Як раз ужо закаранелыя жыцьцёвыя звычкі цяжка зьмяніць, бо яны замацаваныя ў несьвядомым слоі асобы. Для гэтага на такім шляху неабходна часта мець багаты досьвед у распазнаваньні падсьвядомых ці несьвядомых першапрычынаў (тым ня менш, гэта можа ўдацца і непасрэдна, як у курца, які з адной хвіліны на іншую, прыняўшы цьвёрдае рашэньне, назаўсёды перастае курыць. Параўнай разьдзел «Перамяненне Хрыста). Гэты працэс «паглядзець і сьвядома з дапамогай малітвы перапрацаваць» – ужо сам па сабе сьпірытуальны шлях, які можа далёка весьці і суправаджаць каго-небудзь усё жыцьцё, але які ўжо за кароткі час можа даць пры адпаведнай інтэнсіўнай практыцы вялікія істотныя дасягненьні.

«Больш глыбокія слаі» рашаных пытанняў могуць яшчэ знаходзіцца на парозе перапрацоўкі, хаця яны ўжо ў вялікай меры былі папраўленыя.

Тады цалкам можна было б адрэдагаваць "асколкі" таго, што было здроблена раней. Там, дзе адзнака ўяўляецца неабходнай – у дачыненні да сваіх уласных дзеянняў або дзеянняў іншых – яна павінна быць заснавана на прынцыпах "права"/"справядлівасці", быць дыферэнцыраванай і, наколькі гэта магчыма, канструктыўнай (*эл. Іаан 7:24*) (...)- Узьнікнуць таксама і імпульсы для **сумленьня**... (параўнай Мац. 5,5 і 5,9...)

(Гэтая практыка ўжываецца ў першую чаргу тады, калі гаворка ідзе пра выпраўленьне паводзінаў, якія, з псыхалягічнага пункту гледжаньня, ужо заўсёды былі ў рамках «нормы». Калі гаворка ідзе пра выпраўленьне станаў, якія сёньня ў пэўнай меры лічацца хваравітымі, то спатрэбілася б тым больш, каб адпаведна дасьведчаны памочнік – у выпадку неабходнасьці і з псыхалягічнай адукацыяй – актыўна суправаджаў бы ваш шлях, бо самастойнасьць у абыходжаньні з уласнымі праблемамі яшчэ больш абмежаваная, чым гэта мае месца і так ува ўсіх людзей, калі яны павінныя паглядзець на ўласныя слабасьці. Калі б хто-небудзь быў у гэтым так абмежаваны, што яму нават падтрымка нічога б не дала, то існавала б яшчэ магчымасць, каб такі памочнік мог за яго маліцца ў дадатак да належнай для яго тэрапіі. Перадумова тут тая, што ён шукае дапамогі, бо нават ад Ісуса вядомае важнае пытаньне «ці хочаш быць здаровым?» (параўнай нашу старонку «Ацаленьне».)

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Адносіны хрысьціянаў да эканамічных і сацыяльных пытанняў.

Для пачатку належыць заўважыць, што, згодна з апошнімі дадзенымі эканамічнай навукі*, чалавек не зьяўляецца той абсалютна эгаістычнай істотай, якой яго лічыла ранейшая лібэральная эканамічная тэорыя. Толькі меншасьць людзей дзейнічаюць на падставе сваіх вузкакарысьлівых інтарэсаў. Для большасьці іншых такія фактары, як добраахвотная калектыўная праца для агульнай справы, адыгрываюць ня меншую, а часам і вырашальную

ролю. Аднак як эгаізм, так і «узаемны альтруізм» не зьяўляюцца аўтаматычна самымі лепшымі варыянтамі для ўсяго грамадства. Абодва гэтыя шляхі могуць весці да стварэння дыктатураў. Далейшае разьвіццё магчымае толькі на падставе прыняцця паслядоўных сьвядомых этычных рашэнняў.

Тут могуць адыграць ролю псыхалагічныя і рэлігійна-этычныя аспекты. Чалавек створаны дваяка: як індывідуальная і як сацыяльная істота. Пры наяўнасці шчырасці можна разьвіць у чалавеку як здаровую, не перабольшаную ўпэўненасць у сваіх сілах, так і салідарныя адносіны да іншых людзей. У людзей зь ярка выяўленай эгаістычнай жыццёвай пазыцыяй альтруізм усё яшчэ існуе ў душы, але ён або не разьвіты, або загнаны ўсярэдзіну жорсткай школай выжывання заходняга грамадства. Сацыялістычнае грамадства, наадварот, у аднабаковым парадку ўносіць салідарнасць паміж людзьмі на шкоду свабодалюбівага, індывідуалістычнага боку чалавека, адмаўляючы саму прыроду чалавека. Людзі, не знаходзячы раўнавагі ў адносінах, рана ці позна пачынаюць выражаць сваю незадаволенасць у розных формах. Або робяцца правільныя высновы, або грамадства пачынае дэградаваць. Гэта ў роўнай меры адносіцца да сённяшняга эканамічнага ладу, які характарызуецца дзейнасцю гіганцкіх прадпрыемстваў. Ісус раіў вырашаць спачатку свае ўласныя хатнія праблемы (Мац. 7).

Мудрасць Нагорнай казані (Мац. 5-7) ** немагчыма пераўтварыць у прамое павучанне па грамадзкай дзейнасці. Тым ня менш, раздваенне сьвядомасці, калі чалавек у асабістым жыцці кіруецца прынцыпам любові да блізкага, а на працы і ў грамадскім жыцці прытрымліваецца прамы супрацьлеглых прынцыпаў, не адказвае духу Хрыста. Сур'ёзная этыка*** павінная праяўляць сябе на ўсіх узроўнях і ў канчатковым выніку стаць дапаможнікам для ўсяго сьвету. Напрыклад, міласэрнасць і клопат Хрыста аб бедных несумненна маюць важнасць ня толькі для сацыяльных служэнняў царквы, але і для адносінаў паміж людзьмі на рабочым месцы. Вельмі вялікае практычнае значэнне належыць таксама Мац. 22, 17, дзе разам зь міласэрнасцю Ісус пацвярджае неабходнасць «дзесяціны», г. зн. 10-працэнтнага падатку на рэлігійныя і дабрачынныя мэты звыш рымскага падатку. Гатоўнасць дапамагчы паводле Хрыста засноўваецца на добраахвотным рашэнні. Немагчыма непасрэдна вывесці зь яе канцэпцыі прымусовага разьмеркавання. Бо дзейнічаюць і далей заветы 9 і 10 «Ня прагні... нічога, што ў блізкага твайго». Таксама, пры ўсім старанні палепшыць сацыяльнае становішча многіх, розныя лёсы застаюцца ў руках Госпада.

У прытчах Мац. 25, 14-30 / Лук. 19 разглядаюцца вядомыя адносіны да матэрыяльнага сьвету. Калі прасачыць узаемасувязь (этычная пазыцыя мытніка ў Лукі, папярэдняя прытча пра сілу веры дзеваў у Мацьвее), то выявіцца, што гаворка ідзе не пра памнажэнне матэрыяльных каштоўнасцяў ці фінансаў, а пра больш глыбальныя рэчы. Гэта, напрыклад, добра відаць у Лук. 12, 33, дзе душэўныя каштоўнасці пастаўленыя вышэй за зямныя. Тым ня менш, адказнае абыходжанне з даручанымі каштоўнасцямі распаўсюджваецца і на матэрыяльную сферу. Калі даецца парада дапамагачь бедным і абяздоленым, значыць, матэрыяльная і фінансавая падтрымка таксама прызнаюцца важнымі, а матэрыяльнае ня лічыцца нікчэмным. Галоўнае, якой мэце служаць маёмасць і грошы. Калі яны ідуць на распаўсюджванне маньі, падман, судзейнічанне крымінальным структурам і падтрымку праектаў, бяспека якіх для простых (недатычных да крыміналу) людзей і іншых Божых стварэнняў выклікае сумненні, такія дзеянні супярэчаць адказнаму ўзаемадзеянню паміж людзьмі, якім яго на кожным кроку дэманстраваў Хрыстос. Ісус нідзе не прапанаваў кіравацца так званай «воляй абставінаў».

Іслам забараняе даўгавыя працэнты. Аднак іудзеі з хрысьціянамі могуць знайсці аналягічныя парады і ў Бібліі (Стары Завет нават утрымлівае прамыя забароны) – *Езэкііль 18, 8 і 9*: «... (Хто) у ліхву не дае і ліхвы не бярэ, ад няпраўды стрымлівае руку сваю, суд чалавеку з чалавекам учыняе правільна, учыняе паводле заповедзяў Маіх і трымаецца пастановаў Маіх шчыра; дык ён – праведнік, ён напэўна будзе жывы, кажа Господзь Бог».

Гл. таксама *Ездра 7, 24* (забароны на спагнанне падаткаў і пошлінаў з асобаў пэўных прафэсіяў); сэнс *Выслоўяў 28, 8* у спрошчаным выглядзе зводзіцца да таго, што набыццё грошай шляхам

ліхварства ў канчатковым выніку дапушчальнае, калі грошы праз багатых трапляюць да бедных. У наш час, калі грошы выкарыстоўваюцца супраць інтарэсаў і бедных, і часта агульнага добра, правіла, закладзенае ў гэтым вершы, не выконваецца. Каб правільна расставіць прыярытэты, важна памятаць, што верш асабліва падкрэсьлівае важнасць мэты, на якую расходуюцца грошы. У Новым Запавеце пра працэнты гаворыцца ў Мац. 23, 23 і Мац. 17, 24. Для нашай распрацоўкі важней тыя моманты, якія прадстаўляюць цікавасць, нават калі дасьледаваньне выходзіць па-за гістарычныя рамкі Старога Запавета. Таму мы ня будзем закранаць тут *Другога закону 23, 20*.

Біблія заахвочвае да таго, каб ня ўлазіць без прычыны ў даўгі (Высл. 22:7) і плянаваць наперад (Высл. 21:5), а таксама ўзрастаць у мудрасьці і ведах (напрыклад, Высл. 4:5-8). Яна заахвочвае да эканоміі: ужо згаданая «дзесьціна» павінная адкладацца кожны год на паломніцтвы да рэлігійных сьвятаў і дары да іх (Др. 14:22-27). Апостал Павал заклікаў хрысьціянаў адкладаць кожны тыдзень трохі, каб мець магчымасьць дапамагчы трапіўшым у нястачу хрысьціянам (1 Кар. 16:1,2), і прасіў быць стрыманымі ў спажываньні зямных дабротаў (1 Цім. 6:8). Ісус сыходзіць з таго, што спачатку трэба падлічыць, ці хопіць грошай на тое, каб, напрыклад, пабудаваць нешта (Лук. 14:28). Умелае вядзеньне гаспадаркі было б і сёньня вельмі неабходным спосабам аздараўленьня і праяваў прадбачлівасьці: прыватная і грамадзкая завінавачанасьць зьяўляецца прычынай нумар адзін сусьветнай фінансавай нестабільнасьці. Сайт «Шляхі Хрыстовы» не перасьледуе палітычных мэтаў, таму тут прыводзяцца толькі агульныя погляды.

* Пра гэтае, у прыватнасьці, казаў Эрнст Фэр, дырэктар Інстытута эмпірычных эканамічных дасьледаваньняў пры ўнівэрсытэце Цюрыха, у сваім інтэрвію «Рэцыпракальны альтруізм...» часопіс «Сьвятло навукі», сакавік 2002 г.

** Духоўны бок гэтых каштоўнасьцяў тлумачыцца ў разьдзеле пра Нагорную казань у асноўнай частцы трактату на сайце Ways-of-Christ.com.

***Гл. таксама нашу старонку «Асновы этыкі».

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Адносіны хрысьціянаў да грамадства і палітыкі*.

Мац. 22, 21; Мар. 12, 13-17; Лук. 20, 20-26: фраза «Адавайце кесарава кесару, а Божае Богу» выяўляе рэалістычную пазыцыю ў адносінах да выплаты падаткаў рымскім уладам. У ёй праводзіцца выразная розьніца паміж функцыямі дзяржавы і рэлігіі. Яна зусім ня мае на ўвазе прынцыповага пакланеньня перад тымі, хто мае ўладу. У Дзеях апосталаў 5,29 гаворыцца: «Трэба слухацца болей Бога, чым людзей». Адпаведна Хрыстос не апраўдвае любое адступленьне пад ціскам «абставінаў».

З аднаго боку, усеагульную шкалу вартасьцяў Нагорнай казані (*Мац. 5-7*) немагчыма зрабіць практычным дапаможнікам для грамадзкай дзейнасьці. Зь іншага боку, духу Хрыста супярэчыць такая жыцьцёвая пазыцыя, пры якой чалавек у асабістым жыцьці дзейнічае згодна з заповедзьдзю аб любові да блізкага, а, працуючы ў грамадзкіх аб'яднаньнях або выконваючы палітычныя функцыі, кіруецца супрацьлеглымі прынцыпамі. Сур'ёзная этыка** павінная праяўляць сябе на ўсіх узроўнях і ў канчатковым выніку стаць дапаможнікам для ўсяго сьвету. Напрыклад, саперніцтва зь іншымі людзьмі з ужываньнем несумленых мэтадаў, падман грамадзкасьці, тайная рэалізацыя праектаў, бясьпека якіх для простых (недатычных да крыміналу) людзей выклікае сумненьні, супярэчаць духу праўдзівасьці і адказнасьці, які дэманстраваў Хрыстос. Таким чынам, могуць спатрэбіцца незалежныя хрысьціянскія думкі, выходзячыя па-за рамкі «лявацкіх» ці «правых» узораў думкі.

Мацьвеев 7:3-5 «...Вымі спачатку калоду са свайго вока, і тады ўбачыш, як выняць парушынку з вока брата твайго» не зьяўляецца, як відаць, настаўленьнем кожнаму паасобку абмежавацца работай выключна над сваімі слабасьцямі – такое ўражаньне магло б застацца ў некаторых колаў хрысьціянаў. Гэта павінна толькі стаць жыцьцёвай нормай – заўсёды пачынаць зь сябе, каб пасля, будучы свабодным ад сваіх праблемаў, прадпісваць

што-небудзь іншым, папярэджваць ці крытыкаваць іх там, дзе неабходна. Гэта адносіцца зноў жа як да прыватнага акружэння, так і да палітыкаў.

Ерамія 29,7 дае прарочую параду: «...Клапацецеся пра дабрабыт горада, у які Я перасяліў вас, і малецеся за яго Госпаду; бо пры дабрабыце яго і вам будзе мір». Гэта прапанова прымаць рашэнні для агульнай карысці ў самым шырокім сэнсе слова. У Мац. 5,13, Мац.13,33 і іншых месцах хрысціянам рэкамендуецца праяўляць зацікаўленасць у справах грамадства, быць «солью зямлі». Аднак у жыцці хрысціянаў могуць узнікаць сытуацыі, калі ім належыць адхіліцца ад нядобрых грамадзкіх зьяваў. У Адкрыцці Яна 18,4 сказана: «І пачуў я іншы голас зь неба, які казаў: выйдзі ад яе (горад Вавілон, вялікая блудадзейка), народзе Мой, каб ня ўдзельнічаць вам у грахах яе і не наклікаць пошасьцяў яе».

* Вэб-сайт Ways-of-Christ.com не пераследуе ніякіх палітычных мэтай. Заўвагі па гэтай тэменосяць выключна агульны характар.

**Гл. таксама нашу старонку «*Асновы этыкі*».

Гл. таксама нашу дадатковую старонку «*Адносіны хрысціянаў да эканамічных і сацыяльных пытанняў*».

[Назад да зместу на гэтай старонцы](#)

Хрысціянства і філэзофія: аб прамове Хабермаса «Вера і веды»

Філізаф Юрген Хабермас***), які па сёння лічыўся нерэлігійным чалавекам, прызнаваў важнасць рэлігійных уяўленняў як крыніцы каштоўнасцяў і сацыяльнай спайкі сьвецкага грамадства. Богападабенства чалавека, надзеленага правам на свабоду і здольнасцю ёй карыстацца, можа навесці на пэўныя думкі нават, як ён сябе называе, «чалавека без рэлігійнага слуху». Сьвет ня здольны выжыць без прымірэння і даравання – вартасцяў, якія прыйшлі з рэлігіі. Ён гаворыць пра «пакуты бязьвінна пакрыўджаных, зганьбаваных і забітых, якое пераўзыходзіць усякую магчымасць іх кампэнсацыі, якая маецца ў людзей». «Страчаная надзея на ўваскрэшэнне пакідае пасля сябе адчувальную пустку (у сэкулярным грамадстве)».

Хабермас знаходзіць важныя зрухі ў мысленні асьвечаных хрысціянаў. Такія ж зрухі павінныя, паводле яго думкі, адбыцца ў адносінах сьвецкіх мысьліцеляў да хрысціянаў:

- Рэлігійная сьвядомасць павінная пераварыць «дысануючыя» кантакты зь іншымі канфэсіямі і рэлігіямі на ўзроўні пазнаньня. Хаця б на Захадзе сёння існуе пэўная ступень цывілізаванасці адносінаў, няхай яна і абмежаваная. Важныя для экумэністычнага, міжканфэсійнага дыялёгу моманты раскіданыя па асноўнай частцы трактату і дадатковых старонках, напрыклад, там, дзе гаворыцца пра цэрквы і этыку.

- Павінная захоўвацца арыентацыя на навуковыя «аўтарытэты». З пункту гледжання гэтае працы большасць у навуцы далёка не заўсёды займае самыя перадавыя пазыцыі або не жадае іх заўважаць зь меркаваньняў эканамічнага характару. Таму аўтарытэт большасці ўва многіх пытаннях выклікае сумненні. Навуцы таксама не хапае сумленнасці і плюралізму ў адносінах паміж дысцыплінамі. У першую чаргу гэта датычыцца глябальных пытанняў, якія закранаюць вобраз чалавецтва, напрыклад, генных тэхналяў (гэтая праблематыка ўзгадваецца Хабермасам), але і іншых прыродазнаўчых навук таксама. Гэтая праблема фігуруе ўва многіх месцах трактату. Нам патрэбен дыялёг паміж навукай і рэлігіяй. Але ў ім павінныя ўлічвацца і апошнія дасягненні навейшых разьдзелаў прыродазнаўчых навук**, г. зн. альтэрнатыўныя дасьледаваньні і да т. п. Апроч таго, з боку рэлігіі павінныя брацца пад увагу веды, набытыя шляхам асэнсавання глыбіннага рэлігійнага досьведу, а ня толькі прадукты тэалёгічных вывадаў. Толькі гэта дае магчымасць таго, што бакі пачуюць адзін другога. Ранейшыя дыялёгі на падставе састарэлых навуковых парадыгмаў

(прынцыпаў і карцінаў сьвету) і куртатых уяўленьняў аб хрысьціянстве гэтай мэты не дасягалі. Духоўныя навукі таксама змогуць атрымаць карысьць ад такога працэсу. Чалавек зноў зможа лічыцца чалавекам, душа – душой, а не хімічнай функцыяй мозгу.

- Рэлігійная сьвядомасьць павінная абапірацца на «асновы канстытуцыйнага ладу...» Хабермас паказвае, якой разбуральнай сілай можа абярнуцца адсутнасьць гэтага кроку ў рэлігійнай сфэры. Адаптацыя сучасных хрысьціянаў да палітычных свабодаў часткова зьяўляецца крокам у напрамку звароту да вытокаў хрысьціянства да яго зьліцьця зь дзяржавай у 325 годзе н.э., якое адбылося пад ціскам самой дзяржавы.

У той час як хрысьціянскія і іншыя рэлігійныя колы ў адносінах са сьвецкімі інстытутамі, як правіла, імкнуліся прыстасавацца да мовы апошніх, згодна з думкай Хабермаса, цяпер ужо нерэлігійныя колы павінныя наладзіцца ў дыялёгу з хрысьціянамі і іншымі веруючымі на іх мысьленную хвалю, не абмяжоўваючыся «адменай папярэдніх установак» на словах. Секулярная большасьць, вырашаючы важныя для вернікаў пытаньні, павінная не «прабываць» свае рашэньні сілай, але як належыць правяраць, якія карысныя высновы можна атрымаць зь пярэчаньняў вернікаў. Прадстаўнікі прыродазнаўчых навук, палітыкі і іншыя павінныя рэальна наладзіцца ў дыялёгу з хрысьціянамі на тую «субстанцыю», якая гучыць у паняццях «сьветабудова», «стварэньне» і «чалавек», у супрацьвагу паняццям «космас», «біясфэра», «экалёгія», «жывыя істоты» і «хома сапіенс».

Хабермас у дыялёгу паміж рэлігіяй і навукай разьлічвае на «трэці бок» – «дэмакратычны і прасьвечаны здаровы сэнс». Дыялёг павінен ісьці ў «постсэкулярным грамадзтве», якое прымае існаваньне рэлігійных групаў як дадзенае. У Германіі гэта яшчэ ня вельмі добра атрымліваецца, у дыскусіях пакуль удзельнічаюць толькі буйныя цэрквы. У ЗША індывідуальная рэлігійная дзейнасьць карыстаецца вялікай павагай, аднак рэлігійныя вартасьці трапляюць там у сэкулярнае грамадзтва ў такой форме, што ад іх першапачатковага сэнсу часам не застаецца і сьледу.

* «Франкфуртэр Альгемайнэ Цайтунг»/«Зюддойчэ Цайтунг» ад 15.10.2001 г. або гл. нямецкі тэкст у Інтэрнэце.

** Гл. таксама нашу старонку «Прыродазнаўчыя навукі і вера ў Бога».

***) Заўвага: Хабермас і іншыя філязофскія плыні:

Юрген Хабермас разам з Тэадорам Адорна і Гербертам Маркузэ ўваходзіў у «Франкфурцкую школу», «крытычная тэорыя» якой зрабіла значнае ўздзеяньне на студэнцкі рух 1968 году. Гэтая тэорыя ўвабрала ў сябе відазьмененыя нэамарксісцкія, прасьветніцкія і атэістычныя падыходы.

Гюнтэр Рормозер, пачынаючы з 1969 году, крытыкаваў тэорыю і практыку руху 1968 году з кансэрватыўных філязофска-тэалягічных пазыцыяў. Ён лічыў «утопію» шасьцідзясятнікаў эрзац-рэлігіяй (а значыць, канкурэнтам царкоўнай эсхаталёгіі) і імкнуўся супрацьпаставіць ёй старажытнае вучэньне Аўгустына пра «два (богаўгодныя) царствы» – рэлігію і дзяржаву.

Як прадстаўнікі Франкфурцкай школы, так і іх праціўнікі зь ліку хрысьціянскіх кансэрватараў і лібэралаў па сёньня высоўваюць акднабаковыя аргумэнты, нязьменна выкрываючыя іншы бок, прычым «праціўнік» памылкова малюецца як маналітны блёк. Адны без разбору адкідаюць традыцыйныя вартасьці, некаторыя зь якіх пры дыфэрэнцыраваным падыходзе можна было б захаваць. Іншыя не жадаюць бачыць, што ў новых сацыяльных рухаў апроч ідэалягічных выкрутасаў былі справядлівыя, «эмансыпатарскія» матывы. Людзі і ў Германіі, і ў іншых краінах за час, што прайшоў, прасунуліся ў гэтай дыскусіі далёка наперад, бо многія не хацелі заставацца на «барыкадах» 1968 году. У навуцы ж гэты прагрэс пакуль знайшоў слабае адлюстраваньне. Па сёньня яшчэ выходзяць кнігі, дзе праціўнікам прыпісваецца любое зло пад сонцам, а дзеяньні паплечнікаў падаюцца як бездакорныя.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Агульна хрысьціянскія аспэкты пытаньняў экалёгіі*).

Быцьцё 1, 26-28 «І сказаў Бог: створым чалавека паводле вобразу Нашага, паводле падабенства Нашага; і хай валадараць яны... па зямлі**»). Гэтая фраза ніяк ня значыць, што чалавек можа абыходзіцца з асяродзьдзем безадказна, хаця на практыцы ён, на жаль, дзейнічае менавіта так. Тут хутчэй ідзе гаворка пра першапачатковае ўяўленьне аб чалавецтве як канчатковай вяршыні сьветабудовы, надзеленай богападобнымі ўласьцівасьцямі, аб натуральным аўтарытэце чалавека, здольнага «назваць» іншыя стварэньні і абыходзіцца зь імі з поўнай адказнасьцю. *Быцьцё 2, 15* такім чынам характарызуе гэтую адказнасьць: Аб'ектам «захоўваньня» зьяўляецца жывая сьветабудова, якая знаходзіцца ў працэсе разьвіцьця. Пазьней чалавек выпадзе з адзінства з Богам і Яго сьветабудовай і стане эгаістам (*гл. гісторыю выгнаньня з раю*). Пазбавіўшыся гэтай асновы, чалавек вымушаны самастойна нанова асвойваць усе духоўныя асновы і ўжо ня можа спадзявацца на райскія паўнамоцтвы.

Новы Запавет адносіўся да сьветабудовы ня менш сур'ёзна. У *Пасланьні да рымлянаў 1, 20* гаворыцца: «Бо нябачнае ў Ім, вечная сіла Ягоная і боскасьць, ад стварэньня сьвету праз сузіраньне тварэньняў бачныя...» *Там жа 8, 19*: «Бо стварэньне з надзеяй чакае сыноў Божых» (у іншым перакладзе: «чалавека адкупленага», г. зн. зьяўленьня людзей дасягнуўшых большай дасканаласьці). *Да рымлянаў 8, 22*: «Бо ведаем, што ўсе стварэньні енчаць і пакутуюць дагэтуль...» *Марка 16, 15*: «І сказаў ім: ідзеце па ўсім сьвеце і абвяшчайце Дабравесьце ўсяму стварэньню» (гл. таксама *Да каласянаў 1, 23*). Ісус Хрыстос прыходзіць на дапамогу. Але і Ён не здымае з чалавека адказнасьці за іншых людзей і жывых стварэньняў, але дапамагае людзям стаць дасканалымі, «як дасканалы Айцец ваш Нябесны» (*Мат. 5, 48*), г. зн. такімі, якімі яны былі задуманыя першапачаткова – здольнымі да ўсьведамленьня сваёй адказнасьці.**** Толькі такім чынам чалавек зноў можа стаць часткай сьветабудовы. Але толькі калі ён прыме гэтую дапамогу. Далейшае знаходжаньне чалавека ў бязбожжы ў *Пасланьні да рымлянаў 1, 20* прама названае «ня маючым выбачэньня».

У *Адкрыцьці Яна* (аб яго характары *гл. частку 2 асноўнага разьдзелу*) ўзгадваюцца катастрафічныя зьявы, якія спасьцігнуць чалавецтва ў цэлым або часткова, а таксама астатнюю прыроду. Тым ня менш, гэтыя пабочныя праявы боскай праўкі нідзе не прадстаўленыя станоўча ці як непасрэдня мэты Божага наканаваньня. Нідзе ў *Адкрыцьці* віна не здымаецца зь людзей, якія самі спрыяюць выміраньню відаў і іншым катастрофам, і ўжо тым больш нідзе няма заклікаў да людзей працягваць у тым жа духу.*** Наадварот – нашая легкадумная цывілізацыя ў *Адкрыцьці* рэзка крытыкуецца. *Адкрыцьцё* не зьяўляецца адступленьнем ад пазытыўнага настрою астатніх разьдзелаў Новага Запавета, такіх, напрыклад, як *Нагорная казань*. (*Мац. 5, 5*: «Дабрашчасныя лагодныя, бо яны ўспадкуюць зямлю».)

Што да «крэацыянізму», асабліва распаўсюджанага ў англамоўных краінах: наш сайт не прадстаўляе ніякіх відаў «ізмаў». Стварэньне сьвету і чалавека сапраўды дае магчымасьць меркаваць Божую мудрасьць замест чыстага прынцыпу выпадковасьці. Гл. таксама наш сайт «Прыродазнаўчыя навукі і вера ў Бога». Таксама дарэчы і сумненьне ў адносінах некаторых неўстаноўленых археалагічных і гісторыка-геалагічных часовых адрэзкаў. Але тым, хто ўспрыняў «сем дзён тварэньня» кнігі *Быцьцё* ў сучасным разуменьні 7 дзён па 24 гадзіны, варта прызнаць гэта інтэрпрэтацыяй: вера, тым самым, ні пацьвярджаецца, ні абвяргаецца. Сьвет, як ён існуе сёньня, зьяўляецца вынікам поўнасьцю створанай ці стварыўшайся Зямлі зь яе сучасным вярчэньнем, чаго спачатку яшчэ не было. Ужо ў самой *Бібліі* гаворыцца: «...У Госпада... тысяча год, як адзін дзень». Сямю днямі можна абазначыць нешта рэальнае, такое, як «адрэзкі часу», «цыклы стварэньня» неўказанай працягласьці. Разглядаць менавіта аб'ёмныя працэсы стварэньня ў якасьці самых кароткіх па часе выявіцца, у хуткім часе, гэтак жа бессэнсоўна, як і многія існаваўшыя да сёньня археалагічныя ўяўленьні. У *Бібліі*, у дастатковай меры, дадзена зразумець, што Бог яшчэ да людзей Майсея давярэўся такім людзям, як Енах і Ной. Наша сучасная гісторыя стварэньня дазваляе ўвасходзіць да старажытнага вуснага, а пасля пісьмовага пераказу гэтых – сапраўдных – вытокаў, часткі якіх можна знайсці і ў іншых культурах. Дасьледчыкам вядомыя, напрыклад, некаторыя

кідаючыюся ў вочы падабенствы з шумэрскім эпасам Гільгамэша. Гэта не азначае, што кніга Быцьцё была сьпісаная адтуль, але нагадвае, што Аўраам быў з Месапатаміі.

*) Гэты вэб-сайт не перасьледуе палітычных мэтаў. Таму тут абмяркоўваюцца толькі агульныя меры і не выдаюцца рэкамэндацыі да дзеяньня па канкрэтных палітычных пытаннях сучаснасьці. Тэмамі, якія разглядаліся хрысьціянамі розных накірункаў у адносінах да захаваньня тварэння, з'яўляюцца, напрыклад, ненароджанае жыцьцё, злоўжыванне генамі і ядзернай энергетыкай.

**) Гэта можа быць разгледжанае ў якасьці асаблівай формы пан-эн-тэісцкага падыходу («сьвет знаходзіцца ў Богу») – ня блытаць з пантэізмам («Бог расчынены ў сьвеце»). Самая прамая сувязь Бога са створаным адбываецца ў дадзеным выпадку з дапамогай чалавека (гл. таксама Эвангелье ад Яна 14:21, 14:23, 15). І нават яна адбываецца практычна толькі ў тым аб'ёме, які чалавек у стане ўсьведаміць і зь якім ён усё больш радніцца з Хрыстом. Таксама і радасьць ад створанага можа прывесць да Бога. Але пры такім падыходзе да створанага магчымыя і сур'ёзныя памылкі, пры якіх Бог – гэта ўсяго толькі слова для ажыцьцяўленьня сваіх матэрыяльных справаў і жаданьняў.

***) Напрыклад, у ЗША гэта ясна ня ўсім.

****) Магчымасьці для разьвіцьця сьвядомасьці падрабязна прадстаўленьня ў 1 частцы нашага галоўнага тэкста, зыходзячы з розных этапаў жыцьця Ісуса. Сёньня, напрыклад, чалавек можа сьвядома вучыцца (у адрозьненне ад ранейшых, больш інстынктыўных сродкаў) зноў больш інтэнсыўна прызнаваць адносіны паміж тым, што знаходзіцца побач зь ім (ці зь ёй) і навакольным і зямлёй. Робячы так, ён (ці яна) можа дасягнуць «узаемазвязанага мысьленьня» (тэрмін, якім карыстаецца *Фрэдэрык Вэстэр*, хаця і на іншай аснове) ці «мультыфактарнага мысьленьня» (тэрмін, якім карыстаецца *Дэрнэр* для вывучэньня складаных экалягічных адносінаў) замест старога «лінейнага» ці «аднапрычыннага» мысьленьня («адна прычына → адзін насьледак»), якое ня можа быць ужытае ў гэтым кантэксце. Гл. таксама наступныя старонкі: «Сьвядомасьць, мозг і свабодная воля чалавека», «Асновы этычных вартасцяў», «Агульныя хрысьціянскія пункты гледжаньня на эканамічныя і сацыяльныя пытаньні», «Агульныя хрысьціянскія пункты гледжаньня на грамадзтва і палітыку», «Хрысьціянства і філязофія»...

Гл. таксама нашу старонку «Асновы этычных вартасцяў»:

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Ненароджаныя дзеці*.

Пачатак чалавечага жыцьця.

Вобраз чалавека ў кансэрватыўных і крытычна настроеных хрысьціянаў падобны ў адным – і тыя, і іншыя лічаць, што жыцьцё чалавека пачынаецца з зачацьця.

Біблія трактуе чалавечае жыцьцё як непадзельнае цэлае, што бярэ пачатак ад Бога, перадаецца ад пакаленьня да пакаленьня і ўключае ў сябе розныя ступені разьвіцьця і сталеньня кожнага індывідуўма. У ёй нідзе не гаворыцца, што жыцьцё не мае вартасці ці годнасьці да нараджэньня чалавека ці ў старэчым узросьце, калі яго адольваюць хваробы. *Прафэсар Бёкле ў кнізе «Настольная кніга хрысьціянскай этыкі»* прыводзіць гістарычныя сьведчаньні таго, што некаторыя багасловы, хаця ў іх творах пра гэтае ня ўзгадваецца, лічылі важнейшым момантам не зачацьце, а імплантацыю зародка (нідацыю).

Сучасныя прыродазнаўчыя навукі імкнуцца да нэўтралітэту вартасцяў. Аднак нават дадзеныя прыродазнаўчых навук даказваюць, што паміж момантам апладненьня і поўным сталеньнем чалавека няма рэзкай мяжы. У якой бы кропцы грамадзтва ні ўстанаўлівала парог чалавечага жыцьця, ён заўсёды будзе адвольным. Напрыклад, *Эрых Блехшмідт у «Эмбрыялёгіі»* піша, што «біягенэтычны закон» *Гекеля*, згодна зь якім эмбрыён быццам паўтарае этапы разьвіцьця жывёльнага сьвету, – безнадзейна састарэлае ўяўленьне. Усе органы чалавека з самага пачатку мэтанакіравана разьвіваюцца ў адпаведнасьці са сваімі функцыямі. Сёньня рэакцыю эмбрыёна можна адсочваць з дапамогай ультрагуку. Прафэсар генэтыкі чалавека *Л. Лежен* падкрэсьлівае, што схема дарослага чалавечага арганізму закладзеная ўжо ў генах аплодненай яйцаклеткі. Можна сказаць, што чалавек – фізычнае ўвасабленьне гэтай схемы. Гэта таксама пацвярджаюць дадзеныя дасьледаваньня мозгу,

эвалюцыйнай нэўралёгіі і псыхалёгіі. Дасьледчыкі з халістычным, неперадузятым падыходам знаходзяць працэсы сьвядомасьці і памяці на ўсё больш раньніх стадыях разьвіцьця. Такім чынам, гэтае ўяўленьне аб вартасьцях ужо распаўсюдзілася па-за рамкі рэлігіі.

Іншае пытаньне – як быць з такімі поглядамі на практыцы?

Запаведзь «не забівай» – *Выход, 20* – у часы Старога Запавета разумелася як «не ўчыняй наўмыснага забойства». Уяўленьні аб тым, што ёсьць забойства наўмыснае, а што не, пазьней памяняліся. У больш шырокім сэнсе запаведзь прымяняецца да ўсякага чалавечага жыцьця, вэгетарыянцы звыш таго ўжываюць яе яшчэ і да жывёльнага сьвету. Пачаткі сучаснай міжканфэсійнай «сусьветнай этыкі»** зьмяшчаюць у сабе ідэал «шанаваньня ўсякага жыцьця».

Але зь іншага боку, любая сур'ёзная жаночая кансультацыя, якая заахвочвае жанчынаў да выношваньня плоду і, прапануючы дапамогу, улічвае іх канкрэтную жыцьцёвую сытуацыю з усімі яе цяжкасьцямі, страхамі, пакутамі сумленьня і г. д. і нам таксама нельга агульна ганьбіць усіх, хто вырашыў пайсьці на аборт. Жанчыне такое рашэньне рэдка даецца лёгка. Належыць таксама памятаць пра долю адказнасьці мужчынаў і акружэньня і не перакладаць яе толькі на жанчыну.

Калі гаворка ідзе пра скарачэньне колькасьці абортаў ці іх поўнае выкараненьне, то, апроч пэрсанальнай дапамогі, неабходна максымальна палегчыць жыцьцё бацькоў і дзяцей, вырашаючы іх праблемы, з прычыны якіх як раз і ідуць на перарываньне цяжарнасьці, а не ствараць дадатковыя цяжкасьці для сацыяльна слабых.

Прававыя пытаньні*.

Ісус Хрыстос даў людзям магчымасьць сьвядомага маральна-этычнага выбару, дазволіў ім не знаходзіцца ў поўнай залежнасьці ад зьнешніх юрыдычных норм ці звычаяў, як гэта было ў старазапаветныя часы. Тым ня менш, прававыя нормы могуць служыць апірышчам у рашэньні этычных пытаньняў амаль ва ўсіх вобласьцях жыцьця.

Крымінальна-прававыя палажэньні (напрыклад, §218 у Германіі) – недзе яны строгія, а недзе лібэральныя – практычна нідзе ў сьвеце ня робяць прыкметнага ўплыву на колькасьць абортаў. Таму, як ужо было сказана вышэй, праблема павінная вырашацца ў іншым пляне.

Узаемасувязь геннай тэхналёгіі і рэпрадуктыўнай мэдыцыны.

Падчас навуковых дасьледаваньняў і штучнага апладненьня таксама адбываецца «расход» эмбрыёнаў, які ў Германіі, напрыклад, імкнучца абмежаваць Законам па ахове эмбрыёнаў. У наш час дадатковыя прычыны для перарываньня цяжарнасьці можа даваць перадымплянтацыйная дыягностыка.

Вынікі ў іншых вобласьцях.

Калі справа датычыцца аховы жыцьця, неабходна ўлічваць усе небяспекі, якім падвяргаюцца ўжо народжаныя, асабліва тыя, якім аднолькава падвяргаюцца ўсе жывучыя і яшчэ не народжаныя. Экалягічныя праблемы ўзьдзейнічаюць і на маці, і на зародак. Зародак больш адчувальны і на яго яны ўзьдзейнічаюць нават мацней, чым на дарослага чалавека. Спецыялісты па ахове жыцьця нярэдка гэта выпускаюць з-пад увагі. І наадварот – тыя, хто клапаціцца пра ахову навакольнага асяродзьдзя, часта абыякава ставяцца да праблемы абортаў, пра што, напрыклад, яшчэ ў 1985 годзе з трывогай гаварыў *Франц Альт*.

*) «Шляхі Хрыстовы» – вэбсайт, які стаіць па-за палітыкай. Нашыя матэрыялы ні супраць каго не накіраваныя, не высоўваюць якія-небудзь патрабаваньні і распаўсюджваюць інфармацыю толькі агульнага характару.

**) Гл. таксама нашу дадатковую старонку Асновы этычных вартасьцяў.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы](#)

Частка 4: Стары Запавет, і Матэр'ялы дыялёгу зь іншымі рэлігіямі

Стары Запавет, іўдзейская рэлігія і Ісус Хрыстос.

Гэтая дадатковая старонка зьяўляецца ўнёскам у палягчэньне разуменьня Старога Запавета і ў міжканфэсійны дыялёг. Яна не прэтэндуе на падрабязную прапрацоўку старажытназапаветных пісаньняў у той меры, як вэб-праект робіць гэта ў адносінах да Эвангелья і апостальскіх гісторыяў.

Ісус Хрыстос і Яго апосталы часта спасылаліся на Сьвятое Пісаньне, якое было добра вядомае іх сучасьнікам. У першую чаргу гэта быў **Стары Запавет**. Ён зьмяшчае гісторыю стварэньня сьвету, кнігі па яўрэйскай гісторыі, заканадаўчыя палажэньні, творы прарокаў, псалмы, апокрыфы і г. д. Ісус і апосталы адзначалі, што яны не адмаўляюць зьместу ранейшых адкрыцьцяў, але, тым ня менш, прыйшлі не тлумачыць Пісаньне, а паказаць, што час жыць у непасрэдным кантакце з Богам і Хрыстом. (Гл. таксама «Асновы этычных вартасьцяў» і асноўную частку). Дзякуючы гэтаму зьяўляецца новае бачаньне жыцьця, адменнае ад Старога Запавета.

У Новым Запавеце можна знайсці нямала спасылак на іншыя канфэсіі таго часу. Напрыклад, Эвангелье ад Яна яўна апэлюе да тых, каму была знаёмая мудрасьць гностыкаў. Спэцыфіка хрысьціянства тлумачылася на фоне гэтага вучэньня, каб тым лепш адцяніць яго адрозьненні ад гнастыцызму. Просты прыклад зьмяшчаецца ўжо ў пачатковай характарыстыцы: «Было Сьвятло сапраўднае...» (Ян. 1). У некаторых пасланьнях Паўла ўлічваецца ўзровень ведаў людзей, якія больш трымаліся рэлігіяў-містэрыяў, чым іўдзейскіх традыцыяў. Чалавек, не знаёмы з гэтымі традыцыямі, нгчога не заўважыць. У падобных месцах Старога Запавета няма агульнага праклёну ўсіх старых няіўдзейскіх пісаньняў. Падобная строгаць назіраецца толькі ў адносінах да злоўжываньняў канкрэтных, расклаўшыхся культаў, яна неабходная, каб засьцерагчы людзей ад уваходу на памылковы шлях. У старажытнасьці місіянеры разумна прымалі людзей такімі, якія яны былі, не патрабуючы ў адно імгненьне перакрэсьліць усё пражытае жыцьцё, што замест адкупленьня выклікала б дадатковую ломку сьвядомасьці. Ад людзей іншага паходжаньня не патрабавалі, каб яны спачатку перанялі ўсе іўдзейскія традыцыі. У сваім родзе іх ураўноўвалі ў правах зь яўрэямі. З гэтай прычыны паміж апосталамі здараліся рознагалосьці, сьляды якіх ня зьніклі і па сёньня.

Хаця справа Хрыста ў той час і была магчымая ў такой форме толькі на фоне веры ў Бога і надзеі на асноватворныя і закранаючыя ўвесь сьвет перамены, як было прадвызначана прарокамі ў Ізраілі, але цалкам магчыма, што з таго часу хрысьціянская аснова была выпрацаваная і на базе іншых рэлігійных традыцыяў, апроч Старога Запавета. Гэтым шляхам паспрабаваў ісьці Мані, заснавальнік руху маніхейцаў, якое атрымала шырокае распаўсюджваньне ў Азіі. У далейшым іх стала перасьледваць і практычна поўнасьцю вынішчыла афіцыйная царква. Для Мані зыходнай кропкай быў пэрсідзкі культ Заратустры, дарэчы, таксама манатэістычны. Наколькі яму ўдалося паказаць сапраўдную ролю Хрыста ці наколькі яму гэта не ўдалося з прычыны ізаляванага ад зьнешняга сьвету характару яго вучэньня, нягледзячы на яго высокі ўзровень, – іншае пытаньне, якое мы тут разглядаць ня будзем.

Яўрэйская рэлігія (іудаізм) у дадатак да яўрэйскага Сьвятога Пісаньня спарадзіла такія дакумэнты, як прававы кодэкс (*мішна*) і камэнтары (*гемара*) да **Талмуду** у *вавілонскай і ерусалімскай вэрсіі*, а таксама асноўныя творы пэўных плыняў, асабліва містычна-эзатэрычных, – творы кабалістыкі «**Сэфэр Зохар**» і «**Сэфэр Ецыра**». Апошнія два пісаньні датуюцца 13-м стагодзьдзем, але могуць быць запісам і больш ранніх вераваньняў. Нешта ў іх нават нагадвае Старажытны Эгіпэт. Яўрэйская містыка існуе дагэтуль.

Да вобразаў Бога.

«Бог Аўраама» быў пазнаны як асабісты Бог сямейства, роду і народу, так і як Бог сусьвету. Гэтая вера прыняла строга монатэістычную форму, да якой заўсёды заклікалі прарокі, толькі з часам.*

Бога ў Старым Запавеце спачатку назваюць **Элахім**, што ў перакладзе значыць «боскія духі (стварэньня)». Аднак Бог не выступае там як нейкая матэрыяльная іншапланэтная субстанцыя, якая праводзіць генэтычныя экспэрымэнты на людзях, як сёньня пішуць ува многіх кнігах. Усе праблемы ў разьвіцьці Зямлі ўзьніклі на наступных этапах. «Аллаг» як імя Бога ў ісламе – ад даісламскага арабскага «аль-ілах» – мае, нават, як сэміцкае слова, амаль з пэўнасьцю тое ж самае паходжаньне, што і імя «Элахім», адно з Божых імёнаў ў кнігах Майсеевых (на іўрыце).

Імя Яхвэ/ **Іегова/ JWHW** зьяўляецца ў Старым Запавеце пазьней. Містыкі і духазнаўцы нахталт Лорбера і Штайнера лічаць, што па меры набліжэньня Бога да людзей на працягу эпохаў зьявілася магчымасьць пачуцьцёвага ўспрыманьня Бога ў вобразе Іеговы. На жаль, у перакладах замест розных імёнаў Бога, якімі Яго называлі ў арыгінале, выкарыстоўвалася адное і тое ж імя. З гэтай прычыны становіцца немагчыма ўбачыць адрозьненні ў пачуцьцёвым успрыманьні Бога людзьмі розных эпохаў. Першае сапраўднае спасьціжэньне Бога ў вобразе Іеговы ў далейшым сказілася з прычыны чалавечай суб'ектыўнасьці. Часам духоўна неразьвітых і знаходзячыхся ў палоне нянавісьці людзей маглі ўводзіць у зман нэгатыўныя істоты. Такім чынам, ня ўсе гісторыі Старога Запавета, магчыма, адносяцца да Яхвэ ці да JHWH, калі скарыстацца тлумачэньнем Хуртака. Але гэта ня значыць, што любую падзею Старога Запавета можна прааналізаваць, зыходзячы з чалавечай лёгікі сёньняшняга грамадзтва. Богу відней, што і калі рабіць, чаго і навошта патрабаваць ад людзей.

Вера ў мэсію і Хрыстос

Слова «Хрыстос» сустракаецца ўжо ў «Сэптуагінце» – перакладзенай яўрэямі і для яўрэяў у 2-3 стагодзьдзі да нараджэньня Хрыстова яўрэйскай Бібліі – і выступае як сынонім слова «Мэшыах» ці прадказанага **мэсіі**. Такім чынам, гэта ня выдумка Паўла, як лічаць некаторыя сучасныя пісьменьнікі. Са скруткаў, знойдзеных у пячорах на беразе Мёртвага мора (у Кумране) вынікае, што набожныя яўрэі чакалі надыходу мэсіянскага царства міру як раз перад тым часам, калі зьявіўся Хрыстос. Пра гэтае гаворыцца ў Ісаі 11. Але ўжо тады існавалі разыходзячыся ўяўленьні аб сутнасьці мэсіі. Апосталам Хрыста таксама было цяжка зразумець, што прадказанае новае «царства» значыла не нацыянальны бунт супраць рымлянаў, але ўсеабдымнае пераўтварэньне духу – «Царства Нябеснае».

Суполку **Кумрана** часта адносяць да цьвёрдых сваёй верай і духам эсэяў. Разам з фврысэямі і садукееямі яны складалі трэцюю асноўную школу іудаізму таго часу. Хутчэй гаворка йшла нават пра блізкую да эсэяў, незалежную суполку, якая падтрымлівала добрыя адносіны зь іншымі плынямі іудаізму таго часу – ня толькі зь міралюбнымі эсэямі, але і са сваявольнымі, ваяўнічымі «зілотамі» і ерусалімскімі фарысэямі (апошнія ў патрэбе нават даверылі гэтай суполцы захоўваць вопіс храмавых скарбаў, відавочна, нягледзячы на адрозьненні ў поглядах, яна лічылася абсалютна заслугоўваючай даверу). «Правіла суполкі» 1QS зьмяшчае ўзгадку аб чаканьні мэсіі. Прыгадваюцца нават два мэсіі ці дзьве лініі паходжаньня мэсіі, якія, калі ўзяць пад увагу права тых часоў, можна аднесці да Ісуса. Адна лінія – ад Язэпа з дому Давідавага, іншая – ад Марыі па жрэцкай лініі Аарона (пра гэтае гаворыцца ў *Карстэна Пэтэра Цідэ*, які вывучаў скруткі па заданьні ізраільскага ведамства антычных дакумэнтаў).

Прароцтву Міхэя 5.1, згодна зь якім мэсія павінен зьявіцца зь Віфляема, у гэтых колах, якія практыкавалі падрыхтаваньні да сустрэчы мэсіі, падобна, не прыдавалі значэньня. Тым ня менш, эвангеліст Мацьвей на яго спасылаецца. Некаторыя легкаважна лічаць гэта выдумкай Мацьвея, бо на самой справе Ісус быў з Назарэта.

Зь Ісусам часта зьвязваюць словы прарока Данііла 9:25 пра тое, што пасля згадкі аб будаўніцтве другога Ерусаліма (*гл. Нээмія 2:18; каля 445 г. да нараджэньня Хрыстова*) да

сьмерці другога памазаньніка пройдуць 69 «тыдняў». Калі пад «тыднямі» разумець сямігодзьдзі, то прароцтва сапраўды паказвае на прыкладны час укрыжаваньня.

(...) астатнія абнаўленьні [English/ Deutsch](#)

- але ёсць і месіянскія яўрэі, якія прымаюць Ісуса як свайго Месію.

Тэалёгія, арыентаваная на хрысьціянства толькі як канфэсію, наўрад ці палічыць карыснымі ідэі Р. Штайнера, але іншым культурным колам яны могуць быць цікавыя. Ён бачыў у Хрысьце істоту, якая была добра знаёмая некаторым вышэйшым істотам да зьяўленьня хрысьціянства – Вішва-карман індуістаў, Ахуры Мазьдзе парсаў, сонечнай істоце Асірысу эгіпцянаў, кельцкаму Белемісу (ён жа Бальдур і Апалён). Гл. таксама разьдзел «На пачатку было Слова...», а таксама матэрыялы па хрысталёгіі *Р. Штайнера і цыклі яго лекцыяў «Духоўныя сутнасьці ў нябесных целах» 1912 г., «Перадступені Містэрыі Галгофы», 1913-14 гг., «Ад Ісуса да Хрыста», «Хрысталёгія».*

Яшчэ пазьней, прыкладна 2000 год таму, мы назіраем увасабленьне Хрыста на Зямлі, якое ўяўляе сабою паваротны момант у разьвіцьці сьвету і чалавецтва. Ранейшыя культуры часткова раскваліліся, але і хрысьціянства ў далейшым стала павярхоўным. Тым ня менш, дасьледаваньні ў гэтым напрамку маюць сэнс. Яны здольныя паказаць, што Хрыстос не падыходзіць на ролю гаранта якой-небудзь канкрэтнай канфэсіі, якую яму імкнуцца прыдаць. Ён – істота, якая ўвасабляе абнаўленьне ўсяго чалавецтва, «новы Адам» з Галгофы.

Гл. «дапаможныя» і новазапаветныя часы ў творах Якаба Лорбера, напісаных з дапамогай дара «ўнутранага слова»: www.lorber-verlag.de, а таксама ў Рудольфа Штайнера. Сьведчаньні містыкаў канчаткова хаваюць падтрымліваемы некаторымі аўтарамі тэзіс аб тым, што Ісус ніколі ня жыў як гістарычная асоба або быў звычайным вандроўным прапаведнікам.

астатнія абнаўленьні [English/ Deutsch](#)

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)

Заратустра.

Вучэньне Заратустры сёньня яшчэ можна знайсці ў яго першапачатковым, нескажоным выглядзе ў парсаў у іх сьвятым пісаньні – Зэнд-Авэсьце. У Індыі дасьледчыкі гэтай рэлігіі ўстанавілі, што яна старэй, чым меркавалі іх заходнія калегі. Такім чынам, антычныя гісторыкі мелі рацыю. Далей высветлілася, што ў аснове гэтай рэлігіі ляжала ня толькі спрадвечная барацьба сьвятла і цемры, якая пазьней перайшла ў вучэньне гностыкаў. Панад супрацьборствуючымі сіламі ў якасьці эталёну «звышдабрыні» ўзвышаўся бог у чалавечым абліччы па імені Ахура Мазда. Безасабовая іпастась бога выражалася імем Аху. (Адрас, па якім можна накіраваць запыт пра духоўныя дасьледаваньні гэтай рэлігіі: *Mazdayasnie Monasterie, Mustafa Bldg., Sir Pherozechah Mehta Rd., Bombay 400001, Indien.*). Зь іншага боку, у іранскіх паданьнях ёсць спасылкі на Ноя/Нуаха, якія супадаюць зь біблейнай гісторыяй. Складваецца ўражаньне, што ў Зэнд-Авэсты шмат агульнага зь нейкім першаадкрыцьцём чалавецтва пэрыяду, які папярэднічаў вялікаму патопу ў Пярэдняй Азіі, гэта значыць, са старажытнай верай, якой Ной ня здрадзіў нават у атмасфэры культурнага разлажэньня. Так што Аўраам быў ня першым, хто шанаваў Бога. Ёсць сьведчаньні, што першапачатковая форма гэтай рэлігіі мелася ў пісьмовым выкладаньні яшчэ да патопу, прыкладна за 3500 год да нараджэньня Хрыстова. Цалкам верагодна, што пісьмовыя дакумэнты гэтай старажытнай веры аднойчы дзе-небудзь будуць знойдзеныя. Адзін з гэтых загубленых пісьмовых дакумэнтаў Лорбер называе «Сэантыаст Элі». Бог зьяўляўся людзям да патопу ў абліччы Абедама. Дакладна так сама Ён дзейнічаў у далейшым праз Мэлхісэдэка.

Дарэчы, многія мусульманскія сьвяшчэннаслужыцелі Ірану адносяць парсаў да «людзей Сьвятога Пісаньня» ці Карана. Падобна да іудзеяў і хрысьціянаў яны не разглядаюцца як «няверныя», бо вераць у адзінага Бога і пастаянна атрымліваюць напаміны аб Ім праз прарокаў. Канешне, гэтая рэлігія ўва многім згубіла першапачатковую глыбіню духа, якую дзевяццаці гадоў здабыць у нашыя дні. Гэтым яна падобная на ўсе астатнія рэлігіі.

Мараль на духоўным шляху:

Маральныя вартасці падобныя да вартасцяў астатніх сусьветных рэлігіяў: «добрыя справы, добрыя словы, добрыя справы». (...).

У хрысьціянстве Ісус Хрыстос дапамагае веруючаму ўстанавіць сувязь з Богам. Пасьлядоўнікі Заратустры, як правіла, згаджаюцца, што ў кожнага свая рэлігія; таму яны не спрабуюць пераконваць людзей у іншай веры.

Мані (216-276) спрабаваў увязаць хрысьціянскае вучэньне са старажытнай рэлігіяй Заратустры. (...) Мы ня станем даваць тут ацэнку гэтай спробе, гл. падрабязны тэкст ангельскай ці нямецкай мове.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)

Інфармацыя да роздуму: Ісус Хрыстос і іслам.

Міжканфэсійны дыялёг

Гэты артыкул зьяўляецца ўнёскам у лепшае ўзаемаразуменьне паміж рэлігіямі ў мірны «міжканфэсійны дыялёг» у тым ключы, як гэта мае месца ўжо на працягу многіх год.**** Гэтыя заўвагі не прэтэндуюць на ролю характэрыстыкі ісламу ў цэлым, тым больш што ў ісламе існуюць розныя багаслоўскія напрамкі.

Каран*) і іншыя рэлігіі, заснаваныя на Сьвятым Пісаньні.

“Іслам” значыць “пакора волі Божай”, “(рэлігійная) адданасьць”.

Сьвяшчэннае Пісаньне ісламу – Каран – разглядаецца як боская інспірацыя, перададзеная прароку Мухамеду Богам і анёлам Джабраілам, які можа быць асацыяваны зь вядомым у хрысьціянстве архангелам Гаўрыілам. Зусім дакладна, што Карану як бы адводзіцца цэнтральная роля. Апроч таго, у інтэрпрэтацыі Карану адыгрываюць ролю іншыя традыцыі (сунна; даслоўна: «звычай»), перададзеныя з часоў прарока (хадысы). Сам прарок у сваіх індывідуальных паводзінах зьяўляецца чалавекам, а ня Богам. Варта заўважыць, што, як і сярод хрысьціянаў, ёсьць мусульмане, якія не валодаюць дастатковымі ведамі пра Сьвятое Пісаньне.

Да хрысьціянаў і яўрэяў Каран зьвяртаецца – часткова таксама непасрэдна – як «Вы, людзі Пісаньня» («Вы, людзі Кнігі», напрыклад, сура 4, 171*) ці як «Вы, дзеці Ізраіля». Такім чынам, яны таксама маглі б вывучыць Каран *), але ў большасьці выпадкаў гэтага ня робяць. У любым выпадку, рэлігіязнаўства мае справу са Сьвяшчэннымі кнігамі ўсіх рэлігіяў і займаецца, сярод іншага, гісторыяй разьвіцьця іх інтэрпрэтацыяў. Аднак да вывучэньня Сьвятых Пісаньняў трэба падыходзіць з належнай павагай. Адна частка мусульманскіх тлумачальнікаў Карану пісала, што існуе зыходная захоўваемая Богам форма Карану, даступная толькі чыстым анёлам і чыстым людскім пасланьнікам, іншая частка тлумачыла, што чытач Карану, які знаходзіцца на Зямлі, павінен быць чысты.

Прарок лічыцца пасланьнікам на «час» (ці прамежак часу; іншы пераклад: ці пасьля пэўнага часу), у які пасланьнікі не зьяўляюцца (сура 5, 19*). Адносна вучэньня прарока Мухамеда Каран праводзіць адрозьненне паміж «людзьмі Кнігі» (людзьмі Пісаньня) і «няверуючымі». Пад «людзьмі Кнігі» маюцца на ўвазе, у прыватнасьці, іудзеі і хрысьціяне, якія разам з мусульманамі ўзыходзяць да адной і той жа традыцыі, а часам і пасьлядоўнікі Заратустры

(сура 22, 17*). Далей Каран прызнае цэлую чараду «прарокаў», якія неслі сваім народам або свайму часу падобныя па зьмесьце вучэньні аб адзіным Богу, апошнім судзе і неабходнасьці малітвы (напрыклад, сура 6, 83-92, сура 7, сура 4, 136*). Пакуль людзі, якія належаць да гэтых рэлігіяў, працягваюць верыць ува ўсеагульныя асновы, нават Каран не адносіць іх да няверных (сура 5, 48* і г. д.).

На працягу першых стагодзьдзяў ісламу на хрысьціяннаў і іудзеяў не рабілася ціску наконт пераходу ў іслам (у адпаведнасьці з вучэньнем Карану: «У рэлігіі не існуе прымусу», сура 2, 256*).

Ібрахім (бібл. Аўраам) лічыцца адным з «ханіфаў», самастойна непасрэдна знайшоўшых шлях да сапраўднай веры ў адзінага Бога.

Аллаг – у даісламскія часы на старажытнаарабскай «ал-ілах» – мае, як сэмцікае слова, тое ж самае паходжаньне, што і «Элахім». Гэта імя Бога ўзятае зь яўрэйскіх кніг Майсея.

«Няверуючымі» – блізкі даслоўны пераклад «скрытнікамі» – у часы прарока Мухамада лічыліся, строга кажучы, палітэісты і ідалапаклоньнікі, зь якімі ён змагаўся ў Аравіі і ад якіх ужо Біблія засьцерагала хрысьціяннаў і іудзеяў. У шырокім сэнсе, іслам лічыць у цяперашні час няверуючымі тых, хто ня верыць у Бога і судны дзень. У нашыя дні гэтае паняцьце часта ўжываюць да ўсіх немусульманаў, а часам нават па абставінах і да мусульманаў іншых напрамкаў.

Ісус Хрыстос у Каране.

Хрыстос таксама ўзгадваецца – апроч Бібліі – ў Каране (7-е стагодзьдзе ад нараджэньня Хрыстова); з падабенствамі і розьніцай. Варта заўважыць, што Каран ува многіх месцах зьмяшчае прызнаньне Ісуса Хрыста як прарока і пасланьніка Бога, а таксама як «слова» Божага і духа Божага (сура 4, 171), «створанага як Адам», хаця і не дае далейшых тлумачэньняў (суры 2, 3, 4, 5, ...). У сапраўдным ісламе Яму прыдаецца большая вага, чым у сучасных хрысьціянскіх багасловаў, якія бачаць у Хрысьце толькі сацыяльнага рэфарматара. Адзінае, што не прымае Каран – гэта вучэньне аб Хрысьце як Сыне Божым, якое ўжо ў часы Мухамада разумелася вельмі прыземлена, і аб Сьвятой Тройцы. У тыя часы хрысьціяннаў, якія маглі б даходліва растлумачыць сапраўдны сэнс гэтага вучэньня людзям, якія стаялі на іншых зыходных пазыцыях, практычна не існавала (гл. суру 6, 101*). У «Пасланьні да Рымлянаў» 1.4 гаворыцца, што Ісус «быў назначаны» – не народжаны – як носьбіт сілы Духа Сьвятасьці. З мусульманскай перакананасьцю ў тым, што Бог ня быў народжаны і ня быў зьвязаны з нараджэньнем Ісуса, але стварыў Яго, хрысьціяне могуць уласна згадзіцца. Далей, паняцьце «Лёгас» (з грэцкай) – якое стаіць у Бібліі менавіта для боскага паходжаньня ці пасланьня Ісуса Хрыста на Зямлю – у Эвангельлі перакладзенае таксама як «Слова» (гл. вышэй), гэтае паняцьце ў Каране выкарыстоўваецца для Ісуса. Ці не схаваныя ў інспірацыях Карану – таксама, як і Бібліі – таямніцы, якія па сёньня не былі поўнасьцю раскрытыя ні мусульманамі, ні хрысьціянамі, так што яны вядуць дарэмнаю спрэчку пра паняцьці? І тое, як хрысьціяне ўяўляюць гэтыя тэорыі, можа быць успрынятае як «Вучэньне пра мнагабожжа», ці не адпавядае гэта таму ж вобразу, як вучыў сам Ісус: «Маліцеся ў імя Маё (г. зн. зьліваючыся ўнутрана зь Ісусам) айцу Майму (Богу)» (Біблія, Эвангельле ад Яна 15:16). Усё ў жыцьці Ісуса гаворыць пра аднаго Бога, зь якім Ён быў цесна зьвязаны і менавіта да якога Ён павінен весьці людзей.

Паняцьце «Лёгас» (у Эвангельлі ад Яна 1 – «слова Божае», азначэньне, зьвязанае з Хрыстом) выступае ў нямецкім перакладзе Карана ад Парэта незалежна ад Ісуса, аднак у іншых выданьнях Карану тлумачыцца як «справа» Божая ці «загад» Божы (сура 13, 2 і 13, 11*).

Каран глядзіць на Ісуса «як на Адама», створанага Богам з гліны (сура 3, 59*), і вядзе гаворку пра «пасланьніка Госпада» з Духа Божага, які спрыяў беззаганнаму нараджэньню Ісуса Марыяй (Мірыям) (сура 19, 17-22*). У хрысьціянскім тлумачэньні анёл Госпада перадае вестку пра нараджэньне Хрыста ад Сьвятога Духа. У Каране таксама гаворыцца, што Ісусу былі даданыя сілы Сьвятым Духам / Духам Сьвятасьці (сура 5, 110*).

Згодна з Каранам, малады Хрыстос прадказаў уласнае ўваскрашэнне (сура 19, 33*), хаця пры гэтым магло мецца на ўвазе часта прыгадваемае ў Каране Яго вяртанне ў дзень «страшнага суда» (суд з уваскрашэннем веруючых) (сура 4, 159*). У Каране таксама гаворыцца, што Ісус жывым узнёсся на неба (сура 4, 157 -159*, сура 3, 55*). Мусульмане і хрысціяне разыходзяцца ў пытанні пра тое, ці быў Ісус укрыжаваны перад сваім Узнясеннем, памёр і дзякуючы Богу пераадолеў сьмерць – як кажуць хрысціяне – ці Ён быў узнесены на неба без укрыжавання, жывым, як у гэта вераць мусульмане. Агульнай, аднак, зьяўляецца вера ў тое, што да часу свайго ўзнясення Ён зусім ня быў «мёртвы», а наадварот, як напрыклад, вучыў людзей. Ужо ў суры 3, 55 ці 5, 48 значыцца «...Я ачышчу яго» і «...вы ўсе вернецеся да Мяне, і Я (Бог) буду паміж вамі вырашаць аб тым, у чым вы адзін з адным (у зямным жыцці) нязгодныя былі». Таму, ці не разумней хрысціянам і мусульманам не спрачацца, а спакойна чакаць вырашэння нямногіх таямніцаў, якія засталіся пакуль нераскрытымі.

Каран таксама змяшчае згадкі аб уваскрашэнні веруючых падчас суду (сура 36, 77-83, сура 69, 13-37, суры 75, 99* і г. д.). Ісус тады вернецца і стане сьведкай Пісанья для веруючых людзей (сура 4, 159; далей сура 16, 89*). Тым, у тым ліку і немусульманам, хто верыў у Бога і ў судны дзень і паводзіў сябе праведна, згодна з Каранам, можна не баяцца вялікага суду (сура 2, 62; сура 4, 123-124; сура 7, 170*). Судны дзень зьяўляецца як згодна з Каранам, так і зь Бібліяй выключна справай Божай, а не справай людзей, незалежна ад таго, хто яны: хрысціяне, мусульмане ці іудзеі. (Гэтыя параўнанні паміж рэлігіямі ня ставяць мэтай паставіць пад сумненне незалежнасьць Карана.)

Этычныя асновы ісламу і хрысціянства

Этычныя асновы трох вышэйназваных «Аўраамавых рэлігіяў» цесна звязаныя паміж сабой. Запаведзі ёсць і ў ісламе, хаця і не адным сьпісам, сярод іншага ў суры 17,22-39; суры 5,38-40; суры 2,188; суры 4,135; суры 2,195; і суры 17,70* (чалавечая годнасьць). Напрыклад, Каран вельмі строга і без усякіх выключэнняў забараняе забіваць невінаватых (сура 5, 27-32*). Паняцьце «**джыхад**» (**гіхад**) значыць толькі: «барацьба», паняцьце сьвяшчэннай вайны бярэ свой пачатак не з Карану, а з выказваньняў Мухамада і вучэння ісламскіх прававедаў.***): «Вялікім джыхадам» названая духоўная і маральная работа над сабой, над удасканаленьнем уласных далёкіх ад Бога ўласьцівасьцяў, ёй надаецца большае значэнне, чым любым зьнешніма канфліткам. (Гл. *выказваньне Ісуса: «Вымі спачатку калоду са свайго вока...» – гэта зьнішчыла б глебу для многіх зьнешніх канфліткаў*). «Джыхад слова» – мірная прапаганда веры. «Джыхад рукі» – дзейсны, павучальны прыклад веруючага. «Джыхад мяча» яшчэ называюць «малым джыхадам», ён дапускаецца «без парушэнняў» толькі для абароны веруючых, на якіх быў зроблены напад (гл. сура 2, 190*). Каран, аднак, вызначае ступень «суровасьці» адносінаў да няверных (сура 48, 29*, сура 47, 4*); такія "палкія" месцы можна параўнаць зь іншымі, якія іх абмяжоўваюць (як "няма прымусу да веры", сура 2,256). Шырока асьвятляюцца традыцыйныя правілы ў адносінах паміж супрацьлеглымі поламі, у тым ліку забарона на шлюбы зь людзьмі, якія належаць да іншых рэлігіяў, і да т. п.

Да практыкі ісламу належаць: «сьведчаньне, што няма іншага Бога, апроч Госпада (Аллага) і што Мухамад ёсць пасланьнік Госпада; што належыць выконваць прадпісаныя штодзённыя малітвы (сура 2,177*); прытрымлівацца штогадовага посту ў месяц Рамадан (сура 2,185*); хаця б раз у жыцці зрабіць паломніцтва ў сьвятыя мясьціны (сура 2,196*); плаціць «закат» (збор на сацыяльныя патрэбы) (сура 2,177*)».

У сёньняшнім ісламе не існуе цэнтральнага органа, які вырашае рэлігійна-этычныя пытаньні. Аднак палажэньні, якія падзяляе пераважная большасьць аўтарытэтных прапаведнікаў, напэўна, знаходзяць шырокую падтрымку.

*) У розных перакладах (выданьнях) Карану нумэрацыя вершаў неаднолькавая. Калі спасылка не супадае са зьместам суры канкрэтнага выданьня, належыць паглядзець папярэдні ці наступны

разьдзел. У тэксьце былі выкарыстаныя тыя цытаты з Карану, якія не дапускалі разнабою ў тлумачэньнях пры перакладзе. Значэньне цытатаў Карану было ўзгодненае з «*Каранам, пераклад і тлумачэньне Тэадора Коўры (нямецкі)*», чый пераклад знайшоў шырокае прызнаньне сярод мусульманскіх прапаведнікаў і чый камэнтар улічвае традыцыйнае тлумачэньне ісламскіх прапаведніцкіх напрамкаў.

***) Гістарычныя «Хрысьціянскія Крыжовыя паходы» мелі ня столькі біблейную падаплёку, колькі былі абумоўленыя ўчынкамі людзей, і, як напрыклад, у нашыя дні ўва многіх эўрапейскіх хрысьціянаў карыстаюцца дрэннай славай.

****) (гл. Каран у ісламе і Суру 164, верш 125).

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)

Інфармацыя да роздзума: Ісус Хрыстос і буддызм.

Тут паказваюцца агульныя рысы і адрозьненні паміж будысцкімі плынямі і той часткай хрысьціянства, якая ўсьведамляе сваю духоўную глыбіню. Гэты разьдзел не мае на мэце падрабязнага апісаньня жыцьця і вучэньня Буды (каля 500 да нараджэньня Хрыстова)* і зьмяшчае толькі некаторыя асноўныя моманты.

"Не я" і "я"

Стрыжань арыгінальных павучальных прмоваў **Буды**, якія ляглі ў аснову будызма хінаяны, складаецца з усё большага вызваленьня чалавека ад усяго, што не адносіцца да яго ўнутранага сутнасьці. Жаданьні зьнешніх і ўнутраных органаў пачуцьцяў, якія вядуць да пакутаў, павінныя лічыцца «не адносячыміся да Я» («аната») і згасаць па меры руху па адпаведнай дарозе ў жыцьці і пазнаньні, распускаючыся і прыводзячы да стану нірваны. Гэты прынцып быў няправільна зразуметы ўзьнікшым у далейшым будызмам махаяны, хаця новы напрамак і прынёс пэўны прагрэс, напрыклад, у выглядзе ярка выражанага спачуваньня ўсім істотам, зьмяніўшага пошную адлучанасьць ад сьвецкіх справаў. Вышэйзгаданае, пастаянна сустраканае паняцьце «ня-Я» тлумачылася так, быццам пасья зьяняцьця насланьняў зь нізкіх эгаістычных якасьцяў нікага Я ня можа застацца ў прынцыпе. Адсюль будызм хінаяны схільны лічыць, што нірвана – гэта «нішто», пустата. Аднак нават сам Буда, апісваючы свой вышэйшы досьвед, казаў: «І я ўбачыў... з часам нікчэмнасьць вобласці «ні ўспрыманьня, ні неўспрыманьня», мне стала зусім ясна, і я прасунуўся да шчасьця адсутнасьці ўспрыманьня і адчуваньня, спазнаў яго... І з таго часу, пасья поўнага адключэньня «ні ўспрыманьня, ні неўспрыманьня», я набываю адсутнасьць успрыманьня і адчуваньня і знаходжуся ў ім, і ўсякі ўплыў пасья таго, як я ўсё гэта мудра ўсьвядоміў, зьнік» (сута Ангутара-Нікая 9.41).

З супастаўленьня відаць, што **Ісус Хрыстос** таксама заклікае да ачышчэньня розных якасьцяў чалавека і да таго, каб кожны пачынаў зь сябе самога і не крытыкаваў іншых (гл. асноўную частку на сайце putichristovy.net). Ён не атаясамлівае сябе і сваіх апосталаў са сьветам ці якой-небудзь сьвецкай дзейнасьцю, але гаворыць пра свае справы як не належачыя да гэтага сьвету. Тым ня менш, Ён жыў і дзейнічаў у нашым сьвеце, пераўтвараючы гэты сьвет, як дрожджы цеста, з большай пэўнасьцю, чым гэта было характэрна для першапачатковага будызму (гл. Ян. 17).

У выказваньнях Ісуса і Буды аб жыцьці так многа супадзеньняў, што гэты факт на працягу стагодзьдзяў у многіх выклікаў меркаваньне, што Ісус прапаведаваў будызм. Ня трэба пакідаць тлумачэньне гэтых падабенстваў нейкай зьнешняй крыніцы, як уяўляюць некаторыя дасьледчыкі – нават калі магчыма, што была пара кропак сутыкненьня. Аднак гэта ня так. З роўным посьпехам можна было б сьцьвярджаць, што Ён распаўсюджваў любое другое вучэньне. У тэксьце асноўнай часткі тлумачыцца, што частковыя супадзеньні заснаваныя на духоўных рэальнасьцях, якія лягічна ўспрымаюцца ўсімі, хто мае да іх доступ, аднолькава,

без запазычаньняў адзін у аднаго. Сапраўднае натхненне, у канчатковым выніку, бярэ пачатак у вечнай крыніцы, безь якой яно не ўяўляе сабою «нешта», ці «нішто», ці нават «не нішто» і г. д., ці калі яно цягне за сабой вызваленьне, тым больш, што само вызваленьне без натхнення ня мела б ніякага сэнсу. Яно бярэ пачатак з таго, што стаіць за усім, што ва ўсім утоенае і, у той жа час, нашмат пераўзыходзіць усё. З таго, што не праяўляецца, але ўжо самадастатковае і ў канцы акту стварэння пераўзыйдзе свій пачатак – г. зн. у тленным сэнсе нешта прынамсі настолькі ж супярэчлівае, як Коан (парадаксальны афарызм для мэдытацыяў у дзэн-будызьме). Нешта, чаго нельга спасьцігнуць тэарэтычнымі развагамі, нават калі чалавечы розум паступова разаўе неабходную гнуткасьць *****, каб дапусьціць хаця б ускосныя спробы наблізіцца да спасьціжэньня ці каб спасьцігнуць убачанае. Гэта – моцны бок усіх рэлігіяў у сукупнасьці па адносінах да грамадства матэрыялістычнага эгаізму, хаця яна, на жаль, недастаткова эфэктыўна выкарыстоўваецца. Нягледзячы на падабенствы і ўзаемныя кантакты розныя канфэсіі працягваюць ісьці сваімі, часткова вельмі рознымі шляхамі.

Сярод **хрысьціянскіх містыкаў** праца Майстэра Экхарта бліжэй за ўсё да ўсходняга імперсаналізму. Сярод буддысцкіх школаў думкі мастом магло падацца вучэньне ніцірэн. Сярод **іншых індыйскіх філэзафаў** праца Шры Аўрабінда зь яго папличніцай, "Маці", бліжэй за ўсё да эўрапейскага пэрсаналізму ці інтрынсіцызму. Ён зьведаў нірвану і прызнаў – напэўна, падобна да некаторых хрысьціянскіх містыкаў – што за дасьведчаньнем нірваны стаіць нешта зусім іншае, чым "нічога". Ён гаворыць пра "найвышэйшае" і хоча зьвесці некаторыя аспекты гэтага "найвышэйшага" на зямлю. Для некаторых Шры Аўрабінда ўяўляецца мастом, які вядзе назад да хрысьціянства, але да сапраўднай сутнасьці хрысьціянства, якая ахоплівае сапраўднае "хрысьціянскае вучнёўства" і нават сілу, якую сам Ісус праявіў у сваім уваскрэсьленьні.

"Канчатковая рэальнасьць" і пытаньне Бога.

Іудаізм і хрысьціянства дадаткова зьвязваюць чалавечыя якасьці, якія патрабуюць ачышчэньня, з паняцьцем грэху перад Богам. Спачатку гаворка ішла пра выкананьне рэлігійна-этычных нормаў, груба кажучы, пра пераадоленьне ўсіх тых якасьцяў, якія аддаляюць нас ад Бога. У наш час існуе звычайнае меркаваньне, якое падзяляецца большасьцю будыстаў, што ў будызьме няма Бога як такога. Таму сумесныя дэкларацыі па пытаньнях этыкі спасылаюцца толькі на агульнае для ўсіх рэлігіяў паняцьце «вышэйшай рэальнасьці», якая стаіць па той бок матэрыяльнага быцьця, што б ні мелася на ўвазе пад ёй рознымі рэлігіямі. Прынамсі, гэта не зусім дакладна. Буда ніколі не сьцьвярджаў, што Бога няма, у свій час ён толькі абмяжоўваўся перадачай сьведчаньняў пра шлях разьвіцьця чалавека. На пытаньне індуйсцкіх жрацоў пра Брахму Буда адказваў: «Я ведаю Брахму, і Мір Брахмы, і шлях, які вядзе ў Мір Брахмы, і ведаю, як ісьці гэтым шляхам, каб дасягнуць Міру Брахмы» (*Дыха Нікая, 13-я прамова пра духоўны досьвед, які ня зводзіцца да веданьня індуйсцкай літаратуры*). Брахма індуйстаў не раўназначны Богу-Айцу Ісуса Хрыста, хутчэй ён прадстаўляе сабой укараніўшуюся з часам ува многіх культурах пэрсаніфікацыю адной з боскіх іпастасяў. Пры гэтым ён не зьяўляецца прадстаўніком сілаў зла. Той, хто разважае пра вышэйшае паходжаньне шанаваных некалі бостваў, замест таго, каб схіліцца перад найвышэйшай сутнасьцю, пра што ён у канчатковым выніку разважае? Відавочна, для Буды паходжаньне і прызначэньне зводзіліся да няяўленага. Аднак гэтая няяўленая найвышэйшая рэальнасьць ня ёсьць «нішто». Яна проста па-за усім, што здольны спасьцігнуць чалавек сваімі тленнымі, псыхічнымі ці разумовымі здольнасьцямі. І тут раптам зьяўляецца паралель, якую не прызнаюць **хрысьціянства, іудаізм і іслам**. Кожная з гэтых рэлігіяў прызнае, што дарэмна ці нават забаронена стварыць вобраз Бога, нават калі прычыны гэтай забароны ўжо даўно забытыя. У іудаізьме нават забаранялася вымаўляць імя Бога. Гл. таксама архетыпы на нашым сайце "Рэлігія як заўвага аб вяртанні да Бога" 2).

У Эвангельлі і Адкрыцьці «Айцец» характэрызуецца як нехта, хто стварыў сьвет і дасканаласьцю каго гэты сьвет закончваецца (Альфа і Амэга). Такім чынам, Ён стаіць вышэй за сьвет і яго якасьці і застаецца для яго недасягальным. Хрысьціянскія містыкі нахталт

Якаба Бёмэ, засноўваючыся на сваіх духоўных перажываньнях, неаднаразова паказвалі, што Бог стаіць ня толькі вышэй за зямную сьветабудову, але і вышэй за тагасьветныя, нябесныя сьветы.** Параўнаньні рэлігіяў, калі яны праводзяцца ў навуковай літаратуры без уліку сьведчаньняў людзей, якія маюць глыбокі рэлігійны досьвед, неадэкватныя. Бяз гэтых людзей немагчыма нават знайсці агульную мову, зразумелую абодвум бакам.***)

Будыйскі шлях вядзе да ўваходжаньня ў «нірвану», сьвет па той бок тагасьветнага сьвету. Для большасьці будыстаў ён так сама далёкі, як містычнае зьліцьцё з Богам для хрысьціянаў.****) У той жа час Буда вучыў, што «вызвалены ад новых увасабленьняў» Бадхісатва можа добраахвотна зьявіцца ў сьвет, каб дапамагчы іншым людзям. Хрыстос узьнёсся да Айца («магіла была пустая», гл. разьдзелы пра ўваскрашэньне і ўзьнясьенне), каб пасля вярнуцца. Хрыстос спрыяе ўзмоцненаму пранікненьню вышэйшага боскага пляну ў ніжэйшы зямны плян.

Тут можна прыгадаць і Рудольфа Штайнэра. Ён сказаў, што Будда прынёс вучэньне пра мудрасьць любові, а Хрыстос пасля прынёс сілу любові. Сіла любові ў канчатковым сэнсе павяртае ўсё – ці, хутчэй, даводзіць – да боскай дасканаласьці. "...Папросіце ў Айца ў імя Маё" – значыць, у адпаведнасьці зь ім, празь яго, хрысьціянскі шлях вядзе да Адзінага. Тут Будда разглядаецца як той, хто пракладае шлях.

Той, хто хоча прызнаваць рэальнасьць, можа запытацца ў самога Хрыста ці Будды на сваім шляху!

Будда ў "Калама сутры": "Не грунтуйцеся на слухах.... традыцыях... меркаваньнях дня... аўтарытэце сьвятога пісаньня... толькі розуме і высновах лёгікі, прыдуманых тэорыях і меркаваньнях, якім аддаюць перавагу... аўтарытэце настаўніка. Але калі вы зразумеце сябе..." (Сапраўдная вера больш падобная да прызнаньня і перакананьня, чым да інтэлектуальнага паняцьця.)

* Пераклад выслоўяў Буды прыведзены паводле розных крыніцаў.

** Для людзей, знаёмых з тэасофскай тэрміналёгіяй, належыць адзначыць, што нірвана, ці атман, знаходзіцца ніжэй за «паранірванічны» і «лёгаічны» боскі плян.

***) Хрысьціянскі містык майстар Экехарт апісаў сваё дасьведчаньне як дасьведчаньне нірваны - без ужываньня гэтага слова, але розьніца была ў тым, што для яго гэта было зьвязанае з сустрэчай з Богам.

****) Зварот да Бога з сутнасьцю са шляху праз сьвет зьяўляецца, з аднаго боку, зваротам да нечага, што ўжо заўсёды існавала. Зь іншага боку, гэта нешта дадатковае, чаго раней не існавала, як два кангруэнтныя трохкутнікі. Гэты парадокс можна зразумець толькі праз паглыбленьня містычных дасьведчаньні.

*****) Ёсьць таксама філязофскія аспэкты. У буддызьме Махаяны, *пісаў Нагарджуна ў сваім камэнтары да Праджняпараміты*, нешта можна разглядаць як правільнае, ці няправільнае, ці правільнае і няправільнае, ці ні правільнае, ні няправільнае – чатыры катэгорыі замест простага дуалістычнай альтэрнатывы. Паколькі розум ня здольны гэта поўнасьцю разумець, гэта можа прыводзіць да таго, што чалавек будзе дасягаць тыпу прасьвятленьня па-за гэтым дуалістычным разважаньнем, што прывядзе да погляду зь іншага ўзроўню сьвядомасьці. Гэта падобнае да эфэку коанаў – парадаксальных выказваньняў ці прыпавесьцяў – дзэн-буддызму (гл. вышэй). У эўрапейскай філязофіі ёсьць яшчэ адзін спосаб пашыраць сьвядомасьць па-за межы старой дуалістычнай альтэрнатывы: дыялектыка *Гегеля* з тэзісам і антытэзісам таксама ўключае ў сябе эфэкт сынтэзу. Яна дазваляе розуму вучыцца пераадольваць супярэчнасьці ці ўяўныя супярэчнасьці, такім чынам адкрываючыся для больш высокай ісьціны Богага духу. Наш хрысьціянскі праект незалежна распрацаваў падобную магчымасьць: розныя пункты гледжаньня могуць зьмяшчаць часткі, якія зразумелыя і сумяшчальныя з халістычнага пункту – якія сумяшчаюцца (пераадольваючы ўяўныя супярэчнасьці [дыхатаміі]).

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)

Інфармацыя да роздуму: Ісус Хрыстос і індуізм.

Дадатковыя старонкі аб розных рэлігіях, уключаныя ў склад інтэрнэт-праекта «Шляхі Хрыстовы», закліканыя палегчыць разуменьне матэрыялу і зрабіць унёсак у міжканфэсійны дыялёг. Гэтая старонка паказвае падабенствы і адрозьненні паміж індуісцкімі плынямі і хрысьціянствам, якое (зноў) пачынае ўсведамляць уласную духоўную глыбіню. Гэтая старонка не прэтэндуе на вычарпальнае апісаньне індуісцкай рэлігіі. Яна толькі выдзяляе яе асноўныя моманты.

Ісус Хрыстос.

У вучэньнях індуіскага напрамку ёсьць паняцьце «аватараў» розных ступеняў. Пад імі разумеюць людзей, якія прыйшлі на зямлю ня дзеля ўласнага прагрэсу, але дзеля добраахвотнага судзейнічання прагрэсу цэлага народа, а то і чалавецтва ў цэлым. Яны падобныя да кропляў «боскай дасканаласьці». Аднак у такіх вучэньнях розьніца паміж ідучымі няспыннай чарадой «аватарамі» хутка губляецца, у той час як юдэйскае і хрысьціянскае вучэньні падкрэсьліваюць ролю Бога як «творцы гісторыі», «месіі» і момант пераемнасьці. (*Урывак з разьдзелу «На пачатку было Слова...», гл. асноўны тэкст **).

Тым ня менш, з пункту гледжаньня індуіскага мысьленьня, гэтая ідэя зьяўляецца дапушчальным набліжэньнем да разуменьня місіі Ісуса Хрыста. Таму нават майстры індуіскай ёгі прызнаюць вялікую ролю Хрыста часам у большай меры, чым некаторыя сучасныя хрысьціянскія тэолягі, якія бачаць у Хрысьце толькі звычайнага чалавека ці правадніка сацыяльных рэформаў. Аднак некаторыя паслядоўнікі індуізму таксама лічаць Хрыста звычайным настаўнікам. Пры гэтым неабходна памятаць, што духоўная глыбіня хрысьціянскай думкі ўва многім была згубленая. Каб весці асэнсаваны дыялёг зь іншымі рэлігіямі, спачатку неабходна вызваліць духоўную сутнасьць хрысьціянства ад наноснага. (*Матэрыялы гэтага вэб-сайту як раз і перасьледуюць гэтую мэту **).

Шляхі ёгі** і хрысьціянства.

У пляне сьцьверджаньня «Дык вось, будзьце дасканалыя, як дасканалы Айцец ваш Нябесны» (*Мат. 5, 48*) самым цікавым пытаньнем любой рэлігіі для нас зьяўляецца пытаньне аб тым, да чаго вядуць яе духоўныя шляхі на практыцы. У выпадку зь індуізмам гаворка ідзе пра разнастайныя шляхі ёгі. Яны служаць для таго, каб вярнуць «душу да яе боскай дасканаласьці праз утаймаваньне зьнешняй і ўнутранай прыроды чалавека».

У Эўропе ёсьць свае мэтады абучэньня (антрапасофія, «унівэрсальнае жыцьцё» і г. д.), якія ўключаюць у сябе ўздзеянне на нэрвовыя цэнтры і кропкі сьвядомасьці, якія вядомыя ў ёге як чакры, але фігуруюць тут пад іншымі назвамі. Далёка ня ўсякая падобная дзейнасьць зьяўляецца «нехрысьціянскай», як гэта сьцьвярджаецца царквой. Такія цэнтры ў чалавеку былі вядомыя яшчэ хрысьціянскім тэасофам сярэднявечча (*Johann Georg Gichtel*), гэтыя энэргетычныя структуры ёсьць у кожнага, і гэта даказаны факт. Дакладна так сама веданьне акупунктурных кропак, накопленое ў Кітаі, не зьяўляецца строга «даосісцкім». Іх існаваньне даўно даказанае вымяральнымі прыборамі і гісталагічнымі дасьледаваньнямі тканак. (*Урывак з разьдзелу «Праведны гнеў» асноўнага разьдзелу*). Гл. таксама *Albrecht Frenz "Christlicher Yoga - Christliche Begründung einer indischen Meditationsweise"* (*Альбрэхт Фрэнц, «Хрысьціянская ёга – хрысьціянскае істэанскае абгрунтаваньне індыйскага мэтаду мэдытацыі»*). У гэтай кнізе робіцца вывад аб сумяшчальнасьці хрысьціянства і практычных мэтодыкаў ёгі.

Аднак галоўнай для хрысьціянства зьяўляецца духоўная пазыцыя, гэтая значыць пытаньне, ці служаць гэтыя заняткі (практыкаваньні для цела і дыханьня, вымаўленьне мантраў, канцэнтрацыя ўвагі, мэдытацыя і сузіраньне) падрыхтоўцы ўласнай сутнасьці да ўспрыманьня Божых дзеяньняў і ці не разглядаюцца гэтыя заняткі ўсяго толькі як спосаб дасягненьня асабістай дасканаласьці ў Богу?

Яшчэ адзін важны для хрысьціянаў момант: калі ў сфэры ёгі сустракаюцца паняцьці энэргіі Хрыста», ці лічыцца гаючая энэргія Хрыста часткай Яго ўласнай сутнасьці, якая ўзьдзейнічае на чалавека ў цэлым, і ці не ўспрымаецца яна як вузкая зразуметая касьмічная энэргія? Калі чалавек прама не настройваецца на Хрыста, адкуль яму ці ёй ведаць, што перажытае сапраўды мае дачыненне да Хрыста? (гл. таксама разьдзел «Пытаньне аб «цудах» асноўнай часткі). *

У любым выпадку апроч падобных мэтадаў, запазычаных у іншых крыніцах і прыстасаваных да хрысьціянства, апошняе мае свае ўласныя, арыгінальныя мэтодыкі, толькі іх неабходна спачатку зноў укараніць у практыку. Напрыклад, з пункту гледжаньня індыйскай мэтадалёгіі старажытная практыка малітвы праваслаўных манахаў Афонскага манастыра («kyrie-eleison» ці «Госпадзе, зьлітуйся») цалкам магла б лічыцца хрысьціянскім практыкаваньнем для дыханьня і чытаньнем мантры. (Гл. разьдзел «Спакой у пустыні» асноўнага разьдзелу). * Апроч таго, існуе спэцыфічная хрысьціянская эвангелічная мэдытацыя, пра якую гаворыцца ў асноўным разьдзеле і апісаньне якой дадзенае на *Дадатковай старонцы хрысьціянскай мэдытацыі* *.

**У літаральным перакладзе індыйскае слова «ёга» значыць «далучэньне вупражжы» ці ўзьяднаньне зь першапачаткам, што сугучнае лацінскаму слову re-ligion. Ёга – гэта індуйскае мэтодыка загартоўваньня цела, душы і духа.

Містыка хрысьціянская і містыка індуйская.

Пачуцьцёвае аднаўленьне хросту – «палунач душы», «містычная сьмерць», адарванасьць ад усяго, за што мог бы зацапіцца чалавек, якую ў той ці іншай форме адчулі ўсе вядомыя містыкі, мае пэўную роднасьць з вышэйшым адчуваньнем ёгі – нірвікалпа самадхі ці адчуваньнем пустаты ў «нірване». Хрысьціянская містыка дазваляе адчуць, што за гэтай пустатой стаіць «нешта», а менавіта Хрыстос ці Бог. Аўрабінда паказаў, што нірвану можна прайсьці і пранікнуць у сфэры, якія стаяць за ёй. На хрысьціянскім шляху частку гэтай паўнаты, якая ляжыць па-за межамі ўсяго існага, можна адчуць ужо на першым этапе, таму што мастком зьяўляецца сама істота Хрыста, якая ўжо прайшла зямны цыкль.

Калі хто-небудзь, як Аўрабінда, сутыкаецца з энэргіямі, якія суправаджалі разьвіцьцё Хрыста, не маючы апірышча, гэта выглядае як хаджэньне па канаце па-над безданьню. Падобны досьвед, аднак, цалкам магчымы. Дастаткова прыгадаць выпадак зь індыйскім хлопчыкам Саду Сундарам Сінгхам, які нічога ня ведаў пра хрысьціянства, але, настойліва задаючы ў душы пытаньні пра Бога, раптам перажыў адчуваньні Хрыста і ў далейшым напісаў пра гэтае кнігу. (Гл. *Friso Melzer, "Sadhu Sundar Singh"; Фрыза Мэльцэр «Саду Судар Сінгх»*). Падчас індуйскай тантрычнай практыкаваньняў людзям, якія разьлічвалі на зьяўленьне індыйскіх багоў, раптам зьяўляўся ў зданях Хрыстос. Кажучы словамі Бібліі: «Дух дыхае, дзе хоча».

Р. Штайнер бачыў у Хрысьце сонечную істоту, якая была добра вядомая некаторым вышэйшым мудрацам у дахрысьціянскую эпоху. Канешне, устаяўшаяся хрысьціянская рэлігія і яе богасловы наўрад ці ўбачаць у гэтым нешта карыснае, але іншыя культурныя колы гэта можа зацікавіць. (*Урывак з разьдзелу «Укрыжаваньне». асноўнага разьдзелу **) Р.Штайнер у сувязі зь Індыяй паказваў на Вішвакармана – «архітэктара сьветаў», дзеяньні якога старажытнаіндуйскія рышы (мудрацы) павучцьцёва ўспрымалі па той бок даступных ім узроўняў.

У адносінах да шматлікіх багоў індуйзму справядлівы нядаўна зроблены дасьледчыкамі старажытных культураў вывад пра тое, што, за выключэньнем чыстых племянных багоў ці абагаўлёных людзей, багі старажытнасьці прадстаўлялі сабой іпастасі аднаго і таго ж бога, які ў далейшым шанаваўся як самастойны бог. Тэарэтычныя азначэньні накшталт «палітэізму» самі па сабе нічога не раскрываюць. У яўрэяў, што вынікае з арыгінальнага іудзейскага Пісаньня, таксама існавала мноства імёнаў Бога і Яго іпастасяў. Аднак яны не шанавалі іх як асобных багоў. Пасьлядоўнікі Заратустры (парсы) таксама засталіся прыхільнікамі манатэізму ці веры ў адзінага Бога. У індуйзме манатэістычным можа лічыцца вучэньне вішнуітаў.

У гэтым кантэксьце цікавае зьяўленьне новых плыняў, якія, як і Хрыстос, не прымаюць непазьбежнасьці сьмерці цела"(...) напрыклад, пошукі ў гэтым напрамку вялі індыйскі філэзаф і ёг Аўрабінда і яго дўхоўная папличніца «маці» Міра Альфаса. (...) (Урывак з разьдзелу «Уваскрэшаньне» асноўнага разьдзелу) *.

Вучэньні пра «карму» і Бога.

Значная частка хрысьціянства як дактрыны сацыяльнага дзеяньня і міласэрнасьці прыняла б у Індыі форму «карма-ёгі» (ёгі лёсу) ці «бхакці-ёгі» (ёгі любові), у той час як хрысьціянства як шлях пазнаньня можна параўнаць зь «інана-ёгай».

Рэальна і тое, што пры настроі на жыцьцё ў Богу, адкрытым для нас Хрыстом, гэтае жыцьцё здольнае быць арганічнай, чым пры настроі на мэханічныя законы лёсу ці кармы. Хрыстос таксама гаворыць аб расплаце «да апошняга гроша», але нідзе не згадвае, што расплата будзе, як раней, ажыцьцяўляцца паводле старажытназапаветнага прынцыпу «вока за вока, зуб за зуб». На першы плян выходзіць новая задача чалавека. Калі ў яго здольнасьцях ёсьць нешта карыснае для яго і яго асяродзьдзя, яно бярэцца на ўзбраеньне. Пераадоленьне мінулага перастае быць самамэтай і штуршком да разьвіцьця. Калі сёньня ў чалавеку ўзаемадзейнічаюць розныя здольнасьці, гэтаму ўзаемадзейненьню робіцца дапамога «зверху». (Урывак з разьдзелу «Укрыжаваньне» асноўнага разьдзелу, карме і рэінкарнацыі таксама прысьвечаная асобная дадатковая старонка). *

Этычныя вартасьці.

Этыка – гэта тое, што радніць многія рэлігіі, таму міжканфэсійны дыялёг, прысьвечаны этыцы, складаецца найбольш удала. Напрыклад, этыка стаіць у пачатку клясічнага шляху ёгі па сыстэме Патанджалі як перадумова посьпеху – «яма»: не рабіць шкоды ніводнай жывой істоце ні думкамі, ні словамі, ні ўчынкамі, ня быць сквапным, гаварыць праўду, мець устрыманьне ў сэксе, не прымаць падарункаў (быць незалежным). Другая ступень – гэта «ніяма», унутранае і зьнешняе прасьвятленьне, самадастатковасьць і сьціпласьць, аскетызм, шчодрасьць, ахвярнасьць, вывучэньне і шанаваньне бога, стараннасьць і набожнасьць. Ёгі вучаць, што нават «поле бітвы» ў Бхагавадгіце належыць разумець як унутранае «поле бітвы», якое служыць да ачышчэньня. Паралелі з хрысьціянскімі заповедзьмі і вучэньнем Хрыста зусім відавочныя. Індуісты, падобна да хрысьціянаў і пасьялоўнікаў многіх іншых рэлігіяў, таксама папрацавалі над праектам «Сусьветная этыка».

Сьвятыя пісаньні.

Старэйшай рэлігійнай асновай служаць Веды, аўтарства якіх прыпісваецца «рышы», якія жылі ў старажытную «залатую эпоху». У далейшым да іх дадаўся эпас Махабхарата, які дае апісаньне падзеяў старажытнай гісторыі, многія зь якіх лічацца міфамі, напрыклад, войнаў, у тым ліку войнаў менш «залатой» эпохі. Пасьля вучэньне ўвабрала ў сябе філязофскія творы «Упанішады». "Бхагавад-гіта" – адзін з самых важных сьвятых тэкстаў індуістаў, традыцыі якога спалучаюць больш раньнія Веды з філязофіяй Упанішад і мудрасьцю ёгі і які зьяўляецца часткай "Махабхараты". Крышна, герой гэтай павучальнай паэмы, лічыцца Вышэйшай Істотай, якая праяўляе сябе ў чалавечым выглядзе, аватары (гл. вышэй).

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)

Інфармацыя: Ісус Хрыстос і даасізм і канфуцыянства.

Нашыя дадатковыя старонкі наконт іншых рэлігіяў зьяўляюцца ўкладам у лепшае ўзаемапаразуменьне і міжрэлігійны дыялёг. На гэтай дадатковай старонцы мы разглядаем падабенствы і розніцу паміж традыцыйным даасізмам, канфуцыянствам і хрысьціянскімі

вучэннямі для тых, хто ўсведамляе сваю духоўную глыбіню. Гэта ня спроба падрабязна апісаць старыя кітайскія рэлігіі. Але важныя пункты будуць абмеркаваныя дакладна.

У традыцыйнай кітайскай духоўнасці сустракаюцца некалькі падобных крыніцаў:

1. Першапачатковае вучэнне найвышэйшага прынцыпу.

Першапачатковае вучэнне найвышэйшаму прынцыпу, Дао, "пра які нічога нельга сказаць", зьяўляецца таксама першапачатковым адзінствам да адрознення супрацьлегласцяў Інь і Ян* і, пасля гэтага, "пяці стихіяў". Гэтае першапачатковае адзінства стаіць па-за зьявамі сусвету.

Хрысціянскія місіянеры, напр. езуіты, лічылі, што гэты найвышэйшы прынцып адпавядае Богу, хаця францысканскія і бэнэдыктынскія манахі і, нарэшце, папа з гэтым не былі згодныя. З аднаго боку, "Дао" не спалучаецца з новым дасведчаннем пра Бога як Айца, зь якім можна кантактаваць асабіста, як вучыў Ісус. Зь іншага боку, магчыма, што гэта стары шлях пошуку і зьведвання Бога, які быў магчымы ў старажытным Кітаі.

*) Інь – гэта "жаночы" прынцып, які пашыраецца, – напр. у сымпатычным нэрве; ян – "мужчынскі" прынцып, які скарачаецца, – напр. у парасымпатычным нэрве. Яны дзейнічаюць разам. 5 стихіяў зямлі, вады, дрэва, вагню і мэталу" адпавядаюць "4 стихіям ці ўласцівасцям зямлі, вады, паветра, вагню = цеплыні", як вучылі старыя эўрапейскія альхімічныя і эзатэрычныя школы. (Былі таксама і хрысціянне-альхімікі.) Кітайскую пятую стихію", так званы "мэтал", падчас у Эўропе называлі "prima Materia" (па-лацінску "першапачатковаэрэчыва") – параўнайце гэта з сучаснай фізыкай элементарных часцінак – у старых індыйскіх тэасофскіх і антрапасофскіх крыніцах яе называлі "этэр" і сьцьвярджалі, што яна ўтрымлівае некалькі ўзроўняў, што ўрэшце прыводзіць да сямі агрэгатных станаў. Сёння такія старыя ідэі не зьвязваюцца з рэлігіяй у больш вузкім сэнсе. Аднак гэта была ня проста абстрактная філзафія; гэта старажытны тып удасканаленай касмалёгіі з амаль натуральнай навуковай сутнасцю – няважна, што сёння іншыя мэтады.

Гэта не змяняе таго факту, што практыкі старых кітайскіх і пазнейшых даісцкіх майстроў выяўляюць духоўную сутнасць. Старое разуменьне ролі "стихіяў" і сілаў у цэле было перанятае, таму што наўрадці можна абмінуць фізычную недасканаласць на шляху да большай духоўнай дасканаласці – ў халістычным сэнсе. Гэта стыль духоўнасці, які не імкнецца сыйсці зь зямлі, як некаторыя іншыя ўсходнія духоўныя традыцыі. Імкненне да дасканаласці як такой не супярэчыць хрысціянскаму вучэнню пра адкупленне. Часта забываецца, што Ісус сказаў: "...Будзьце дасканалыя, як дасканалы Айцец ваш Нябесны" (*Мацьвее 5:48*). Аднак мэтады тут розныя. Першыя хрысціянне ведалі, што можна сябе падрыхтаваць і актыўна адкрыць для ўплыву Бога. Аднак хрысціянне таксама ўвесь час ведалі, што прымусіць літасць Божую такімі дзеяннямі нельга – Бог свабодны.

Паміж небам, кітайскім "Цянь", зямлёй і чалавекам – якія ўсе паходзяць з аднаго першапачатковага адзінства – кітайскія настаўнікі паўсюды бачылі падабенствы ("адпаведнасці"). ("Сем свабодных мастацтваў" вышэйшых школаў эўрапейскага сярэднявечча ўключалі падобнае вучэнне). **Такім чынам, усе памкненні былі накіраваныя на гармонію чалавечага жыцця зь "Небам" – як "найвышэйшай Сілаю" яўленага сьвету – і зямлёю.** Гэта паказвае рэлігійную сутнасць і гэтага памкнення, асобна ад духоўнай сутнасці. "Рэлігія" (па-лацінску) значыць аднаўленьне сувязі з вытокамі ўсяго. Тым ня менш, з хрысціянскага пункту гледжання, **Творца** зьяўляецца вытокамі і мэтай ўсяго, а Ісус Хрыстос дапамагае нам зьвязацца з Богам.

У розныя часы людзі шанавалі розных "асобных багоў": неба, багоў глебы, мясцовых духаў і сьвятых. Тэрмін "мнагабожжа", які ўжываецца ў дачыненні да такіх рэлігіяў, не шмат гаворыць; таму што гэтыя "багі" першапачаткова былі ўласцівасцямі аднаго найвышэйшага прынцыпу, што можна знайсці і ў некаторых іншых рэлігіях. (Асобнае пытанне – пакланенне сьвятым, але гэта падасца знаёмым некаторым хрысціянскім цэрквам.).

Гэткім чынам, пры падзеле ўсіх рэчаў на дзьве супрацьлегласьці, інь і ян, розум можа трымацца ў межах гэтых супрацьлегласьцяў, але той, хто шукае ісьціну, можа пасьпяхова імкнуцца выйсьці па-за іх, у містычны стан сьвядомасьці.

2. Даасізм.

Пакуль што апісанае зьяўляецца агульным для пазьнейшых школаў Лао-цзы і Кун Фуцы (Канфуцыя) – гісторыкі думваюць, што яны жылі прыкладна за 500 год да н. э.

Даасізм (*Лао-цзы – апроч іншага, кніга "Дао Дэ Цзі"*) вучыў "дзеінічаць з мэдытатыўным стаўленьнем не рабленьня нічога" (У-вэй). Гэта значыць, што нічога ня робіцца эгаістычнай і інтэлектуальнай часткай чалавека, а толькі натуральнымі інстынктамі добрай цэнтральнай сутнасьці чалавека, якая знаходзіцца ў гармоніі з прыродай. Такое стаўленьне будзе прыводзіць да нейкага кшталту натуральнай этыкі альтруізму і сьціпласьці.

Гэтая добрая цэнтральная сутнасьць не атаясамліваецца аўтаматычна зь Ісусам Хрыстом, які можа ўвасобіцца ў чалавеку і дзейнічаць у ім (Евангельле ад Яна 15: "Заставайцеся ўва Мне, і Я ў вас".) Але сёньняшнія тэолягі ня могуць адмаўляць, што людзі рознай веры маюць добрую цэнтральную сутнасьць: падобная этыка большасьці рэлігіяў паказвае, што "Дабро" прывілася паўсюды. Нават Дух Сьвяты "дыхае, дзе хоча" (Яна 3).

Даасісты заўсёды былі практыкамі, а не тэарэтыкамі. Даасізм выкарыстоўвае:

– Аскетызм. Гэта сустракаецца ва ўсіх рэлігіях. Але ёсьць і практыкі для сублімацыі ці пераўтварэньня сэксуальнасьці (напр. *Мантэк Чыя, "Даасіцкая ёга" і "Даасіцкая ёга каханья"*). Старыя ўсходнія шляхі часта пачынаюцца "зьнізу дагары" ў адрозьненне ад эўрапейскіх (заходніх) шляхоў, якія пачынаюцца галоўным чынам сёньня "зьверху ўніз", гэта значыць "ад сьвядомасьці".

– Практыкаваньні для цела, дыханьня і канцэнтрацыі для абуджэньня і накіраваньня жывой энэргіі, ці "цы". Пасьля навуковага вывучэньня акупунктуры і электраакупунктуры існаваньне гэтай жывой энэргіі было даказанае. Няважна, што гэтыя навукоўцы пакуль ня здолелі зразумець дакладную сутнасьць гэтага фэнамэну. Зараз даказанае існаваньне "мэрыдыянаў", нават у тканцы, як "пустых каналаў". Так што гэтая жыцьцёвая сіла не "даасіцкая", як думалі некаторыя хрысьціяне, а проста чалавечая.

Гэтая добрая цэнтральная сутнасьць не атаясамліваецца аўтаматычна зь Ісусам Хрыстом, які можа ўвасобіцца ў чалавеку і дзейнічаць у ім (Евангельле ад Яна 15: "Заставайцеся ўва Мне, і Я ў вас".) Але сёньняшнія тэолягі ня могуць адмаўляць, што людзі рознай веры маюць добрую цэнтральную сутнасьць: падобная этыка большасьці рэлігіяў паказвае, што "Дабро" прывілася паўсюды. Нават Дух Сьвяты "дыхае, дзе хоча" (Яна 3). У старажытную грэцкую і раньнююхрысьціянскую эпоху яеназывалі "Рнеіта", грэцкае слова, якое значыць дыханьне і таксама жыцьцёвую сілу – дыханьне жыцьця, якое ўдуваецца ў чалавека Богам; і гэтаксама слова таксама ўжывалася ў сэнсе Духа Сьвятога. Але Дух Сьвяты ўзгадваецца ў кантэксьце Ісуса Хрыста. Так што, калі нехта не наладжваецца на Ісуса Хрыста, як ён даведаецца, што мае Духа Сьвятога, якога абвясціў Ісус? Больш за тое, даасіцкія мэтады ўключаюць – як індыйская ёга – мэдытатыўнае пранікненьне ў Выток, выхад па-за абмежаваньні жыцьця. Пэўную ролю адыгрываюць і пошукі альхімікамі неўміручасьці.

3. Канфуцыянства.

Кун Фуцы (Канфуцый) падобным чынам раіць людзям прыстасоўвацца да "касьмічнага маральнага закону". Але замест даволі індывідуалістычнага шляху дааістаў ён шукаў сыстэму навучаньня маралі для ўсяго грамадзтва. Канфуцыяністы працавалі над сьвядомым разьвіцьцём і ўдасканаленьнем добрай цэнтральнай сутнасьці чалавека: шляхам звычай і перайманьня прыкладу іншых.

Калі чалавек будзе вучыцца любові, пачцівасьці і г. д., вынікам павіннае стаць маральнае грамадзтва.

– Са старажытных часоў напр. забойства, крадзёж, прастытуцыя і ідалапаклонства забароненыя ў Кітаі.

– Як амаль усе сусьветныя рэлігіі, Канфуцый вучыў літасьці. "Не рабі таго, што не хочаш, каб рабілася..." ("Рабі тое, што хочаш, каб рабілася табе".)

– Гэта ўключае самавалоданьне, чалавечнасьць, дабрыню;

– Адпаведныя маральныя цноты: прыязнасьць, законнасьць, належныя паважлівыя манэры (якія датычацца і продкаў), велікадушнасьць, мудрасьць, сумленнасьць.

– Дважныя якасьці, згодна з кнігай Шу-цзін: прыязны і дастойны, мяккі і цвёрды, прамы і ветлівы, акуратны і паважлівы, паслухмяны і адважны, сумлены і рахманы, паблажлівы і стрыманы, моцны і надзейны, сьмелы і справядлівы.

– Яны імкнуліся да адносінаў задаволеннасьці па-за гневам, сумам і весялосьцю.

У старых вучэньнях ёсць заўсёдня каштоўнасьці і каштоўнасьці, якія разьвіваліся ў часы імперыі.

4. Такім чынам, у гэтых двух кітайскіх школаў было нешта агульнае, але і нейкія разыходжаньні. Нягледзячы на гэтае, яны дапаўнялі адна другую ў сваім вучэньні. Гэта нават праявілася ў іх пазьнейшых адносінах з будызмам, які прыйшоў зь Індыі з вучэньнем, накіраваным на пераадоленьне зямных пакутаў.

Сёньняшнія кітайскія храмы, напр. у Ганконгу, могуць утвараць уражаньне проста пошуку працоўнага і абрадаў для шчасьця ў жыцьці. Гэта проста таму, што ня ўсе людзі ведаюць пра першапачатковую духоўную глыбіню, як большасьць усіх іншых рэлігіяў.

Што датычыцца кітайскай традыцыі, трэба прыгадаць некаторыя мэтады, якія не зьяўляюцца непасрэдна рэлігійнымі: "Кнігу пераменаў" (прароцтвы); кітайскія гараскопы; "Фэншуй", кітайская вэрсія геамантыі і "Vaubiologie-" (біялёгіябудынкаў, – ням.) і раней прыгаданая традыцыйная кітайская мэдыцына.

Старадаўняя хрысьціянская царква ў Кітаі – якой сёньня больш не існуе – "пераклала" ў VIII стагодзьдзі галоўны зьмест хрысьціянства для дааісцакага кантэксту: *Мартын Пальмэр, "The Jesus Sutras", Ballantine Wellspring, Нью-Ёрк, ЗША*. (Што датычыцца прыгадваньня кнігаў іншых аўтараў, "Шляхі Хрыстовы" не падтрымліваюць аўтаматычна ўвесь іх зьмест.)

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)

Агульныя палажэньні аб прымітыўных рэлігіях

Дадатковыя старонкі інтэрнэт-праекту «Шляхі Хрыстовы», прысьвечаныя іншым рэлігіям, зьяўляюцца ўнёскам у лепшае разуменьне гэтых рэлігіяў і ў міжканфэсійны дыялёг. Хрысьціянскі пункт гледжаньня тут грунтуецца на незалежных дасьледаваньнях, накіраваных на асваеньне духоўных глыбіняў хрысьціянства, і сучаснай навуцы аб сьвядомасьці. Праект не зьяшчае падрабязнага апісаньня прымітыўных рэлігіяў і абмяжоўваецца толькі некаторымі важнымі аспектамі.

Напрыклад, японскі культ сына першапачаткова прадстаўляў сабой адну з сусьветных прымітыўных рэлігіяў, якія ўзьніклі раней, чым такія вядомыя сусьветныя рэлігіі, як будызм і хрысьціянства.

Прымітыўныя рэлігіі зараджаліся ў той час, калі сьвядомасьць людзей моцна адрозьнівалася ад пераважаючай сёньня інтэлектуальнай сьвядомасьці. *Жан Гебсэр, аўтар кнігі «Вытокі і сучаснасьць»*, назваў бы гэтую ступень сьвядомасьці «міфалёгічнай». Дасьледчык пытаньняў сьвядомасьці *Джуліан Джэймс, аўтар «Паходжаньня сьвядомасьці»*, адзначыў бы, што пры такім тыпе сьвядомасьці абодва паўшар’і мозгу злучаліся паміж сабой больш непасрэдным чынам, чым у сучасных людзей.*) Правае паўшар’е дазваляла ўспрымаць зьявы любога роду, у тым ліку прыродныя, як «істотаў», левае апрацоўвала інфармацыю такім чынам, што чалавек мог чуць іх «галасы». У гэтым бяруць пачатак усе эўрапейскія легенды аб прыродных і казачных істотах, яны – ня вынік фантазіі. Па меры распаўсюджваньня пісьменнасьці і пісьма, якія замянялі вусныя паданьні, у антычнай Эўропе і Пярэдняй Азіі за 500 год да нараджэньня Хрыстова ранейшы від успрымання паступова знікаў як грамадзкі значны фэномэн. Шырока распаўсюджаны ў эпоху міфатворчасьці боскі культ продкаў і месных або племянных жывёлаў у спалучэньні са зьмяшэньнем культураў прывёў да таго, што ранейшыя формы сьвядомасьці ўжо не маглі дзейнічаць без перашкод і адхіленьняў. Такія адхіленьні выклікалі сумненьні ў карыснасьці падобнага спосабу ўспрымання, і працэс толькі паскараўся.

Нельга безагаворачна лічыць, што новая разумовая сьвядомасьць больш цэнная, а параджэньні старой сьвядомасьці сёньня згубілі сваю каштоўнасьць. Новая сьвядомасьць прынесла новыя здольнасьці, але затое былі згубленыя ранейшыя, якія адзін розум ня ў стане замяніць. Аднак магчыма, не губляючы дасягненьняў аналітычнага мысьленьня, сьвядома разьвіваць ранейшыя, забытыя здольнасьці да вобразнага комплекснага ўспрымання і сынтэзу ня згубленая поўнасьцю – гэтага можна дабіцца шляхам мэдытацыі. Такім чынам, можа зьявіцца інтэграваная сьвядомасьць, якая па-новаму дазволіць абодвум паўшар’ям мозгу рабіць сваю справу. У наш час чыста інтэлектуальная сьвядомасьць часта ўпіраецца ў межы сваіх магчымасьцяў. Напрыклад, экалягічныя праблемы немагчыма ахапіць ва ўсёй іх складанасьці адным розумам. *Джэрнэр* пісаў, што для спасьціжэньня экалягічных працэсаў патрабуецца «мультыфактарыяльная сьвядомасьць», якая, як паказалі дасьледаваньні, амаль поўнасьцю адсутнічала ў яго студэнтаў. Сучаснае чалавецтва цалкам магло б знайсці карысныя моманты ў старажытных паданьнях часоў даінтэлектуальнай сьвядомасьці, не пераймаючы яго сьлепа ў старой форме. З гэтых прычынаў захоўваюць сваю актуальнасьць дзіцячыя казкі. Яны не дазваляюць праваму паўшар’ю мозгу канчаткова змарнець.

У раннім **хрысьціянстве** важную ролю адыгрывалі «дары Сьвятога Духа» (*гл., у прыватнасьці, Ян. 16; 1 Кар. 12, 7-11; Дзеі 2, 17-20*). *Гл. таксама разьдзел пра Пяцідзясятніцу ў асноўным разьдўзеле*. Сьвяты Дух – боская сіла, дзякуючы якой творчыя здольнасьці чалавека перарастаюць яго самога. Яна ня тоесная дзейнасьці правага паўшар’я мозгу, але актыўна яе выкарыстоўвае. Сьвяты Дух таксама зьвязаны зь Ісусам Хрыстом. Хаця Ён казаў сваім апосталам: «Дух дыхае, дзе хоча», адкуль чалавеку ведаць, што яго адчуваньні ідуць ад Сьвятога Духа і Хрыста, калі чалавек не настроіўся на Яго?

У адрозьненне ад палітэістычных рэлігіяў, у вытокаў якіх стаяў адзіны бог, надзелены многімі «ўласьцівасьцямі», у шэрагу прымітыўных рэлігіяў такой адзінай крыніцы не прасочваецца.

У той час як **міфы пра сьветабудову** некаторых народаў пачынаюцца са стварэньня неба і зямлі (а таксама падземнага царства), у старажытнаяпонскім міфе пра сьветабудову зямля і неба існуюць самі па сабе. Богі зьяўляюцца ў ім спантанна і насяляюць усе тры сьветы, у той час як апроч іх на зямлі жывуць людзі, а ў падземным царстве – мерцвякі і дэманьні. Вартыя павагі продкі таксама прылічваліся да пантэону багоў. (...)

Пакланеньне адбываецца па-рознаму – у форме малітваў пэўнага ўзору (дзякаваньня і просьбаў) і ахвярапрынашэньняў ежы або сымбалічных дароў. (...)

У той час як у прымітыўных рэлігіях цэнтральную ролю адыгрываюць **шаманы** – знахары, надзеленыя пэўнымі ведамі і здольнасцямі да мэдытацыі – культ сынта выконваецца сьвяшчэннаслужыцелямі.

Этычныя вучэньні У сынтаізьме існаваў пералік грахоў; у кантакце зь іншымі рэлігіямі складаліся этычныя прынцыпы, гэты працэс быў характэрны для ўсіх буйных рэлігіяў.

(...)

*) У ангельскім тэксьце кнігі выкарыстоўваецца тэрмін «двухкамерны розум». Джэйнс, падобна, прыйшоў да высновы, што старажытныя формы функцыянаваньня мозгу самі па сабе тлумачаць паходжаньне адчуваньняў боскіх ці прыродных сілаў. Згодна з нашымі высновамі, гэта зусім ня так. Джэйнс нічога не гаворыць пра тое, кім ці чым зьяўляюцца гэтыя «істоты». «Багоў» ці Бога нельга знайсці ў мозгу. Тут гаворка ідзе пра іншы ўзровень рэальнасьці, якую мозг усяго толькі здольны пэўным чынам мнтэрпрэтаваць. Старажытная форма ўспрымання ў адрозьненне ад сучаснай як раз не была здольная ствараць «істоты» штучна, у выглядзе вобразаў. Аналягічна духоўныя здані ці адчуваньні пры мэдытацыі не зьяўляюцца ўсяго толькі працэсам перапрацоўкі псыхікай бягучых падзеяў.

***) У Эўропе пэрыяд стварэньня эпасаў Гамера адносіўся яшчэ да эпохі міфатворчасьці, у той час як позьні пэрыяд разьвіцьця старажытнагрэцкай філязофіі ўжо адносіўся да эпохі разумовай сьвядомасьці.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)

нашы новыя [нямецкія](#) / [ангельскія](#) тэматычныя старонкі:

Старыя амэрыканскія рэлігіі: Каляндар мая

Ацэнка грэцкай рэлігіі

Заўвагі датычна раньняй германскай рэлігіі

Старая германская рэлігія

Кельцкая рэлігія

Раньняя славянская рэлігія

Раньняя балцкая рэлігія

Раньняя баскская рэлігія

Раньняя фінская рэлігія

Рэлігія¹⁾ як «зваротная сувязь» чалавека з Богам з пункту гледжаньня шляхоў Хрыстовых

¹⁾ Слова «рэлігія» паходзіць ад лацінскага слова re-ligio (узьяднаньне), што значыць узьяднаньне з Богам, што азначае воссоединение с Богом, вобраз якога фармуецца ў глыбіні нашай душы. Можна правесці паралель з галаграмай. Падобны працэс адбываецца і на макраўзроўні.

Усьведамленьне глыбіннай праблематыкі чалавечага жыцьця.

Як для ацаленьня праз малітву, так і для выкананьня сур'ёзных пераўтварэньняў у чалавеку спачатку трэба даць адказ на пытаньне: «Ці хочаш быць здаровым?» (Ян. 5,6). **Іншымі словамі – «ці ведаеш ты ўласныя недасканаласьці, якія належыць пераадолець, каб зрабіць новы крок насустрач Богу?»** «Чырвоная нітка» нярэдка хаваецца за зьнешне штодзённымі дэталямі, што рэдка маюць адносіны да рэлігіі. Чалавек у дзяцінстве, у падлеткавым узросьце і аж да поўнай узмужнепласьці, разьвіваючыся, набывае новыя якасьці, прычым ранейшыя здольнасьці да ўспрымання нярэдка адыходзяць на другі плян. Пазьней чалавек можа паспрабаваць вярнуцца да гэтага схаванага натуральнага спосабу ўспрымання праз успаміны і малітву. Выращаныя здольнасьці не зьнікаюць поўнасьцю,

але ў лютасьці жыцьця яны могуць саслабець і сыйсьці на нішто. Дзякуючы ім, можна ў той ці іншай меры пераадолець выкліканы душэўна-духоўнымі ці зьнешнімі «парушэньнямі» раскол жыцьця чалавека на інтэлектуальнае і адасобленае інстынктыўнае жыцьцё і аб'яднаць іх у адзінае цэлае з цэнтрам – «сэрцам». Можна прасачыць сувязь паміж такім расколам і «плодам з дрэва спазнаньня» з райскага мифа. Фраза Хрыста – «калі не навернецца і ня будзеце, як дзеці, ня ўвойдзеце ў Царства Нябеснае» (Мац. 18,1-3; Мар. 10,15; Лук. 18, 17) *заснаваная на глыбокім веданьні аб тым, што такая магчымасьць звароту існуе*. Мова тут ідзе ня толькі аб дзіцячай непасрэднасьці, але і аб першаасновах разьвіцьця, якія зьяўляюцца сапраўднымі «архетыпамі»²⁾, г. зн. аб базавых праграмах дзеяньняў, згубленай частцы «тэхнічнай інструкцыі» чалавека. Такі шлях здольны адкрыць значна больш шырокія гарызонты, чым цяперашня сьвядомасьць, абмежаваная розумам.

²⁾ архетыпы – паняцце з глыбіннай псыхалёгіі К.Г.Юнга, яны они азначаюць базавыя ўзоры чалавечага быцьця, якія перажываюцца ў форме розных вобразаў. "Архетыпы", якія зараз утрымліваюцца ў крыніцах, моцна перамяшаны і могуць уводзіць у зман наконт утрыманьня. "Бог", што ўспрымаецца як стары чалавек, такія дэталі як "неба" і "пекла", з'яўляюцца тымі "архетыпічнымі" сімваламі, што нясуць "калектыўнае несьвядомае". Гэта менавіта тое, чаго не ведаў Юнг. Прынамсі, гэта сьвядомасьць аб'ядноўвае вобразы з чалавекам і, відаць, існуе больш ці менш ва ўсіх людзей. Такім чынам, трэба перанесціся да самага раньняга перыяду разьвіцьця чалавецтва – яшчэ да таго як узнікла "міфічная сьвядомасьць", што разглядаецца ў главе *"Дасведчанасць, даследаваньні мозгу і свабоднай волі"*. Гэты пласт дасведчанасці таксама змяшчае часткова відавочныя і процілеглыя паняцці, як і разглядаецца на нашым сайце *"Хрысьціянскае стаўленьне ..., трэці шлях"*. Пры бліжэйшым разглядзе гэты пласт паказвае вялікую праблему з карыкатурным вобразам Бога. Аб гэтым таксама папярэджвае, напрыклад, *"Тыбецкая кніга мёртвых" (Бардо Цэдаль), аб гэтым пісаў прамову К.Г. Юнг, які паведамляў, што нават тыя, хто выжыў пасля набліжэньня смерці, прытрымліваюцца падманлівых формаў багоў і дэманаў гэтага пласта*. У Старажытным Егіпце былі падобныя погляды. Напрыклад, гностыкі ў хрысьціянскім асяроддзі крытычна ставіліся да такіх лічбаў, бо лічылі, што зведалі гэта медытатыўна і ў сне. Творчае выкарыстанне гэтага сімвала свету ўжываецца ў казках, каб дзеці маглі цалкам зразумець сэнс. Але дарослыя могуць паспрабаваць падумаць аб гэтых знаках, якія прынялі шмат чалавечых фактараў. Сутнасць заключаецца ў тым, каб шукаць Бога непасрэдна, замест таго, каб чакаць, пакуль ён сыйдзе да вас.

Гэта ня значыць, што чалавек безь вялікіх намаганьняў можа абысьціся сваімі сіламі. Ісус паказвае рэальны шлях і дае энэргію ці добрую магчымасьць, каб яго адолець. Зусім відавочна, што хрысьціянскія праўдашукальнікі, містыкі і алхімікі ішлі менавіта гэтым шляхам пошуку дасканаласьці (гл. напрыклад Мац. 5,48; Ян. 10,34 і інш.). Шмат якія іншыя хрысьціяне сьвядома і несьвядома набывалі дасьведчаньне ў гэтым накірунку. Пры гэтым не было вялікай розьніцы, якім шляхам яны ішлі – унутранага спасьціжэньня ці трансфармацыі сваёй веры ў справы дзеля карысьці грамадзтва. У духу так званага «поўнага хрысьціянства» яны маглі таксама спалучаць у сабе абодва гэтыя пачаткі. Пошукі пераадоленьня унутранай разьдвоенасьці ў чалавеку вяліся рознымі культурамі многія стагодзьдзі. Аб гэтым сьведчаць намаганьні тааісцкіх алхімікаў і пасьядоўнікаў розных школ ёгі³⁾.

³⁾ Індыйскае слова «ёга», якое даслоўна значыць «далучэньне», таксама абазначае пошук узьяднаньня зь першаасновай.

«Богачалавек» ці пасланы Богам чалавек, Ісус Хрыстос, «новы Адам», сігналізуе, што сьледам за ім людзі таксама могуць аднавіць свае першапачаткова дадзеныя ім здольнасьці, што прыйшоў час паправіць пагражальныя перакосы. Можна лічыць, што Зямлі «пашанцавала» атрымаць у яго асобе сувязь зь першакрыніцай сэнсу жыцьця – Богам – і найвышэйшым узроўнем разьвіцьця чалавечай сьвядомасьці. Ён змог пераадолець сілы раскладаньня. Хаця ён адрозьніваўся ад іншых людзей, усё ж такі ён застаецца чалавекам, які здолеў дасягнуць сваёй мэты. Дзякуючы яму людзі могуць паўтарыць яго шлях, асабліва калі рабіць гэта сьвядома. Яго жыцьцё і ўваскрэшаньне паўплывалі нават на тых, хто нічога ня ведаў аб гістарычным Хрысьце, падобна да таго, як новыя навукі, набытыя жывёламі на

адным востраве, раптам перадаюцца, і даволі хутка, жывёлам таго ж віду на яшчэ болей аддаленым востраве паводле тэндэнцыі, заўважанай *Шэлдрэйкам*.

Унутраная сувязь чалавека з Богам спачатку магчмая і без удзелу царквы, хаця суполка аднадумцаў-хрысьціянаў здольная аказаць вялікую дапамогу. Супярэчлівыя багаслоўскія дактрыны, якія ў цэльнай сутнасьці Хрыста вылучаюць то душазбавіцеля, то сацыяльнага рэфарматара, наўрад ці можна лічыць мудрасьцю ў апошняй інстанцыі, нават калі яны дапамагаюць асобным людзям, асабліва такім, хто знаёмы зь некалькімі дакрынамі адначасова. Любы чалавек здольны наладзіцца на хвалю Хрыста ў «ціхім закутку», але гэта можна зрабіць нават пасярод рынавчнай плошчы. Гэта можна здзейсьніць, калі выклікаць з памяці свае спрадвечныя здольнасьці (*гл. этапы Евангельляў*). Калі дапускаць, што Хрыста можна ўспрымаць і пасля яго сьмерці (бо нават людзі, згодна са шматлікімі сьведчаньнямі, працягваюць жыць пасля сьмерці як сьвядомыя істоты, хаця і нябачныя іншым людзям на Зямлі), значыць, Хрыста можна лічыць дзейнічаючым дагэтуль. Зьяўляецца магчымасьць для малітвы «у імя Яго» ці малітвы зь ім як са «старэйшым братам» усёахопнаму Богу-айцу (*глю Ян. 15, 16; Мац. 6, 7-15; Мац. 18, 19-20*). Вось прыклад:

Госпадзе, мой пачатак, апірышча маё і надзея!
У адзінстве зь Ісусам Хрыстом* дзякую Табе за ўсё, што ідзе ад Цябе;
даруй мне тое, што аддаляе мяне ад Цябе**;
няхай сярод спакою дух Твой дадасць мне творчых сілаў***;
вядзі мяне наперад па Тваім шляху.

*) Тыя, хто лічыць, што гэта дарэчы, могуць уключыць сюды і Те, хто лічыць, што гэта ўместна, могуць уключыць сюды і Дзеву Марыю. Такім чынам могуць разьвівацца як мужчынскія, так і жаночыя ўласьцівасьці чалавечай натуры.

**) Тут можна 1) зьвярнуць унутраны погляд на нэгатыўна ўспрымаемыя пабуджэньні і праблемы (напрыклад, залішняю сарнамлівасьцю, зайздрасцю, абыякавасьцю або высакамернасьцю) – усё, што можа праяўляцца ў словах ці ўчынках (*гл., напрыклад, Мац. 5, 22*); 2) замест разважанняў вытрымаць момант спакойнага чаканьня і паспрабаваць усьведаміць, на чым палягае праблема; урэшце 3) перадаць гэты ўсьвядомлены, цяпер амаль фізічна адчувальны балласт Богу ў малітве (Богу ці Хрысту можна даручыць і ўвесь свой далейшы жыцьцёвы шлях); 4) спакойна чакаць, пакуль ня прыйдзе новае адчуваньне ці ня зьявіцца адзнакі палёгка або падсьвядомасьць не падкажа «адказ».

***) У стане спакою падзеі дня «адстойваюцца» і становяцца даступнымі для асэнсаваньня і малітвы. Зьяўляецца адкрытасьць новаму.

Значэньне этыкі.

Адным з этапаў шляху зьяўляецца «**любоў да Бога**», які стаіць вышэй за ўсё, а таксама любоў «**да блізкага як самога сябе**» (*Мац. 19, 19*), што мае на ўвазе таксама і любоў да сябе. Любоў да сябе можа быць часткай імкненьня да ўсьведамленьня сваёй задачы ў сваім акружэньні. Любоў зьвязвае з Хрыстом, паколькі яна зьяўляецца яго асноўнай якасьцю ў **спалучэньні з мудрасьцю**. Добрыя ўчынкі ў духу Хрыста нярэдка дапамагаюць зразумець шлях Хрыста ва ўнутраных і зьнешніх праявах. Ісус прытрымліваўся раней закладзеных асноўных этычных правілаў, бо чалавек звычайна «жнее тое, што пасеяў» (*Гал. 6, 7*), але ён ускладаў больш высокую **адказнасьць** на кожнага, не падкрэсьліваючы значэньне зьнешніх законаў. Пры гэтым чалавек здольны адчуць у сабе нешта сугучнае Хрысту, нават калі гэта ўспрымаецца як сумленьне, з чаго бярэ пачатак унутранае «нараджэньне згары» (*Ян. 3*). Кажучы іншымі словамі, з часам чалавек як цэлае ўсё больш прасякаецца духам таго, што ла яго перажыў Хрыстос. Такая зыходная кропка можа быць знойдзена чалавекам у сваім сэрцы, душы або духу – спосабы пазнаньня ва ўсіх розныя. Як бы асобна ўзяты чалавек ні ўспрымаў Хрыста і зьвязаную зь ім энэргію, мае сэнс як мага часцей фіксаваць сваю сьвядомасьць на тым, аб чым гэты чалавек ужо паспеў даведацца, каб у яго разьвіваўся наўпроставы кантакт з Богам, нават калі спачатку прагрэс ня дужа прыкметны.

Энэргію, якая разьвіваецца ў чалавеку як праява літасьці Божай, можа дапаўняць унівэрсальная гаючая сіла, што сыходзіць ад «зьнешняга» Хрыста ці Бога. Яе ўспрыманьне і

тут можа вельмі адрозьнівацца, але ў любым выпадку яна будзе яўнай і зробіць адпаведны ўплыў на навакольны сьвет. Калі раней падобныя зьявы абмяжоўваліся нямногімі людзьмі, якія лічыліся «містыкамі», «сьвятымі» і г. д., то ў наш час «апакаліпсіса» яны ўсё больш распаўсюджваюцца сярод звычайных людзей. Хаця значэньне гэтага працэсу да канца не зразуметае, аб ім варта тут прыгадаць. Гэты ўнівэрсальны «зьнешні» ўплыў або паглынаецца, або пры некаторых абставінах балюча адскоквае ад людзей, што забарыкадаваліся, у якіх усярэдзінене разьвілася нічога падобнага. У такім выпадку яно ўспрымаецца як «суд».

Накіруй мяне, каб на шляху да Цябе я не пашкодзіў іншым людзям;
научы мяне дапамагаць іншым у Тваім духу;
захавай мяне на маім шляху; *
дапамажы мне лепш адказваць на Тваю любоў.

*) Тут можна прыгадаць іншых людзей.

Паралелі глабальнага разьвіцьця ў розных культурах з самых старажытных часоў.

Падобна да этапаў разьвіцьця чалавека ад дзяцінства да сталасьці чалавечыя культуры разьвіваліся, паднімаючыся ад аднаго ўзроўню сьвядомасьці да іншага. Пры гэтым зьяўляліся новыя здольнасьці (свабоднае волевыяўленьне, адчуваньне і мысьленьне), зь іншага боку, памяншалася першапачатковая пайнфармаванасьць людзей аб цэльнасьці сьвету, накопліваліся праблемы. Гл. «*Першапачатак і сучаснасьць*» Жана Гебсера: архаічная, магічная і містычная сьвядомасьць, а таксама верагоднасьць узьнікненьня інтэграванай сьвядомасьці, якую можна назваць разумовай сьвядомасьцю. Выдатныя ўзоры для перайманьня спрыялі таму, што этапы разьвіцьця, якія былі прыкметныя хіба што ў пачатках, раскрываліся па-сапраўднаму, прынамсі ў маштабах, здольных паўплываць на культуру. Гэты працэс ішоў насуперак усім перашкодам, але часта суправаджаўся вялікімі стратамі. У навейшую эпоху зноў стала прыкметна, што чалавецтва і асобныя народы стаяць перад лёсавызначальным выбарам. Каб выжыць, ім трэба будзе выканаць новыя малыя і вялікія «квантавыя скачкі» і прайсьці праз новыя этапы эвалюцыі.⁴⁾ Яны намячаліся ўжо 2000 год таму. Гэта не павінна адбывацца на шкоду раней набытым якасьцям, напрыклад, разважнасьці. Калі дастаткова асобных людзей будуць выпрацоўваць у сябе ўсё больш цэласную разумовую сьвядомасьць, усё больш будуць спалучаць сябе са сваёй боскай першаасновай¹⁾, катастрофы апакаліпсіса ўсё яшчэ можна прадухіліць з дапамогай, што ідзе «згары». Патрэбная таксама сувязь са зьнешнімі рухамі актывістаў, напрыклад, рухам у падтрымку міру. Усе людзі добрай волі выконваюць сваю важную ролю ў «п'есе». Многія людзі, выпадаючы з рэчышча ўсталяваўшыхся рэлігійных плыняў, яўна шукаюць сваё месца, выпярэджаюць свай час, дапамагаюць атрымліваць урокі зь мінулага, нягледзячы на засільле «пасрэднасьці», што захоўваецца. Пытаньне, што зьяўляецца канчатковай мэтай, зьнешняе «збавеньне» ці экзыстэнцыйны прагрэс сьвядомасьці і быцьця чалавека, адносіцца да разраду пытаньняў аб тым, што зьявілася раней – яйка ці курыца. Ранейшыя шкалы вартасьцяў непазьбежна давядзецца трансфармаваць, бо чалавек ужо даволі ясна можа сабе ўявіць, куды вядзе прырымліваньне ранейшай, састарэлай праграме. Як усё на сьвеце зьяўляецца часткаю цэлага, так і ўсякая добрая справа ўліваецца ў агульную скарбонку.

⁴⁾ З пэсымістычным пунктам гледжаньня, прадстаўленым у апошняй кнізе Герберта Груля «Узьнясьеньне ў нікуды», можна не згадзіцца ўжо таму, што магчымасьць адчуваньня крыніцы разьвіцьця энэргіі, якую ён абыходзіць увагай, існуе, няхай гэта нават толькі патэнцыйная магчымасьць. Гэтая крыніца – Бог.

Схілі людзей пакінуць рашэньні аб жыцьці і сьмерці ў Тваіх руках *;
Дапамажы тым, хто працуе на карысьць Твайго твору;

Прывядзі гэты сьвет да прарыва ў абяцаную Табой новую эпоху.**

*) Тут можна ўключыць дадатковыя дэталі або прапрацаваць іх пазней, у працэсе медытатыўнага сузіраньня. Прыклады ідэй: «спыненьне разгойдваньня маятніка гвалту і контргвалту», «ліквідацыя глебы для гвалту шляхам рэальнага вырашэньня праблемаў», «вядзеньне мірнага дыялёгу паміж людзьмі добрай волі, якія належаць да розных рэлігіяў».

**) Лука 11:2; 21:31. Адкрыцьцё 11:16. Бог раздае любоў, якую атрымлівае.

«Паварот тварам» да Бога магчымы як у вялікім, так і ў малым.

Важныя галоўным чынам не чалавечыя думкі пра рэлігію, а сапраўды перажываная сувязь з Богам.

Ян. 16,12-13: Яшчэ многае маю сказаць вам, але вы цяпер ня можаце спасьцігнуць. Калі ж прыйдзе Ён, Дух праўды, дык наставіць вас на ўсякую праўду: бо не ад Сябе будзе гаварыць, а будзе гаварыць, што пачуе, і будучыню агалосіць вам;

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)

Дапамога

для правэркі сябе пры працы з галоўнымі тэкстамі “Шляхоў Хрыстовых” – і ў душы, і ў зьнешнім жыцьці.

У агульным:

Ці прачытаў я "Уводзіны да мэты і выкарыстаньня гэтага тэкста"? (Калі не: можа, трэба гэта зрабіць зараз, асабліва ў выпадку шматлікіх агульных праблемаў з разуменьнем).

Ці вывучаў я главы гэтага камэнтару паслядоўна? (Калі не і калі вы сапраўды зацікаўленыя імітаваць Хрыста, вывучыце таксама, наколькі магчыма, папярэднія главы).

Пакуль у мяне пры вывучэньні не было прыкрага адчуваньня, што я пераскочыў папярэдні кавалак, не разумеючы яго? (Інакш зноў прайдзіце гэтае месца спакойна і, наколькі магчыма, неперадузята).

Ці я прачытаў і імкнуўся, наколькі магчыма, выкарыстаць старонку "мэтадычныя парады, хрысьціянская мэдытацыя..." як магчымы дапаможнік да больш глыбокага разуменьня, адчуваньня і праработкі зьместу?

Ці ёсьць у мяне агульная ідэя маіх цяперашніх здольнасьцяў, рысаў характару, звычак? (Калі не: падумайце пра гэта і зрабіце нататкі).

Калі вы адказваеце “так”, ці ёсьць пэўная якасьць – зьвязаная з толькі што вывучаным тэкстам, – за якую мне тэрмінова трэба маліцца і якую я жадаю палепшыць?

Ці падумаў я пра прымяненьне таго, што апошнім часам зразумеў, у паўсядзённым жыцьці?

Ці я ўжо адкрыты для кіраваньня сьвядомасьцю?

Ці спрабаваў я знайсці ці дасягнуць больш прамое кіраўніцтва з боку Бога празь Ісуса Хрыста на сваім шляху?

І дзе ж я знаходжуся ў сваіх адносінах да Бога?

Раздрукоўка: аўтарскія правы, copyright

Вам дазваляецца раздрукаваць сабе копію з гэтага вэбсайта і раздаваць копіі іншым зацікаўленым асобам [бяз зьмены зьместу](#); аўтарскае права застаецца ў нас.

узалежнасьці адналадаўбраўзэра і друкаркі, атрымліваецца каля старонак... (.pdf 126 стар, 845 кбайт)

Выпушчана ў 1991-2014 гг; першае размяшчэньне ў Сеціве адбылося 31 студзеня 2001 г.; гэта вэрсія на беларускай мове наступнае даты з далейшымі папраўкамі.

Аўтар: Шляхі Хрыстовы (Christuswege / Ways of Christ™).

Гэтая Інтэрнэт-вэрсія надрукаваная Гэльмутам Цыглерам.

Гэты сайт "Шляхі Хрыстовы" зьяўляецца вучэбным і дасьледчым праектам. Вэбсайт "Шляхі Хрыстовы" мае экумэнічны погляд і падтрымлівае мірныя адносіны і больш глыбокае разуменьне паміж рознымі рэлігіямі. "Шляхі Хрыстовы" незалежныя ад цэркваў і іншых арганізацыяў – але нішто не накіраванае супраць ніякай царквы. Падтрымліваецца сутнасьць веры з пазьбяганьнем дагматычнага ці фундамэнталісцкага падыходу. "Шляхі Хрыстовы" не займаюцца місіянерскай дзейнасьцю ці вярбоўкай прыхільнікаў і ня маюць мэтай атрыманьне прыбытку ці палітычнага ўплыву.

Сфэра дзейнасьці – усе тэмы хрысьціянства і міжрэлігійны дыялёг зь іншымі рэлігіямі. Галоўнае поле дзейнасьці – глыбокае апісаньне часта ігнраваных духоўных бакоў хрысьціянства. Аднак іншыя бакі хрысьціянства, што датычацца сацыяльных пытанняў, атрымліваюць гэткую ж увагу ў гэтым дыфэрэнцыяваным поглядзе. (Гл. таксама ўводзіны ў галоўны тэкст і мэтадычныя парады.)

Пераклады на іншыя мовы апроч ангельскае й нямецкае не заўсёды правяраюцца.

Пераклад не азначае камэнтару па сітуацыі ў некаторых краінах.

Калі прыгадваюцца вэбсайты ці кнігі іншых аўтараў, "Шляхі Хрыстовы" не падтрымліваюць аўтаматычна ўсяго іх зьместу.

[Электронная пошта](#) ["Шляхоў Хрыстовых"](#): Просім, калі магчыма, пісаць па-ангельску ці па-нямецку.

Друкаваная вэрсія галоўнага тэксту існуе толькі на нямецкай мове – гл. нямецкую спасылку. Аўтарскае права на гэтую раздрукаваную брашуру належыць выдаўцы, О. Бёму.

[Назад да зьместу на гэтай старонцы.](#)